

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA
ŠVIETIMO INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ CENTRAS
KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETO
KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO CENTRAS

MOKSLINIO TYRIMO DARBO

**VISUOTINIS KOMPIUTERINIS
RAŠTINGUMAS**

ATASKAITA

KAUNAS, 2005

ANOTACIJA

Kauno technologijos universiteto Kompiuterinio raštingumo centras Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu 2005 rugsėjo - lapkričio mėnesiais atliko kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje tyrimą.

Tyrimui atlikti suburta mokslinė grupė:

Prof. Dr. Raimundas Jasinevičius, KTU Kompiuterių katedros profesorius

Doc. Dr. Stasys Maciulevičius, KTU Kompiuterių katedros docentas

Doc. Dr. Alfredas Otas, KTU Kompiuterių katedros docentas

Gražvyda Otienė, KTU Informacinių technologijų plėtros instituto grupės vadovė

Doc. Dr. Vytautas Petrauskas, KTU Kompiuterių katedros docentas,
KTU Kompiuterinio raštingumo centro direktorius, mokslinio tyrimo vadovas

Doc. Dr. Eugenijus Telešius, VU Kauno humanitarinio fakulteto Informatikos katedros docentas,
Viešosios įstaigos Informacinių technologijų institutas vykduantis direktorius

Audronė Telešienė, KTU Sociologijos katedros doktorantė

Elinga Žiliuvienė, Viešosios įstaigos Informacinių technologijų institutas vadybininkė

Šioje ataskaitoje pateikiama kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje 2005 metais studija - pasiūlyta tyrimo metodika, pateikiami atlikto tyrimo rezultatai, 2005 metų situacija palyginta su 2004 metų tyrimo rezultatais, suformuluotos išvados bei rekomendacijos.

TURINYS

IŽANGA.....	4
1 KOMPIUTERINIS RAŠTINGUMAS INFORMACINĖS VISUOMENĖS IR ŽINIŲ EKONOMIKOS KŪRIMO BEI PLĖTROS KONTEKSTE.....	6
1.1 Strateginiai Lietuvos informacinės visuomenės plėtros dokumentai	6
1.2 Lietuvos informacinės visuomenės plėtros situacija Europos Sąjungos kontekste.....	10
1.3 Pirmojo skyriaus išvados	13
2 PILIEČIŲ KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMO REZULTATAI	14
2.1 Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo metodikos parinkimas	14
2.2 Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo imties dydžio nustatymas	15
2.3 Visuotinio kompiuterinio raštingumo anketinės apklausos rezultatai	19
2.3.1 Sociodemografinės respondentų charakteristikos	19
2.3.2 Asmeninio respondentų kompiuterinio raštingumo vertinimas.....	23
2.3.3 Kompiuterio naudojimo dažnis ir kompetencijos įgijimo vieta	48
2.3.4 Kompiuterio naudojimas respondento poreikiams	56
2.3.5 Kompiuterinio raštingumo gebėjimų tobulinimas	64
2.3.6 Kompiuteris darbo vietoje ir namie	78
2.3.7 Kompiuteris ir lietuvių kalba	81
2.3.8 Antrojo skyriaus išvados	82
3 2004 IR 2005 METŲ TYRIMŲ REZULTATŲ PALYGINIMAS	86
3.1 2004 m. kompiuterinio raštingumo tyrimo teoriniai ir metodologiniai rėmai.....	86
3.2 Sociodemografinių charakteristikų bei kompiuterinio raštingumo lygių 2004 ir 2005 metais palyginimas	87
3.3 Kompiuterinio raštingumo tyrimo 2004 ir 2005 metais rezultatų palyginimas.....	91
3.3.1 Besimokančiųjų kompiuterinio raštingumo palyginimas	91
3.3.2 Dirbančiųjų kompiuterinio raštingumo palyginimas	95
3.3.3 Neaktyvių respondentų kompiuterinio raštingumo palyginimas.....	98
3.4 Trečiojo skyriaus išvados	100
4 EUROPINĖS KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO PROGRAMOS ECDL SITUACIJOS LIETUVOJE BEI PLĖTROS TYRIMAS	102
4.1 Kompiuterinio raštingumo programų vystymas Europoje ir Lietuvoje	102
4.2 ECDL plėtra Lietuvoje	107
4.3 ECDL programos dalyvių apklausa.....	113
4.4 Ketvirtojo skyriaus išvados	126
IŠVADOS.....	129
REKOMENDACIJOS	134
LITERATŪRA	136
PRIEDAI	138
1 PRIEDAS	138
2 PRIEDAS	140
3 PRIEDAS	141
4 PRIEDAS	142
5 PRIEDAS	144

IŽANGA

Neseniai praėjusios kasmetinės informacinių technologijų ir telekomunikacijų parodos INFOBALT lankytojams buvo akcentuojama, kad šalyje jaučiamas tikras interneto uraganas. Parodai skirtame “Verslo žinių” priede [Uraganas, 2005] rašoma, kad internetas vis sparčiau įsisuka į šalies namų ūkius. Prognozuojama, kad dar smarkiau ši rinka augs kitąmet. Ją skatins besivystanti ekonomika, mobiliojo interneto plėtra bei mokesčių lengvata perkantiems kompiuterius. Optimistinės prognozės remiasi tuo, kad pasaulinė praktika rodo - interneto skverbčiai šalies namų ūkiuose pasiekus 15%, interneto paslaugų rinka auga dar sparčiau. Lietuvoje šis slenkstis jau gerokai peržengtas, todėl galima laukti tolimesnės sparčios interneto plėtos.

Namuose atsiradęs kompiuteris dažnai išjudina visą šeimą: jei kompiuterio atsiradimo iniciatorius dažniausiai yra moksleivis, tai atsiradęs namuose įrenginys gana greitai patraukia ir kitų šeimos narių dėmesį. Elektroninėje erdvėje pasirodant vis naujų patrauklių veiklos ir laisvalaikio praleidimo formų, ir kiti šeimos nariai siekia jomis naudotis. Tada pasirodo, kad bendravimas su kompiuteriu nėra visiškai paprastas ir taip net namų ūkio aplinkoje atsiranda kompiuterinio raštingumo problema. Tai pati paprasčiausia ir kiek suprimityvinta pirminė kompiuterinio raštingumo poreikio situacija.

“Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į Lietuvos švietimą 2005-2007 metų strategijoje” [Strategija, 2005] akcentuojamas **Visuotinio kompiuterinio raštingumo principas** – siekiama skatinti visus gyventojus naudotis kompiuterinėmis technologijomis ir paslaugomis, sudarant sąlygas jiems pasiekti reikiamą technologinio kompiuterinio raštingumo lygį. Vienas iš pagrindinių strategijos tikslų – gerinti gyventojų kompiuterinę kompetenciją, sumažinti socialinę atskirtį informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) srityje. Siekiant užtikrinti gyventojų kompiuterinę kompetenciją ir socialinę sanglaudą, būtinas nuolatinis mokymasis, profesinės ir asmeninės veiklos tobulinimas, nes žinios ir gebėjimai tampa pagrindine visų visuomenės sričių varomąja jėga. Greitas ir paprastas informacijos pasiekiamumas, informacinių paslaugų plėtra tampa pagrindine sąlyga sprendžiant ekonominius ir socialinius uždavinius. Mokiniai, mokytojai bei visi kiti šalies piliečiai turi būti visokeriopai skatinami siekti bei patvirtinti savo kompiuterinį raštingumą – turi būti organizuojami įvairių lygių kursai, rengiamos metodinės mokymo priemonės, kompiuterinis raštingumas turi būti vertinamas atestacijos bei konkursų nuostatuose.

Strategijoje akcentuojama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 metais priimtos “Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos” [Programa, 2004] vykdymo svarba ir

numatyta vykdyti tęsinius programos vykdymo mokslo tiriamuosius darbus, kasmet atliekant tiriamąją vartotojų poreikių analizę.

Kauno technologijos universiteto Kompiuterinio raštingumo centro (KTU KRC) suburta mokslininkų- tyrėjų grupė pirmą kompiuterinio raštingumo būklės Lietuvoje tyrimą atliko 2004 metais [Tyrimas, 2004]. Tyrimo rezultatai buvo viešai pristatyti Švietimo ir mokslo ministerijoje bei Lietuvos kompiuterininkų sąjungos organizuotoje “Kompiuterininkų dienų – 2005“ dvyliktojoje tarptautinėje mokslinėje kompiuterininkų konferencijoje [Raštingumas, 2005]. Visa tyrimo medžiaga bei pristatymo pateiktis vartotojams pasiekama internetu <http://www.emokykla.lt/lt.php/tyrimai/194>.

Teigiamas naujojo tyrimo bruožas yra tas, kad iš esmės pradedama nuolatinė situacijos stebėsena, kuri leidžia aiškiai kiekybiškai įvertinti vykstančius šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo situacijos kaitos procesus, įvertinti strateginių sprendimų šioje srityje realizavimo rezultatus. Toks kasmetinis situacijos įvertinimas, atkreipiant dėmesį tiek į dinamiškus šalies ekonominius pasikeitimus, tiek į nemažiau dinamiškus technologinius pokyčius elektroninėje erdvėje, leidžia pakankamu tikslumu įvertinti situaciją ir tinkamai formuoti naujus sprendimus šioje srityje.

Tyrimas buvo vykdomas taip pat bedradarbiaujant su ECDL (European Computer Driving License) Lietuvos atstovybe.

Vykdamas naują tyrimą, buvo įvertintas sukauptas patyrimas, įvertinti per metus priimti strateginiai dokumentai, naujos kompiuterinio raštingumo ugdymo bei vertinimo tendencijos.

Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu buvo parengtas dokumentas “Užsakomųjų tyrimų ataskaitų rengimas: Švietimo ir mokslo ministerijos rekomendacijos tyrėjams” [Rekomendacijos, 2004]. Dokumente akcentuojama, kad šiuolaikiniai taikomieji (užsakomieji) socialiniai tyrimai, kaip masinis reiškiny, mūsų šalyje prasidėjo atgavus nepriklausomybę. Švietimo žodyne atsirado sąvoka „švietimo stebėsena“.

Pateikiama ataskaita – kompiuterinio raštingumo situacijos stebėsenos 2004-2005 metais rezultatas.

1 KOMPIUTERINIS RAŠTINGUMAS INFORMACINĖS VISUOMENĖS IR ŽINIŲ EKONOMIKOS KŪRIMO BEI PLĖTROS KONTEKSTE

1.1 Strateginiai Lietuvos informacinės visuomenės plėtros dokumentai

Pastaraisiais metais Lietuvoje priimti strateginiai informacinės visuomenės plėtrą šalyje formuojantys dokumentai. Šiuose dokumentuose pakankamai aiškiai akcentuojama šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo svarba, numatomos priemonės aktyvesnės gyventojų veiklos kompiuterinėje erdvėje užtikrinimui bei skatinimui.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2005 metų birželio 8 dienos nutarimu Nr. 625 patvirtino „Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategiją“ [Informacinė visuomenė, 2005]. Dokumente akcentuojama, kad informacinė visuomenė, šalia saugios visuomenės ir konkurencingos ekonomikos, yra pirmas iš trijų ilgalaikių valstybės raidos prioritetų, kurie įtvirtinti valstybės plėtros ilgalaikės perspektyvos tikslus apibrėžiančiame dokumente – Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje.

Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija parengta atsižvelgiant į dar Europos Bendrijos užsibrėžtus tikslus, įtvirtintus Europos Tarybos 2000 metais priimtoje Lisabonos strategijoje – sukurti Europoje konkurencingą žinių ekonomiką. Strategija remiasi tokia Lietuvos vizija: **“Pažangi informacinė visuomenė, t.y. išsilavinusi ir nuolat besimokanti visuomenė, kurios nariai savo veiklą grindžia informacija, žinojimu ir naujausių technologijų teikiamomis galimybėmis”**.

Siekiant šio tikslo, būtina sukurti ir plėtoti informacinę visuomenę, kurioje piliečiai turėtų galimybes ir gebėtų naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis. Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija orientuota į keletą prioritetų, visų pirma tai - **gyventojų kompetencija ir socialinė sanglauda**. Šiuo prioritetu siekiama sudaryti sąlygas mūsų šalies gyventojams įgyti žinias ir įgūdžius, reikalingus sėkmingam informacinių ir ryšių technologijų taikymui kasdieninėje veikloje, bei užtikrinti galimybes jomis naudotis.

Strategija – tai šešerių metų trukmės planavimo dokumentas, kuriame išdėstyti svarbiausi valstybės siekiai, užtikrinantys informacinės visuomenės plėtrą Lietuvoje: Strategijoje apibrėžta valstybės vizija, prioritetinės kryptys, nustatyti tikslai; taip pat numatytas įgyvendinimo ir stebėsenos modelis. Numatyti uždavinių įgyvendinimo ir vertinimo rodikliai, tarp kurių labai svarbus – informacinių technologijų ir telekomunikacijų naudojimo tarp gyventojų vertinimas.

Antrasis strategijos prioritetas - Viešojo administravimo modernizavimas panaudojant informacines ir ryšių technologijas. Europoje ir pasaulyje vis daugiau dėmesio skiriant informacinės visuomenės plėtrai, vienas iš svarbiausių veiksnių yra internetu teikiamų viešųjų paslaugų plėtra. Žinių ekonomika - trečiasis strategijos prioritetas, skirtas skatinti žiniomis, inovacijomis, mokslo pasiekimais, informacinėmis technologijomis grindžiamos ekonomikos plėtrą. Plėtojant žinių ekonomiką, ypač svarbia tampa kvalifikuota darbo jėga, todėl daugelis šalių orientuojasi į savo švietimo sistemos nuolatinį tobulinimą. Taip pat būtina užtikrinti palankią aplinką mokslo ir verslo bendradarbiavimui, inovacijų diegimui versle.

Kartu Vyriausybė patvirtino informacinės visuomenės plėtros koordinavimo metodikos pakeitimą, kuriuo siekiama apibrėžti informacinės visuomenės plėtros Lietuvoje planavimo principus, užtikrinti Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijos įgyvendinimą rengiant trumpalaikes informacinės visuomenės plėtros programas, kuriose būtų numatyti konkretūs uždaviniai ir siekiamybės.

“Lietuvos žinių visuomenės plėtros pažangos apžvalgoje”, kurią 2005 metais parengė Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės [Apžvalga, 2005], akcentuojama, kad informacinės visuomenės plėtros procesai Lietuvoje yra horizontalūs, pastebimas glaudaus tarpinstitucinio bendradarbiavimo poreikis. Valdžios institucijų lygmenyje formuojama informacinės visuomenės plėtros strategija ir vykdoma jos įgyvendinimo priežiūra. Informacinės visuomenės plėtros komitetas Lietuvos Respublikos Seime rengia ir svarsto informacinės visuomenės plėtrą reglamentuojančių teisės aktų projektus, atlieka valstybės išteklių naudojimo, investicijų programų parlamentinę kontrolę. Žinių visuomenės taryba prie Lietuvos Respublikos Prezidento teikia siūlymus dėl valstybinės žinių politikos formavimo ir įgyvendinimo, plėtoja visuomenės ir valstybės institucijų dialogą bei tarpinstitucinį bendradarbiavimą.

Apžvalgoje akcentuojama, kad siekiant ugdyti Lietuvos gyventojų gebėjimus naudotis informacinėmis technologijomis, sudarant sąlygas visiems gyventojams siekti visuotinio kompiuterinio raštingumo, atitinkančio jų išsilavinimą ir profesinę veiklą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtinto Visuotinio kompiuterinio raštingumo programą, kuria siekiama ugdyti ir plėtoti gyventojų kompiuterinį raštingumą ir iš dalies finansuoti gyventojų kompiuterinio raštingumo mokymus. Švietimo ir mokslo ministro įsakymu patvirtintas Visuotinio kompiuterinio raštingumo standartas [Standartas, 2004], kuriuo nustatyti vienodi reikalavimai ir rekomendacijos gyventojų kompiuterinio raštingumo kvalifikacijai, įteisinti kompiuterinio raštingumo patvirtinimo principai. Šiame standarte nustatyti kompiuterinio raštingumo kvalifikaciniai reikalavimai ir rekomendacijos remiantis Europos kompiuterių vartotojo

pažymėjimo European Computer Driving Licence (ECDL) programa. Dokumente nurodoma, kad siekiant ugdyti gyventojų kompiuterinį raštingumą negalima pamiršti mokyklų kompiuterizavimo problemos. Siekiama sudaryti sąlygas, kad kiekvienas moksleivis mokykloje įgytų reikiamų informacinių technologijų grindžiamų žinių, pasitelkiant visose mokyklose tam pritaikytas mokymo priemones.

Rengiant darbo rinkai reikalingus specialistus ir įgyvendinant informacinių technologijų specialistų rengimo programą, 2004 metais du kartus (palyginus su 2000 m.) išaugo studentų priėmimas studijuoti informatikos ir informatikos inžinerijos krypties programas. 2004 metais toliau buvo gerinama informacinių technologijų specialistų studijų kokybė, iš esmės atnaujinta studijų programų vykdymui būtina įranga, interneto skaityklos, kompiuterių klasės.

Įgyvendinant priemones gyventojų kompetencijos ir socialinės sanglaudos srityje numatoma, kad 2010 m. Lietuvos gyventojai, neatsižvelgiant į socialinę, turtinę ar geografinę padėtį, galės išmokti naudotis informacinių technologijų ir jomis naudosis, gebės lanksčiai taikytis prie kintančios aplinkos, įgis reikiamų žinių, įgūdžių ir kvalifikaciją. Planuojama, kad 2010 m. internetu Lietuvoje naudosis apie 65 procentų gyventojų, 56 proc. namų ūkių bus prisijungę prie interneto.

Atsižvelgiant į nepakankamą Lietuvos gyventojų informacinių technologijų naudojimo, infrastruktūros išvystymo, valstybės teikiamų viešųjų paslaugų perkėlimo į elektroninę terpę lygį, numatomos prioritetinės veiklos kryptys informacinės visuomenės plėtros srityje finansuojant iš Regioninės plėtros fondo programos. 2007 – 2013 m. laikotarpiu finansinės perspektyvos informacinės visuomenės vystymas numatomas šiomis kryptimis:

- ❑ atliekant mokslinius tyrimus;
- ❑ diegiant inovacijas informacinių technologijų ir elektroninių ryšių srityje;
- ❑ plėtojant elektroninį turinį ir infrastruktūrą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-2008 metų programos [Vyriausybės Programa, 2004] 10 dalyje „Švietimas, mokslas, informacinė ir žinių visuomenė“ numatyti uždaviniai, susiję su valstybės institucijų veikla informacinės ir žinių visuomenės plėtros srityje. Numatoma skatinti informacinių technologijų ir telekomunikacijų sektoriaus plėtrą, įgyvendinti Lisabonos strategiją ir e. veiksmų planą. Siekiama, kad daugelis Lietuvos gyventojų gebėtų naudotis kompiuteriu, beveik visos mokyklos turėtų greitaveikį interneto ryšį. Visoje šalies teritorijoje numatoma plėtoti viešųjų interneto prieigos centrų tinklą, įsteigti ne mažiau kaip 1000 viešųjų interneto prieigos centrų.

Tarp Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonių [Programos Priemonės, 2004] numatyta parengti interneto pradžmenų ir elektroninių paslaugų nuotolinio mokymo programą Lietuvos gyventojams, parengti žmonių su negalia kompiuterinio raštingumo ir naudojimosi elektroninėmis paslaugomis mokymo ir testavimo programines priemones.

Parengtas Informacinės visuomenės paslaugų įstatymo projektas, kuriuo nustatytomas informacinės visuomenės paslaugų reglamentavimas, atsižvelgiant į Europos Sąjungos poziciją dėl elektroninės komercijos, elektroninės valdžios skatinimo ES valstybėse narėse. Įstatymu bus reglamentuojami visuomeniniai santykiai, susiję su informacinės visuomenės paslaugomis. Svarbiausias informacinės visuomenės paslaugų įstatymo projekto tikslas – apibrėžti ir įtvirtinti visuomeninių santykių, susijusių su informacinės visuomenės paslaugomis, teisinio reguliavimo pagrindus. Įstatymas užpildys ir su informacinės visuomenės paslaugų teikimu susijusių santykių teisinio reguliavimo spragas. Įstatymo projekte nustatyti reikalavimai teikiamai informacijai, komercinei informacijai, taip pat komercinės informacijos pateikimo, užsakymo pateikimo, sutarčių sudarymo elektroninėmis priemonėmis reikalavimai, reglamentuota paslaugų teikėjų ir kitų su informacinės visuomenės paslaugų teikimu susijusių subjektų atsakomybė, ginčų sprendimo būdai. Įstatymo projektas reglamentuoja informacinės visuomenės paslaugų teikimą ir sudaro sąlygas sėkmingiau plėtoti moderniomis technologijomis pagrįstas paslaugas ir elektroninį verslą. Tai svarbus eurointegracinis įstatymo projektas, skatinantis gyventojus ir verslo subjektus jungtis prie informacinės visuomenės ir spartinantis įvairius Lietuvos informacinės visuomenės plėtros procesus: gyventojų gebėjimą ir galimybes naudotis informacinėmis technologijomis, informacinių technologijų naudojimą namų ūkiuose, darbo vietose, mokslo įstaigose, didelės pridėtinės vertės produktų kūrimą ir inovacijas.

Tinkamos informacinės visuomenės paslaugų teikimo sąlygos spartins informacinės visuomenės plėtrą, leis gyventojams ir įmonėms plačiau naudoti informacines technologijas, mažės Lietuvos atsilikimas nuo ES valstybių narių šioje srityje. Įstatymo projektu sudaromas pagrindas laisvai teikti informacinės visuomenės paslaugas iš kitų ES valstybių narių, kas leis Lietuvos ūkio subjektams šias paslaugas laisvai teikti kitoms užsienio valstybėms. Įstatymo projektas teikiamas Seimui.

1.2 Lietuvos informacinės visuomenės plėtros situacija Europos Sąjungos kontekste

Europos Sąjungai 2000 m. pavasarį iškėlus ambicingus tikslus tapti pačiu konkurencingiausiu pasaulio regionu, buvo pradėtas įgyvendinti ekonominių reformų planas, žinomas Lisabonos strategijos vardu. Europos Sąjunga per dešimtmetį turėtų tapti „konkurencingusia ir dinamiškiausia žinių pagrindu augančia ekonomika pasaulyje, kurioje būtų suderinta darni ekonominė plėtra su didesniu ir geresnės kokybės užimtumu ir tvirtesne socialine sanglauda“.

2005 metų kovo mėnesį, Europos Sąjungai įpusėjus įgyvendinti Lisabonos strategijos tikslus, Europos reformų centras paskelbė apžvalgą – „Lisabonos varžytuvės: ar Europa gali konkuruoti?“, kurioje pateikiami ES šalių narių vykdytų ekonominių reformų vertinimai. Šioje apžvalgoje pateiktos išvados paremtos Lisabonos strategijos struktūrinių rodiklių, kuriais yra vertinama ES šalių narių pažanga ekonomikos, aplinkosaugos ir socialinėje srityse, analize. Tyrimo autoriai įvertinę daugiau negu 100 rodiklių sudarė ES šalių narių „Lisabonos strategijos lygos lentelę“, kurioje pagal pasiektą pažangą nuo 1999 m. eilės tvarka šalims paskirtos atitinkamai 1- 27 vietos. Apžvalgoje įvertintos 25 ES šalys narės taip pat Bulgarija ir Rumunija. Tarp geriausiai atitinkančių strategijos siekius minimos Šiaurės Europos šalys – Švedija, Suomija, Danija. Jos apžvalgoje vadinamos neabejotinomis lyderėmis, pademonstravusiomis investicijų į žinias svarbą, kurios leidžia sukurti geresnes gyvenimo sąlygas. Taip pat nestokojama pagyrimų Vengrijai, Airijai ir Didžiąjai Britanijai. Tuo tarpu už delsimą įgyvendinti būtinas ekonomines reformas labiausiai kritikuojama Italija. Nestokojama kritikos Prancūzijai bei Vokietijai, kurioms tyrimo autoriai primena nepakankamas pastangas sprendžiant nedarbo problemą.

Lietuvos pažanga įgyvendinant Lisabonos strategijos tikslus vertinama gana palankiai - jai priskiriama 14 vieta. Apžvalgos autoriai Lietuvą ypač giria už ES teisės aktų perkėlimo į nacionalinę teisę rodiklius. Lietuva taip pat minima kaip nemažą pažangą padariusi valstybė, paprastinant verslo teisinį reguliavimą.

Gyventojų kompetencija – vienas svarbiausių veiksnių galinčių ES sudaryti palankesnes sąlygas spręsti nedarbo problemas bei didinti produktyvumą. Šiuo požiūriu vertinta, kaip šalys narės atitinka tikslus, kad 85 proc. 20-24 metų amžiaus gyventojai būtų įgiję vidurinį išsilavinimą. Lietuva kartu su Švedija, Airija bei Austrija priskiriama prie šalių grupės, jau sėkmingai įgyvendinusios šį tikslą.

Kartu su pagyrimais apžvalgos autoriai, remdamiesi Europos Komisijos duomenimis konstatuoja, kad vienu iš trukdžių plėtoti informacinę visuomenę ES – gana aukštos asmeninių

kompiuterių kainos ir nepakankamai išvystyta telekomunikacijų infrastruktūra. Lietuva sulyginama su Latvija, Bulgarija ir Rumunija, kur yra dar gana didelis atotrūkis tarp kompiuterių kainų ir gyventojų mėnesio pajamų. Taip pat pažymima, kad šalyje dar nepakankamas namų ūkių, turinčių interneto ryšį lygis. Europos Sąjungos valstybių patirtis rodo, kad reikšmingu postūmiu informacinių technologijų skvarbos didėjimui gali būti mokestinės lengvatos, taikomos įvairiems produktams, susijusiems su naujų ryšio ir informacinių paslaugų panaudojimu (kompiuteriams, internetui ir pan.). Reikšmingas žingsnis šioje srityje - 2004 m. birželį Lietuvos Respublikos Seimo priimta Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pataisa, kuri papildė 21 straipsnio „Iš pajamų atimamos gyventojo patirtos išlaidos“ 1 dalį nauju punktu, numatančiu, kad iš gyventojo pajamų gali būti atimamos per mokestinį laikotarpį patirtos gyventojo išlaidos už vieną kompiuterinės įrangos vieneta su programine įranga ir (arba) interneto prieigą per metus.

Apžvalgoje Lietuva giriamą už sėkmingai vykdomą pensijų reformą, už pasiekimus aplinkosaugoje. Tačiau kritikuojama už nepakankamai efektyvų energetinių išteklių, geležinkelio infrastruktūros naudojimą. Apibendrinami apžvalgos autoriai konstatuoja, kad ES šalys narės iš lėto, bet nuosekliai įgyvendina Lisabonos strategijos nuostatas. Nepaisant nemažai jau įvykdytų bei vykdomų reformų įvairiose srityse, kol kas ypač svarių rezultatų dar nėra. Tarp ES šalių narių pastebimi ryškūs skirtumai, o įgyvendinant atskirus Lisabonos strategijos uždavinius skirtingose šalyse matyti labai didelė pažanga. Tam tikrose srityse naujų ES šalių narių pasiekta pažanga netgi didesnė už ES senbuvių ir tai leidžia paneigti anksčiau darytas prielaidas neva praėjusiais metais įvykusi Europos Sąjungos plėtra pristabdė ekonomines reformas visoje ES.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2005 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr. 1270 priėmė „Nacionalinę Lisabonos strategijos įgyvendinimo programą“ [Lisabona, 2005], kurioje akcentuojama, kad pagrindinis ekonomikos plėtos, darbo vietų kūrimo ir socialinės gerovės veiksnys – informacinės visuomenės kūrimas. Lietuvoje informacinės ir žinių visuomenės plėtra – vienas iš strateginių tikslų, tačiau Lietuvai, kaip ir daugeliui naujųjų Europos Sąjungos valstybių narių, informacinių technologijų naudojimas vis dar labai aktualus, nors kompiuteriais ir internetu naudojamas vis plačiau.

Programoje nurodomos tokios problemos:

- ❑ Lietuvoje išlieka gana didelių informacinių technologijų naudojimo skirtumų geografiniu (tarp miestų ir kaimų gyventojų) ir socialiniu požiūriu;
- ❑ Lietuvos gyventojai per mažai naudojami informacinėmis technologijomis, per menkai išplėtotą jų infrastruktūrą, nedaug valstybės teikiamų viešųjų paslaugų perkelta į elektroninę terpę.

Pastaraisiais metais Lietuva pasižymėjo sparčiais informacinės ir žinių visuomenės plėtros procesais. Augo bendras interneto ir kompiuterių vartotojų skaičius, didėjo namų ūkių apsirūpinimo informacinėmis technologijomis lygis, informacinių ir komunikacinių technologijų skvarba verslo įmonėse, švietimo, sveikatos priežiūros įstaigose ir pan. Žinių ekonomikos plėtros srityje pažymėtinas spartus elektroninės bankininkystės vystymasis, telekomunikacijų sektoriuje – sparti mobiliojo ryšio plėtra. Plėtros procesai tiesiogiai susiję su valstybės institucijų veikla. Įgyvendindamos Vyriausybės patvirtintus programinius dokumentus informacinės visuomenės plėtros srityje, institucijos vykdo įvairias priemones, skirtas didinti šalies gyventojų kompetenciją informacinių technologijų srityje, modernizuoti viešąjį administravimą diegiant ITT, skatinti elektroninio verslo plėtrą. Nuosekliai auga valstybės investicijos į informacinės visuomenės plėtrą.

Vadovaujantis Lietuvos ir kitų Rytų bei Vidurio Europos šalių pastarųjų trejų metų patirtimi, priimtų sprendimų analize, procesų dinamikos analize, galima išskirti esmines informacinės visuomenės plėtros kryptis ir būtinas įgyvendinimo priemones, kurios sudarytų optimalias sąlygas informacinės visuomenės ir žinių ekonomikos plėtros procesų vystymuisi.

Pirmiausiai akcentuojama būtinybė skatinti svarbių informacinės – žinių visuomenės procesų dinamiką. Tuo požiūriu akcentuojama kompiuterinio raštingumos svarba:

- Reikia skatinti gyventojų naudojimąsi informacinėmis technologijomis, plėtojant viešąsias interneto prieigas (panaudojant valstybės, ES paramos ir privataus verslo lėšas), gerinant sąlygas namų ūkiams apsirūpinti kompiuteriais ir internetu (pvz. įtvirtinant mokestines lengvatas namų ūkiams); vykdant gyventojų mokymus naudotis kompiuteriais ir internetu (per valstybinio ir privataus sektorių bendradarbiavimą).
- Aprūpinti švietimo ir mokymo įstaigas informacinių technologijų priemonėmis, sudarant sąlygas besimokantiems naudotis elektroniniais informacijos ištekliais ir įgyti būtinus būsimai darbinei veiklai ITT naudojimo įgūdžius.
- Skatinti elektroninės valdžios plėtrą, perkelti didesnę dalį viešojo administravimo paslaugų į elektroninę terpę, ugdant valstybės tarnautojų bendruosius elektroninius gebėjimus šioje srityje bei naudojimąsi būtina technine baze, tobulinant teisinę bazę.

Išvardytų uždavinių realizacija leis Lietuvai pasiekti žymių rezultatų informacinės visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo baruose. Aišku, kad Lietuvos ir Europos informacinėje visuomenėje turi gyventi ir aktyviai veikti kompiuteriškai raštingi piliečiai.

1.3 Pirmojo skyriaus išvados

1. Lietuvoje priimti strateginiai informacinės visuomenės plėtrą šalyje liečiantys dokumentai, kuriuose akcentuojama šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo svarba, numatomos priemonės aktyvesnei gyventojų veiklai kompiuterinėje erdvėje užtikrinti bei skatinti.
2. Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija siekiama realizuoti tokią Lietuvos ateities viziją: **“Pažangi informacinė visuomenė, t.y. išsilavinusi ir nuolat besimokanti visuomenė, kurios nariai savo veiklą grindžia informacija, žinojimu ir naujausių technologijų teikiamomis galimybėmis”**.
3. Informacinės visuomenės plėtros Lietuvoje situacija Europos kontekste vertinama gana palankiai, bet išskiriant esmines informacinės visuomenės plėtros kryptis akcentuojama būtinybė toliau skatinti gyventojų naudojimąsi informacinėmis technologijomis ir taip pabrėžiama kompiuterinio raštingumos svarba.
4. Nuolatinė visuomenės kompiuterinio raštingumo stebėsena pripažįstama efektyvia ir būtina pažangos vertinimo priemone ir jai vykdyti turėtų pastoviai funkcionuoti ŠMM Švietimo ITC pavaldi tyrėjų darbo grupė.

2 PILIEČIŲ KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMO REZULTATAI

2.1 Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo metodikos parinkimas

Pristatomo “Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo” užduotyje nurodyti tokie tyrimo tikslai:

1. Išanalizuoti esamą Lietuvos gyventojų bazinę ir minimalią kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją bei palyginti ją su 2004 metų duomenimis.
2. Išanalizuoti gyventojų kompiuterinio raštingumo poreikius bei palyginti juos su 2004 metų duomenimis.

Švietimo ir mokslo ministerijos “Užsakomųjų tyrimų ataskaitų rengimo” metodikoje nurodoma, kad konkretaus tyrimo metodikos pagrindimas – tai tyrimo indikatorių (tiriamų požymių) pagrindimas ir apibrėžimas, taip pat kelių ir būdų, kaip informacija apie užsibrėžtus požymius bus renkama bei registruojama, numatymas. Svarbu numatyti, su kokiomis imtimis bus dirbama, kokios kategorijos tiriamųjų ir/arba organizacijų atstovai bus atrenkami statistiniam tyrimui, koks planuojamos imties tūris ir geografija? Koks bus imties tipas? Svarbu numatyti, kokie statistiniai rodikliai bus skaičiuojami ir konstruojami, kokia bus duomenų apdorojimo strategija apskritai. Pagrindiniai pristatomo tyrimo rodikliai išvardyti tyrimo užduotyje.

Pirmasis kiekvieno statistinio tyrimo žingsnis – apibrėžti tiriamąją aibę. Pristatomo tyrimo objektas – Lietuvos gyventojų kompiuterinis raštingumas, tiriamoji aibė – aktyvieji Lietuvos Respublikos gyventojai.

Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimui realizuoti pasirinktas šalies gyventojų anketinės apklausos būdas. Apklausos realizavimui buvo paruošta “Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo anketa asmeniui”, kuri pateikta 1 priede. Natūralu, kad anketos pavidalas su nežymiais pakeitimais atitinka praėjusių metų anketa. Tokį pasirinkimą sąlygoja tyrimui keliami užduoties – palyginti tyrimo rezultatus su 2004 metų tyrimo rezultatais. Čia galima įžiūrėti tam tikrą apribojimą tyrimui, bet taip galima geriausiai atsakyti į užduoties tyrimui klausimus.

Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo anketą asmeniui sudaro tokios klausimų grupės:

- asmens sociodemografinius duomenis identifikuojantys klausimai (1-5);

- respondento gebėjimus dirbti kompiuteriu ir gebėjimų dirbti formavimo būdus vertinantys klausimai (6-9);
- kompiuterio naudojimą respondento poreikiams apibūdinantys klausimai (10-11);
- respondento ir jo aplinkos požiūris į kompiuterinį raštingumą ir šių gebėjimų tobulinimą (12-15);
- respondento ir jo šeimos galimybės naudotis informacinėmis technologijomis ir tobulinti kompiuterinį raštingumą (16-17);
- respondento požiūris į programinės įrangos lokalizavimą (18).

Lietuvos gyventojų kompiuterinis raštingumo tyrimas buvo vykdomas 2005 metų spalio-lapkričio mėnesiais.

2.2 Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo imties dydžio nustatymas

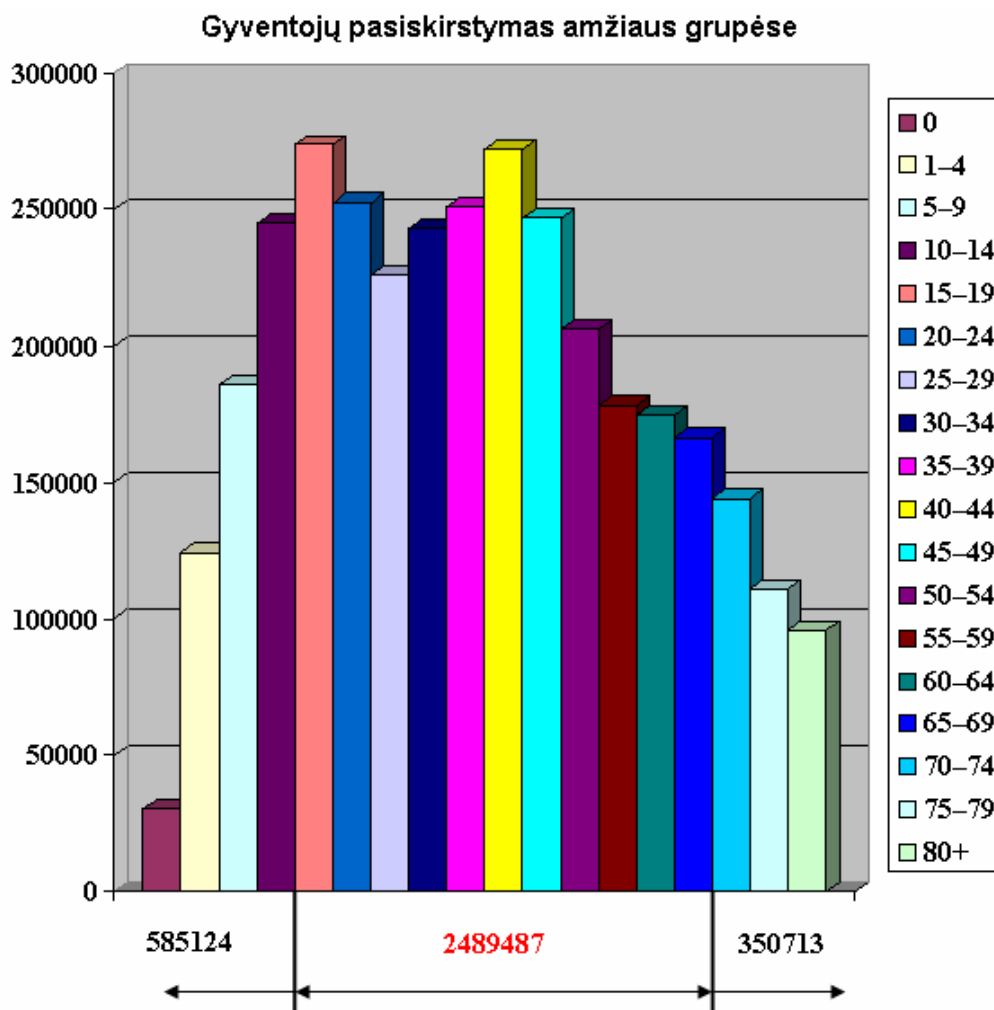
Lietuvos Statistikos departamento interneto svetainėje www.std.lt pateikiama statistinė informacija apie Lietuvos gyventojus. Gyventojų skaičiai pagal lytį ir amžių 2005 metais pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė

Amžiaus grupės	Iš viso 2005	Vyrai 2005	Moterys 2005
0	30209	15401	14808
1–4	124461	64098	60363
5–9	185751	95433	90318
10–14	244703	125081	119622
15–19	273831	139704	134127
20–24	252319	128625	123694
25–29	225715	113671	112044
30–34	242842	120365	122477
35–39	250693	123213	127480
40–44	272201	132047	140154
45–49	246698	116669	130029
50–54	205996	95058	110938
55–59	178251	78311	99940
60–64	174617	73329	101288
65–69	166324	65248	101076
70–74	144004	52341	91663
75–79	110989	34766	76223
80+	95720	24795	70925
Iš viso	3425324	1598155	1827169

Pagal Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės www.std.lt pateikiamus duomenis, Lietuvoje 2005 metais buvo 3425324 gyventojų. Iš jų vyrų 1598155 (46,7% visų gyventojų) bei moterų 1827169 (53,3% visų gyventojų).

Pirmos lentelės informaciją pateikus grafiškai, gyventojų pasiskirstymas įgauna vaizdesnį pavidalą, kaip tai parodyta 2.1 paveiksle.



2.1 pav.

Anketinė apklausa apima ne visą šalies populiaciją, o tik tą dalį, kurią galima apibūdinti “nuo jau aktyvių” iki “dar aktyvių” piliečių (aktyvioji arba kuriančioji visuomenės dalis). Taigi, realiai apklausa apima vidurinį grafike parodytą diapazoną, kurį sudaro 2 489 487 gyventojai. Tuo pačiu visi anketinės apklausos rezultatai bei išvados liečia mūsų įvardytus potencialiai aktyvius Lietuvos gyventojus.

Penkiuose didžiausiuose miestuose (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys) gyvena 39,1% visų šalies gyventojų; likusiuose miestuose ar miesto tipo gyvenvietėse gyvena 27,5% visų šalies gyventojų; kaimo tipo gyvenvietėse gyvena 33,4% visų šalies gyventojų.

Tyrimui parinkta daugiapakopė atsitiktinė respondentų atranka.

Tiriamoje populiacijoje siekiama reprezentuoti:

- I.** gyventojų pasiskirstymą pagal jų gyvenamąją vietą - didmiestis, miestas/miestelis, kaimas;
- II.** gyventojų pasiskirstymą pagal lytį;
- III.** gyventojų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes.

Atrankos etapai:

1. Pirminis atrankos vienetas – miesto bei kaimo tipo gyvenvietės. Pritaikomos tikslinė bei atsitiktinė atrankos. Tikslas - atrinkti miestų ir kaimiškąsias gyvenvietes, kuriose bus atliekama apklausa. Į imtį tikslingai patenka penki didžiausi šalies miestai: Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai ir Panevėžys. Toliau į imtį patenka 23 kiti miestai. Pritaikius paprastąją atsitiktinę atranką į imtį pateko šie miestai: Alytus, Anykščiai, Biržai, Druskininkai, Jonava, Jurbarkas, Kaišiadorys, Kėdainiai, Marijampolė, Mažeikiai, Molėtai, Pakruojis, Pasvalys, Plungė, Rokiškis, Šakiai, Šilalė, Tauragė, Trakai, Ukmergė, Utena, Varėna, Vilkaviškis, Zarasai. Kaimo tipo gyvenvietės buvo atrenkamos keliais žingsniais: pirma atrinkti kaimiškieji rajonai, o iš jų paprastos atsitiktinės atrankos būdu proporcingai atrinktos gyvenvietės pagal seniūnijų sąrašus. Į imtį pateko tokios seniūnijos: Leipalingis ir Punia iš Alytaus rajono, Aukštadvaris iš Trakų rajono, Baisogala iš Raseinių rajono, Plateliai ir Beržoras iš Plungės rajono, Varniai ir Janapolė iš Telšių rajono, Gudeliai iš Marijampolės rajono, Plokščiai ir Lukšiai iš Šakių rajono, Šėta ir Josvainiai iš Kėdainių rajono, Babtai, Domeikava, Vandžiogala, Vilkija, Karmėlava iš Kauno rajono, Kunkliai iš Klaipėdos rajono, Bubiai ir Raudėnai iš Šiaulių rajono, Raguva ir Velžys iš Panevėžio rajono, Kalvarija, Švenčionėliai, Kaltanėnai iš Švenčionių rajono, Naujasodis iš Molėtų rajono, Ažupiečiai iš Anykščių rajono, Ramygala, Jieznas. Imties geografija apima visą Lietuvos teritoriją, t.y. atrinkti miestai ir kaimiškosios seniūnijos proporcingai išsibarsčiusios visoje Lietuvos teritorijoje.

2. Antrinis atrankos vienetas – gatvės. Gatvės atrenkamos paprastosios atsitiktinės atrankos būdu. Atrinktų gatvių kiekis priklauso nuo kiekvienos gyvenvietės dydžio bei adresų atrinktoje gatvėje kiekio.
3. Kiekvienoje gatvėje, pritaikius sisteminę atranką, atrenkami keli namai. Jei namai daugiabučiai – pritaikius sisteminę atranką atrenkami keli butai.
4. Galutinis atrankos vienetas – apklausiamasis Lietuvos gyventojas. Kiekviename name/bute apklausiamas tas respondentas, kuris yra vyresnis nei 14 m. ir kurio gimtadienis yra arčiausiai.

Respondentų proporcinis pasiskirstymas pagal lytį bei amžių turi atitikti Lietuvos respublikos statistiką. Jei respondentų pasiskirstymas pagal lytį ir amžių neatitiks Lietuvos gyventojų realaus pasiskirstymo, galima naudoti išlyginamąją pakartotinę apklausą arba taikyti statistinius atvejų svorio koeficientus.

Imties dydžiui nustatyti naudojama interaktyvi formulė, pateikiama „Creative Research Systems“ tinklalapyje adresu www.surveysystems.com. Nustatyta, jog esant 95% pasiklovimo lygmeniui ir $\pm 3\%$ pasikliautinajam intervalui, pakankamas imties dydis (t.y. patikimai reprezentuojantis tiriamąją populiaciją) $n=1067$. Anketų grįžtamumas tokio pobūdžio tyrimuose dažniausiai nėra šimtaprocentinis, tad numatyta išplatinti apie 1600 anketų. Paskaičiuotos tokios apklausiamųjų proporcijos pagal gyvenamąją vietą:

- kiekviename didmiestyje reikėtų apklausti po ~ 125 respondentus ($5 \cdot 125 = 625$)
- kiekviename atrinktame mieste/miestelyje reikėtų apklausti po ~ 19 respondentų ($24 \cdot 19 = 456$)
- kiekvienoje atrinktoje kaimiškojoje seniūnijoje reikėtų apklausti po ~ 17 respondentų ($30 \cdot 17 = 510$)

Siekiant, kad gyventojų anketavimas vyktų vienoda tvarka, buvo paruošta instrukcija interviuotojui (2 priedas) ir atmintinė interviuotojui (3 priedas).

Anketinę apklausą vykdė Kauno technologijos universiteto Informatikos fakulteto bei Kauno kolegijos Ekonomikos ir teisės fakulteto studentai. Studentai buvo parinkti pagal savo gyvenamąją vietą. Jie buvo apmokyti vykdyti apklausą, jiems pateiktos instrukcijos bei atmintinės. Apklausas taip pat vykdė kai kurių ECDL testavimo centrų darbuotojai. Taip buvo užtikrintas apklausos reprezentatyvumas geografiniu požiūriu.

Tolesniuose šio skyriaus poskyriuose pateikiami anketinės apklausos rezultatai. Informacijos apdorojimui buvo naudojamas **SPSS** (*Statistical Package for the Social Sciences – Statistikos paketas socialiniams mokslams*) [SPSS, 2004] - populiari priemonė, skirta visiems sprendimų priėmimo uždaviniams spręsti, pateikianti analizės rezultatus lentelių ir diagramų pavidalu, turinti galimybes rezultatams platinti.

2.3 Visuotinio kompiuterinio raštingumo anketinės apklausos rezultatai

Anketinė apklausa vykdyta 2005m. spalio mėn. Tyrimo metu apklausti 1497 Lietuvos gyventojai. Apie 100 gyventojų atsakinėti į anketos klausimus atsisakė, motyvuodami tuo, kad kompiuteriu dirbti nemoka ir tokiame tyrime dalyvauti nenori.

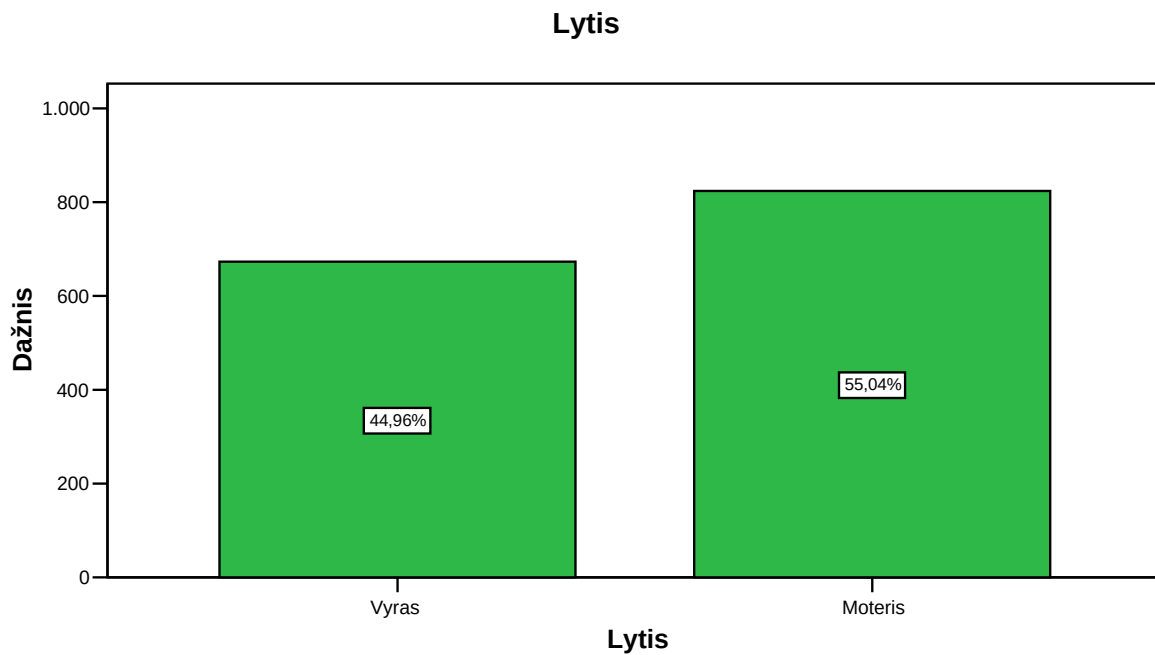
2.3.1 Sociodemografinės respondentų charakteristikos

Pirmi penki apklausos anketos klausimai apibūdina respondento sociodemografines charakteristikas:

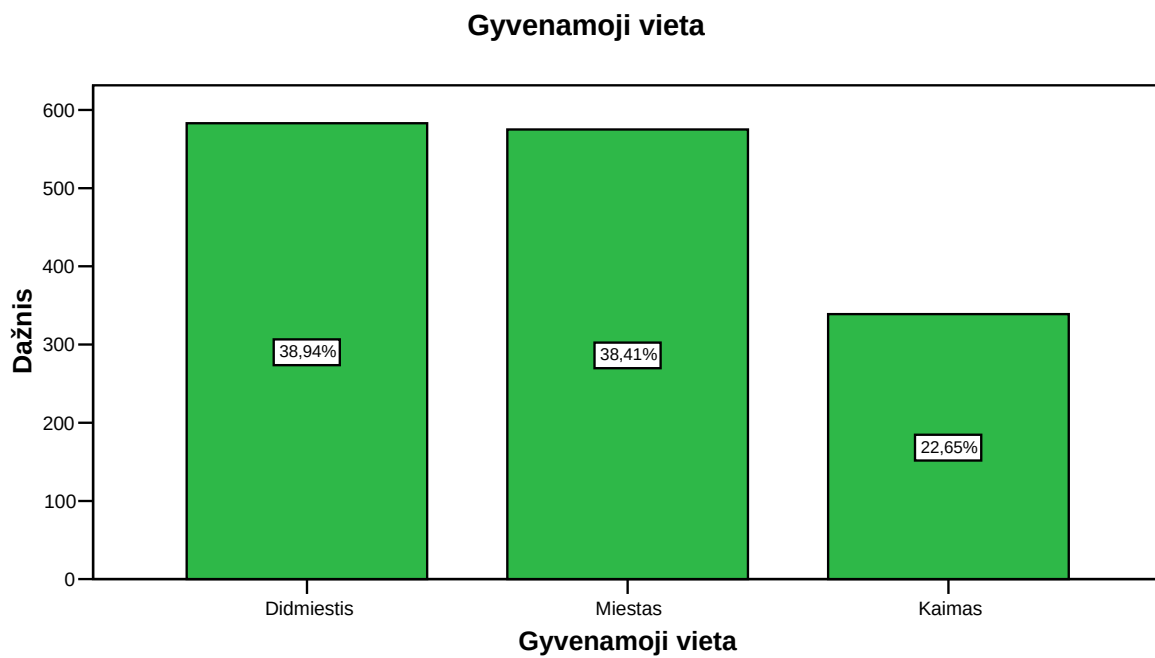
1. Lytis.
2. Gyvenamoji vieta.
3. Amžius.
4. Išsimokslinimas.
5. Socialinė padėtis.

Šios charakteristikos yra svarbios, siekiant nustatyti kompiuterinio raštingumo situacijos pasiskirstymą skirtingais požūriais.

Respondentų pasiskirstymas pagal sociodemografines charakteristikas pateikiamas 2.2 – 2.6 paveiksluose.

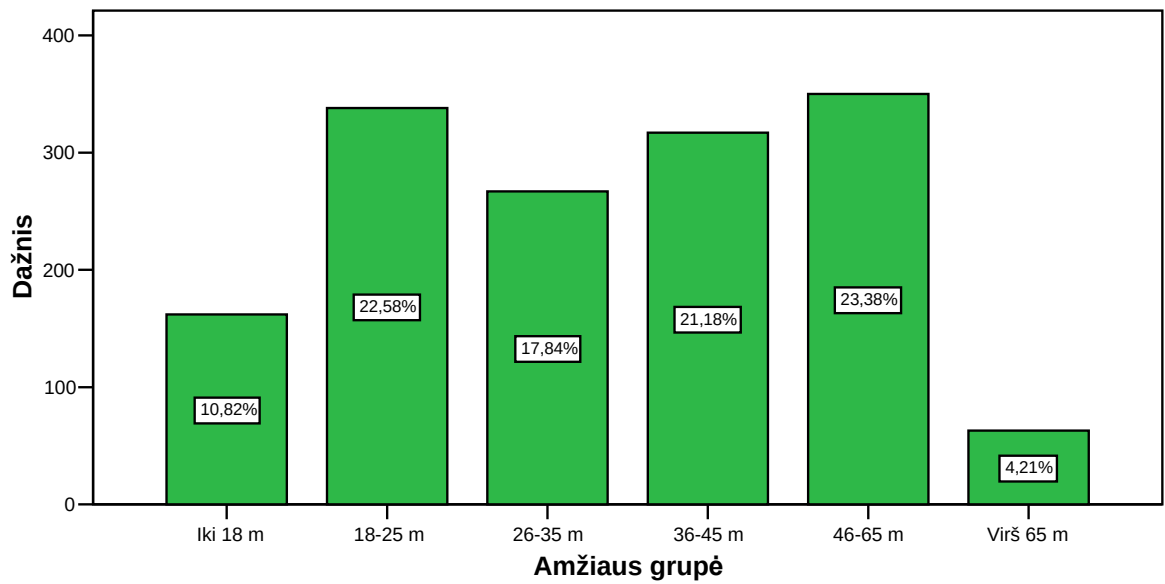


2.2 pav.



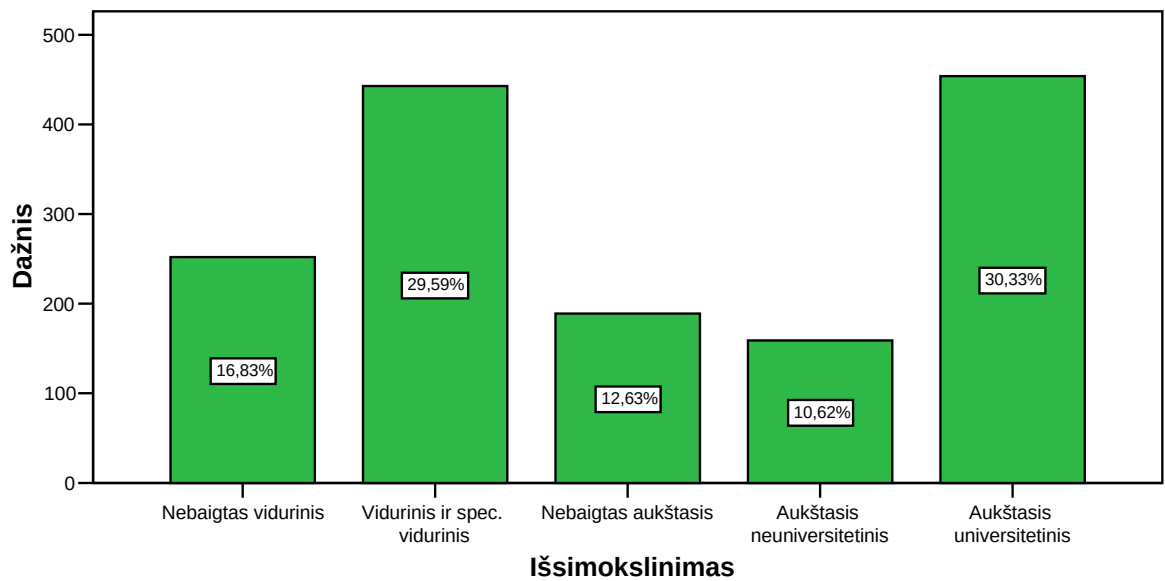
2.3 pav.

Amžiaus grupė

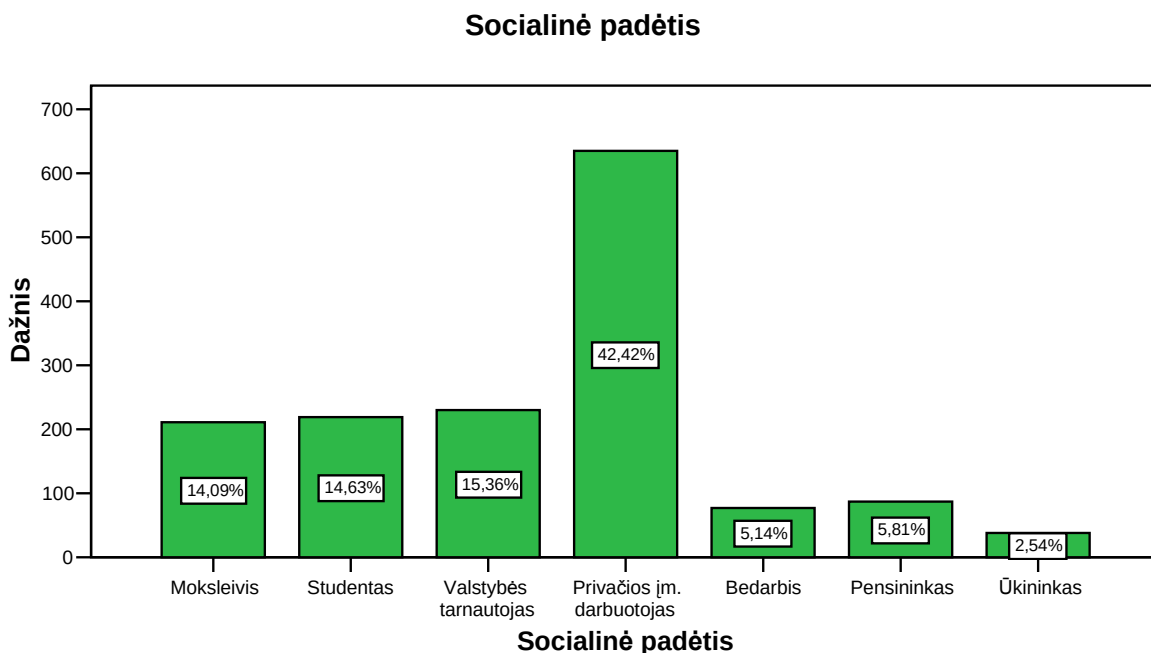


2.4 pav.

Išsimokslinimas



2.5 pav.



2.6 pav.

Pagal respondentų sociodemografines charakteristikas galima vertinti atliktos apklausos reprezentatyvumą.

2.2 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal lytį. Statistikos departamento duomenimis, šiuo metų Lietuvoje vyrai sudaro apie 46,7% Lietuvos gyventojų. Taigi, nukrypimas neviršija paklaidos normos. Be to, moterys apklausų metu paprastai yra aktyvesnės ir lengviau bendrauja atsakant į klausimus bei pildant anketas.

2.3 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą. Statistikos departamento duomenimis, šiuo metų Lietuvoje 39,1% visų šalies gyventojų gyvena didmiesčiuose – t.y. penkiuose didžiausiuose miestuose. Didmiesčiuose gyvena 38,94% respondentų – atitikimas yra aukštas. Deja, tik 22,65% respondentų savo gyvenamąją vietą pripažino kaimu. Respondentų gyvenamosios vietos apibūdinimas miesto-miestelio-kaimo požiūriu skiriasi nuo Statistikos departamento skaičių. Kita vertus, neapibrėžta aiški miesto-kaimo riba.

2.4 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes. Kintamojo „amžiaus grupė“ moda lygi 5, t.y. daugiausiai respondentų buvo 46-65 metų amžiaus grupėje. Tik vienu procentiniu punktu mažiau respondentų pateko į antrąją amžiaus grupę, t.y. buvo 18-25 metų amžiaus. Tyrime stengtasi ne tiek atkartoti realųjį Lietuvos gyventojų pasiskirstymą

pagal amžių, bet siekti kuo vienesnių pasiskirstymų amžiaus grupėse tam, kad jas galima būtų geriau palyginti tarpusavyje.

2.5 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal išsimokslinimą. Specialių veiksmų apklausos metu parenkant respondentus pagal išsilavinimą nebuvo atliekama.

2.6 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal socialinę – darbinę padėtį. Apklausos metu buvo stengiamasi apimti visas amžiaus grupes, o išankstinių atrankos nuostatų pagal respondentų socialinę padėtį nebuvo užduota. Kartu šis grafikas rodo, kad potencialiai aktyvių respondentų tarpe buvo apie 11% neaktyvių. Tai bedarbiai ir pensininkai.

Apibendrinant respondentų sociodemografines charakteristikas, galima teigti, kad respondentų pasiskirstymai pagal lytį bei gyvenamąją vietą pakankamai tiksliai atkartoja realius Lietuvos gyventojų pasiskirstymus, respondentų pasiskirstymai pagal amžiaus grupę, išsimokslinimą bei socialinę padėtį taip pat atspindi realias Lietuvos gyventojų charakteristikas, kas įgalina daryti įvairialypę aprašomąją analizę bei patikimas statistines išvadas.

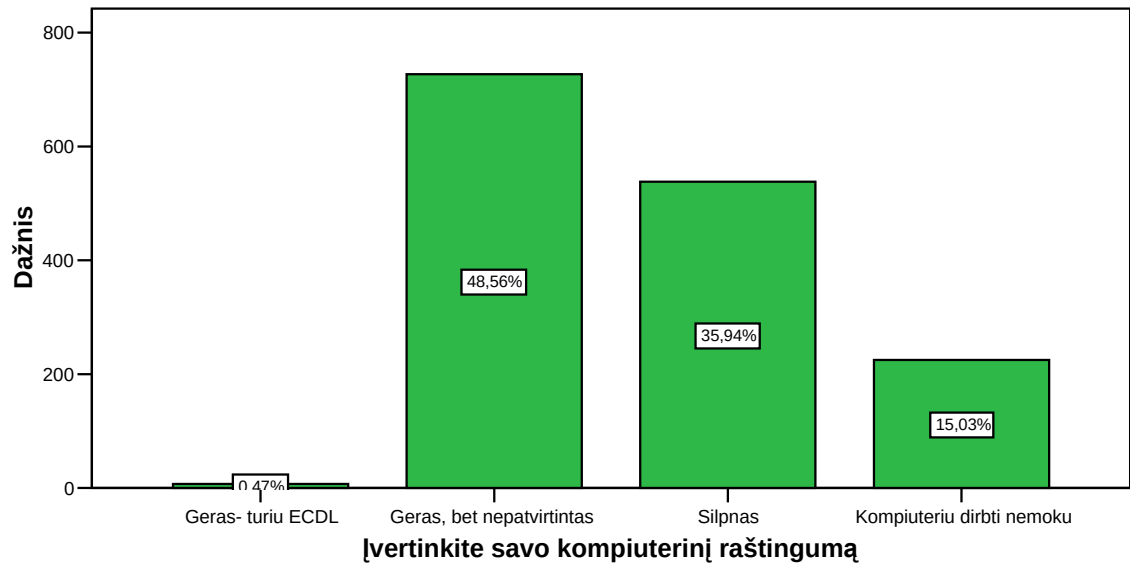
2.3.2 Asmeninio respondentų kompiuterinio raštingumo vertinimas

2.7 – 2.12 paveiksluose pateikiami grafikai, iliustruojantys, kaip respondentai vertina savo kompiuterinį raštingumą. Pateiktas paprastas procentinis pasiskirstymas bei savo raštingumo vertinimo lygmens priklausomybės nuo sociodemografinių charakteristikų.

Nagrinėjant pateiktus grafikus, būtina įvertinti:

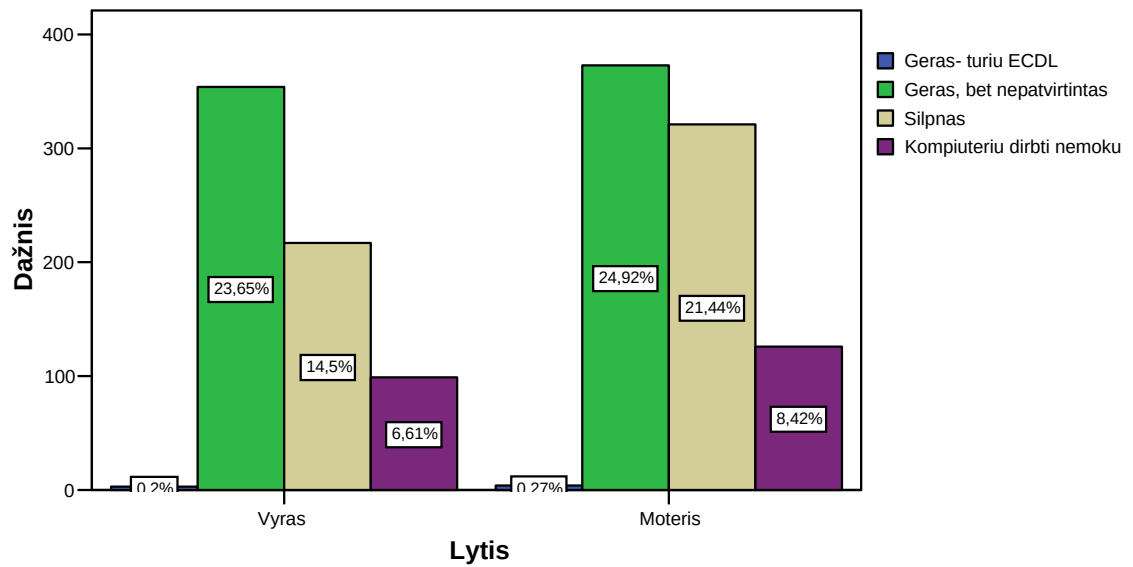
- ❑ Visuomenės nuomonės apklausos apima ne visus, o tik aktyviuosius Lietuvos gyventojus, į tai reikia atsižvelgti vertinant gautus rezultatus.
- ❑ Apklausų praktika rodo, kad respondentai pakankamai dažnai save vertina geriau nei yra iš tikrųjų.
- ❑ Tiesmukiškas klausimas, kai reikia įvertinti savo raštingumo lygį, ne visų suprantamas vienodai, todėl atsakymus būtina vertinti derinant su konkrečių gebėjimų vertinimu.
- ❑ Pakankamai tiksliai įvertinti respondentų gebėjimus būtų galima juos egzaminuojant arba testuojant, bet tai nebuvo šio tyrimo užduotis.

Kompiuterinis raštingumas



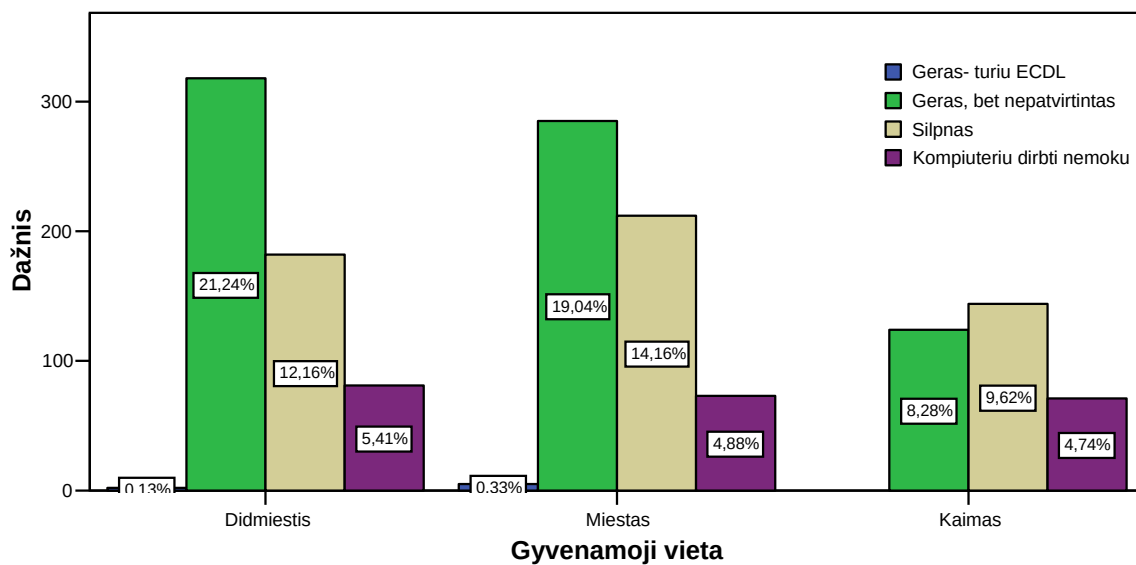
2.7 pav.

Kompiuterinis raštingumas (pagal lytį)



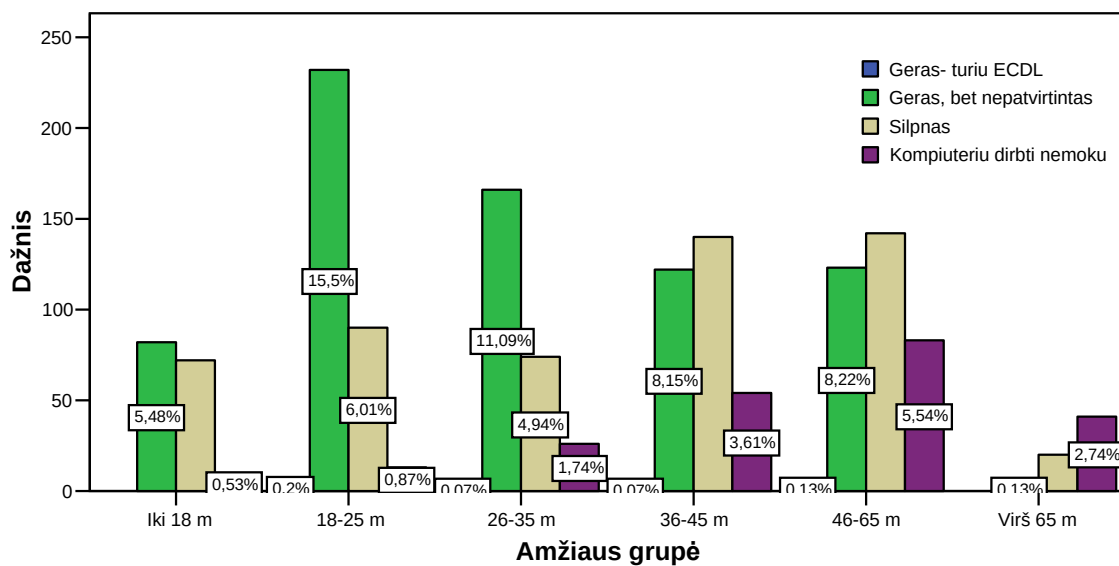
2.8 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal (gyvenamą vietą)



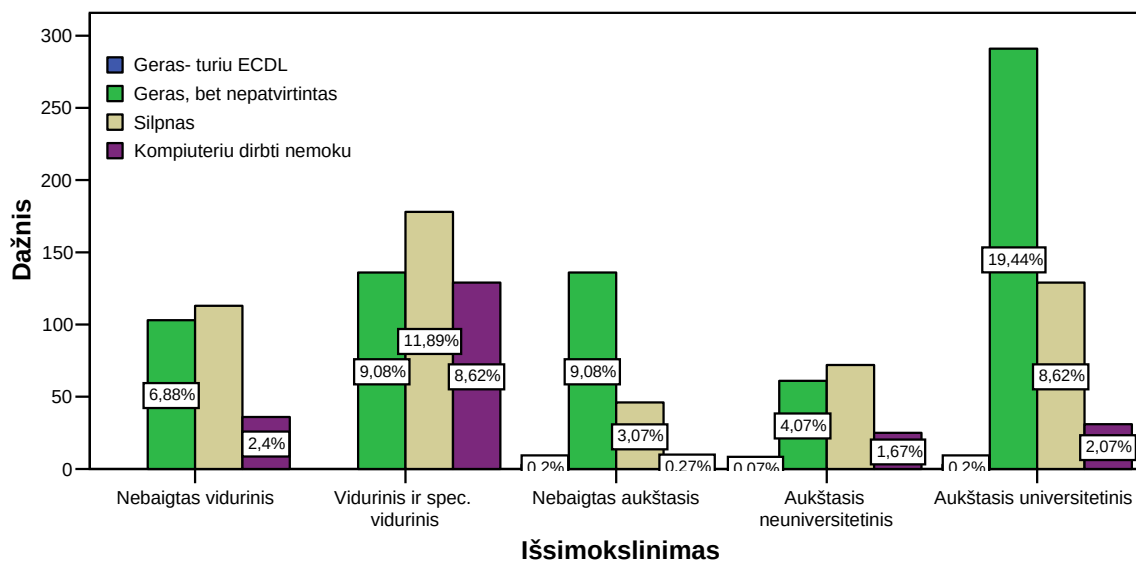
2.9 pav.

Kompiuterinis raštingumas (pagal amžių)



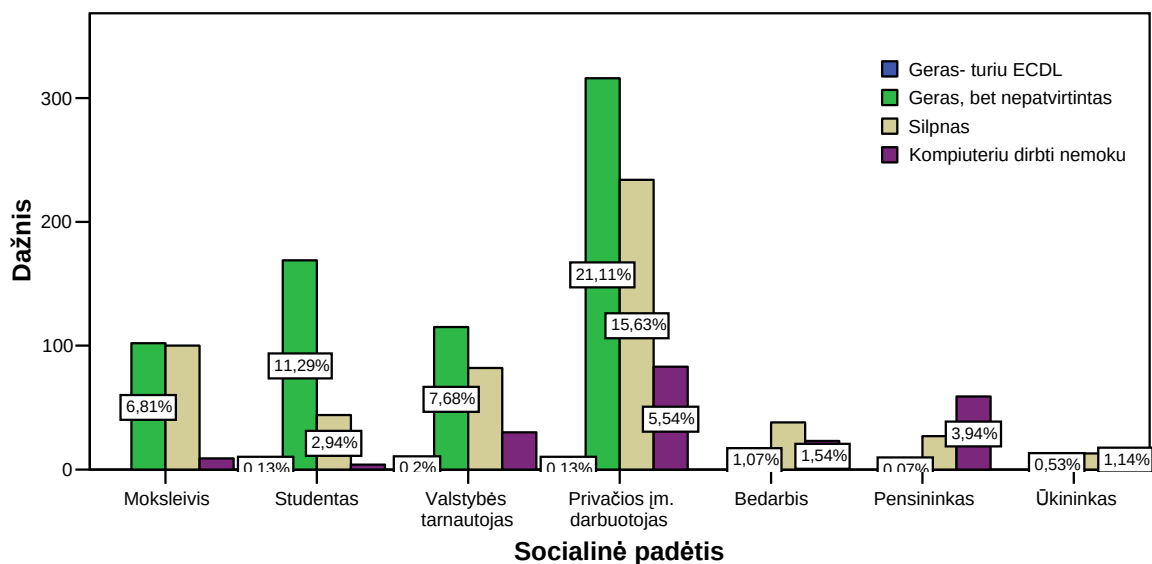
2.10 pav.

Kompiuterinis raštingumas (pagal išsimokslinimą)



2.11 pav.

Kompiuterinis raštingumas (pagal socialinę padėtį)



2.12 pav.

Respondentų atsakymai į klausimą „Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą“ yra gana optimistiški.

2.7 paveiksle parodytas paprastas procentinis atsakymų į šį klausimą pasiskirstymas. Beveik pusė procento respondentų yra patvirtinę savo kompiuterines žinias ECDL pažymėjimu. Tai nedidelė gyventojų dalis. Daugiau informacijos apie ECDL programos plėtrą pateikiama ketvirtame šios ataskaitos skyriuje. 15,03% respondentų pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Savo kompiuterinę kompetenciją kaip silpną vertina 35,94% respondentų ir 48,56% respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, nors neturi oficialaus patvirtinimo. Taigi, beveik pusė respondentų tvirtina gerai mokantys dirbti kompiuteriu. Šio klausimo rezultatus reikia vertinti atsargiai, nes būtina įvertinti respondentų polinkį atsakinėjant į anketų klausimus geriau vertinti įvairius savo gebėjimus. Šio klausimo rezultatus patikslina sekančio klausimo, kuriame kompiuterinis raštingumas išskleidžiamas į keturias gebėjimų grupes, rezultatai. Prieš analizuojant minėto išplėsto klausimo rezultatus, pateikiama įvertinta savo kompiuterinio raštingumo vertinimo priklausomybė nuo įvairių sociodemografinių charakteristikų. Čia ir kitur kintamųjų priklausomybei vertinti taikytas χ^2 kriterijus.

Siekiant išsiaiškinti, ar stebimi kintamieji yra priklausomi ar nepriklausomi, t.y. tikrinant požymių nepriklausomumą, naudojami įvairūs koreliacijos koeficientai. Tuo atveju, kai kintamieji yra kokybiniai, taikomas χ^2 kriterijus. χ^2 kriterijus atsako į klausimą, ar požymiai priklausomi. Priklausomybės kryptys sužinomos analizuojant dažnių lenteles, o pats kriterijus, esant reikšmingumo lygmeniui $p < 0,05$, tik parodo ryšio buvimą. χ^2 kriterijus taip pat taikomas homogeniškumo hipotezėms tikrinti, t.y. siekiant išsiaiškinti, pvz., ar vyrų ir moterų besinaudojančių kompiuteriu kasdien procentas yra tas pats. Kaip ir nepriklausomumo tikrinimo atveju, χ^2 homogeniškumo kriterijus tik atsako į klausimą, ar požymio skirtingose populiacijose skirtingai skiriasi. Patys skirtumai nustatomi nagrinėjant dažnių lenteles [Čekanavičius, 2000].

Respondentų deklaruojami kompiuterinio raštingumo lygio skirtumai statistiškai reikšmingai koreliuoja su visomis tirtomis sociodemografinėmis charakteristikomis.

2.8 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad gerai savo kompiuterinį raštingumą vertinančių vyrų ir moterų yra beveik po lygiai. Gerokai daugiau moterų savo kompiuterinį raštingumą vertina kaip silpną. Visoje populiacijoje, vyrai nemokantys dirbti kompiuteriu sudaro 6,61%, o nemokančios dirbti kompiuteriu moterys sudaro 8,42% (viso 15% populiacijoje nemokančių dirbti kompiuteriu). Patikrinus požymių nepriklausomumo hipotezę prieita išvados, kad egzistuoja statistiškai reikšmingi ($p < 0,05$) skirtumai tarp vyrų ir moterų savo kompiuterinio raštingumo vertinimą. Kaip matome iš pateikto paveikslo, sąlyginai daugiau moterų nei vyrų (jie

sudarė atitinkamai 21,44% ir 14,5% visų apklaustųjų) nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas silpnas.

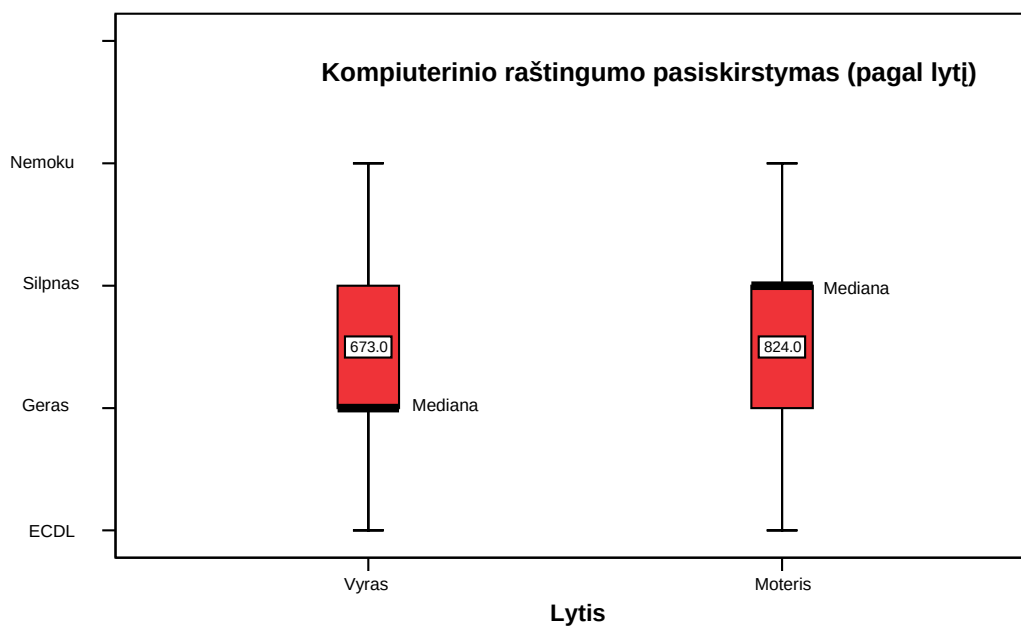
2.9 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad respondentų kompiuterinis raštingumas mažėja tiriant didmiestį, miestą ir kaimą. Egzistuoja statistiškai reikšmingi ($p < 0,01$) skirtumai tarp respondentų gyvenančių didmiesčiuose, kituose miestuose/miesteliuose ar kaimo tipo vietovėse savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Nėra reikšmingų skirtumų tarp didmiesčių ir kitų miestų/miestelių gyventojų. Reikšmingai skiriasi kaimo gyventojų atsakymai. Žymiai mažiau kaimo gyventojų nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas yra geras, bet nepatvirtintas.

2.10 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad kompiuterinio raštingumo lygis aukščiausias 18-25 metų amžiaus grupėje, kitose aktyvaus amžiaus grupėse vertinimai pakankamai vienodi ir aiškiai mažesni vyresnio negu 65 metai amžiaus grupėje. Egzistuoja statistiškai reikšmingi ($p < 0,01$) skirtumai tarp skirtingo amžiaus respondentų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Kuo vyresni respondentai (neatsižvelgiant į specifinę amžiaus grupę iki 18 m.), tuo rečiau jie savo kompiuterinį raštingumą vertina kaip gerą, tuo dažniau vertina kaip silpną arba dažniau nurodo, jog kompiuteriu dirbti visai nemoka. Aukščiausiai savo kompiuterinį raštingumą vertina 18-25 m. amžiaus respondentai. Amžiaus grupė iki 18 metų yra specifinė tuo, kad tai dažniausiai moksleiviai, kurie dar tik mokosi dirbti kompiuteriu, tačiau net šitoje grupėje 0,53% nurodė jog kompiuteriu dirbti nemoka.

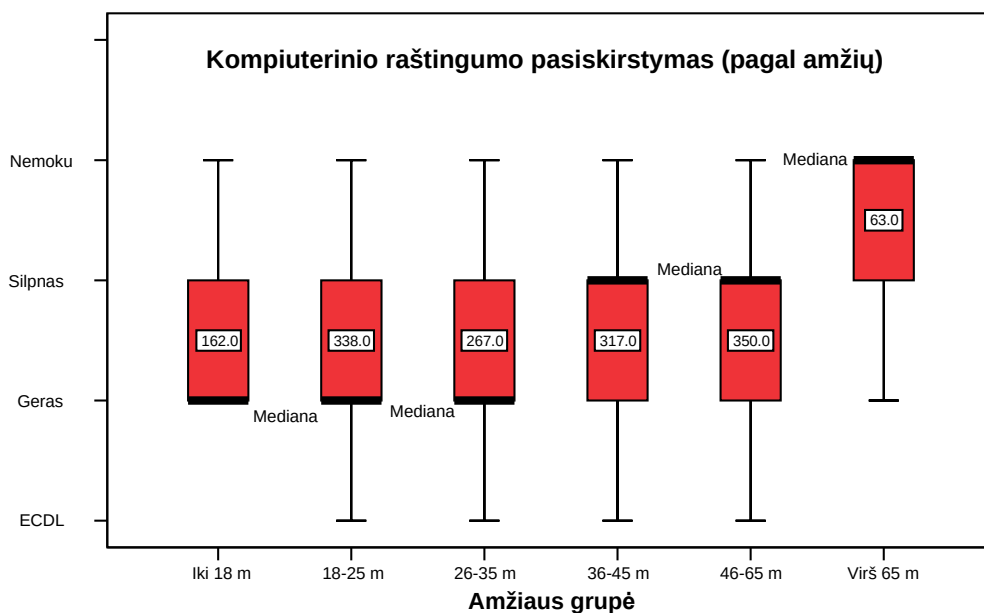
2.11 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad pagal respondentų išsilavinimą geriausiai savo kompiuterinio raštingumo lygį vertina aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys respondentai. Egzistuoja statistiškai reikšmingi ($p < 0,01$) skirtumai tarp skirtingo išsimokslinimo respondentų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Dažniausiai savo kompiuterinį raštingumą kaip gerą vertino respondentai su aukštuoju universitetiniu bei nebaigtu aukštuoju išsimokslinimu (jie sudarė atitinkamai 19,44% ir 9,08% visų apklaustųjų). Daugiausia teigiančių jog nemoka dirbti kompiuteriu, yra tarp vidurinį ir spec.vidurinį išsimokslinimą turinčių respondentų (jie sudarė 8,62%) visų apklaustųjų. Kaip ir 2004 metų tyrime, aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turintys respondentai deklaruoja gerokai žemesnį savo kompiuterinį raštingumą.

2.12 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad pagal savo socialinę padėtį gerai savo kompiuterinį raštingumą vertina privačių įmonių darbuotojai, kurių daugiausiai ir dalyvavo apklausoje. Egzistuoja statistiškai reikšmingi ($p < 0,01$) skirtumai tarp skirtingos socialinės padėties respondentų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Privačios įmonės darbuotojai dažniausiai savo kompiuterinį raštingumą vertino kaip gerą (21,11% visų apklaustųjų). Taip pat, gerai vertinančių savo kompiuterinį raštingumą yra dauguma tarp moksleivių, studentų bei valstybės tarnautojų. Daugiausiai nemokančių dirbti kompiuteriu taip pat yra tarp privačios įmonės darbuotojų bei tarp pensininkų.

Respondentų deklaruojamo kompiuterinio raštingumo lygio pasiskirstymą gana vaizdžiai iliustruoja statistikos specialistų dažnai naudojamos stačiakampės diagramos. Dvi tokios diagramos pateikiamos 2.13, 2.14 paveiksluose.



2.13 pav.



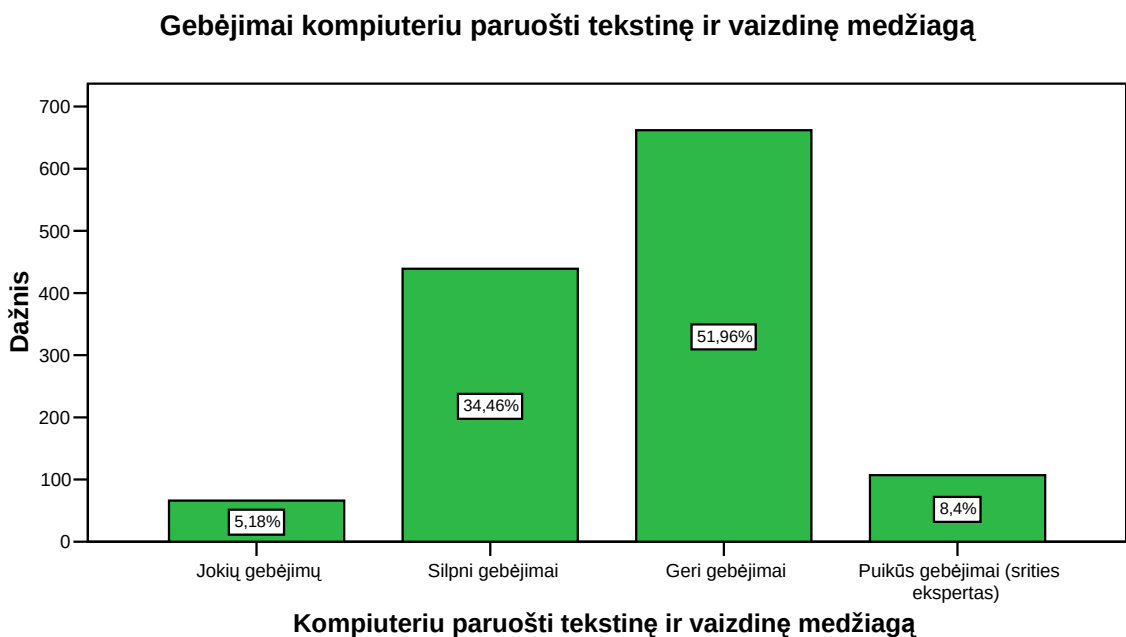
2.14 pav.

Apibendrinant klausimo „Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą“ rezultatus, galima teigti jog:

- 48,56% respondentų teigia turį gerą, bet nepatvirtintą ECDL pažymėjimu kompiuterinį raštingumą, 35,94% nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas silpnas, 15,03% nurodė jog kompiuteriu dirbti nemoka, 0,47% nurodė jog jų kompiuterinis raštingumas geras ir patvirtintas ECDL. Kaip buvo apibrėžta vertinant apklausos imtį, šie rezultatai taikytini visiems aktyviems Lietuvos gyventojams su $\pm 3\%$ pasikliautinuoju intervalu.
- Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp vyrų ir moterų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Vienodai vyrų ir moterų Lietuvoje teigia turį gerą kompiuterinį raštingumą patvirtintą ECDL, turį gerą, bet nepatvirtintą kompiuterinį raštingumą arba nemoką naudotis kompiuteriu. Tačiau sąlyginai daugiau moterų nei vyrų (atitinkamai 21,44% ir 14,5% visų apklaustųjų) nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas yra silpnas.
- Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp respondentų gyvenančių didmiesčiuose, kituose miestuose/miesteliuose ar kaimo tipo vietovėse savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Žymiai mažiau kaimo gyventojų nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas yra geras, bet nepatvirtintas. Nėra reikšmingų skirtumų tarp didmiesčių ir kitų miestų/miestelių gyventojų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų.
- Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp skirtingo amžiaus respondentų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Kuo vyresni respondentai, tuo rečiau jie savo kompiuterinį raštingumą vertina kaip gerą, tuo dažniau vertina kaip silpną arba dažniau nurodo, jog kompiuteriu dirbti visai nemoka. Aukščiausiai savo kompiuterinį raštingumą vertina 18-25 m. amžiaus respondentai.
- Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp skirtingo išsimokslinimo respondentų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Dažniausiai savo kompiuterinį raštingumą kaip gerą vertino respondentai su aukštuoju universitetiniu bei nebaigtu aukštuoju išsimokslinimu (jie sudarė atitinkamai 19,44% ir 9,08% visų apklaustųjų). Daugiausiai teigiančių jog nemoka dirbti kompiuteriu, yra tarp vidurinių ir spec.vidurinių išsimokslinimą turinčių respondentų (jie sudarė 8,62%)
- Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp skirtingos socialinės padėties respondentų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Privačios įmonės darbuotojai dažniausiai savo kompiuterinį raštingumą vertino kaip gerą (21,11% visų apklaustųjų). Gerai vertinančių savo kompiuterinį raštingumą yra dauguma tarp moksleivių, studentų bei valstybės tarnautojų. Daugiausiai nemokančių dirbti kompiuteriu taip pat yra tarp privačių įmonių darbuotojų bei tarp pensininkų.

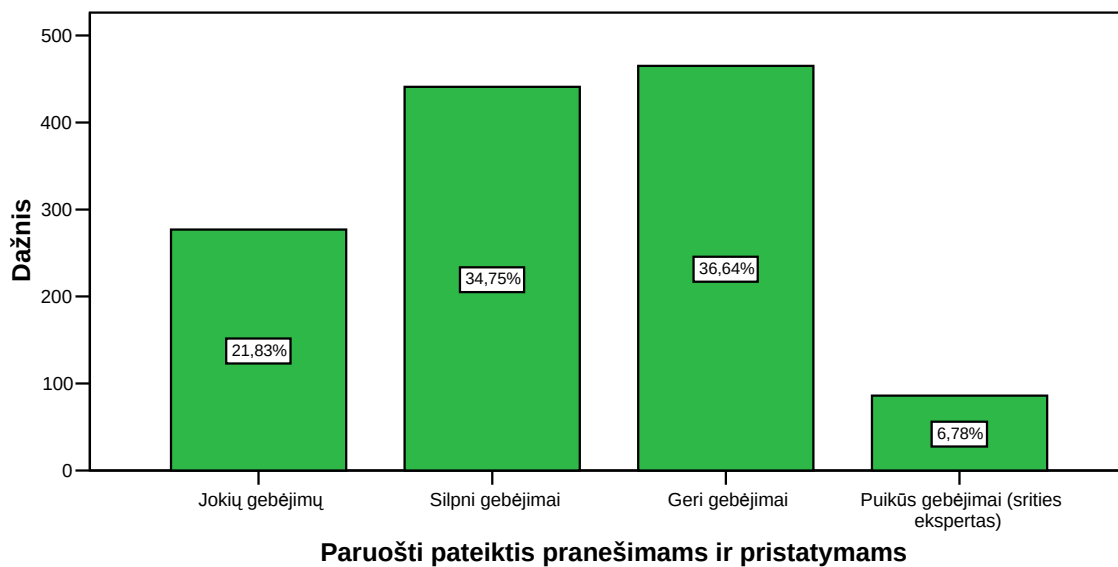
Septintuoju anketos klausimu respondentui buvo siūloma įvertinti savo gebėjimus dirbti kompiuteriu konkrečius darbus. Šiuo klausimu buvo siekiama patikslinti šeštuoju klausimu nustatytus realius respondentų gebėjimus. Paprastas procentinis respondentų atsakymų į keturis septinto klausimo dalinius klausimus pateiktas 2.15 – 2.18 paveiksluose.

2.15 paveiksle parodytas gebėjimų paruošti tekstinę ir grafinę informaciją lygis ir 2.17 paveiksle parodyti gebėjimai naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis yra pakankamai aukšti ir net geresni už 2.7 paveiksle parodytą bendrą kompiuterinio raštingumo vertinimą. Kita vertus, 2.16 grafike parodytas gebėjimų paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams lygio pasiskirstymas gerokai blogesnis negu 2.7 grafike ir dar blogesni 2.18 paveiksle parodyti rezultatai.



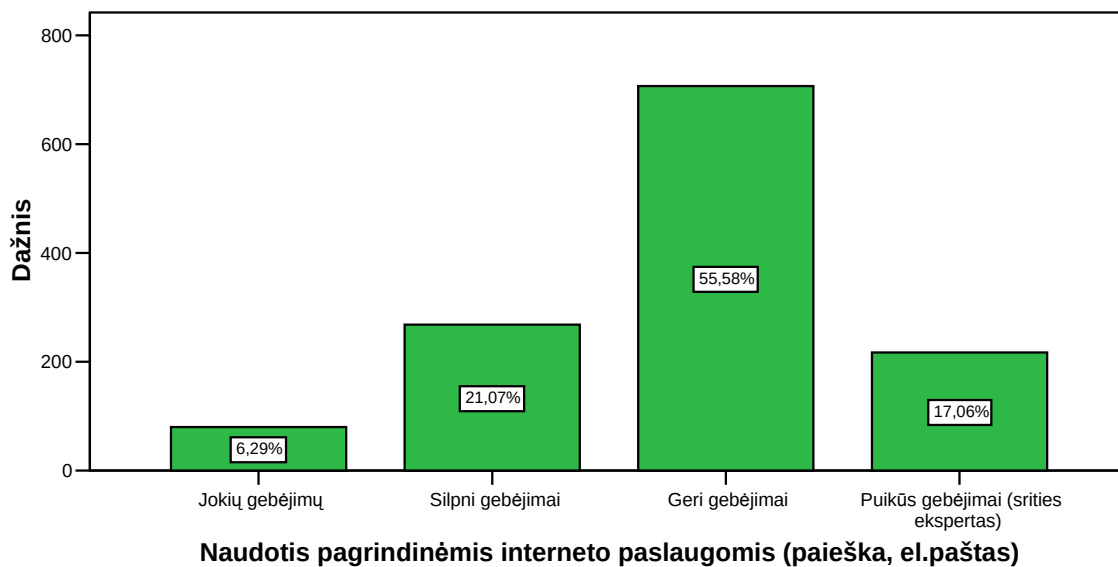
2.15 pav.

Gebėjimai paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams

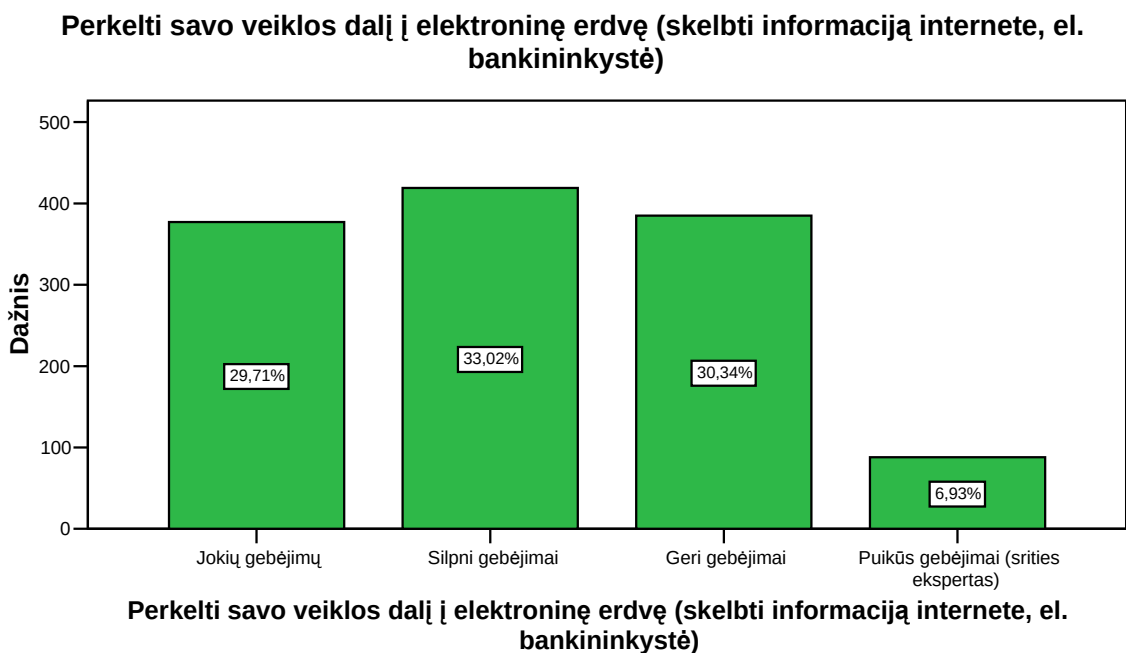


2.16 pav.

Gebėjimas naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška, el.paštas)

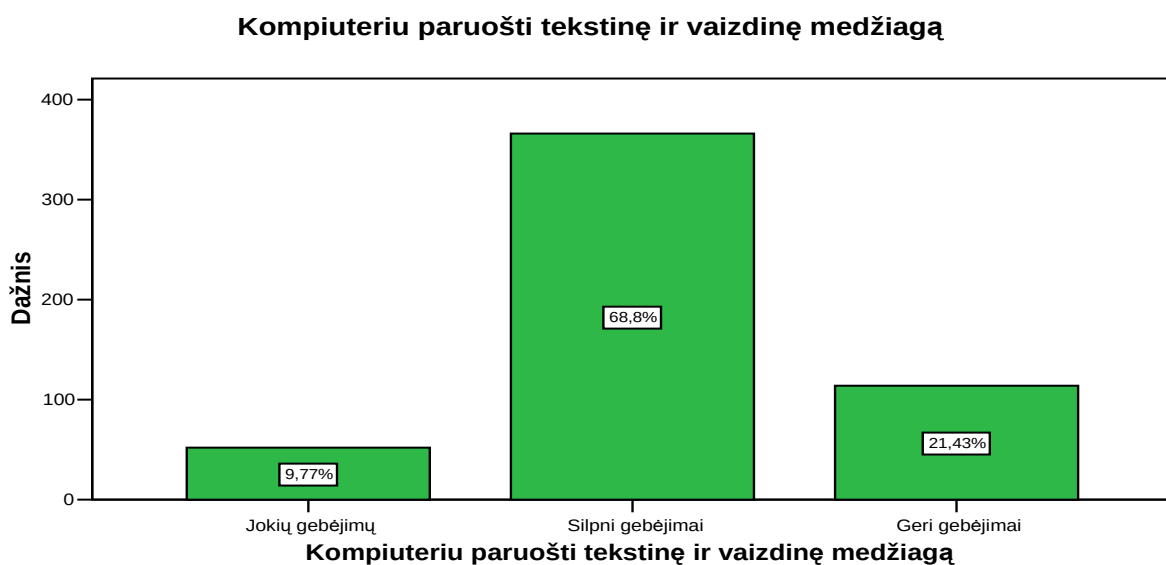


2.17 pav.

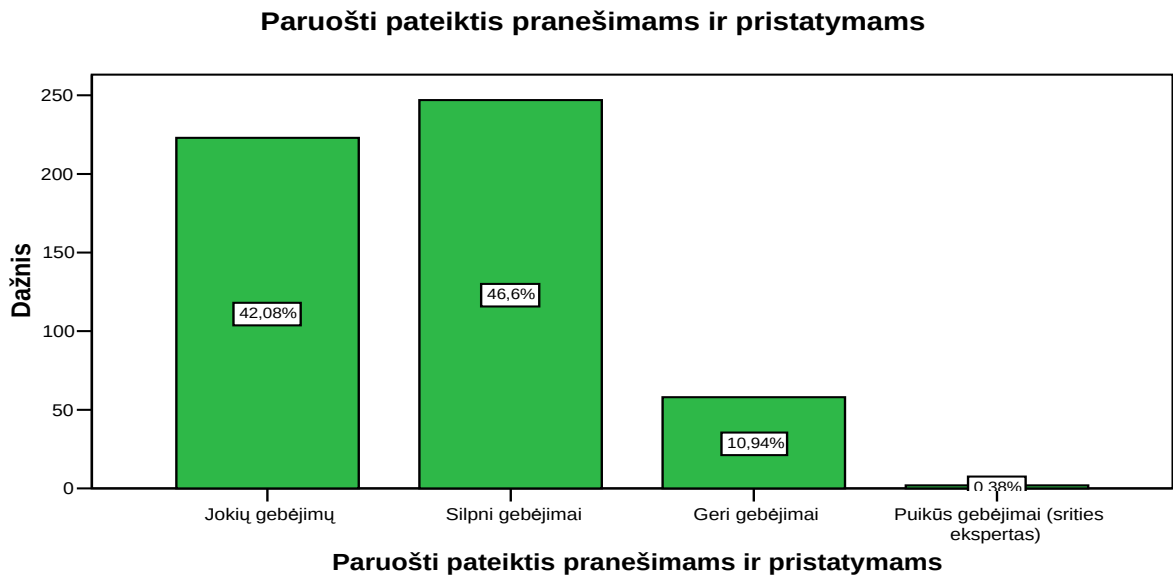


2.18 pav.

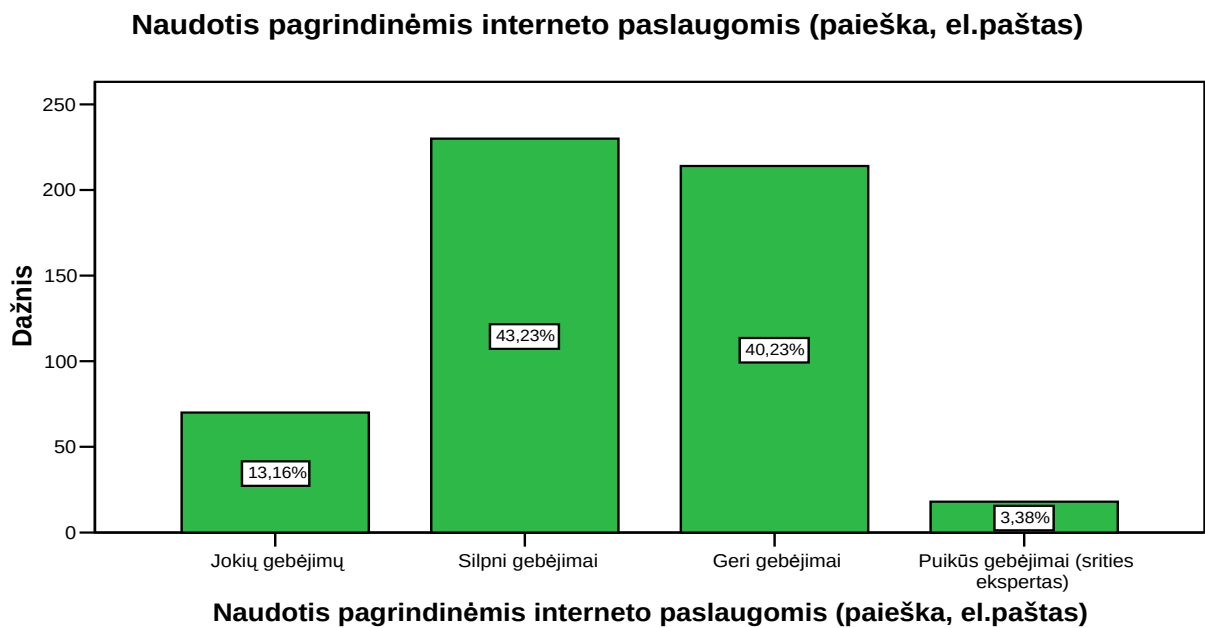
Kadangi savo bendrą kompiuterinį raštingumą respondentai vertina geriau negu vėliau detalizuodami konkrečius gebėjimus, buvo paskaičiuota, ką realiai moka silpnas savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai. Ši informacija grafikų pavidalu pateikiama 2.19 – 2.22 paveiksluose.



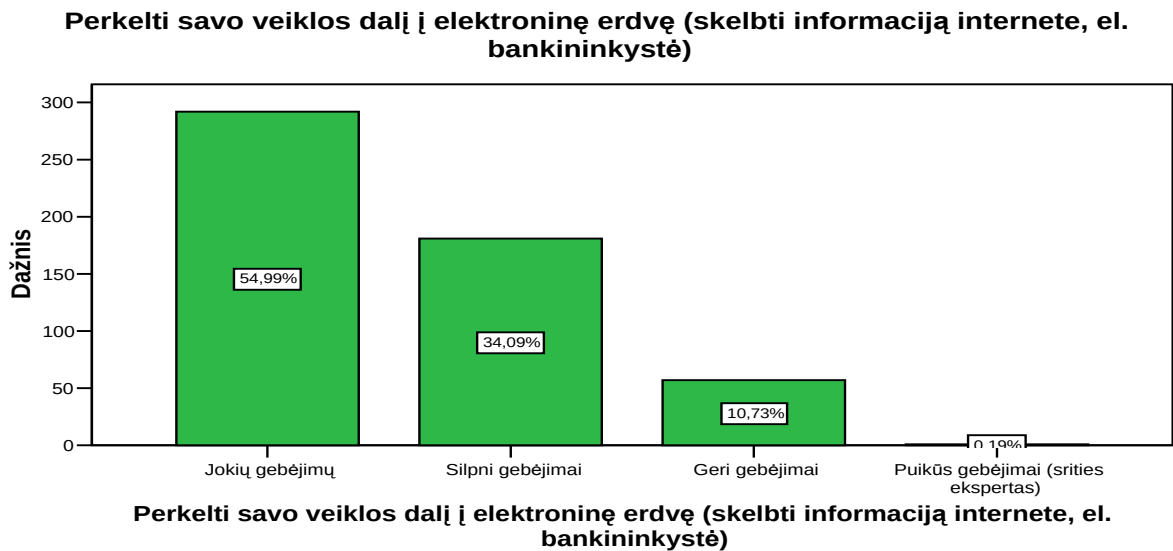
2.19 pav.



2.20 pav.



2.21 pav.



2.22 pav.

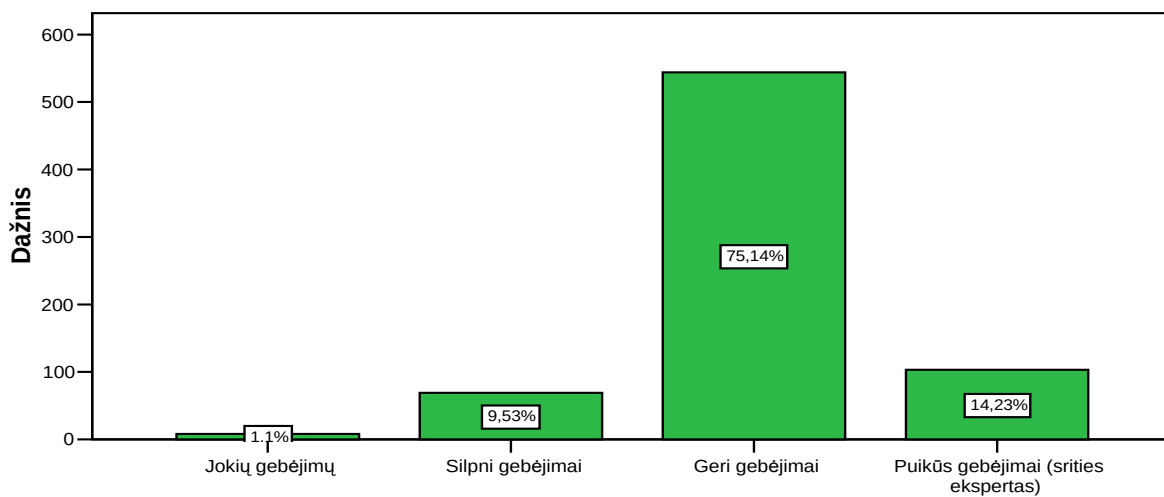
Visuotiniame kompiuterinio raštingumo standarte [Standartas, 2004] kalbama apie minimalų ir bazinį kompiuterinį raštingumą.

Minimalus kompiuterinis raštingumas turėtų atitikti minimalias žinias bei įgūdžius pagal septintą anketos klausimą. Pagal grafikuose parodytą informaciją galima tvirtinti, kad virš 40% silpną kompiuterinio raštingumo lygį deklaruojančių respondentų neturi minimalaus kompiuterinio raštingumo. Tada 2.7 paveiksle deklaruojamą kompiuterinio raštingumo lygio pasiskirstymą galima interpretuoti, kad minimalų kompiuterinį raštingumą turi apie 22% respondentų.

Toliau 2.23 – 2.26 paveiksluose grafiškai parodyta, ką moka geras kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai. Čia pateiktos informacijos analizė leidžia teigti, kad gerai savo kompiuterinį raštingumą vertinantys respondentai iš esmės turi Visuotiniame kompiuterinio raštingumo standarte apibrėžtą bazinę kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją.

Įvertinant čia pateiktą analizę, 2.7 paveiksle pateiktas paprastas procentinis kompiuterinio raštingumo lygio pasiskirstymo grafikas įgauna 2.27 paveiksle pateiktą grafinį vaizdą. Čia anksčiau parodytas silpnas raštingumas padalintas į minimalų, atitinkantį standarte nustatytą kompetencijos lygį ir realiai silpną.

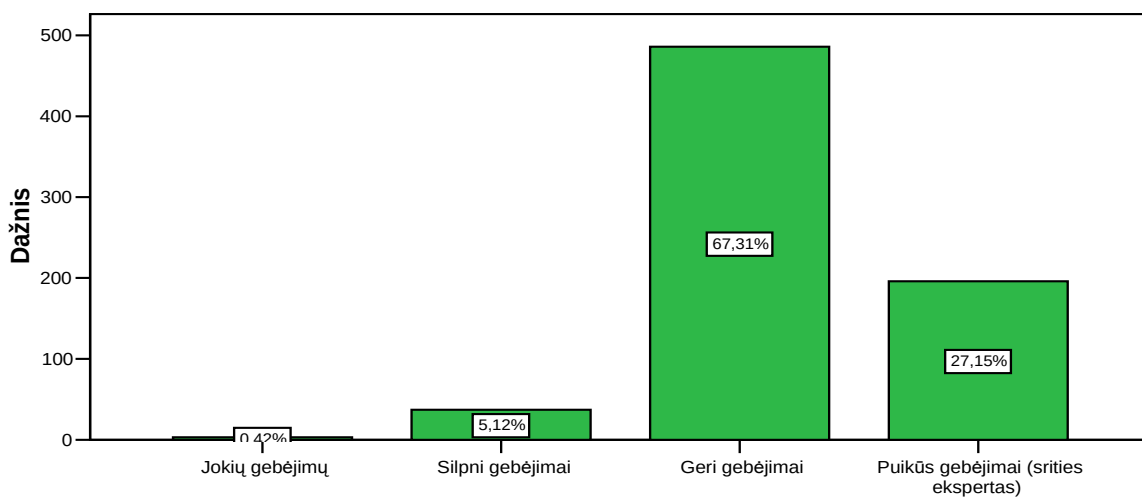
Kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą



Kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą

2.23 pav.

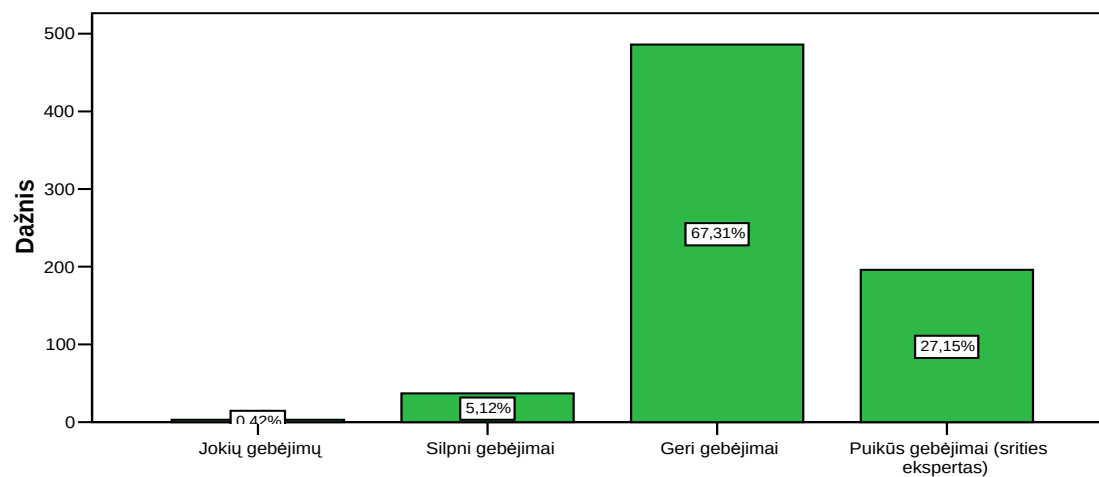
Naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška, el.paštas)



Naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška, el.paštas)

2.24 pav.

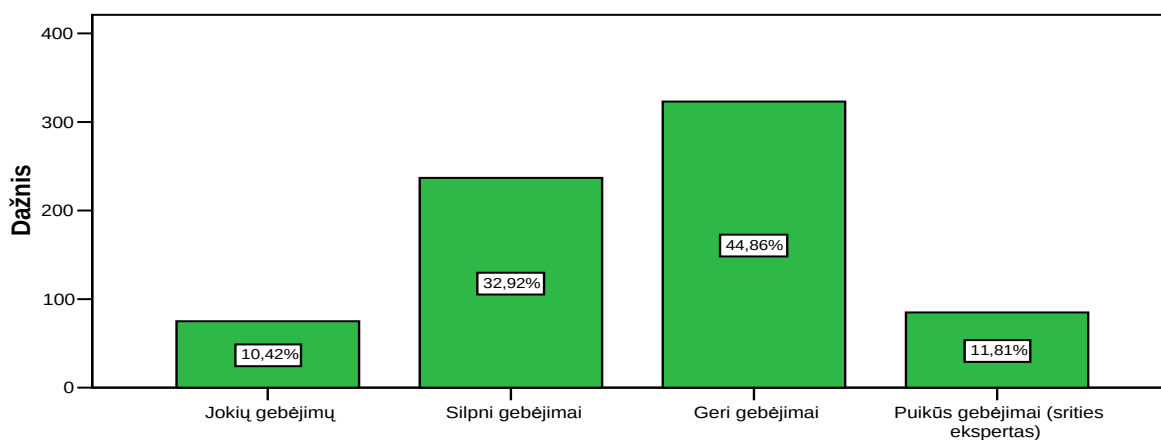
Naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška, el.paštas)



Naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška, el.paštas)

2.25 pav.

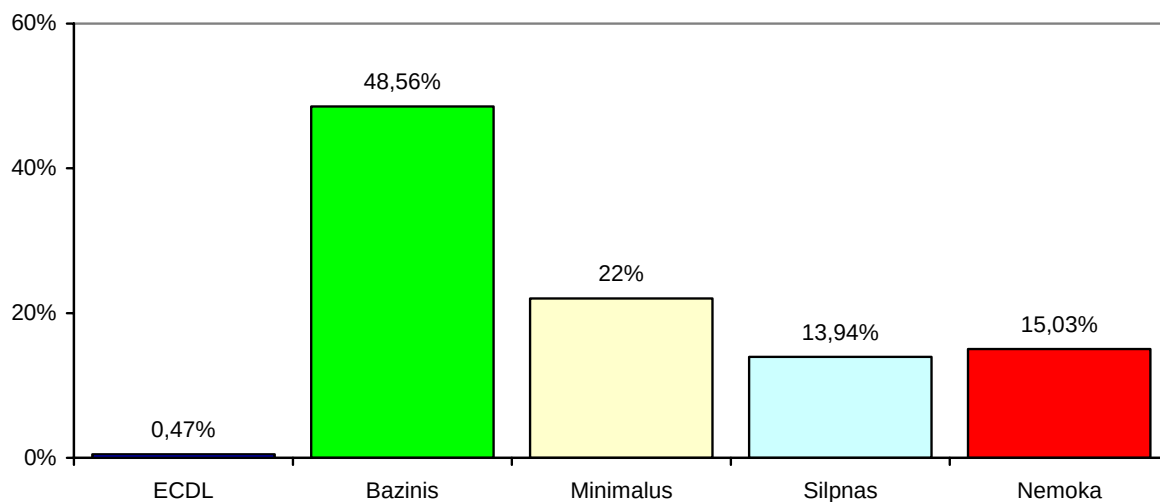
Perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (skelbti informaciją internete, el. bankininkystė)



Perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (skelbti informaciją internete, el. bankininkystė)

2.26 pav.

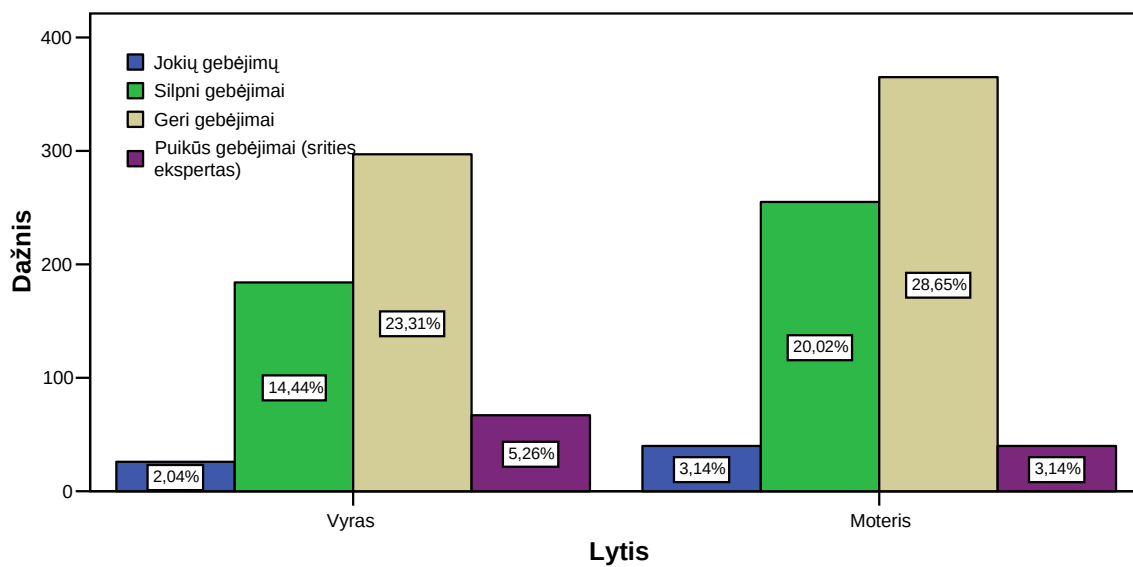
Kompiuterinio raštingumo kvalifikacija



2.27 pav.

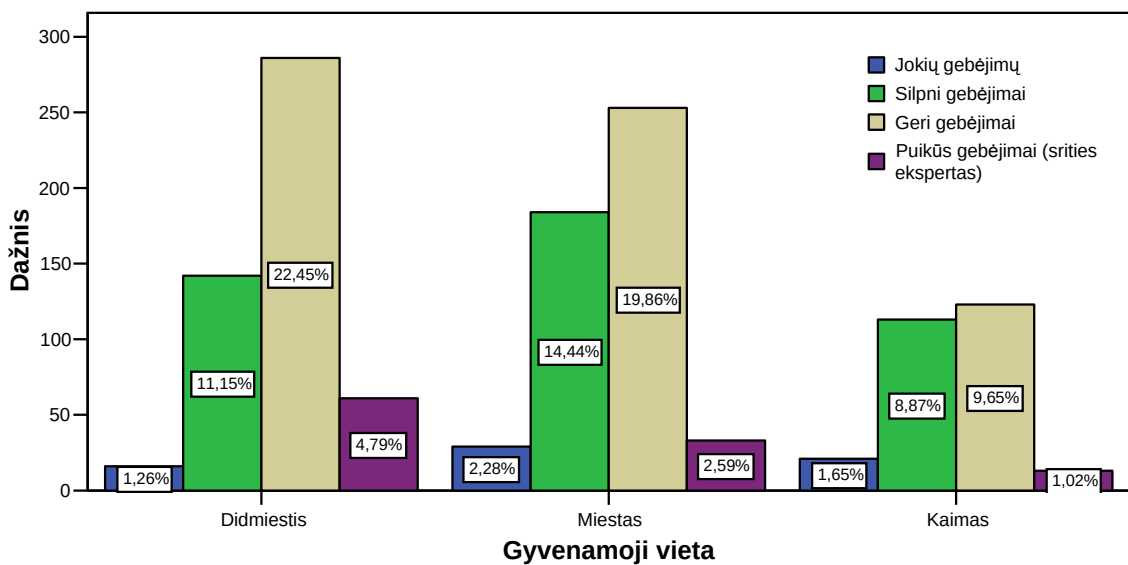
Toliau 2.28 – 2.46 paveiksluose pateikiami grafikai, parodantys atskirų gebėjimų dirbti kompiuteriu vertinimo sąsajas su sociodemografinėmis respondentų charakteristikomis.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą (pagal lytį)



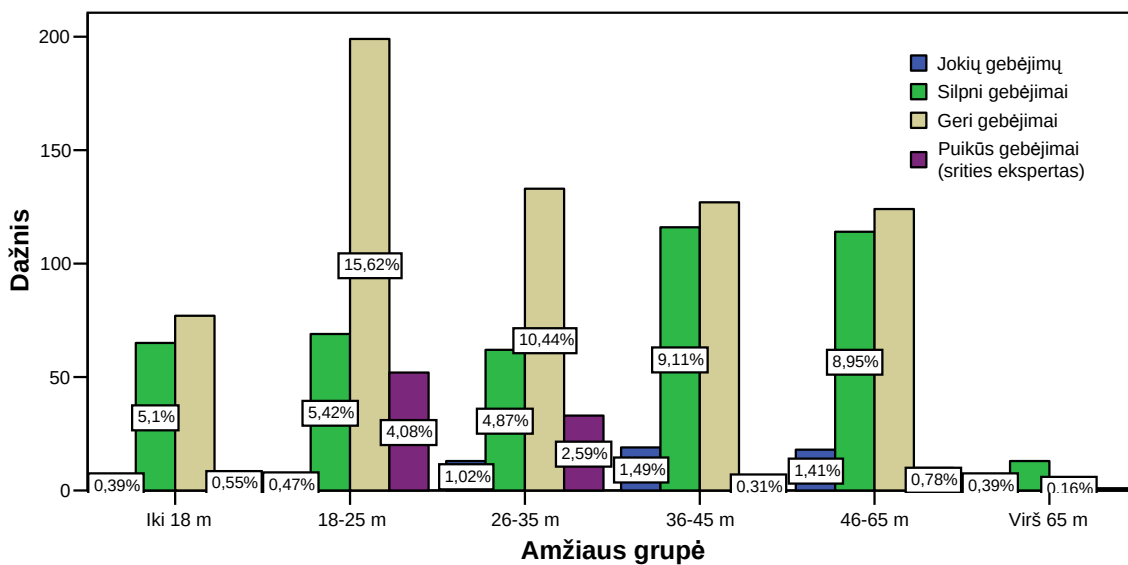
2.28 pav.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą (pagal gyvenamą vietą)



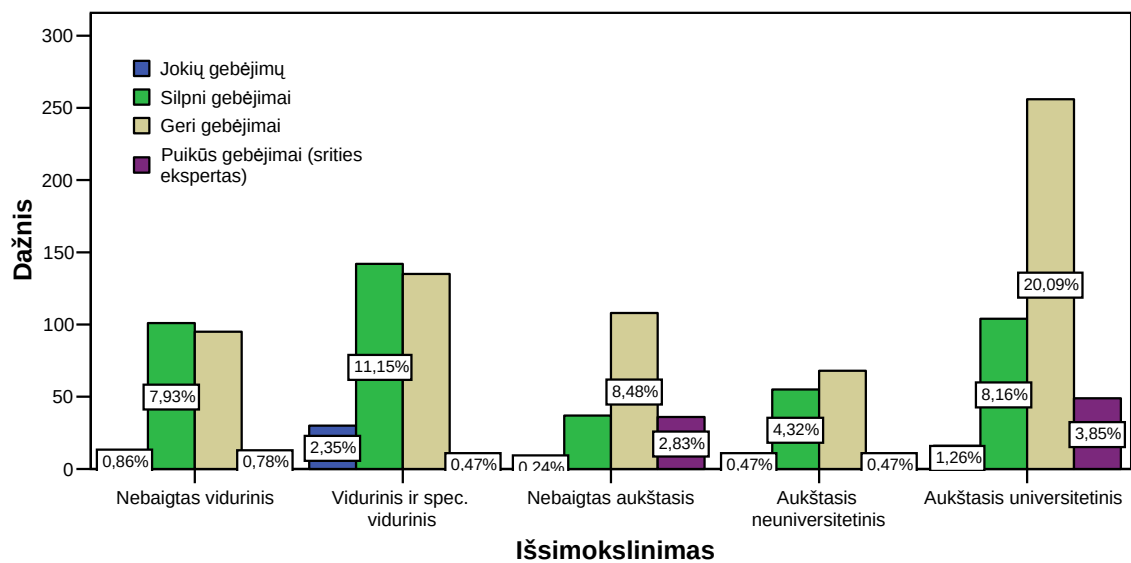
2.29 pav.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą (pagal amžių)



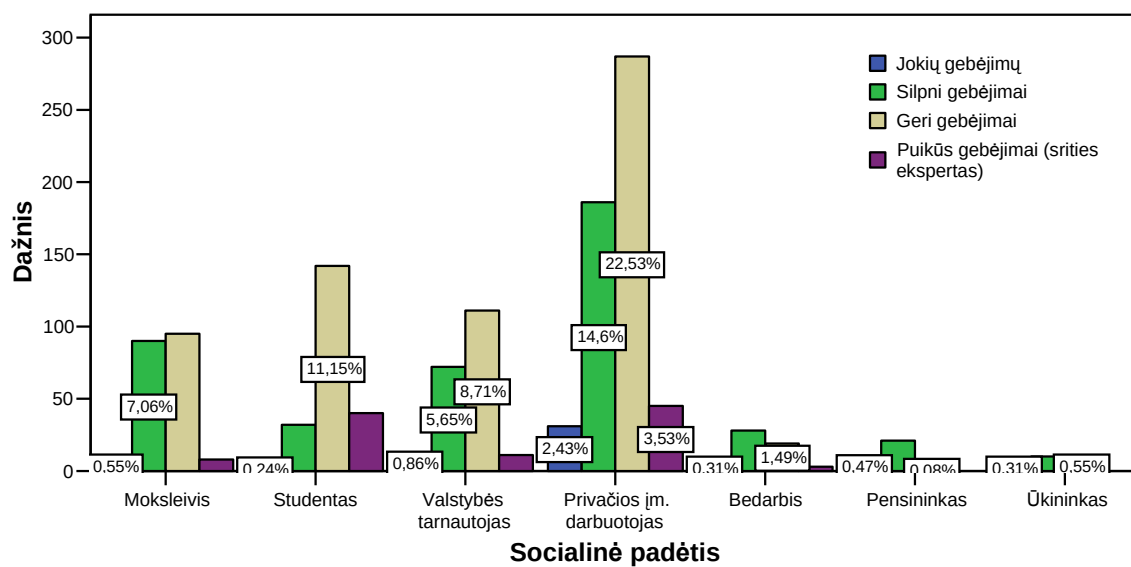
2.30 pav.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą (pagal išsimokslinimą)



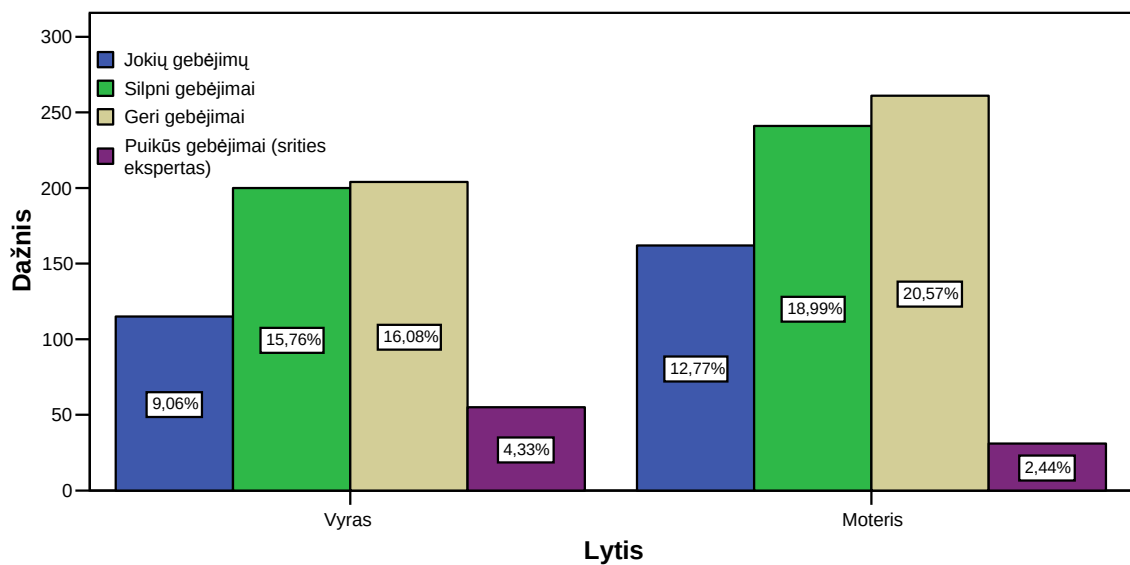
2.31 pav.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą (pagal socialinę padėtį)



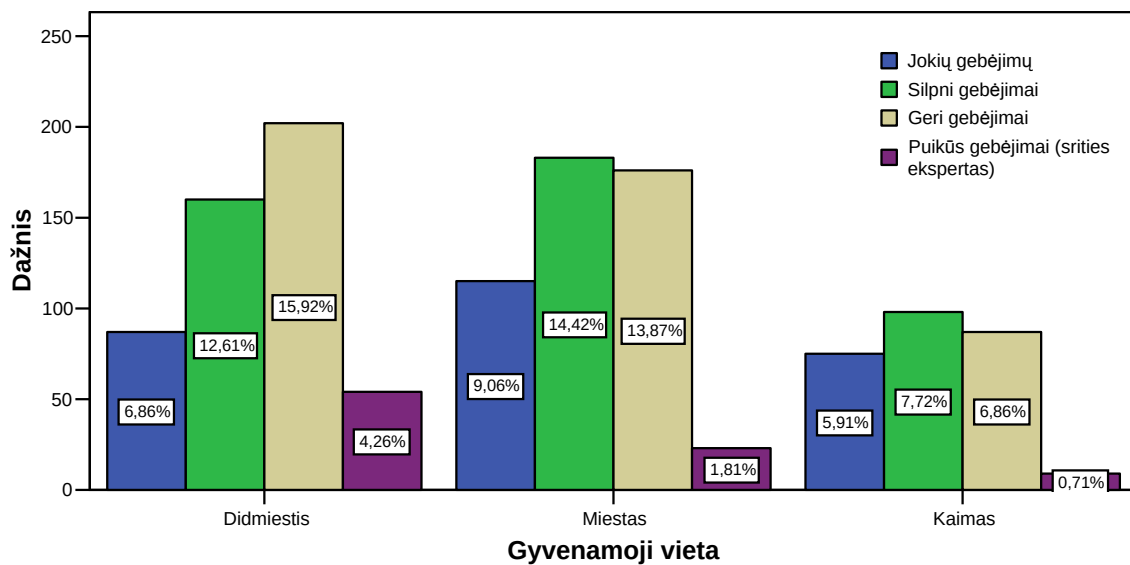
2.32 pav.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams (pagal lytį)



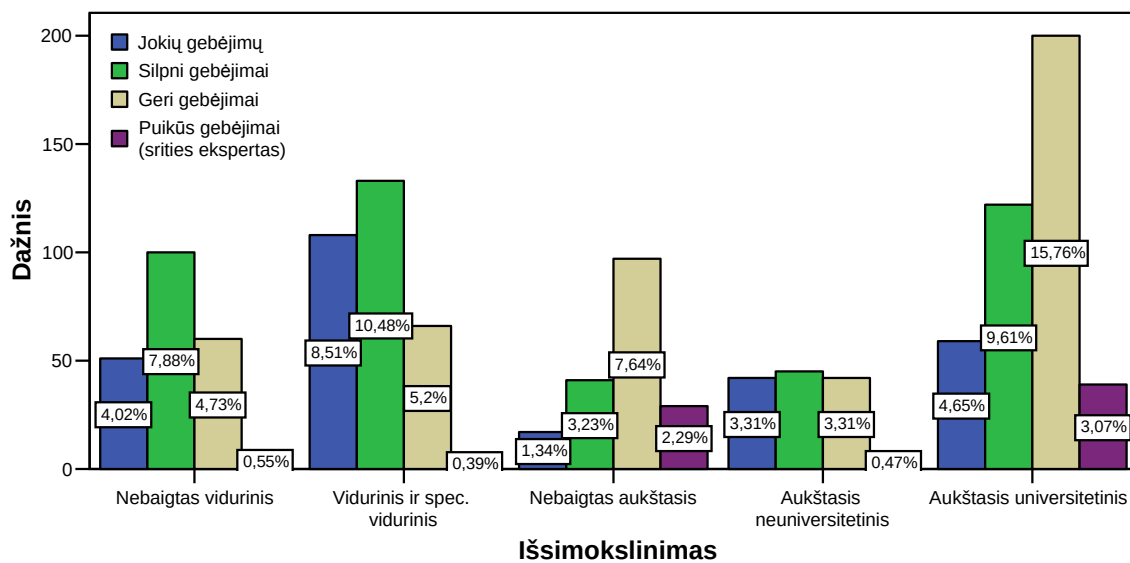
2.33 pav.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams (pagal gyvenamą vietą)



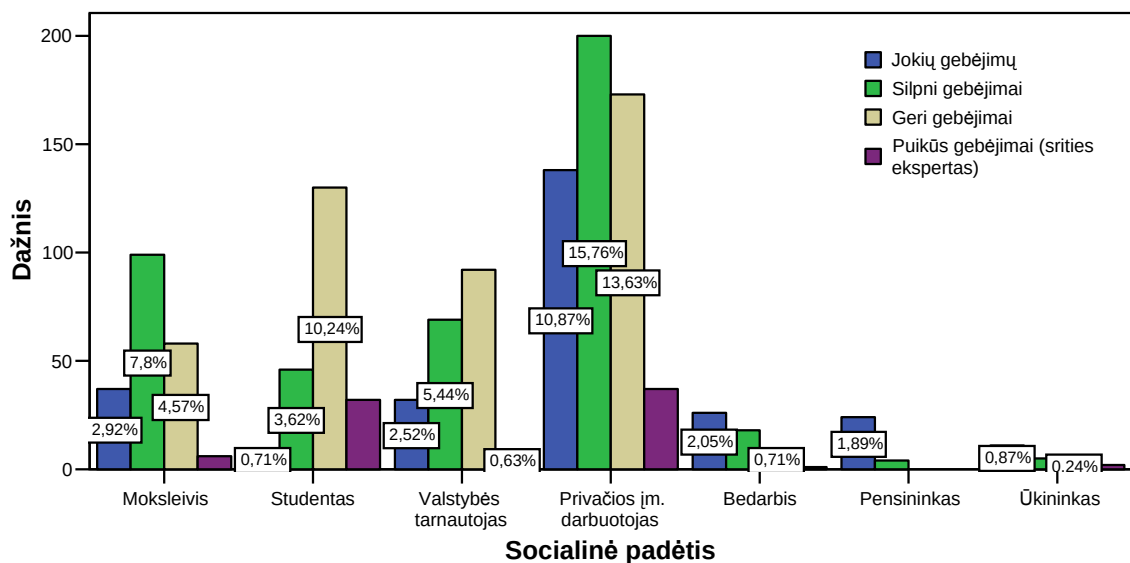
2.34 pav.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams (pagal išsimokslinimą)



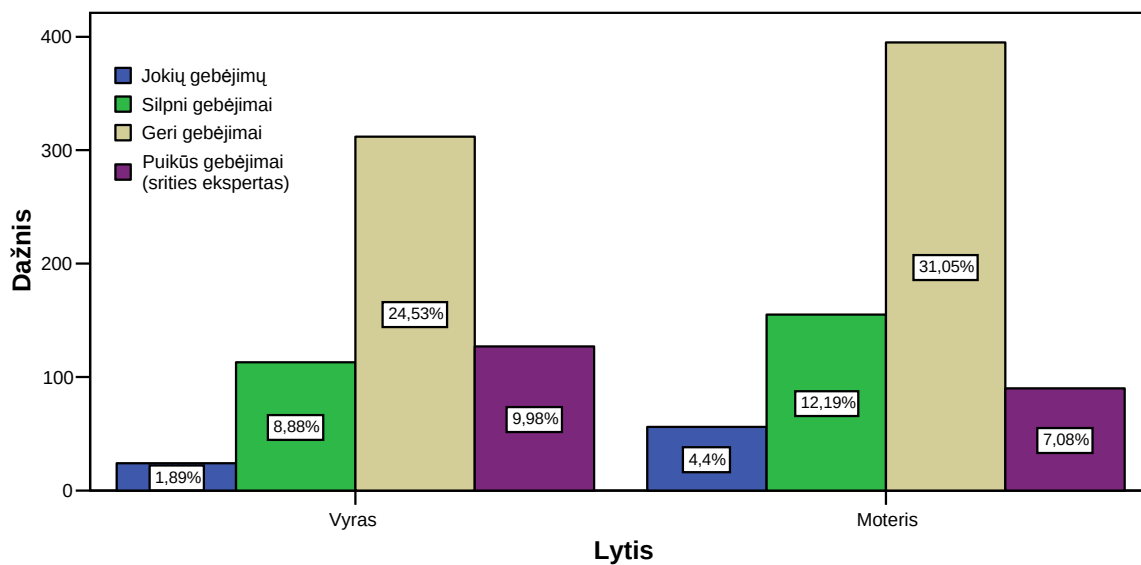
2.35 pav.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams (pagal socialinę padėtį)



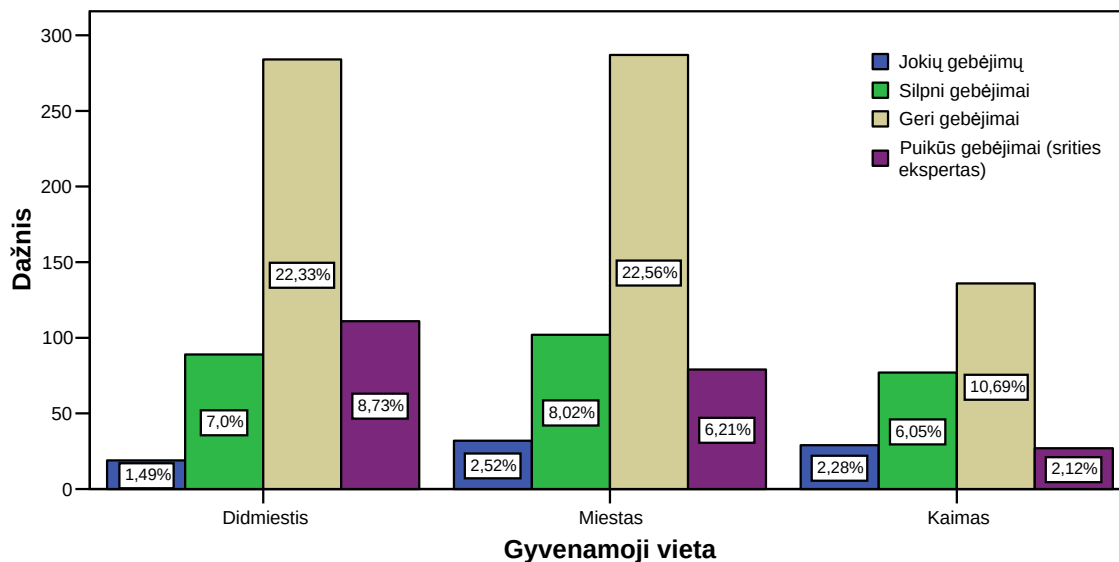
2.36 pav.

Gebėjimas naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (pagal lytį)



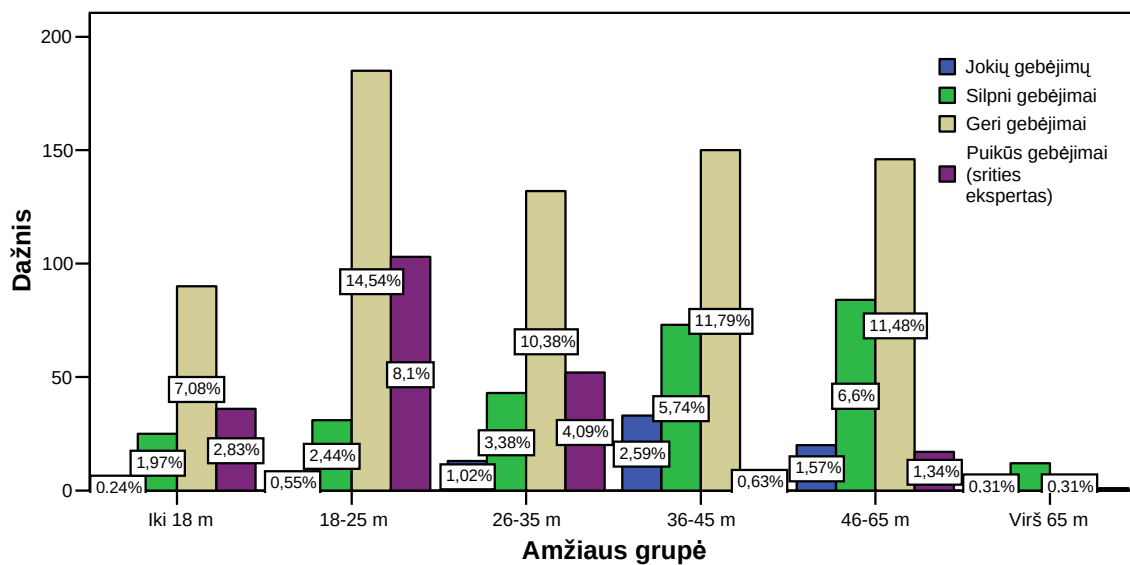
2.37 pav.

Gebėjimas naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (pagal gyvenamą vietą)



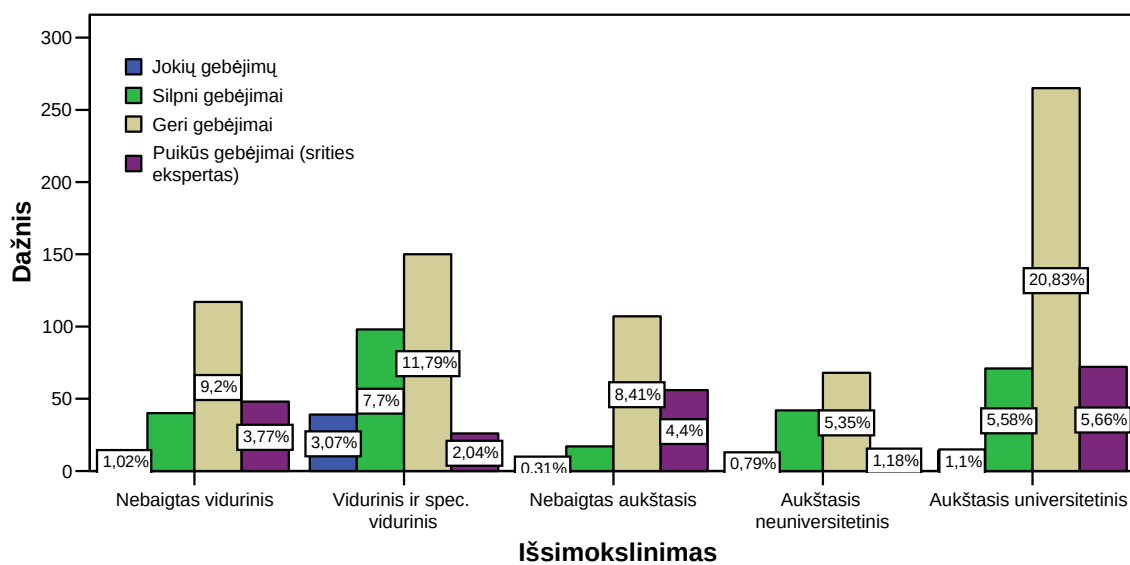
2.38 pav.

Gebējimas naudotis pagrindinēmis interneto paslaugomis (pagal amžiu)



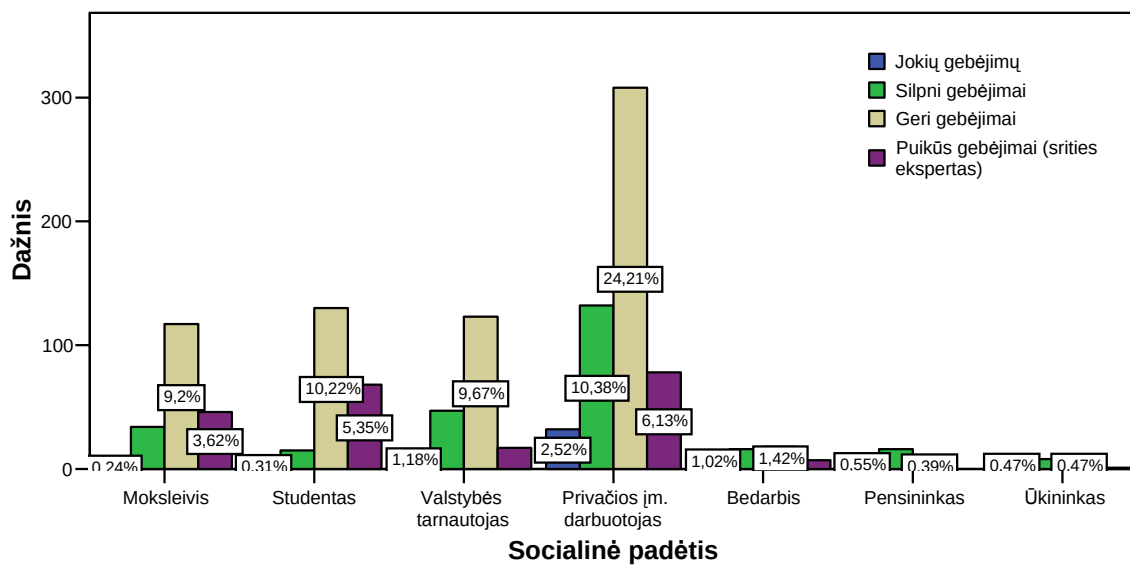
2.39 pav.

Gebējimas naudotis pagrindinēmis interneto paslaugomis (pagal išsimokslinimą)



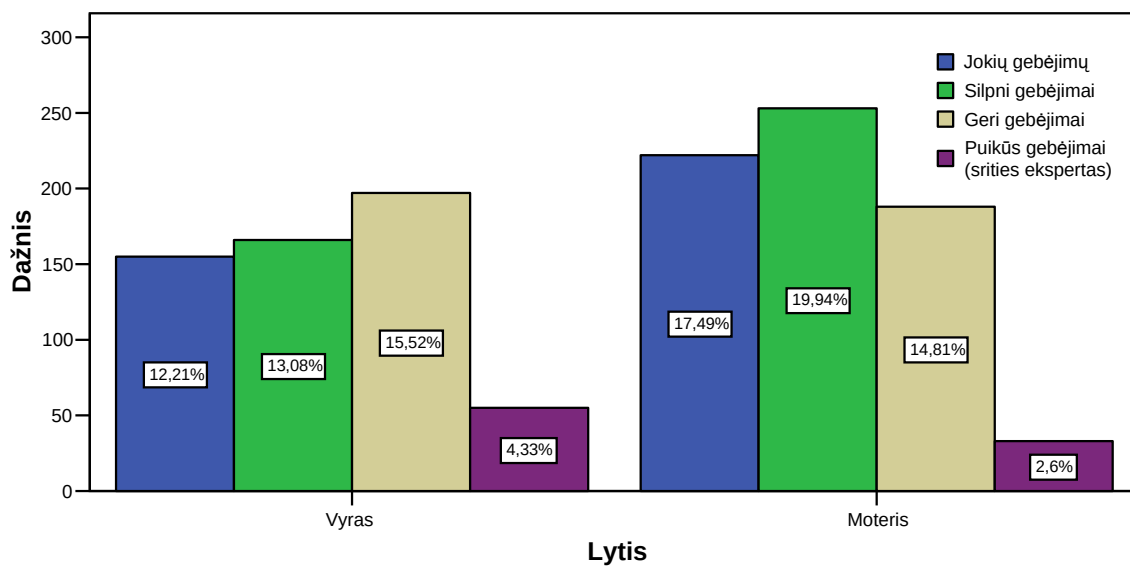
2.40 pav.

Gebėjimas naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (pagal socialinę padėtį)



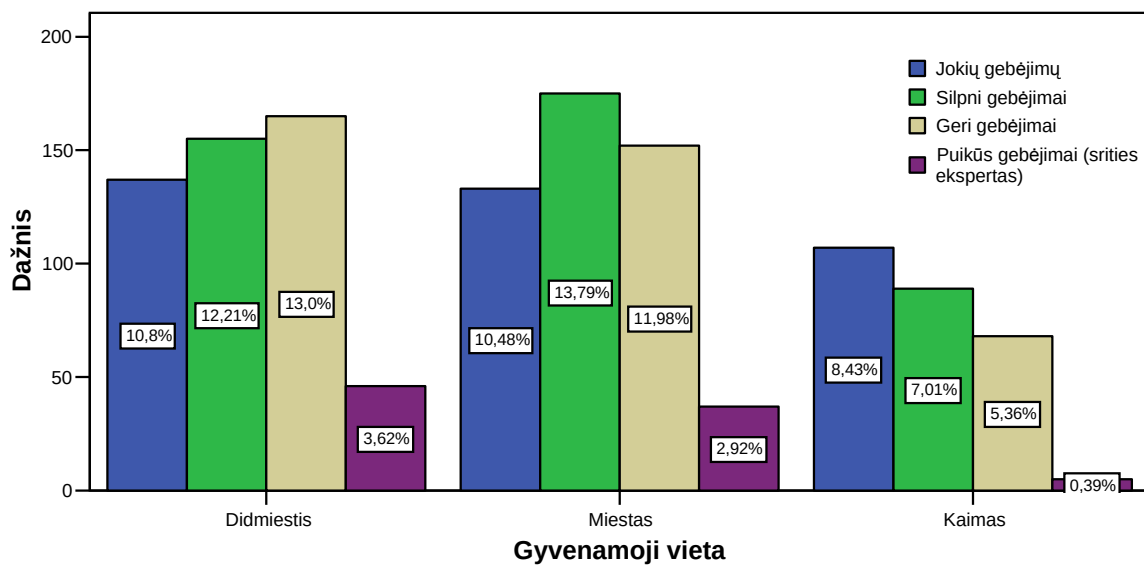
2.41 pav.

Gebėjimas perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (pagal lytį)



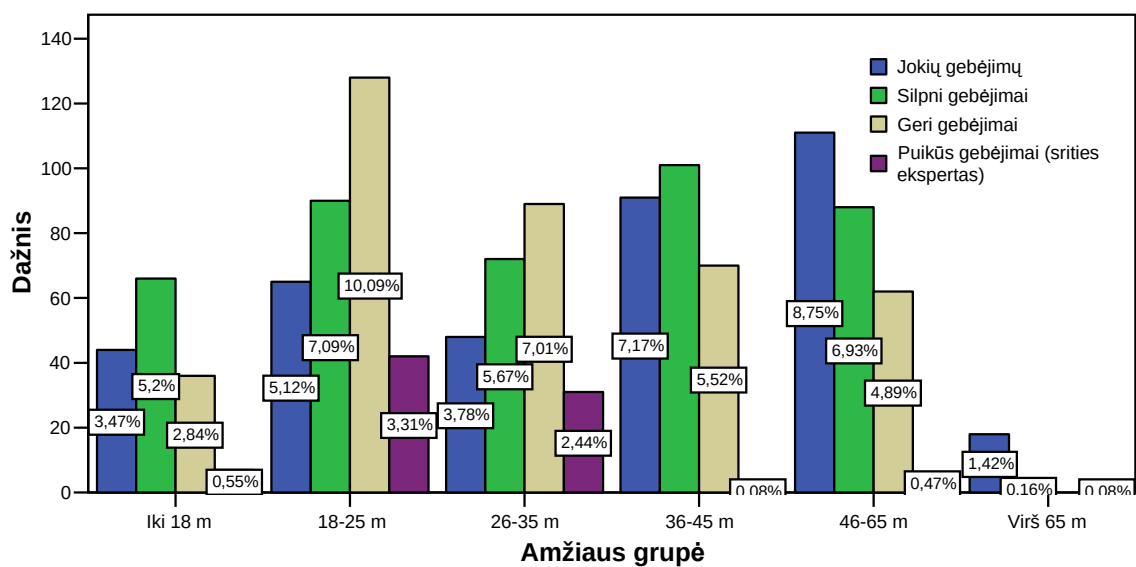
2.42 pav.

Gebėjimas perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (pagal gyvenamą vietą)



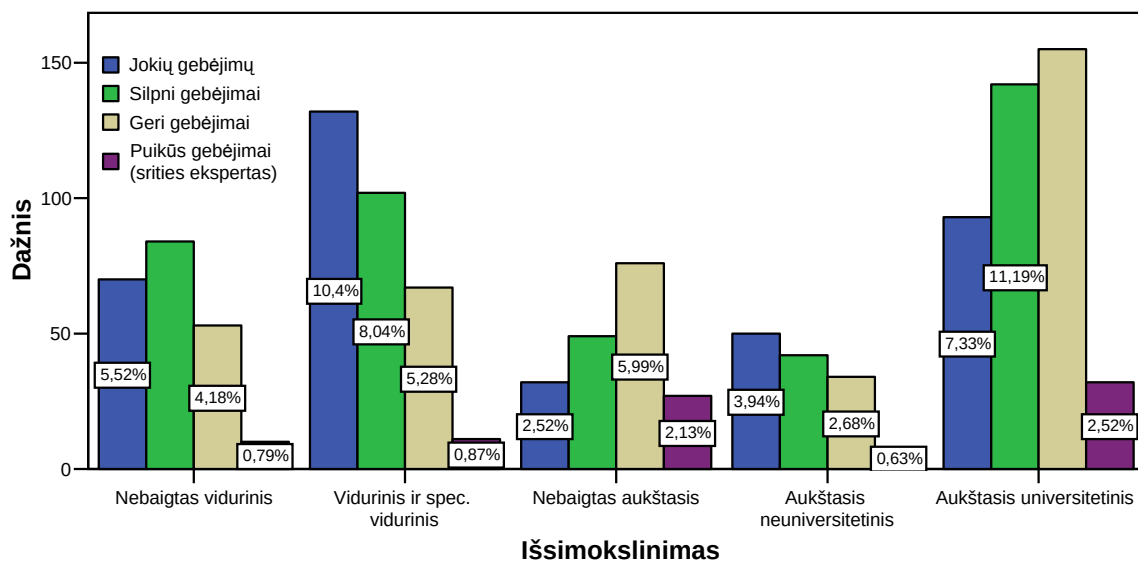
2.43 pav.

Perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (pagal amžių)



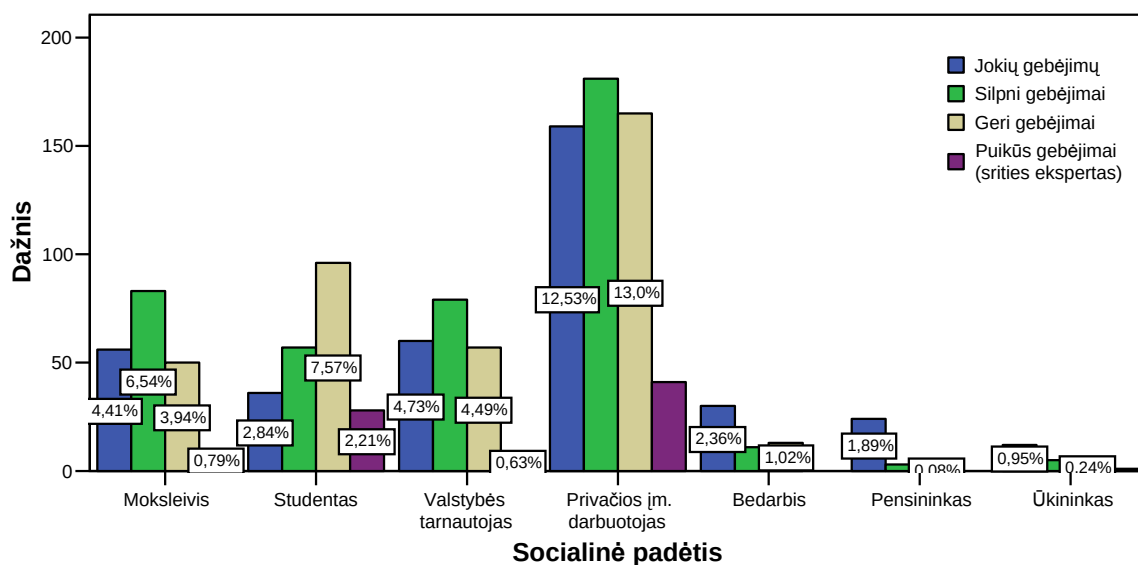
2.44 pav.

Gebėjimas perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (pagal išsimokslinimą)



2.45 pav.

Gebėjimas perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (pagal socialinę padėtį)



2.46 pav.

Egzistuoja reikšmingi statistiniai skirtumai ($p < 0,01$) tarp skirtingų lyčių, skirtingos gyvenamosios vietos, skirtingų amžiaus grupių, skirtingo išsimokslinimo ir skirtingos socialinės padėties respondentų savo atskirų gebėjimų grupių vertinimų. Nors moterys dažniau nei vyrai nurodė turinčios gerus gebėjimus kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą, naudotis

pagrindinėmis interneto paslaugomis, jos silpniau nei vyrai vertino savo gebėjimus perkelti dalį savo veiklos į elektroninę erdvę. Kaimo tipo vietovės gyventojai silpniau nei didmiesčių ar miestų/miestelių gyventojai vertino visų keturių grupių savo gebėjimus. Geriausiai įvairius savo gebėjimus vertina 18-35 metų amžiaus gyventojai; prasčiausiai – gyventojai virš 65 metų amžiaus; respondentai iki 18 metų itin gerai vertina savo gebėjimus naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis. Gyventojai, turintys aukštąjį universitetinį arba nebaigtą aukštąjį išsilavinimą geriausiai iš visų išsimokslinimo grupių vertino visus savo gebėjimus; prasčiausiai savo gebėjimus vertino gyventojai turintys vidurinį arba spec. vidurinį išsimokslinimą. Vertinant skirtingos socialinės padėties respondentų atsakymus, išsiskiria privačių įmonių darbuotojai, kurie geriausiai vertina įvairius savo gebėjimus. Taip pat gana aukštai savo gebėjimus vertina valstybės tarnautojai bei studentai. Moksleivių grupė išsiskiria kaip turinti gerus gebėjimus naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis.

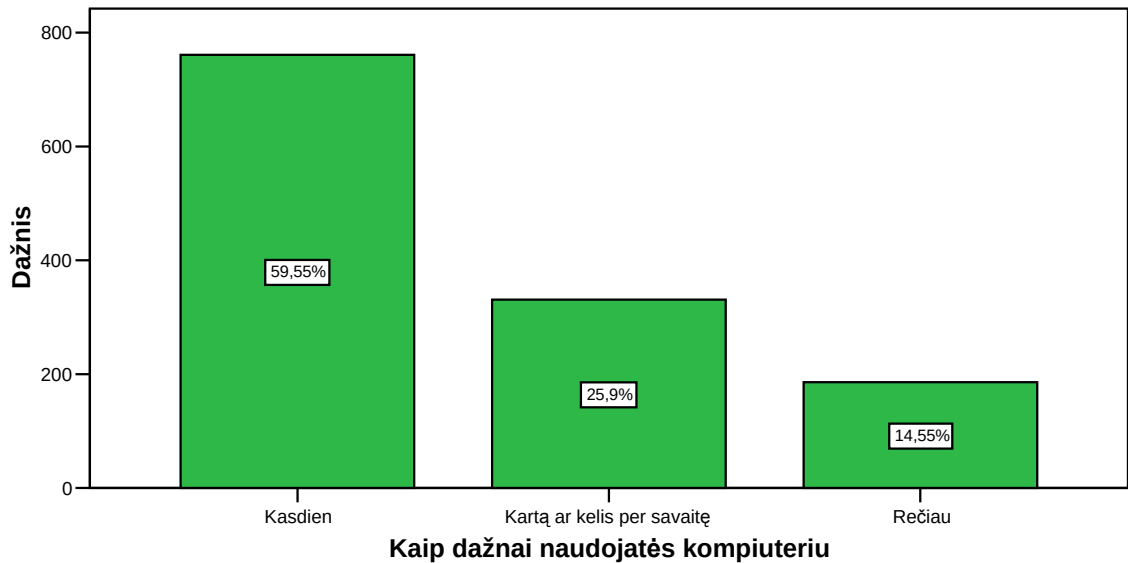
2.3.3 Kompiuterio naudojimo dažnis ir kompetencijos įgijimo vieta

Aštuntu apklausos anketos klausimu buvo siekiama nustatyti, kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu. Į šį klausimą neatsakinėjo nemokantys dirbti kompiuteriu.

2.47 paveiksle pateiktas paprastas procentinis atsakymų pasiskirstymas. Beveik šešiasdešimt procentų mokesčių mokėtojų dirbti kompiuteriu deklaruoja, kad kompiuteriu dirba kasdien.

Rečiau negu kartą per savaitę kompiuteriu dirba mažiau negu penkiolika procentų bent silpną kompiuterinį raštingumą nurodžiusių respondentų.

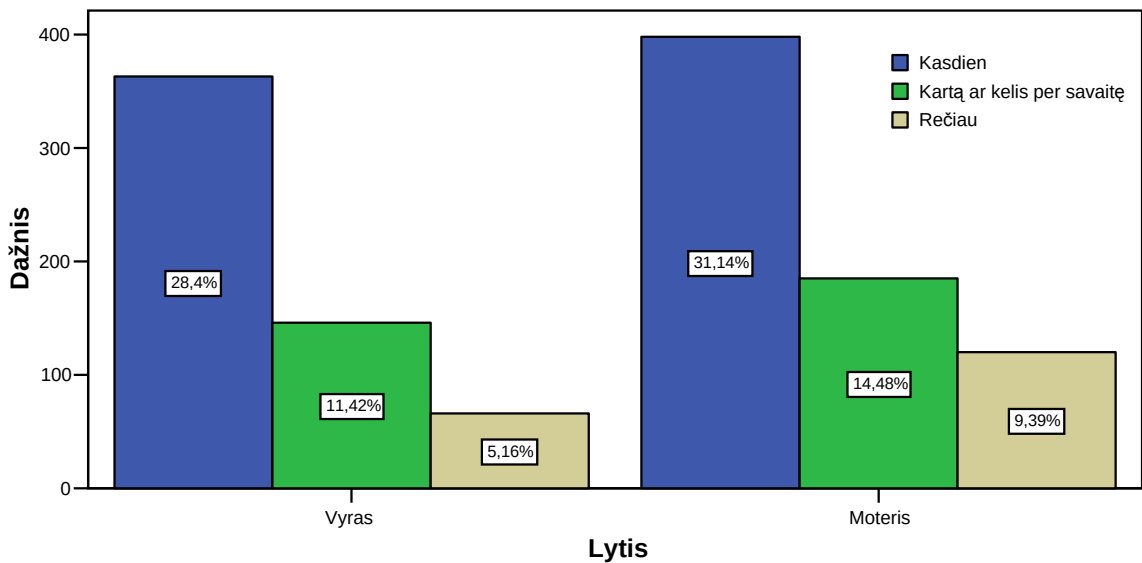
Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu



2.47 pav.

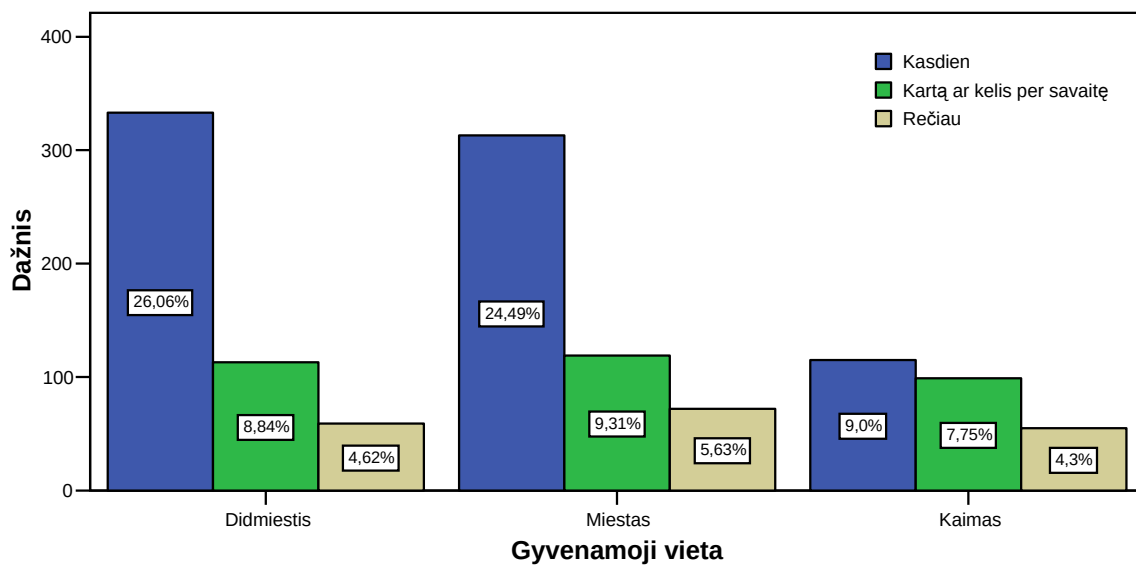
Toliau 2.48-2.52 paveiksluose parodoma, kompiuterio vartojimo dažnio santykis su sociodemografinėmis charakteristikomis. Egzistuoja statistiškai patikimas ryšys ($p < 0,05$) tarp kompiuterio vartojimo dažnio ir kitų sociodemografinių kintamųjų.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal lytį)



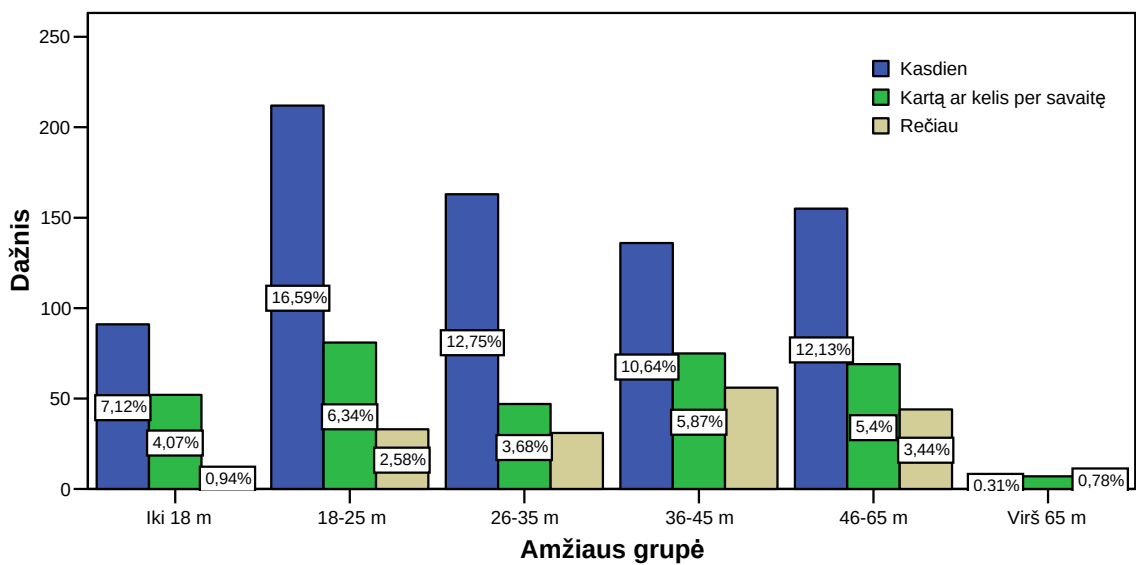
2.48 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojasi kompiuteriu (pagal gyvenamą vietą)



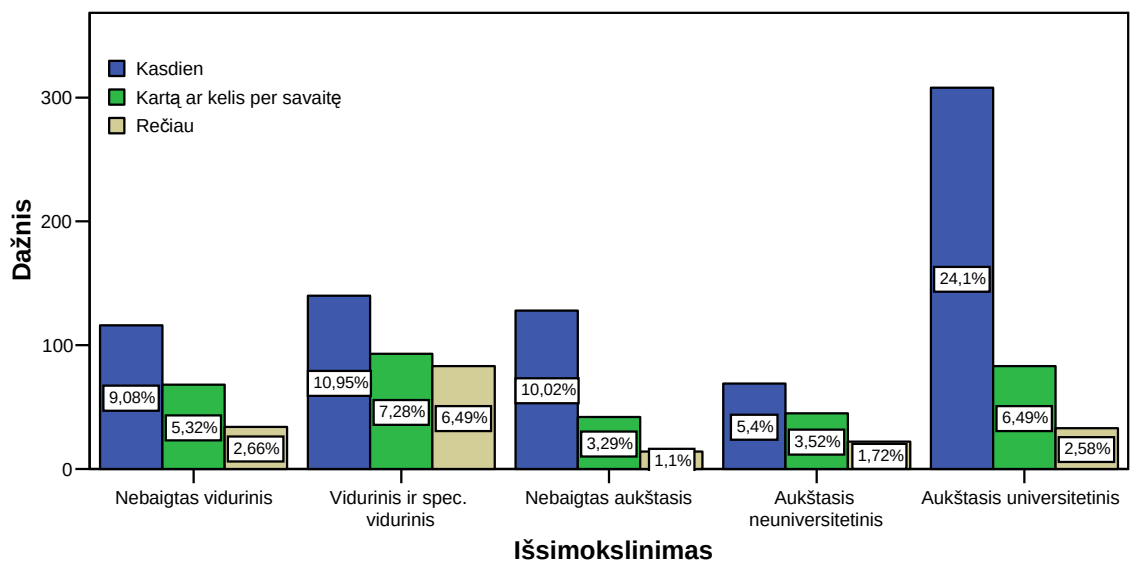
2.49 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojasi kompiuteriu (pagal amžių)



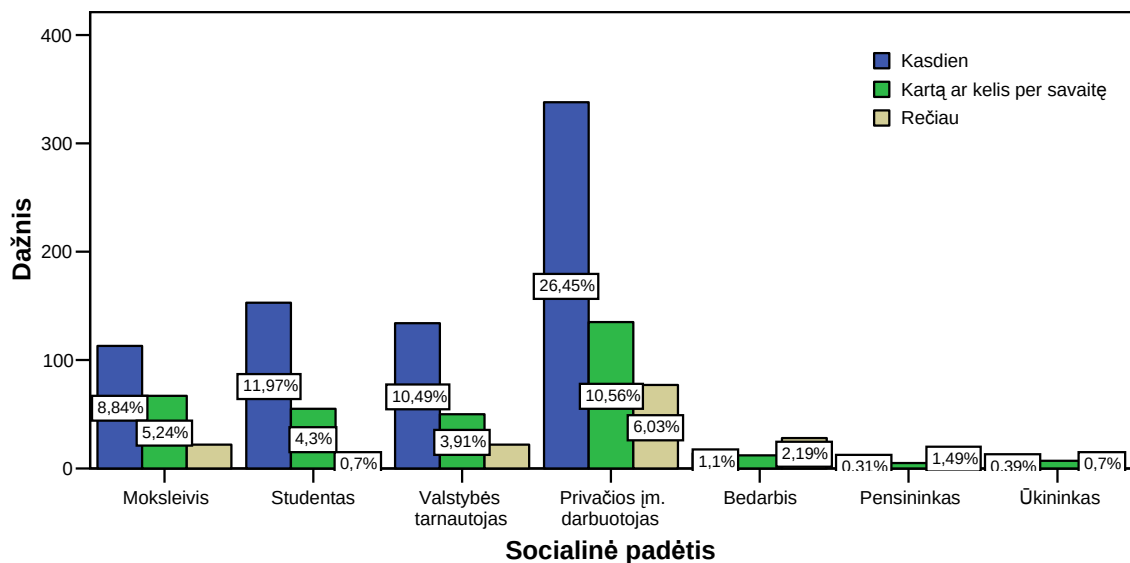
2.50 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal išsimokslinimą)



2.51 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal socialinę padėtį)



2.52 pav.

Vyrų ir moterų darbo kompiuteriu intensyvumas gana panašus (2.48 pav.).

Ryškiai žemesnis kaimo gyventojų darbo kompiuteriu intensyvumas (2.49 pav.).

Pakankamai intensyviai dirbama kompiuteriu visose amžiaus grupėse (2.50 pav.). Ryškus darbo kompiuteriu intensyvumo sumažėjimas amžiaus grupėje virš 65 metų.

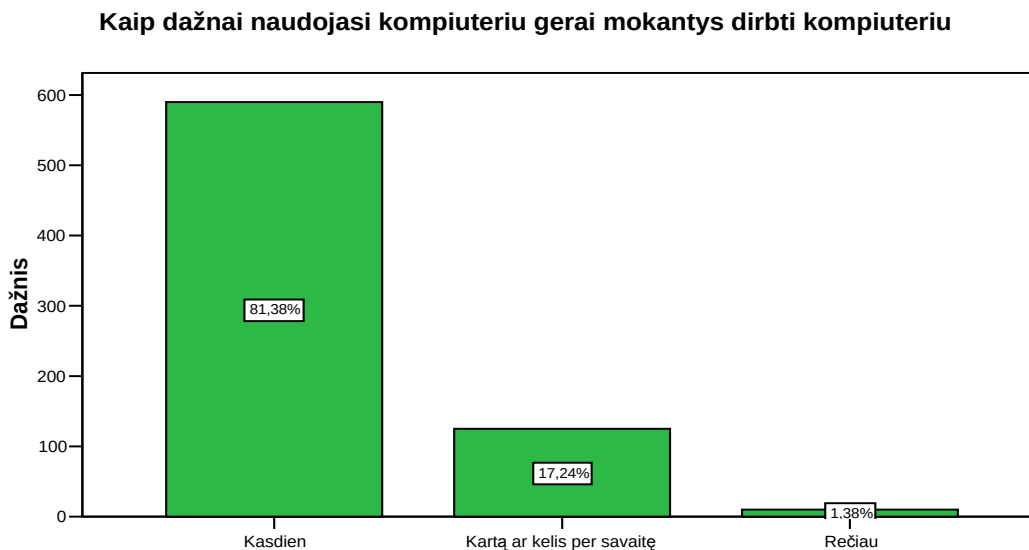
Intensyviausiai kompiuteriu dirba aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys respondentai (2.51 pav.). Mažiausias darbo kompiuteriu intensyvumas yra aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turinčių respondentų tarpe ir nebaigusių aukštąjį išsilavinimą respondentų tarpe.

Vertinant respondentes pagal socialinę padėtį, ryškiai mažiausias darbo kompiuteriu intensyvumas bedarbių, pensininkų ir ūkininkų tarpe (2.52 pav.).

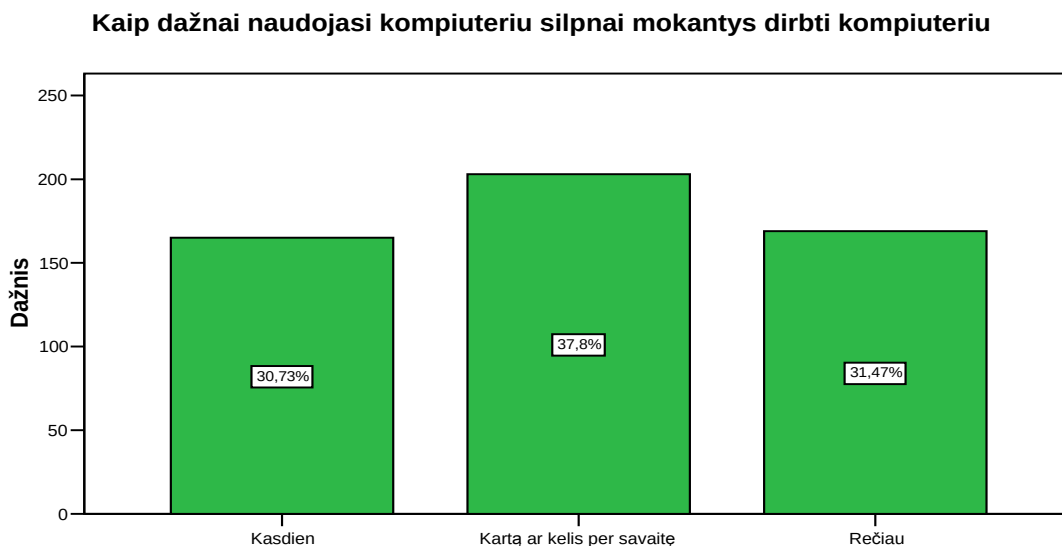
Vertinant darbo kompiuteriu intensyvumą, svarbu nustatyti, kaip šis rodiklis siejasi su raštingumo lygiu.

Net 81,38% geras savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai kompiuteriu dirba kasdien (2.53 pav.).

Silpnas savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai kompiuteriu dirba kur kas rečiau – maždaug tik trečdalis kasdien, dar trečdalis kartą ar kelis per savaitę ir likęs trečdalis - dar rečiau (2.54 pav.). Tai atitinka aukščiau atliktą kompiuterinio raštingumo silpno kompiuterinio raštingumo vertinimo paskirstymą į minimalų ir silpną.



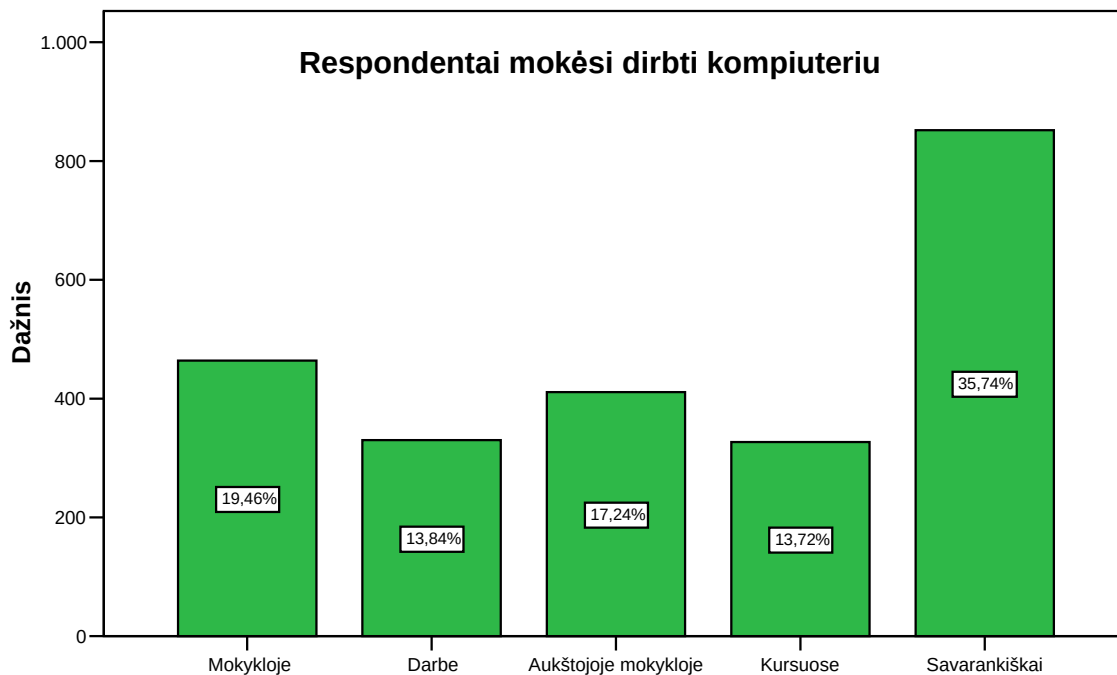
2.53 pav.



2.54 pav.

Devintuoju apklausos anketos klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, kur respondentai mokėsi dirbti kompiuteriu. Į šį klausimą neatsakinėjo nemokantys dirbti kompiuteriu.

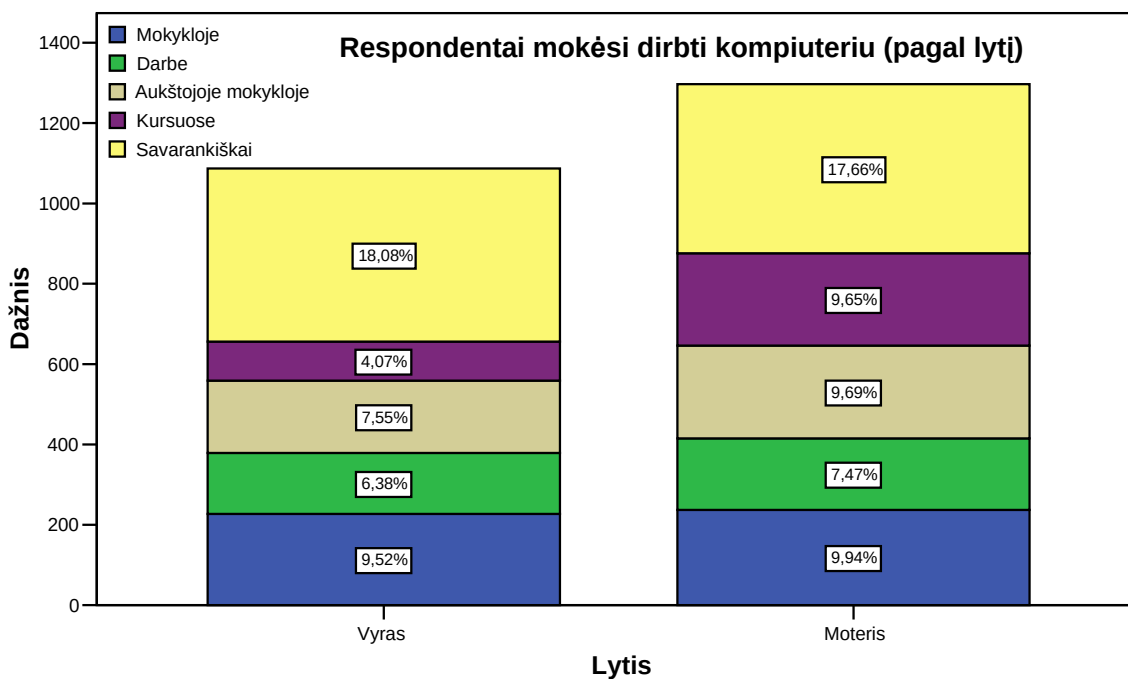
2.55 paveiksle pateiktas paprastas procentinis pasiskirstymas. Iš penkių galimų atsakymų net 35,74% sudaro atsakymas, įvardijantis savarankišką kompiuterinio raštingumo įgijimą.



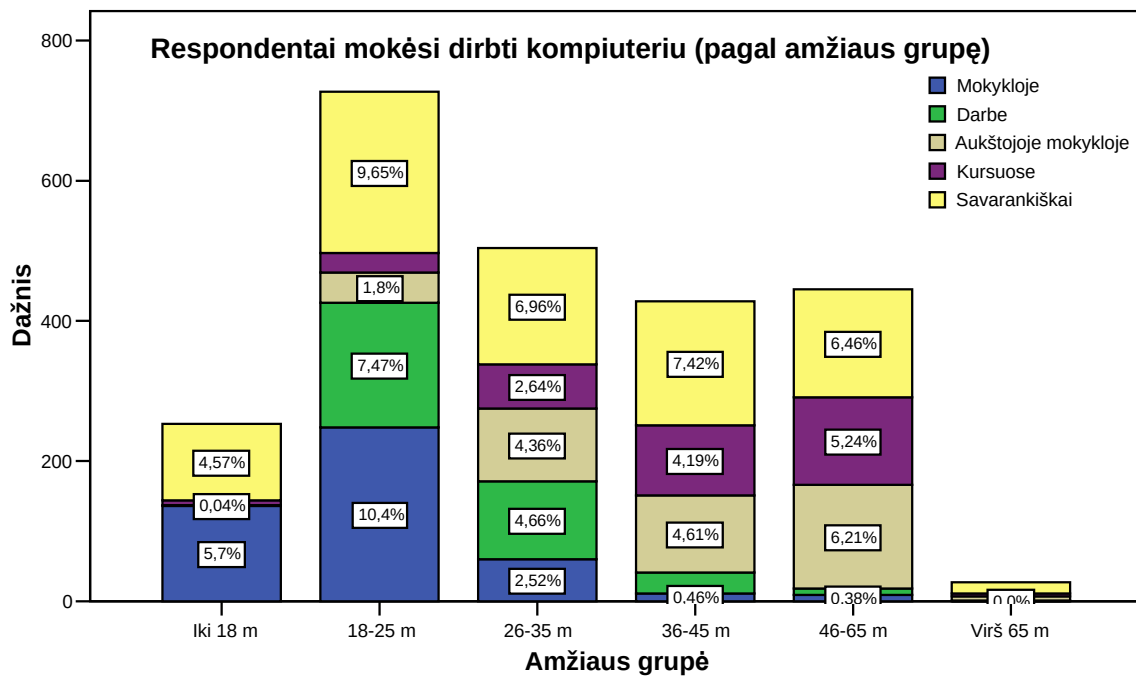
2.55 pav.

Respondentų kompiuterinio raštingumo įgijimo skirtingų būdų atsakymų pasiskirstymas pagal sociodemografinius kintamuosius pateiktas 2.56-2.59 paveiksluose. Ne visur ir ne visi sociodemografiniai kintamieji statistiškai reikšmingai koreliavo su kompiuterinio raštingumo įgijimo atskirais būdais. Koreliacija su lytimi ir gyvenamąja vieta dažnai buvo statistiškai nereikšminga arba labai silpna. Geriau kompiuterinio raštingumo įgijimo skirtumus paaiškina amžiaus grupė, išsimokslinimas, bei socialinė padėtis.

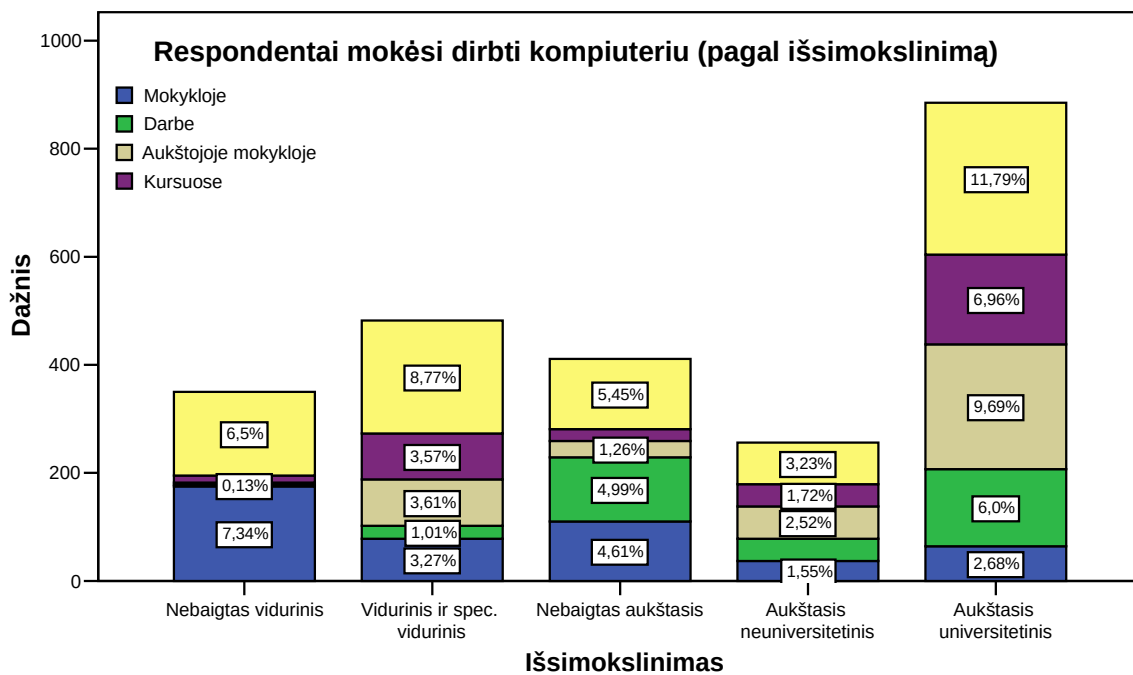
Žemiau pateikiamuose grafikuose vyrauja geltona spalva, atitinkanti savarankišką darbo kompiuteriu įgūdžių įgijimą. Pastebėtina, jog smarkiai išsiskiria amžiaus grupė virš 65 metų bei socialinės padėties kategorijos pensininkas ir ūkininkas – šiose grupėse respondentai ypač retai arba visai nenurodė kitų kompiuterinio raštingumo įgijimo būdų kaip tik „savarankiškai“.



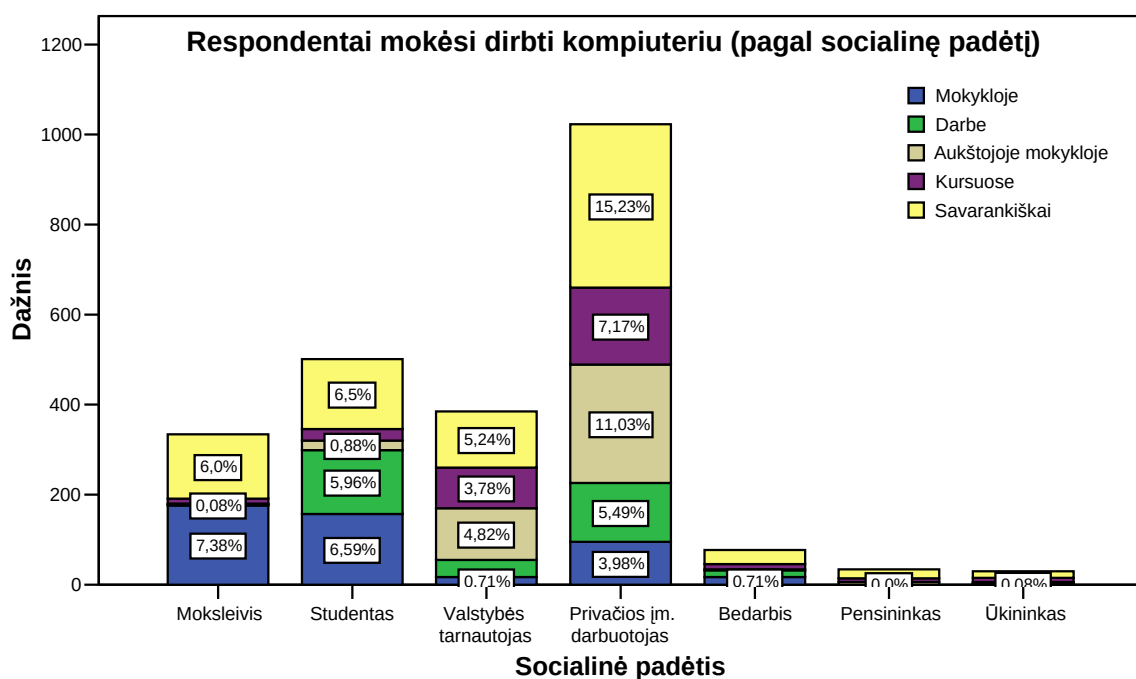
2.56 pav.



2.57 pav.



2.58 pav.



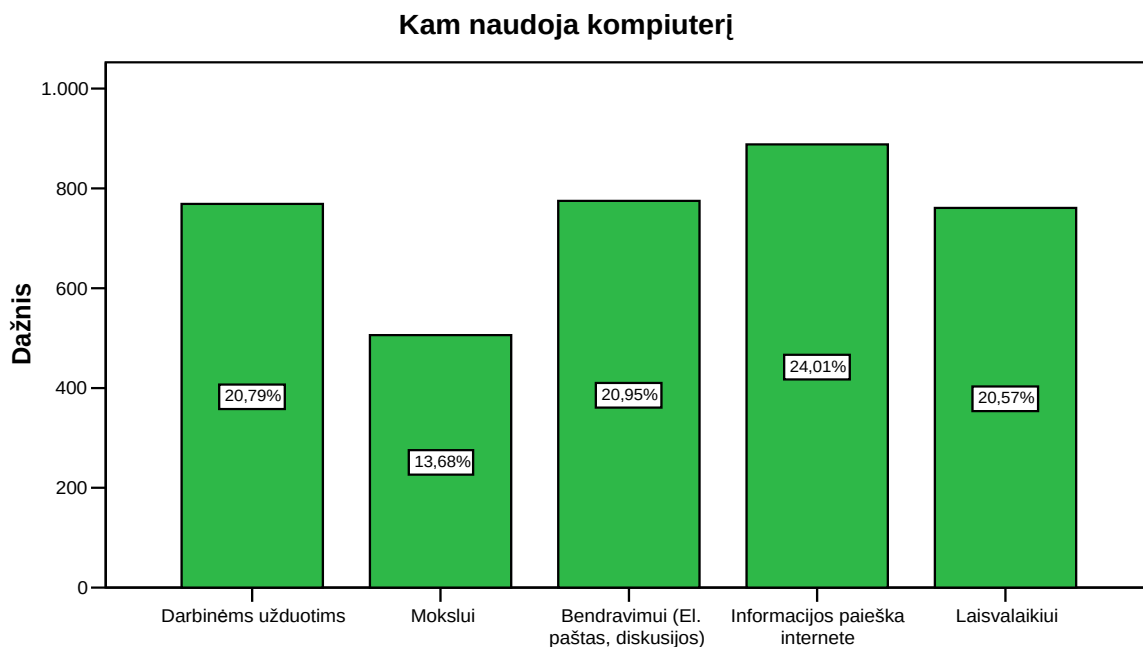
2.59 pav.

2.3.4 Kompiuterio naudojimas respondento poreikiams

I dešimtą anketos klausimą “Ką veikiate kompiuteriu” respondentų atsakymai pasiskirstė pakankamai vienodai. (I šį klausimą neatsakinėjo nemokantys dirbti kompiuteriu.)

2.60 paveiksle pateiktas paprastas procentinis pasiskirstymas rodo, kad mažiausiai kompiuteris naudojamas mokslui. Tai paaiškinama tuo, kad nedidelę dalį respondentų sudarė besimokantys ar studijuojantys.

Kitos veiklos kompiuteriu galimybės išnaudojamos daugiau mažiau vienodai.



2.60 pav.

2.61 – 2.64 paveiksluose parodyta, kaip siejasi kompiuterio naudojimo tikslai su respondentų sociodemografinėmis charakteristikomis.

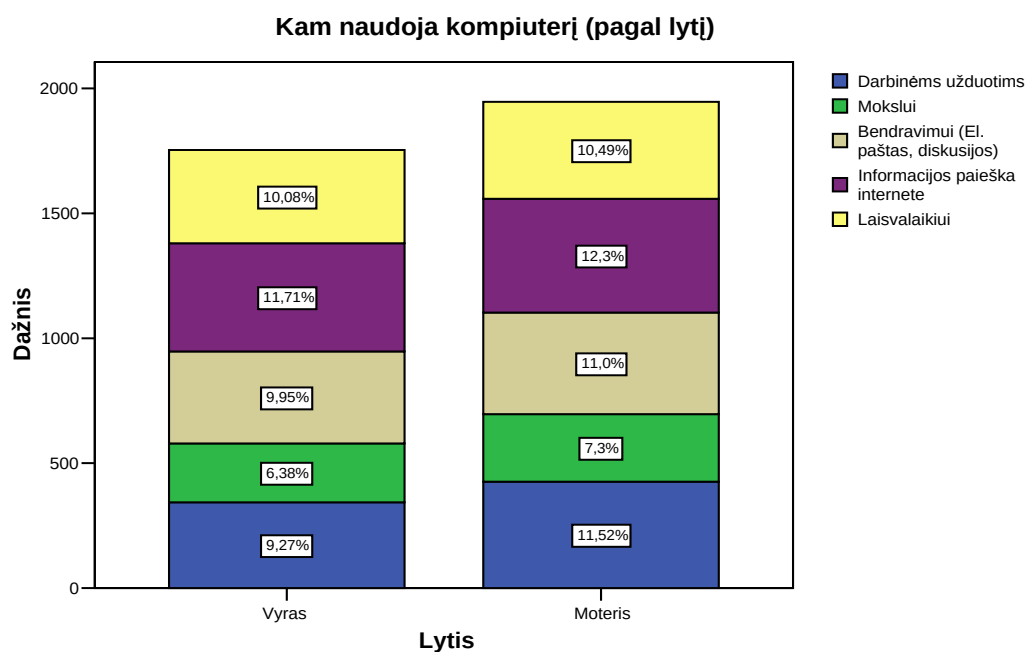
Gana panašiai kompiuterį naudoja vyrai ir moterys (2.61 pav.).

Gyvenamoji vieta kompiuterio naudojimui turi nedaug įtakos (2.62 pav.).

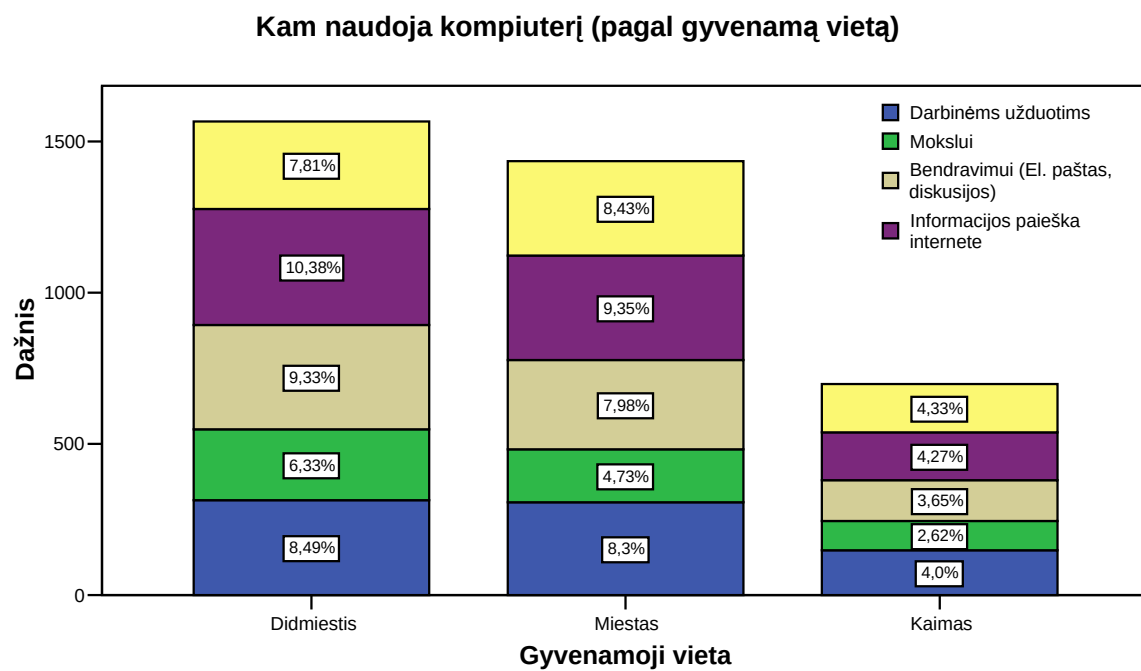
Kompiuterio naudojimas mokslui pagal amžiaus grupes iš esmės skiriasi (2.63 pav.). Daugiau kompiuterį mokslui naudoja jaunesni respondentai, o didėjant amžiui naudojimas mokslui smarkiai mažėja.

Kompiuterio naudojimas pagal išsilavinimą charakteringas tuo, kad mokslui mažiausiai kompiuterį naudoja respondentai su aukštuoju neuniversitetiniu išsilavinimu (2.64 pav.).

Kompiuterio naudojimas pagal socialinę padėtį esminių požymių neišryškino (2.65 pav.).

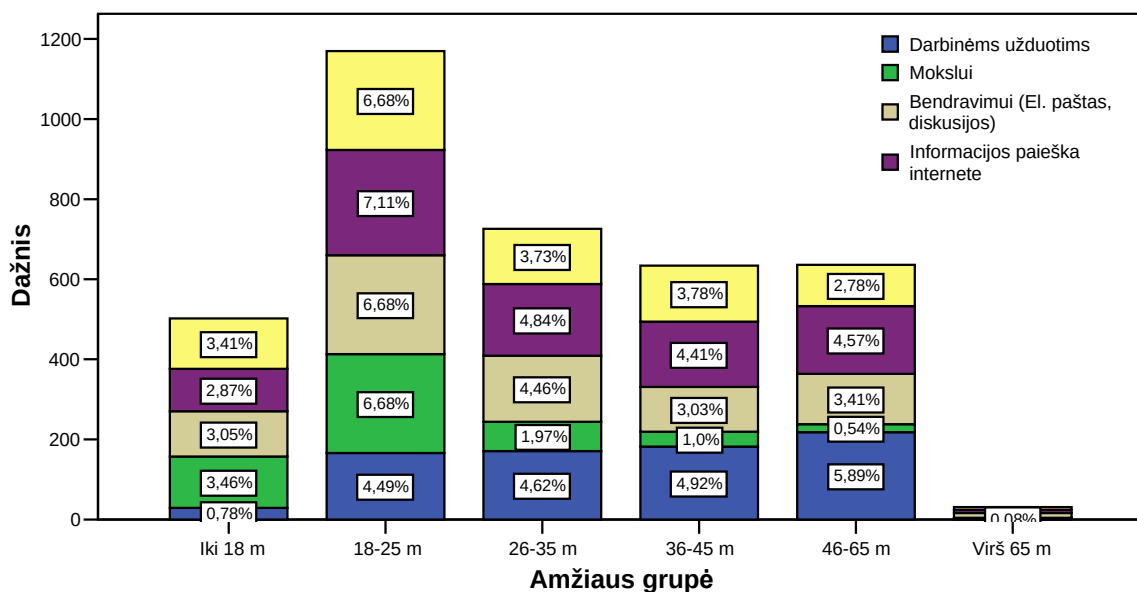


2.61 pav.



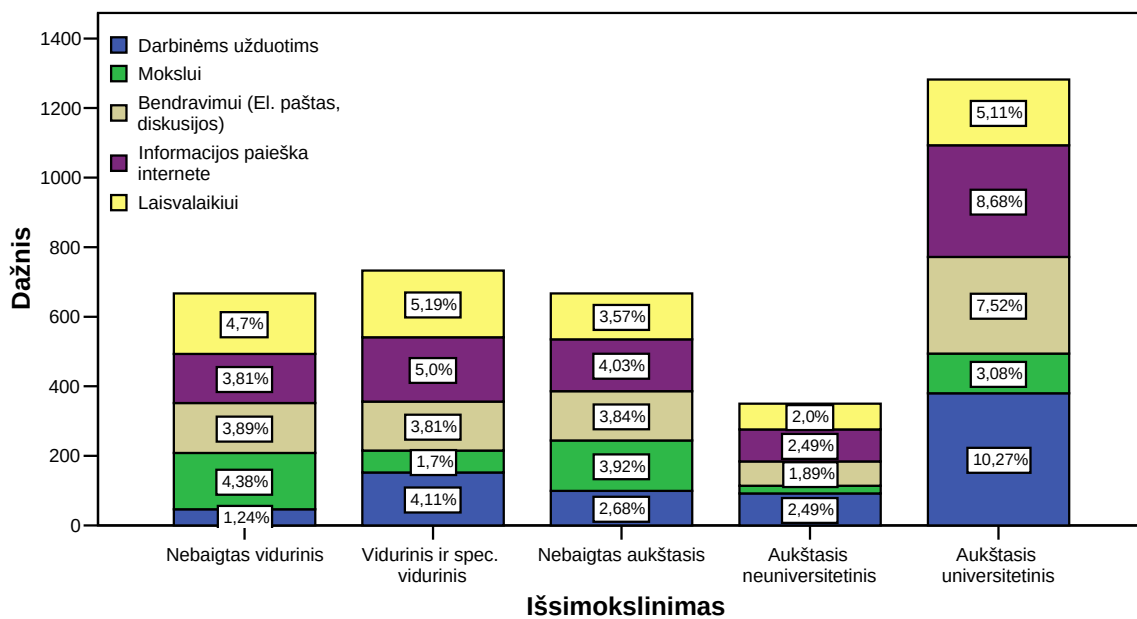
2.62 pav.

Kam naudoja kompiuterį (pagal amžių)

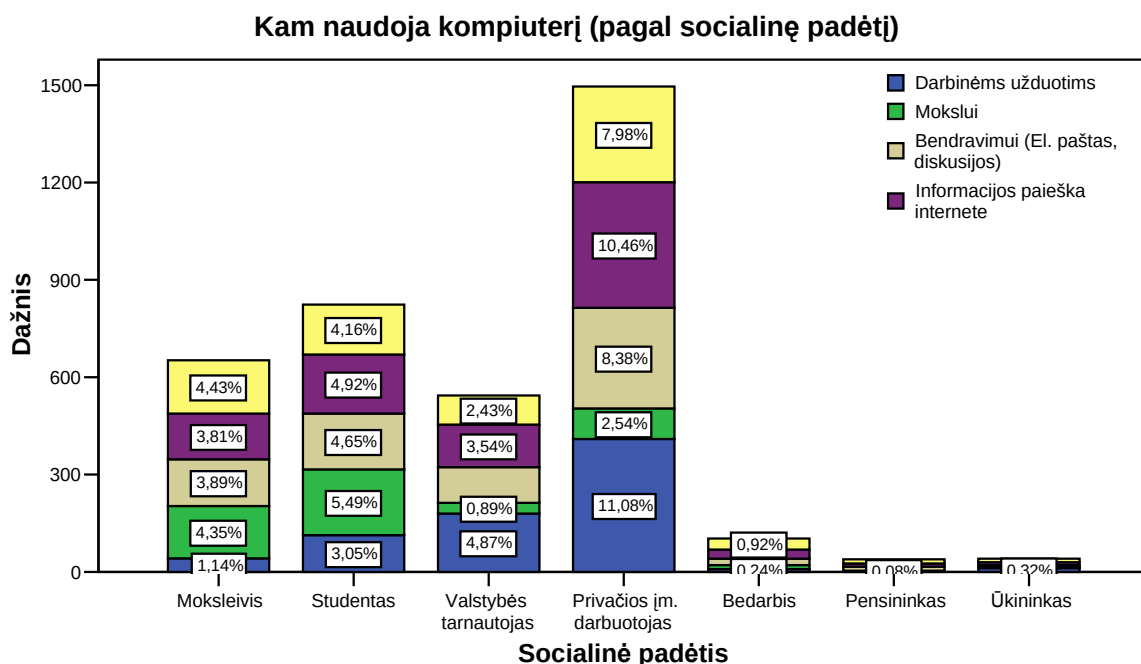


2.63 pav.

Kam naudoja kompiuterį (pagal išsimokslinimą)



2.64 pav.



2.65 pav.

Dabartiniu metu, kalbant apie informacinės visuomenės plėtros lygį ir tempus, pirmoje eilėje vertinamas elektroninių viešųjų paslaugų teikimo lygis.

Vienuoliktu apklausos anketos klausimu “Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojates” buvo siekiama nustatyti elektroninių paslaugų populiarumą. Į šį klausimą neatsakinėjo nemokantys dirbti kompiuteriu.

2.66 paveiksle pateikiamas paprastas procentinis pasiskirstymas. Jis rodo, kad net 44,36% visų kompiuteriu dirbti mokančiųjų respondentų elektroninėmis paslaugomis visai nesinaudoja.

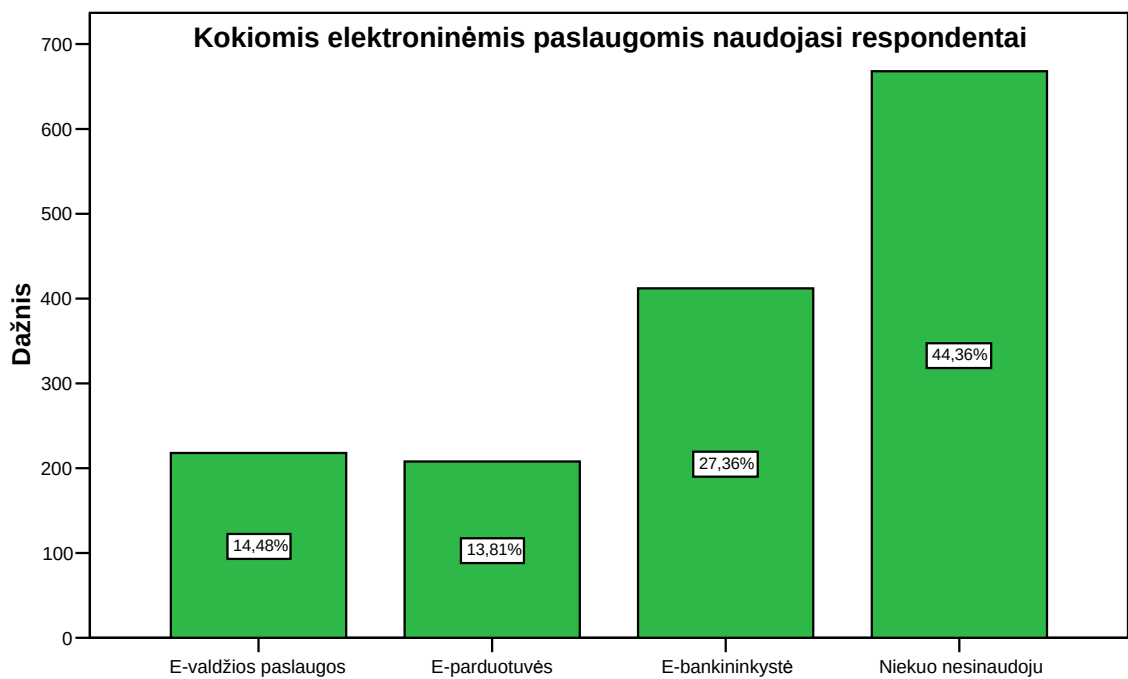
Šiek tiek daugiau elektroninėmis paslaugomis naudojami vyrai negu moterys (2.67 pav.).

Skirstant respondentus pagal gyvenamą vietą, ženklų skirtumų nenustatyta (2.68 pav.).

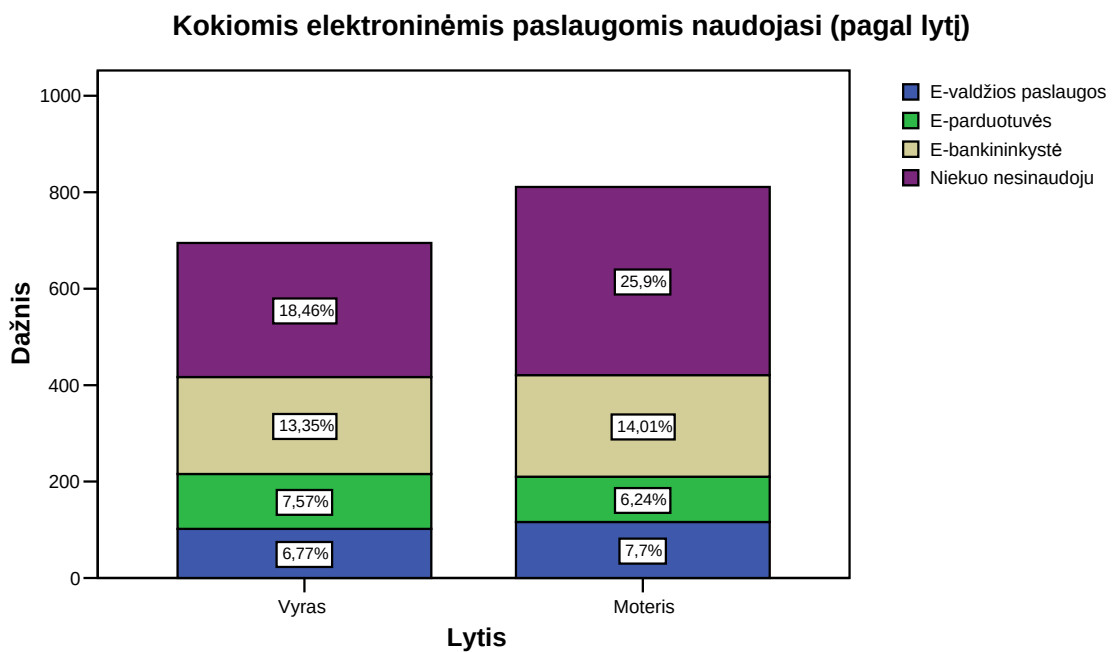
Skirstant respondentus pagal amžių, šiek tiek daugiau elektroninėmis paslaugomis naudojami 26-35 metų respondentai (2.69 pav.).

Skirstant respondentus pagal išsilavinimą, šiek tiek aktyvesni naudojant elektronines paslaugas yra aukštesnio išsilavinimo respondentai (2.70 pav.).

Vertinant atsakymų pasiskirstymų skirtumus pagal socialinę padėtį, paaiškėjo, jog pensininkai ir ūkininkai beveik visai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis; dažniau elektronine bankininkyste naudojami privačių įmonių darbuotojai (2.71 pav.).

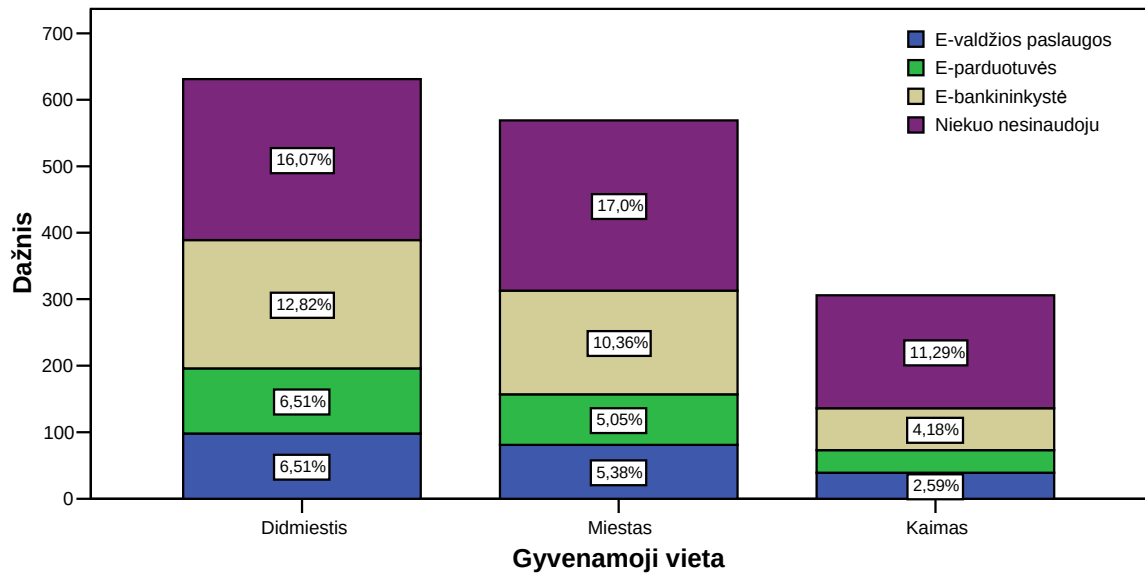


2.66 pav.



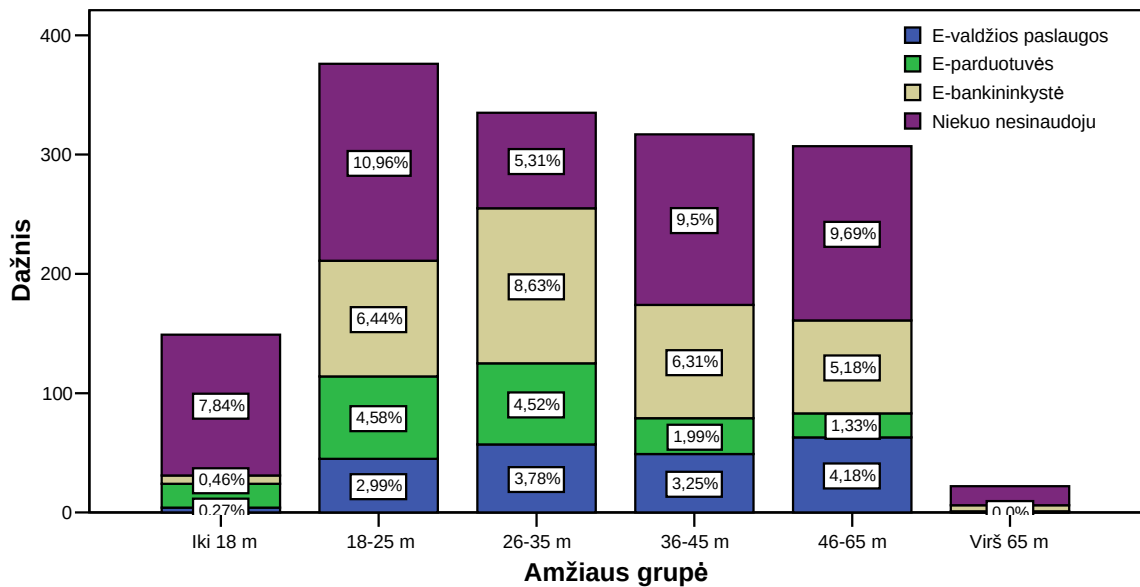
2.67 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi (pagal gyvenamą vietą)



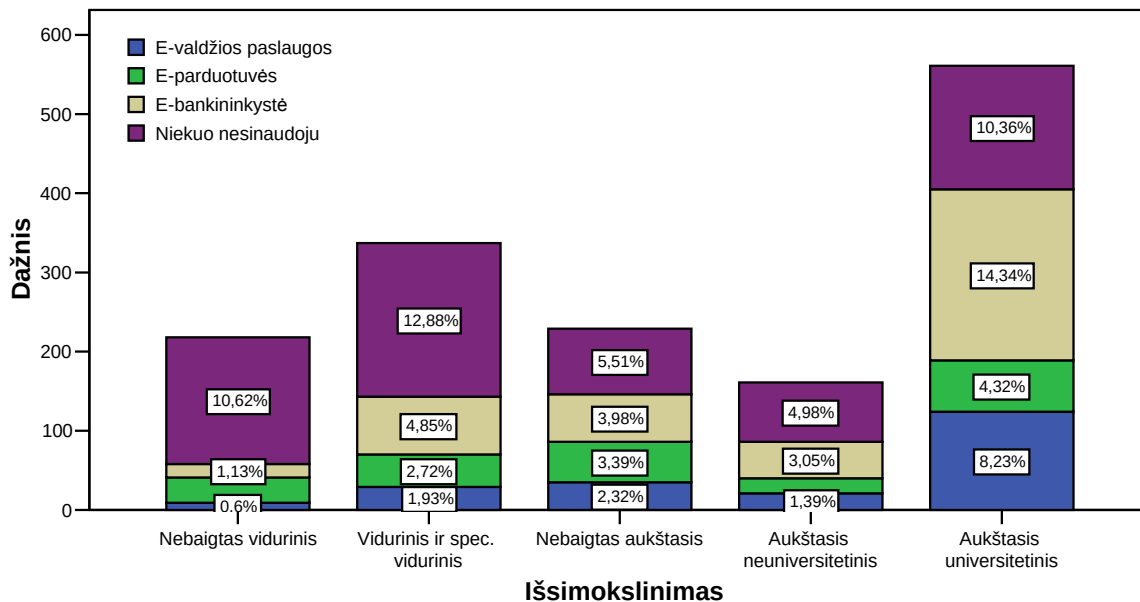
2.68 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi (pagal amžių)



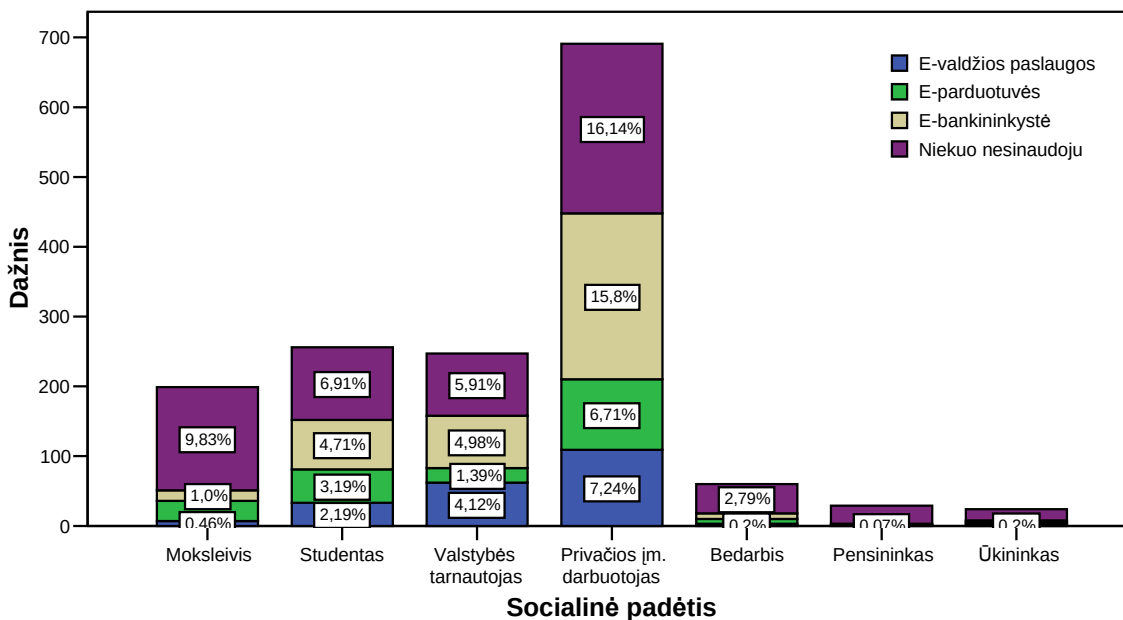
2.69 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi (pagal išsimokslinimą)



2.70 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi (pagal socialinę padėtį)



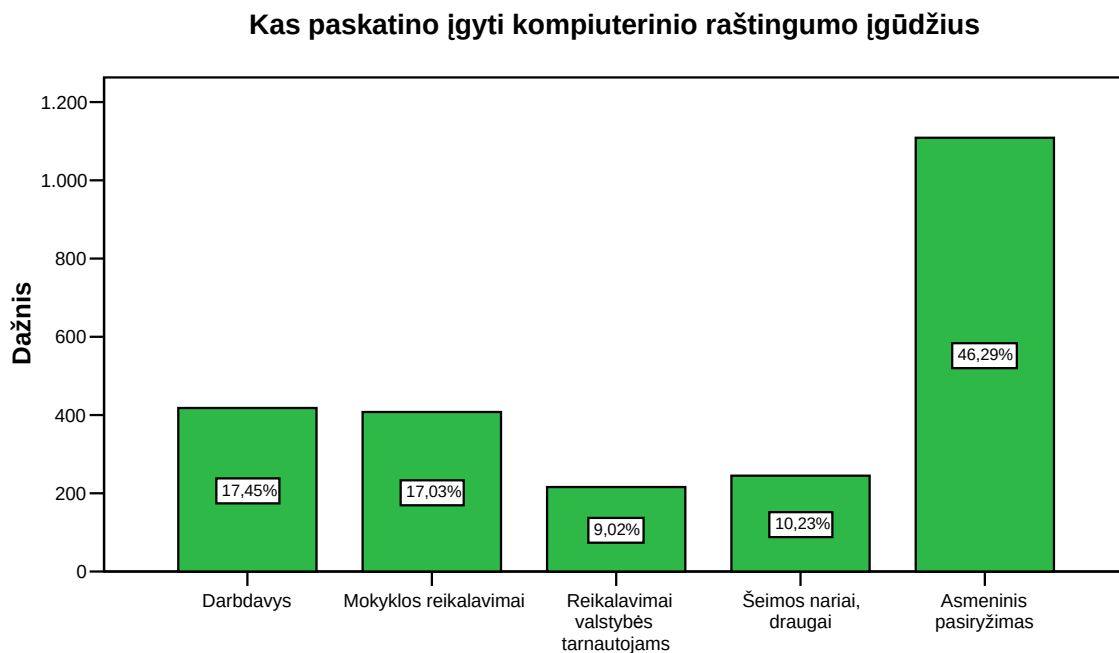
2.71 pav.

2.3.5 Kompiuterinio raštingumo gebėjimų tobulinimas

Dvyliktuoju apklausos anketos klausimu buvo siekiama nustatyti, kas skatina respondentus įgyti arba kelti savo kompiuterinio raštingumo lygį. Į šį klausimą neatsakinėjo nemokantys dirbti kompiuteriu.

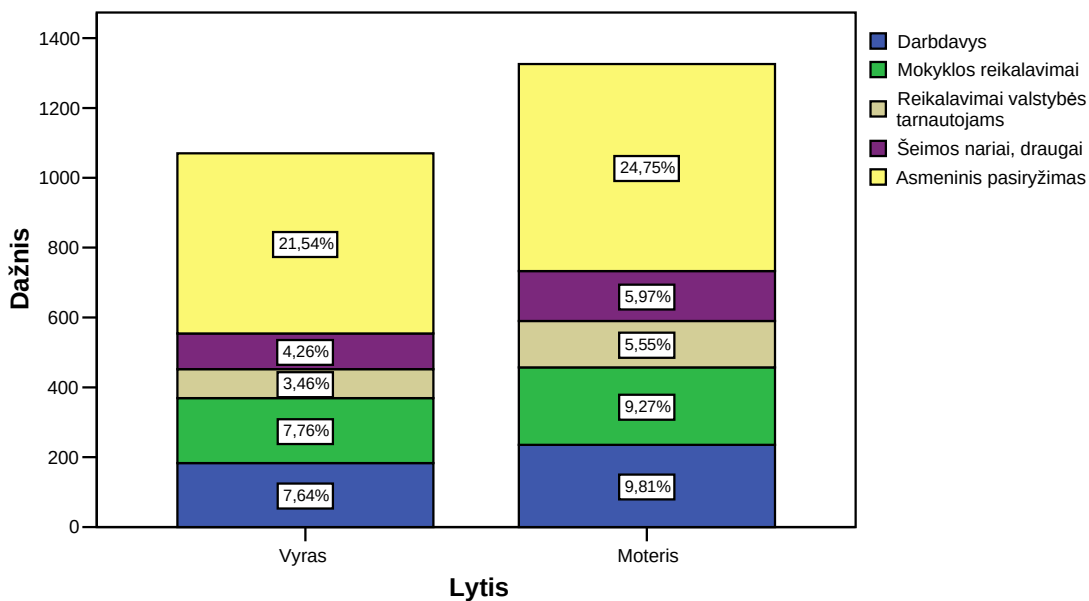
2.72 paveiksle parodytas paprastas procentinis atsakymų pasiskirstymas. Beveik pusė (46,29%) atsakiusiųjų tvirtina, kad pagrindinis stimulus – asmeninis pasiryžimas.

Praktiškai ta pati tendencija išryškėja, bandant susieti šį klausimą su respondentų sociodemografinėmis charakteristikomis, ką iliustruoja 2.73 – 2.77 paveikslai. Visur vyrauja geltona spalva, atitinkanti asmeninį respondentų pasiryžimą. Lytis ir gyvenamoji vieta neturėjo statistiškai reikšmingo (arba bent kiek stipresnio) poveikio klausimo atsakymų pasiskirstymams. Reikšmingesni skirtumai tarp skirtingų amžiaus grupių, skirtingų išsimokslinimo ir socialinės padėties kategorijų atsakymų. Darbdavių arba tarnautojų kvalifikaciniai reikalavimai tampa svarbesniais vyresniame amžiuje bei privačių įmonių darbuotojų ir valstybės tarnautojų kompiuterinio raštingumo gebėjimų tobulinimo motyvacijai.



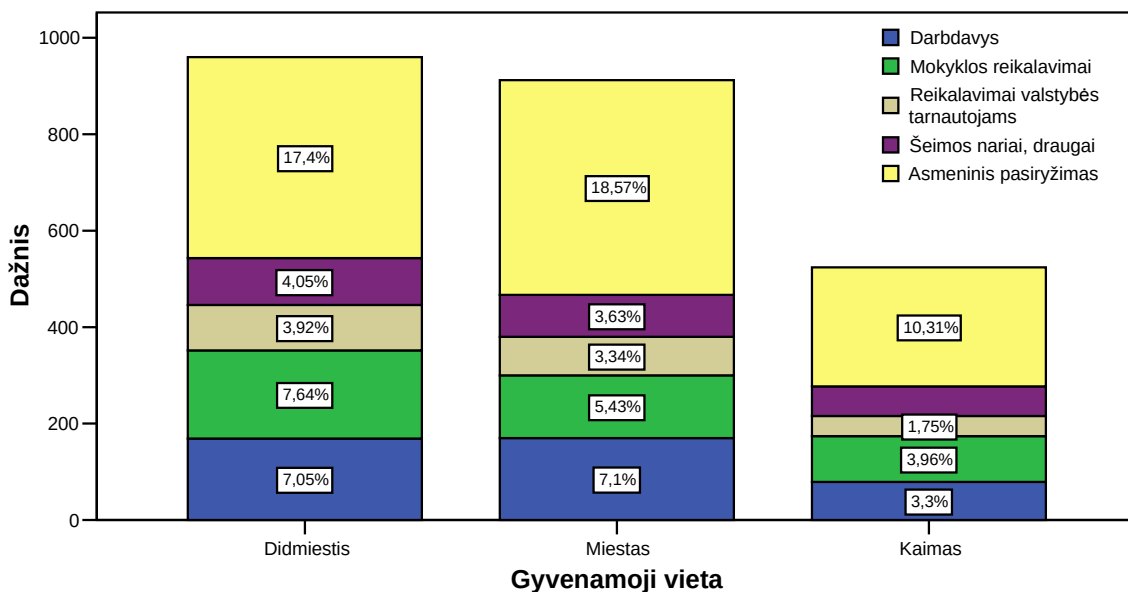
2.72 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal lytį)



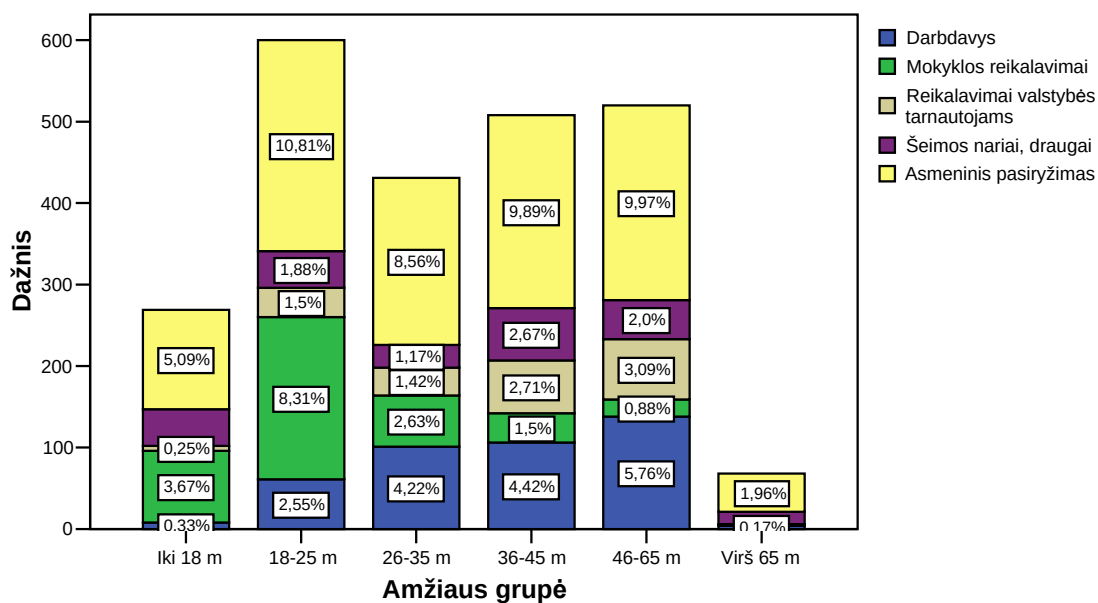
2.73 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal gyvenamą vietą)



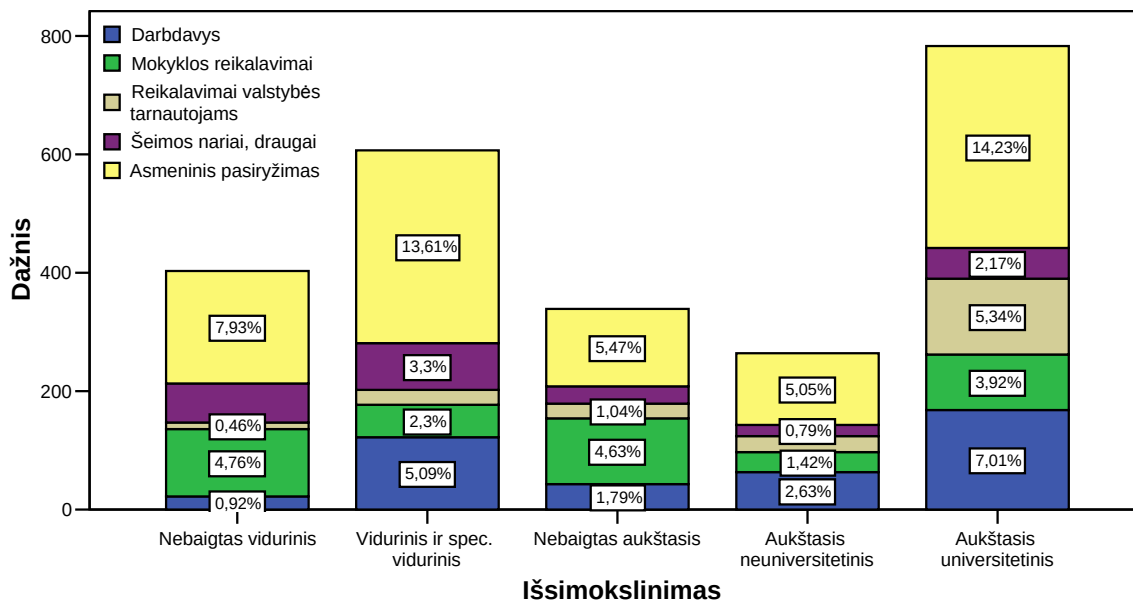
2.74 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal amžių)



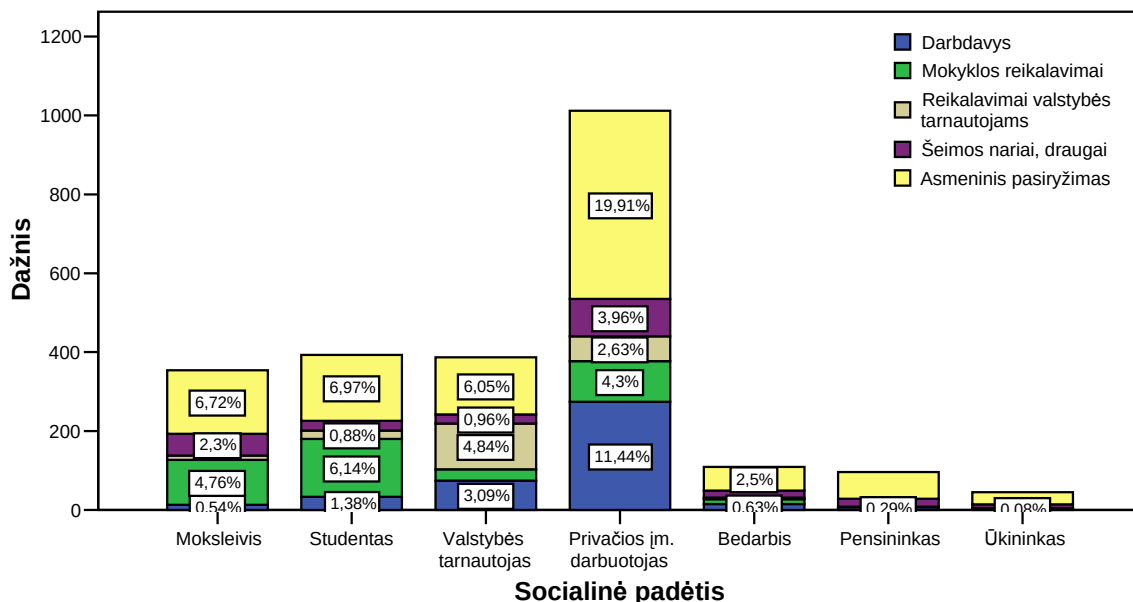
2.75 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal išsimokslinimą)



2.76 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal socialinę padėtį)



2.77 pav.

Tryliktoju apklausos anketos klausimu buvo norima išsiaiškinti, ar siekia respondentai įgyti geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių.

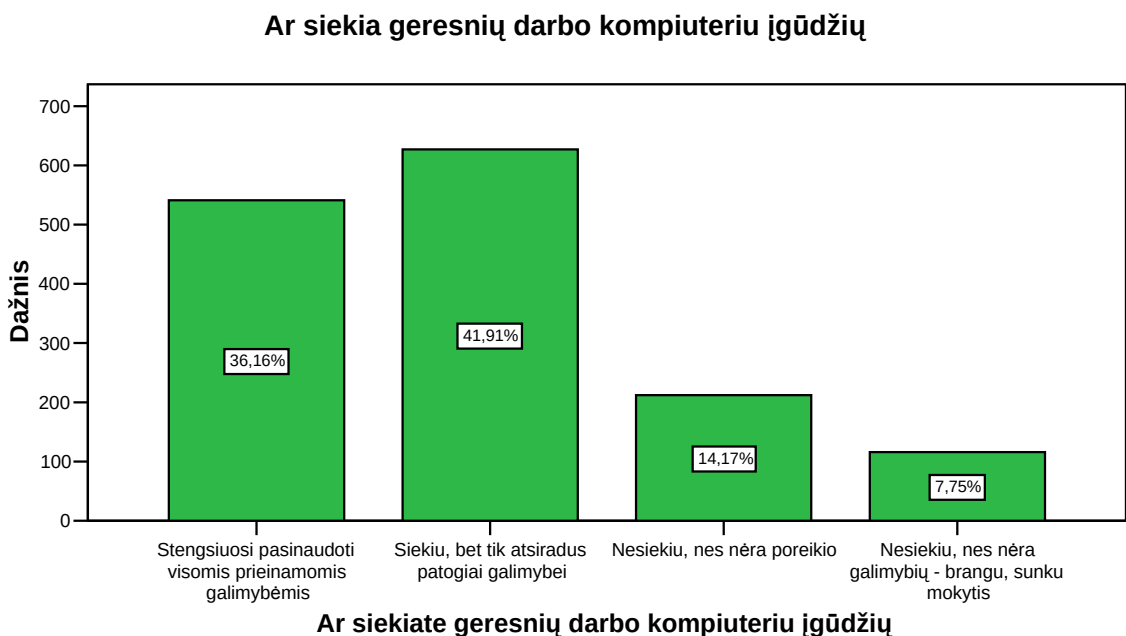
2.78 paveiksle pateikiamas paprastas procentinis pasiskirstymas. Grafikas rodo siekiamybę, bet visas išgales tam nukreipia tik 36,16% - t.y. tik trečdalis respondentų. Net 41,91% respondentų pasirinko mažiau įpareigojantį atsakymą – kad sieks esant patogiajai galimybei. 14,17% respondentų neturi motyvacijos, o dar 7,75% mano, kad kursai brangu ir sunku mokytis.

Vyrų ir moterų siekiai įgyti geresnį kompiuterinį raštingumą panašūs ir atitinka jau aptartą paprastąjį procentinį pasiskirstymą (2.79 pav.).

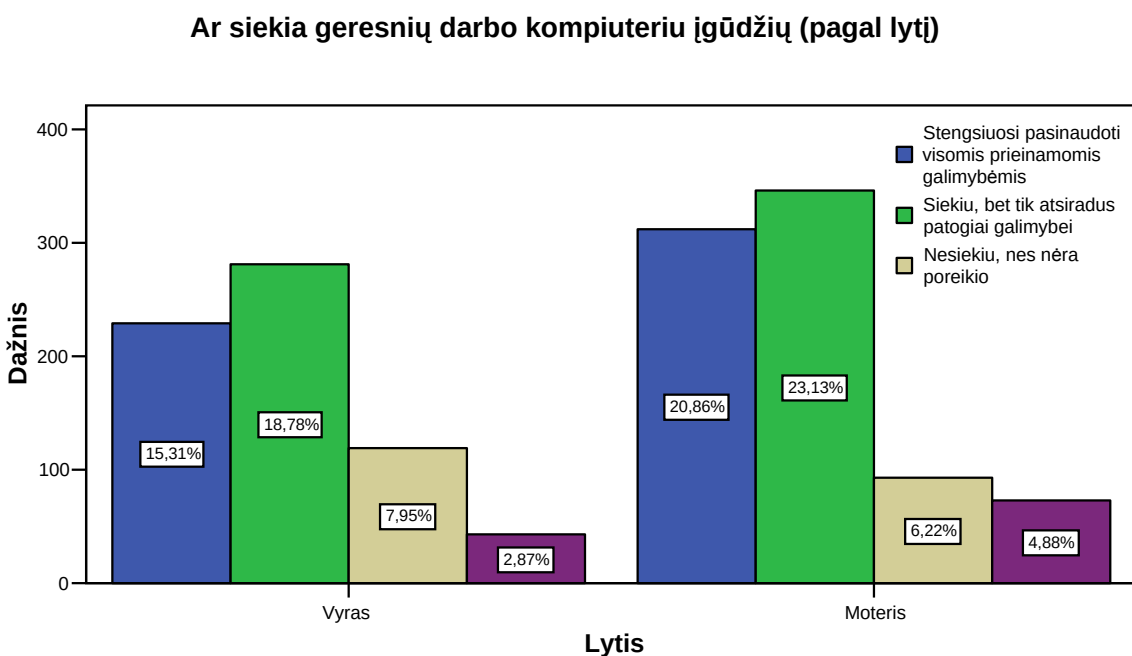
Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$) tarp skirtingų amžiaus grupių respondentų atsakymų. Kuo vyresnis respondentas, tuo mažiau jis linkęs siekti geresnių kompiuterinio raštingumo įgūdžių (tuo daugiau atsakiusiųjų jog „nesiekia“). Intensyviausiai įgūdžius tobulinti siekia 46-65 metų amžiaus grupės respondentai, nes tai vienintelė amžiaus grupė, kur atsakiusiųjų „siekiau pasinaudoti visomis prieinamomis galimybėmis“ buvo dauguma (2.80 pav.).

Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp skirtingo išsilavinimo respondentų atsakymų. Intensyviausiai kompiuterinio raštingumo įgūdžius tobulinti siekia aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys respondentai. Daugiausiai nurodžiusiųjų, jog nesiekia tobulinti įgūdžių, yra tarp vidurinių ir spec.vidurinių išsilavinimą turinčių respondentų. (2.81 pav.).

Taip pat egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp skirtingą socialinę padėtį užimančių respondentų. Kompiuterinio raštingumo įgūdžių daugiau siekia aktyviai dirbantys respondentai (2.82 pav.).

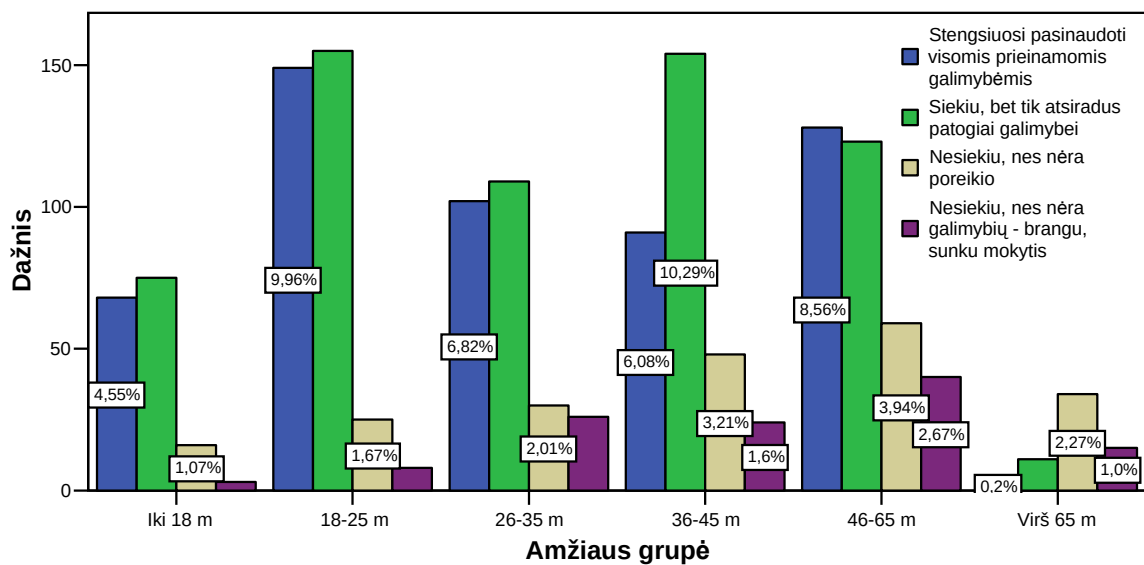


2.78 pav.



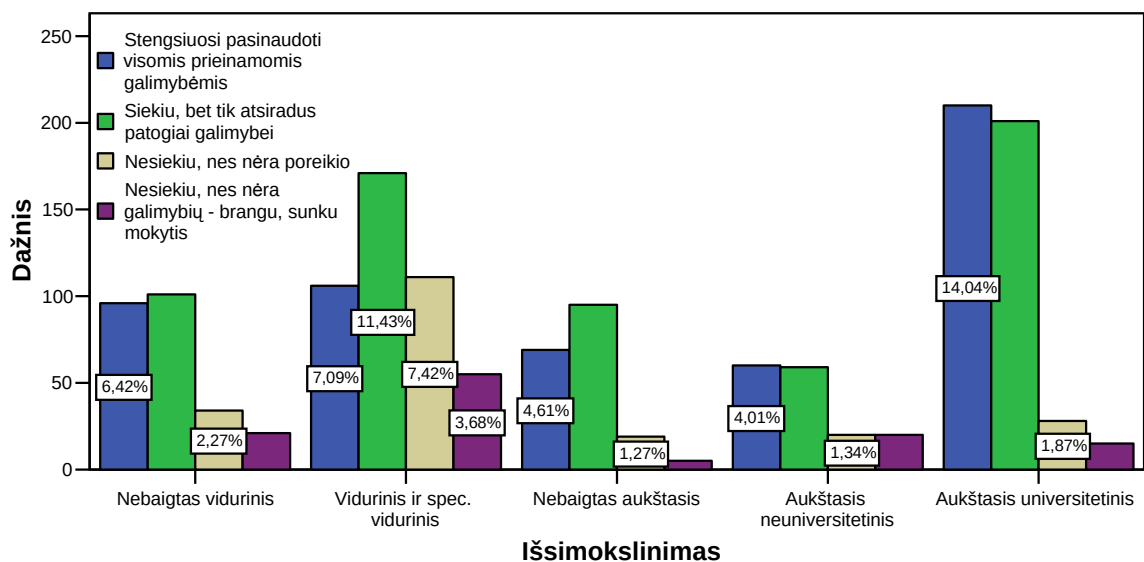
2.79 pav.

Ar siekia geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (pagal amžių)



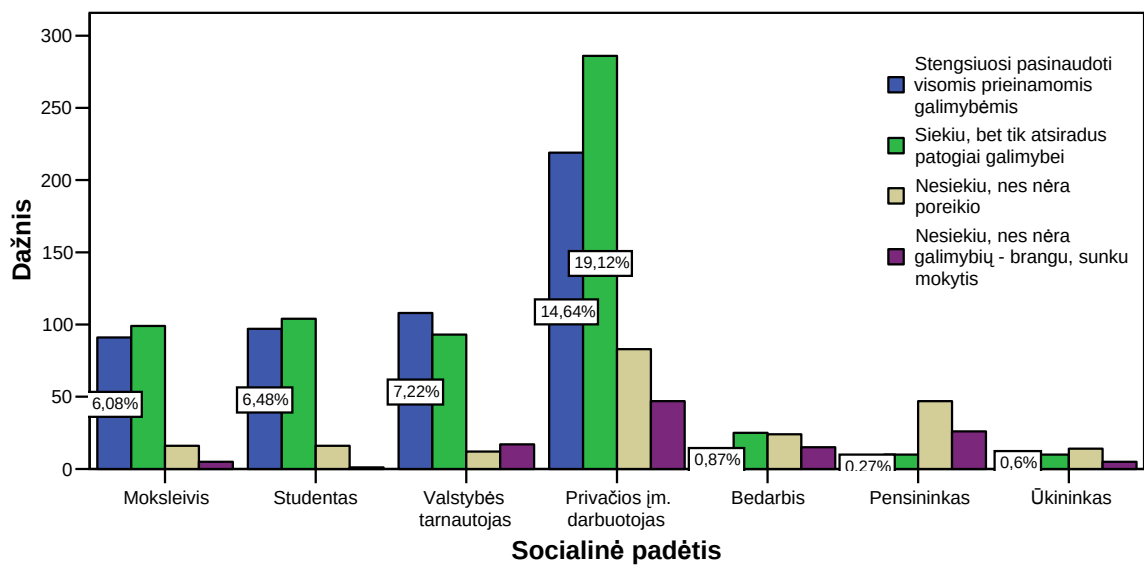
2.80 pav.

Ar siekia geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (pagal išsimokslinimą)



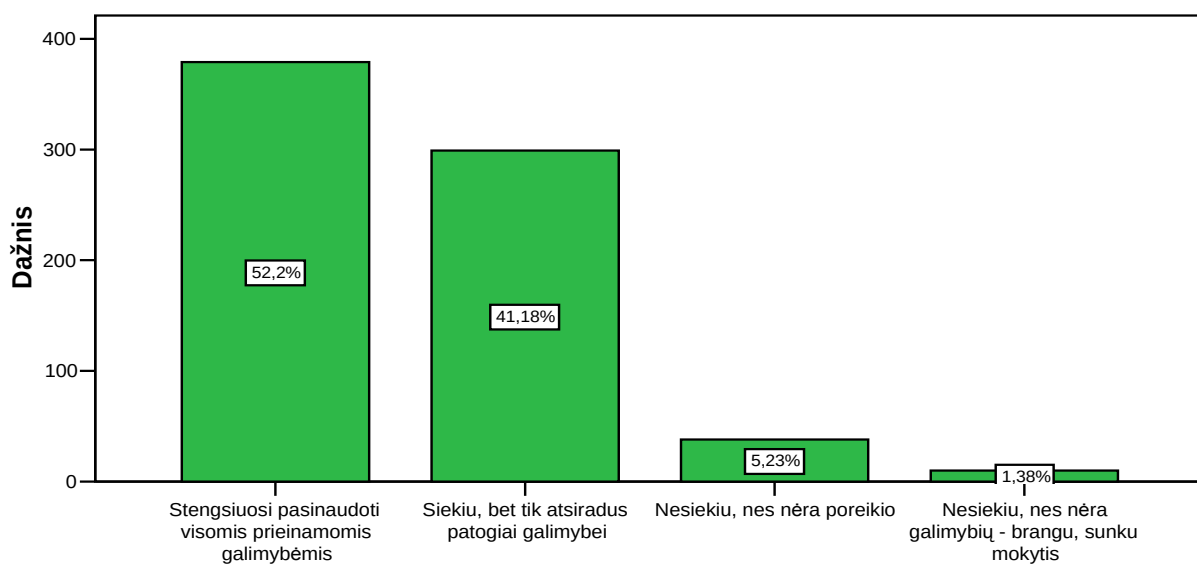
2.81 pav.

Ar siekia geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (pagal socialinę padėtį)



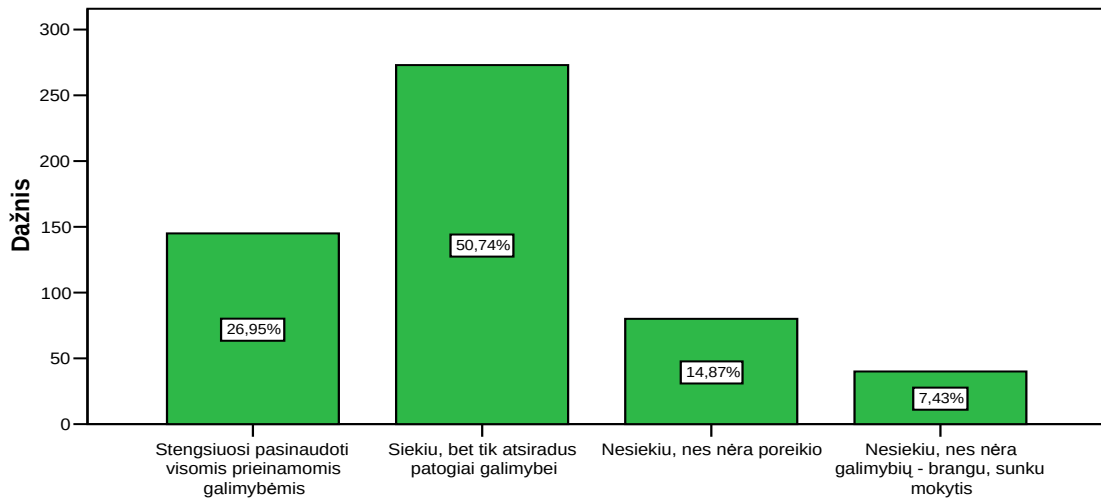
2.82 pav.

Ar siekia geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių gerai mokantys dirbti kompiuteriu



2.83 pav.

Ar siekia geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių silpnai mokantys dirbti kompiuteriu



2.84 pav.

Grafikai 2.83 ir 2.84 paveiksluose rodo, kad aktyviau savo kompiuterinį raštingumą siekia kelti geras žinias deklaruojantys respondentai.

Keturioliktuoju klausimu buvo siekiama nustatyti, ar respondentams reikalingi kompiuterinio raštingumo kursai.

Vyrai noriau lankyti nemokamus kursus. Moterų mažesnis procentas akcentuoja kursų kainą (2.85 pav.).

Vertinant atsakymus pagal respondentų gyvenamąją vietą, pastebima, kad didmiesčių gyventojai labiau pageidauja nemokamų kursų, miestų ir kaimo gyventojai nemokamų kursų sąlygą akcentuoja rečiau (2.86 pav.).

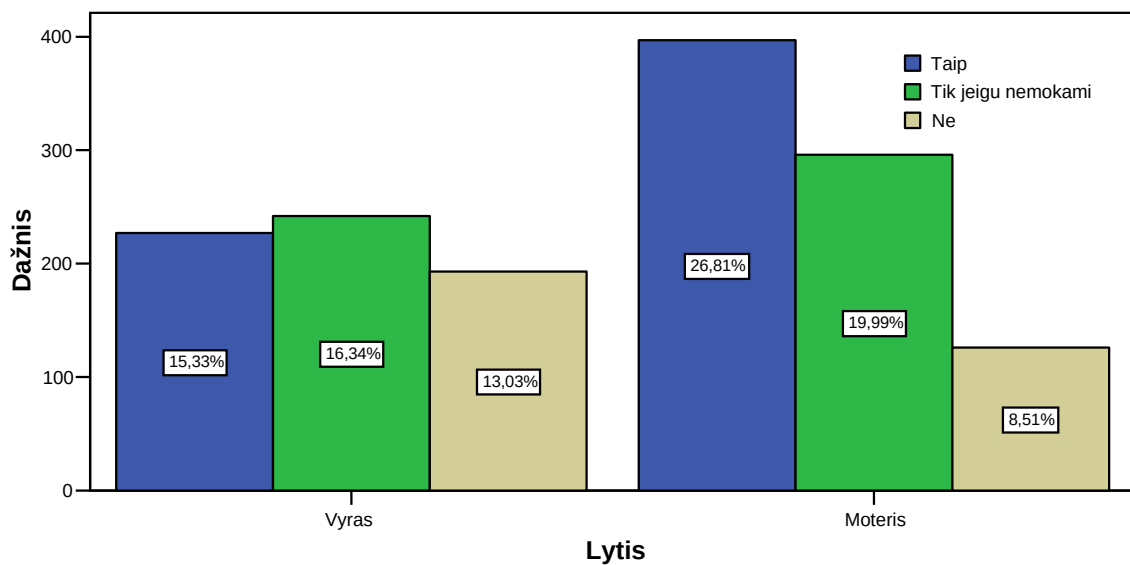
Pagal respondentų išsilavinimą daugiau poreikio kursams išreiškia respondentai su aukštuoju išsilavinimu, kitų požiūriai į kursus pakankamai panašūs (2.87 pav.).

Respondentų pasiskirstymas pagal socialinę padėtį naujų tendencijų šiuo klausimu neišryškina (2.88 pav.).

Šeimos narių kompiuterinio raštingumo poreikį labiau akcentuoja moterys, nekeldamos nemokamų kursų klausimo (2.89 pav.).

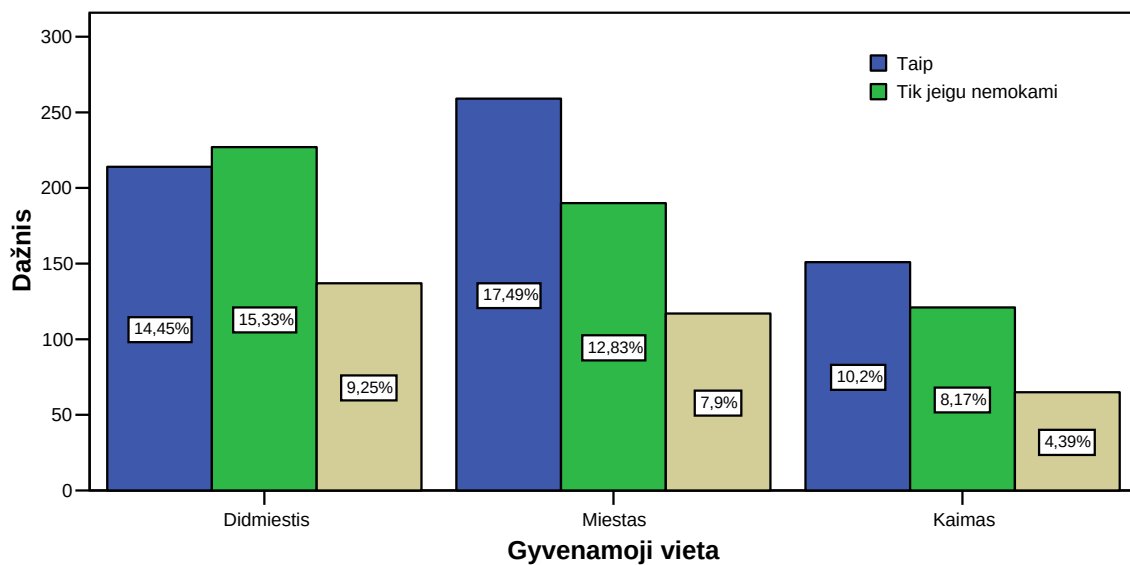
Savo kompiuterinį raštingumą kursuose norėtų kelti geras ir silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai (2.90 pav.) ir (2.91 pav.), žymiai mažiau aktyvūs nemokantys dirbti kompiuteriu (2.92 pav.) – tik 25% respondentų norėtų lankyti kursus, 45,45% respondentų lankyti tik nemokamus kursus.

Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai (pagal lytį)



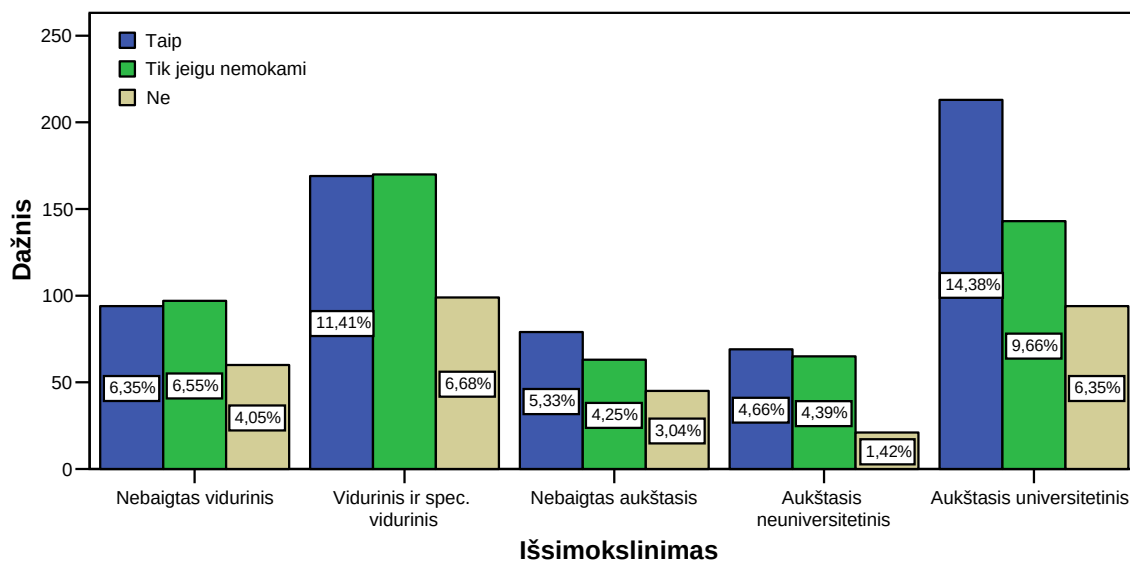
2.85 pav.

Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai (pagal gyvenamą vietą)



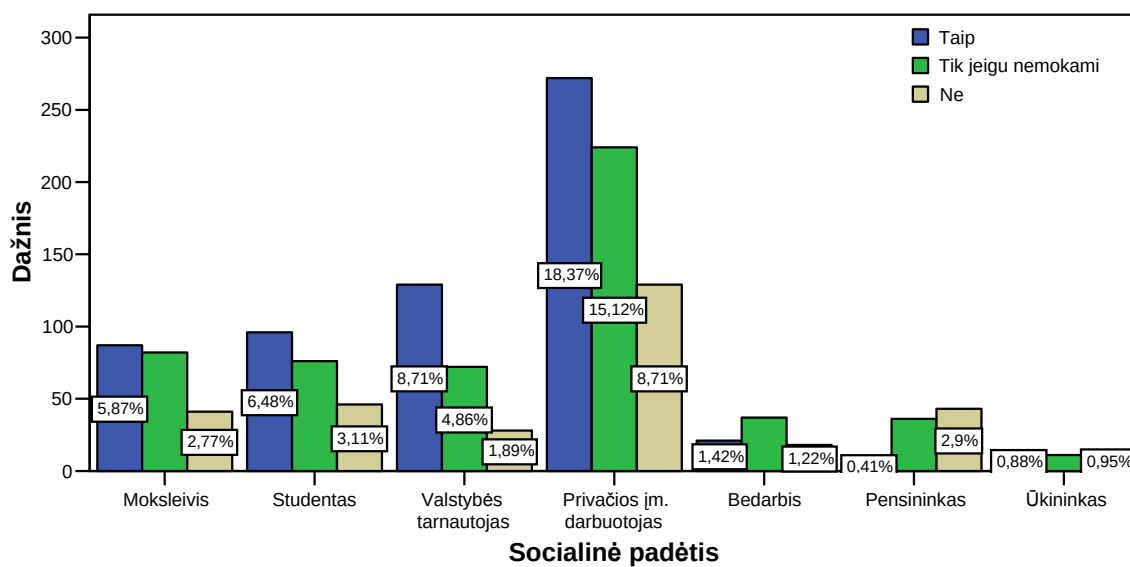
2.86 pav.

Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai (pagal išsimokslinimą)



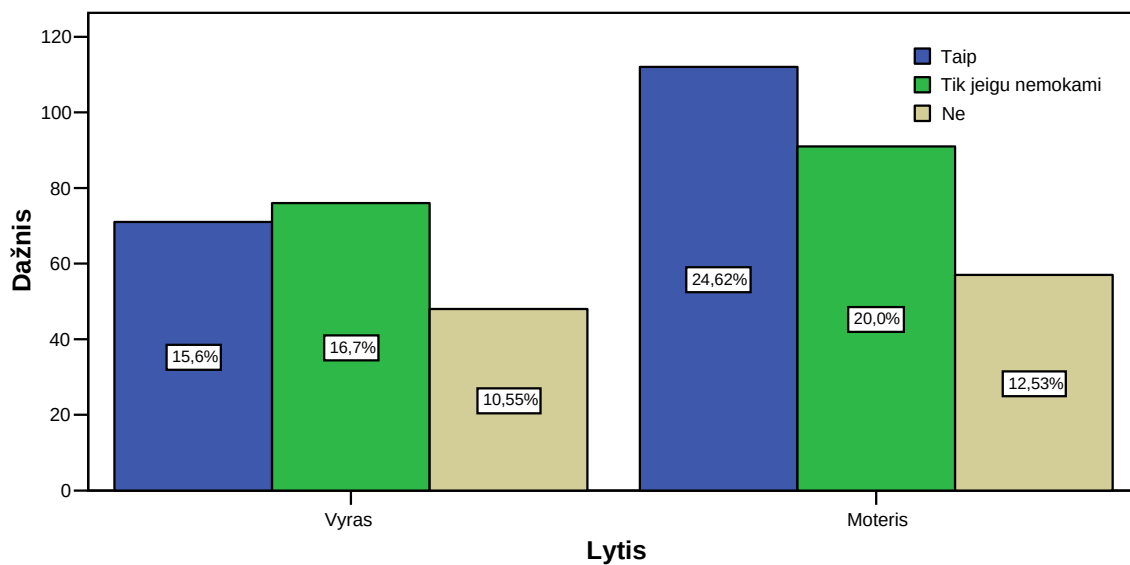
2.87 pav.

Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai (pagal socialinę padėtį)



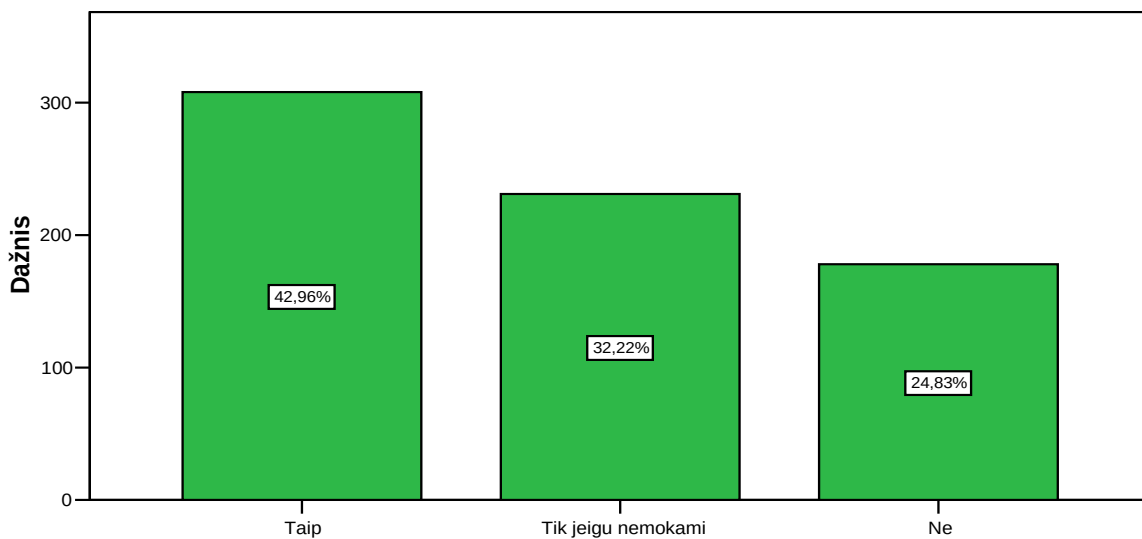
2.88 pav.

Ar reikalingi respondento šeimai kompiuterinio raštingumo kursai (pagal lytį)



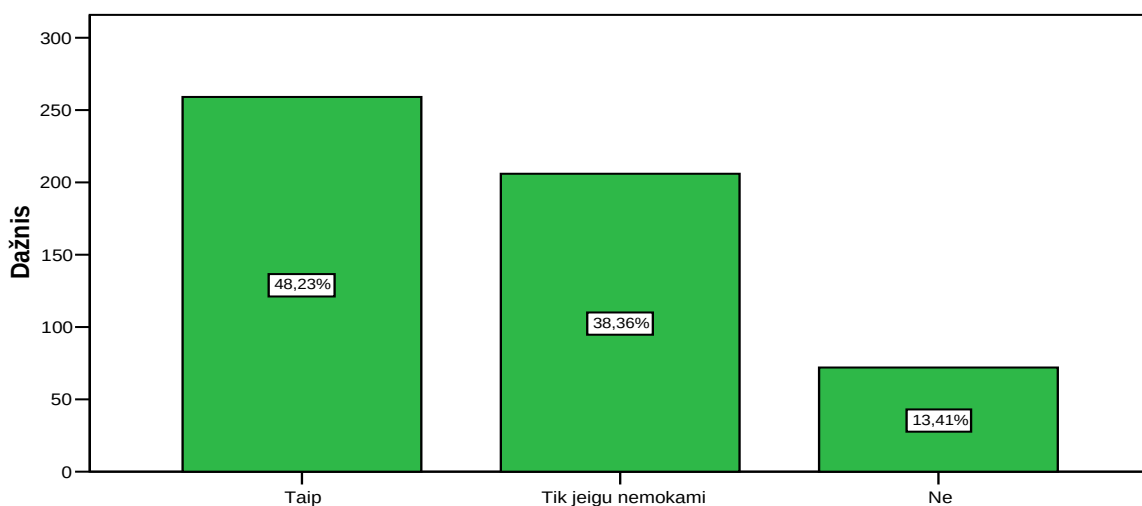
2.89 pav.

Ar reikalingi kompiuterinio raštingumo kursai gerai mokantiems dirbti kompiuteriu



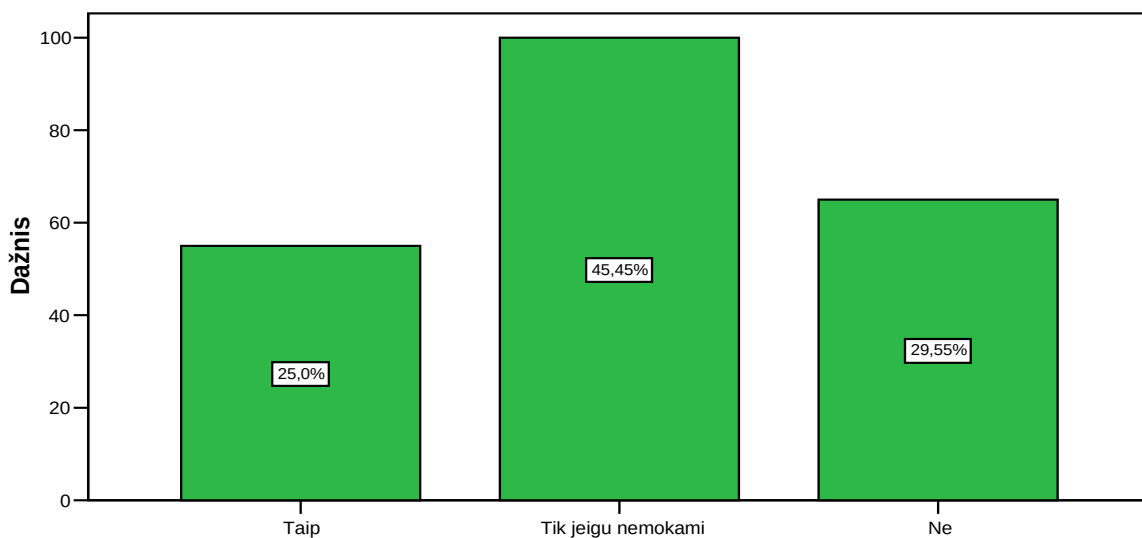
2.90 pav.

Ar reikalingi kompiuterinio raštingumo kursai silpnai mokantiems dirbti kompiuteriu



2.91 pav.

Ar reikalingi kompiuterinio raštingumo kursai nemokantiems dirbti kompiuteriu



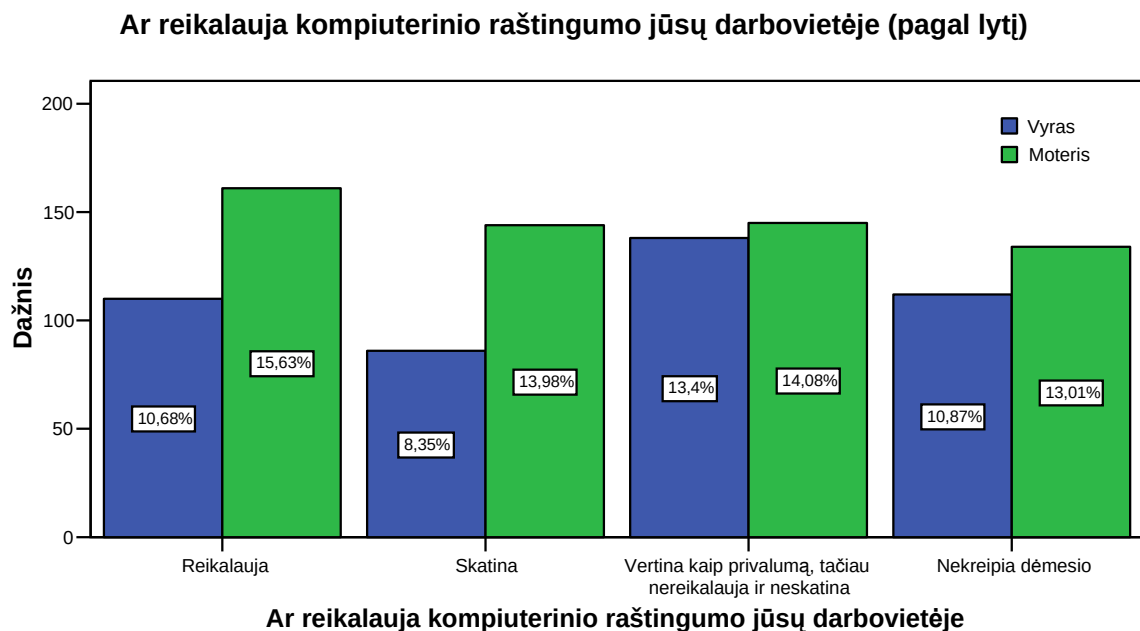
2.92 pav.

Penkioliktuoju anketos klausimu buvo siekiama nustatyti, kaip į darbuotojo kompiuterinį raštingumą žiūrima respondentų darbovietėje.

Kompiuterinio raštingumo reikalauja arba bent skatina apie pusantro karto daugiau moterų negu vyrų darbuotojų (2.93 pav.).

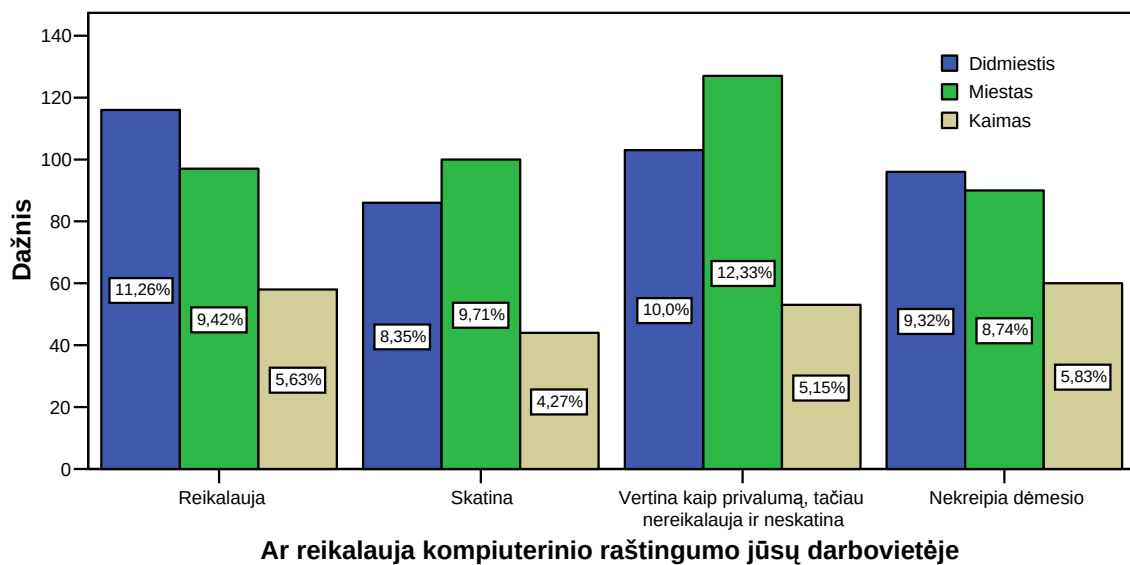
Statistiškai reikšmingi ($p < 0,05$) skirtumai stebimi tarp skirtingų amžiaus grupių, skirtingo išsimokslinimo bei socialinės padėties respondentų atsakymų pasikirstymų. 18-35 metų amžiaus respondentų tarpe dauguma nurodė, jog darbdavys „reikalauja“ arba „vertina kaip privalumą, bet nereikalauja ir neskatina“. 35-45 metų respondentų tarpe dauguma nurodė, jog „vertina kaip privalumą, bet nereikalauja ir neskatina“ arba „nekreipia dėmesio“. 46-65 metų amžiaus grupė yra vienintelė, kur dauguma respondentų nurodė, jog darbdavys skatina jų raštingumą.

Valstybės tarnautojai dažniau nurodė, jog jų raštingumą darbdaviai „skatina“ arba „reikalauja“. Privačių įmonių darbuotojai dažniausiai nurodė, jog darbdavys jų kompiuterinį raštingumą vertina kaip privalumą, bet nereikalauja ir neskatina.



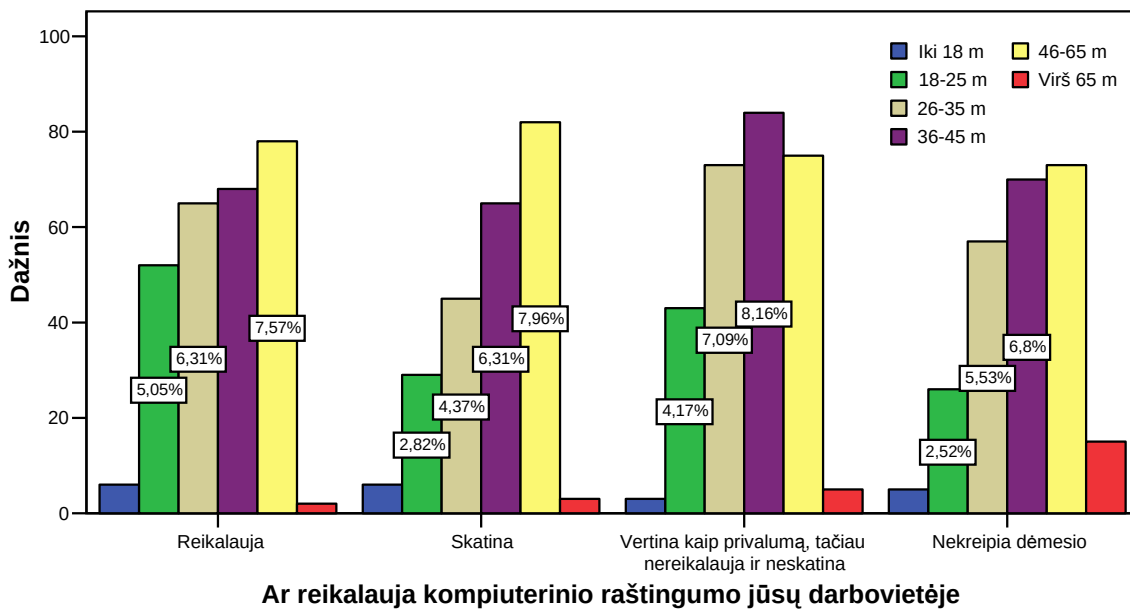
2.93 pav.

Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo jūsų darbovietėje (pagal gyvenamą vietą)



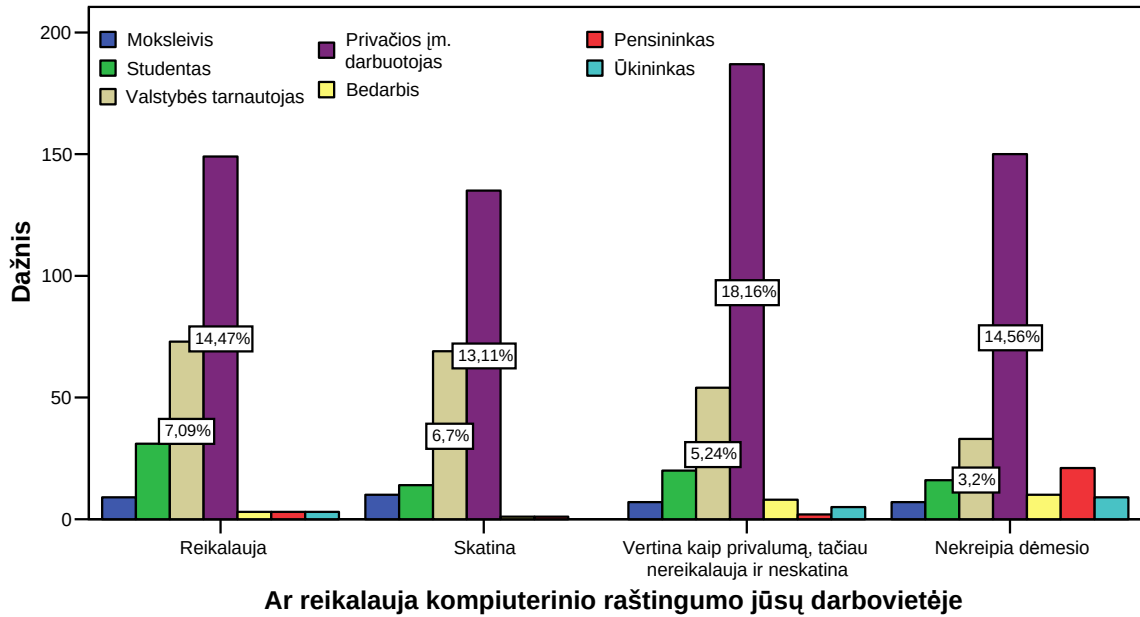
2.94 pav.

Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo jūsų darbovietėje (pagal amžių)



2.95 pav.

Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo jūsų darbovietėje (pagal socialinę padėtį)

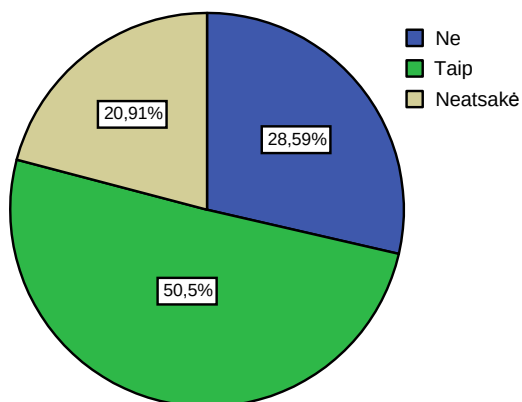


2.96 pav.

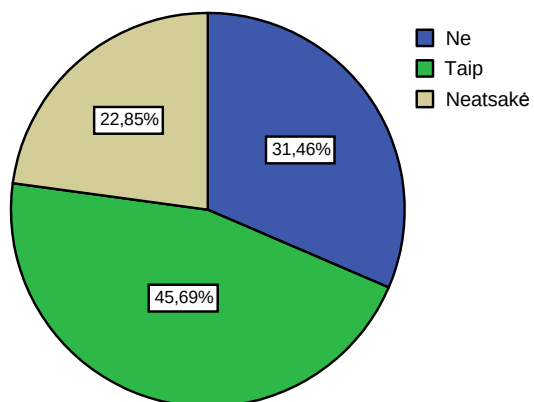
2.3.6 Kompiuteris darbo vietoje ir namie

Sekantys klausimai anketoje buvo skirti nustatyti kompiuterizacijos lygį respondentų darbo bei mokslo vietose ir namuose, bei kiek kompiuteriai darbo, mokslo vietose bei namuose yra prijungti prie interneto. Atsakymų pasiskirstymai pateikiami žemiau.

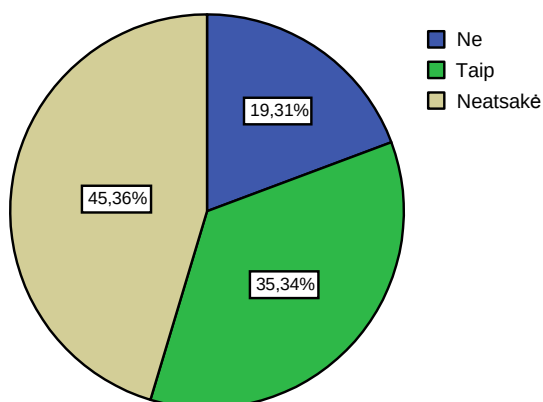
Ar yra kompiuteris jūsų darbo vietoje



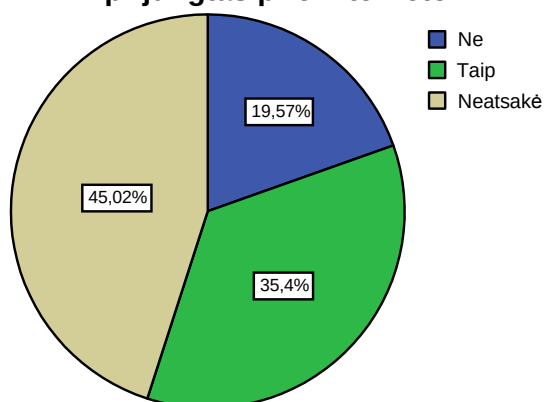
Ar darbe kompiuteris prijungtas prie interneto



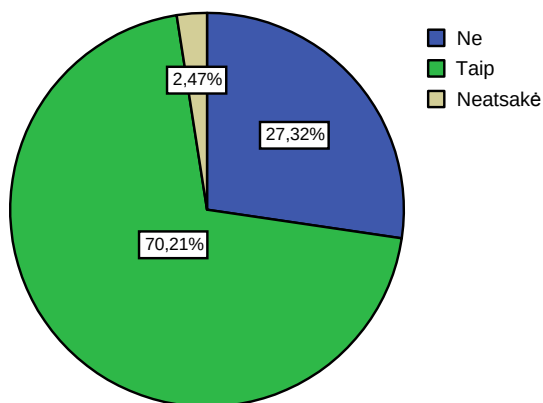
Ar yra kompiuteris jūsų mokslo vietoje



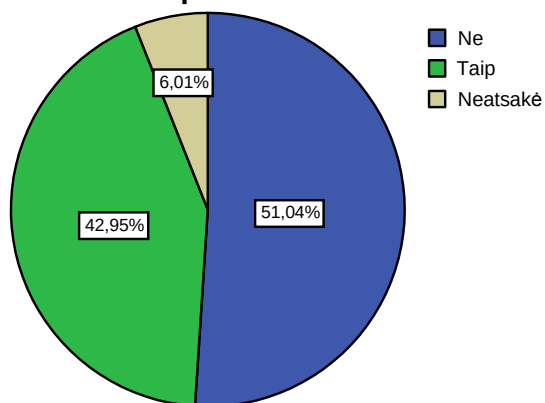
Ar mokslo vietoje kompiuteris prijungtas prie interneto



Ar turite kompiuterį namuose



Ar namuose kompiuteris prijungtas prie interneto

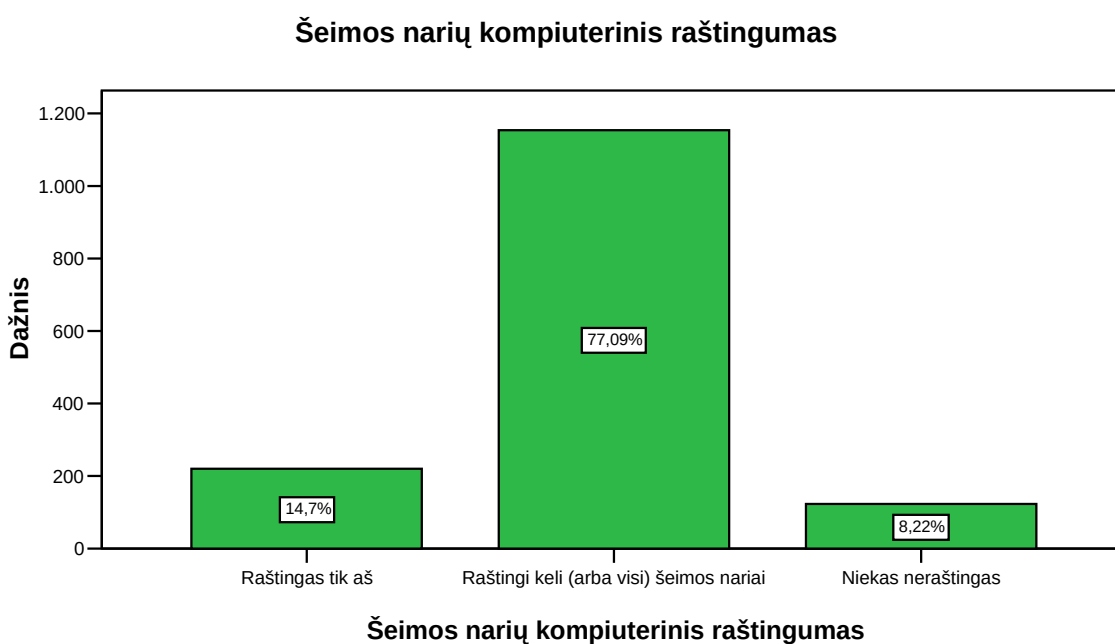


2.97 pav.

2.97 paveiksle pateikiamuose grafikuose iliustruojamas pakankamai geras respondentų apsirūpinimas kompiuteriais bei prieiga prie interneto. 50,5% nurodė turį kompiuterį darbo vietoje, 35,34% - jog yra kompiuteris mokslo vietoje, 70,21% - jog turi kompiuterį namuose.

Nežymiai mažesni procentai kompiuterių darbo ir mokslo vietose prijungti prie interneto. 42,95% respondentų teigė, jog namuose kompiuteris prijungtas prie interneto. Vertinant sociodemografinių kintamųjų įtaką kompiuterizacijos lygiams pastebėta, kad nėra jokių statistiškai reikšmingų skirtumų tarp moterų ir vyrų atsakymų.

Sekančiu klausimu siekta išsiaiškinti, koks respondentų šeimos narių raštingumas. Respondentai galėjo nurodyti, jog raštingi tik jie, raštingi keli arba visi šeimos nariai, arba kad niekas neraštingas. 77,09% respondentų deklaruoja, jog raštingi keli ar visi jų šeimos nariai. 8,22% nurodė, jog jų šeimoje niekas nėra raštingas darbo kompiuteriu prasme.



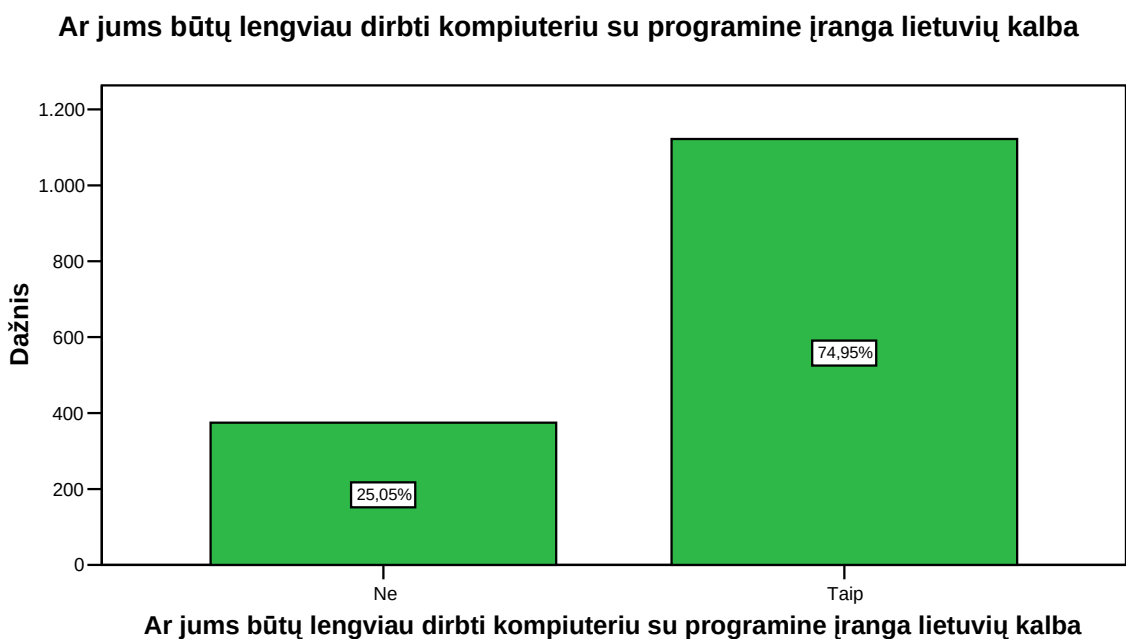
2.98 pav.

Įvertinus šio kintamojo priklausomybę nuo sociodemografinių charakteristikų, pastebėta, jog statistiškai reikšmingai skiriasi tik skirtingų amžiaus grupių, skirtingo išsilavinimo ir kirtingos socialinės padėties respondentų atsakymai.

2.3.7 Kompiuteris ir lietuvių kalba

Net trys ketvirčiai respondentų mano, kad jiems lengviau būtų dirbti kompiuteriu su programine įranga lietuvių kalba (2.99 pav.).

Egzistuoja reikšmingi statistiniai skirtumai ($p < 0,05$) tarp skirtingų lyčių, gyvenamosios vietos, amžiaus grupės, išsimokslinimo bei socialinės padėties respondentų atsakymų. Moterys bei miestų/miestelių (ne didmiesčių) ir kaimų gyventojai dažniau nurodė jog dirbti kompiuteriu lietuvių kalba jiems būtų lengviau. Aiškiai išsiskyrė 18-25 metų amžiaus grupės, studentų, bei respondentų su nebaigtu aukštuoju išsilavinimu (tikėtina kad tai ta pati grupė) nuomonė- mažiau šių respondentų (dažniausiai tik apie pusę) nurodė jog dirbti kompiuteriu lietuvių kalba jiems būtų lengviau. Nepaisant išskirtinės šios grupės nuomonės, vyrauja ryškus kompiuterinių programų lituanizacijos palaikymas. Nepalaikantieji kompiuterinių programų lituanizacijos baiminasi naujų, dažnai blogiau už angliškuosius žinomų terminų, angliški terminai jau yra tapę jų kasdienės kalbos žargonu.



2.99 pav.

2.3.8 Antrojo skyriaus išvados

1. Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimui realizuoti pasirinktas šalies gyventojų anketinės apklausos būdas. Apklausos realizavimui buvo paruošta „Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo anketa asmeniui“, kurios pavidalas su nežymiais pakeitimais atitinka praėjusių metų anketa. Tokį pasirinkimą sąlygoja tyrimui keliami uždavimai – palyginti tyrimo rezultatus su 2004 metų tyrimo rezultatais.
2. Nors tyrimo pradžioje nebuvo griežtai apibrėžtos nei žemutinė nei viršutinė amžiaus ribos, anketinė apklausa realiai apėmė ne visą šalies populiaciją, o tik tą dalį, kurią galima apibūdinti nuo „jau aktyvių“ iki „dar aktyvių“ piliečių, t.y. aktyvioji visuomenės dalis nuo 15 iki 69 metų amžiaus. Tuo pačiu visi anketinės apklausos rezultatai bei išvados taikomi mūsų įvardytiems potencialiai aktyviems Lietuvos gyventojams.
3. Respondentų sociodemografinių charakteristikų analizė leidžia patvirtinti atliktos apklausos reprezentatyvumą. Respondentų pasiskirstymai pagal lytį bei gyvenamąją vietą atitinka realius Lietuvos gyventojų pasiskirstymus; respondentų pasiskirstymai pagal amžiaus grupę, išsimokslinimą bei socialinę padėtį taip pat atspindi realias Lietuvos gyventojų charakteristikas ir tuo įgalina daryti įvairialypę aprašomąją analizę bei patikimas statistines išvadas.
4. Respondentų atsakymai vertinant savo kompiuterinį raštingumą yra gana optimistiški. Beveik pusė procento respondentų yra patvirtinę savo kompiuterines žinias ECDL pažymėjimu. 48,56% respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, nors tai nėra patvirtinta oficialiai. Savo kompiuterinę kompetenciją kaip silpną vertina 35,94% respondentų. 15,03% respondentų pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Šio klausimo rezultatus reikia vertinti atsargiai, nes sociologai pastebi, jog respondentai, atsakinėdami į anketinės apklausos klausimus, dažnai linkę geriau vertinti įvairius savo gebėjimus.
5. Kompiuteriniam raštingumui turi įtakos lytis (moterys dažniau vertina savo kompiuterinį raštingumą kaip silpną), gyvenamoji vieta (prasčiau savo kompiuterinį raštingumą vertina kaimo gyventojai), amžiaus grupė (kuo vyresni gyventojai, tuo rečiau jie savo kompiuterinį raštingumą vertina kaip gerą), išsimokslinimas (geriausiai savo kompiuterinį raštingumą vertina turintys aukštąjį universitetinį arba nebaigtą aukštąjį išsimokslinimą gyventojai), socialinė padėtis (gerai vertinančių savo kompiuterinį raštingumą yra dauguma tarp privačios įmonės darbuotojų, valstybės tarnautojų, moksleivių bei studentų).
6. Pristatomą visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimą susiejant su Visuotiniame kompiuterinio raštingumo standarte įteisintomis kompiuterinio raštingumo kvalifikacijomis, nustatyta:

- Beveik pusė procento respondentų turi patvirtinę savo kompiuterines žinias ECDL pažymėjimu;
 - 48,56% respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, nors tai nėra patvirtinta oficialiai;
 - 22% respondentų turi minimalų kompiuterinį raštingumą;
 - Silpną kompiuterinį raštingumą, kurio lygis gerokai nesiekia minimalaus raštingumo žinių turi 13,94% respondentų;
 - 15,03% respondentų pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu.
9. Vertinant darbo kompiuteriu intensyvumą, galima konstatuoti, kad vyrų ir moterų darbo kompiuteriu intensyvumas gana panašus; ryškiai žemesnis kaimo gyventojų darbo kompiuteriu intensyvumas; pakankamai intensyviai dirbama kompiuteriu visose amžiaus grupėse, bet ryškus intensyvumo sumažėjimas amžiaus grupėje virš 65 metų; intensyviausiai kompiuteriu dirba aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys respondentai, o mažiausias intensyvumas aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turinčių respondentų tarpe. Net 81,38% geras savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai kompiuteriu dirba kasdien. Silpnas savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai kompiuteriu dirba kur kas rečiau – maždaug tik trečdalis kasdien, dar trečdalis kartą ar kelis per savaitę ir dar trečdalis dar rečiau.
10. Į anketos klausimą, kur respondentai mokėsi dirbti kompiuteriu, iš penkių galimų atsakymų (mokykloje, darbe, aukštojoje mokykloje, kursuose, savarankiškai) net 37,74% nurodė mokėsi savarankiškai.
11. Respondentų atsakymai parodė, kad kompiuteris beveik vienodai dažnai naudojamas darbinėms užduotims atlikti, asmeniniam bendravimui, informacijos paieškai ir laisvalaikio praleidimui. Mažiausiai kompiuteris naudojamas mokslui. Tai paaiškinama tuo, kad besimokantys ar studijuojantys sudarė nedidelę dalį respondentų.
12. Informacinės visuomenės plėtros lygis siejamas su elektroninių viešųjų paslaugų teikimo lygiu. Nustatyta, kad net 44,36% mokesčių mokėtojų dirbti kompiuteriu visiškai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis. 27,36% mokesčių mokėtojų dirbti kompiuteriu respondentų nurodė, jog naudojami elektroninės bankininkystės paslaugomis, 14,48% - elektroninės valdžios paslaugomis, 13,81% - elektroninėmis mugėmis ir virtualiosiomis parduotuvėmis. Naudojimąsi įvairiomis elektroninėmis paslaugomis dažniau nurodė vyrai, 26-35 metų amžiaus grupės bei aukštesnį išsimokslinimą turintys respondentai.
13. Buvo analizuojama, kas skatina respondentes įgyti arba kelti savo kompiuterinio raštingumo lygį. Beveik pusė (46,29%) respondentų tvirtina, kad pagrindinis stimulus – asmeninis pasiryžimas. Apie 17% respondentų nurodė, jog paskatino darbdavys, tiek pat – jog

mokyklos reikalavimai. Apie 10% respondentų nurodė, jog paskatino šeimos nariai, tiek pat, jog reikalavimai keliama valstybės tarnautojams.

14. Buvo analizuojama, ar ir kaip respondentai siekia įgyti geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių. Visas išgales tam nukreipia tik 36,16% - t.y. tik trečdalis respondentų. Net 41,91% respondentų pasirinko mažiau įpareigojantį atsakymą – kad sieks esant patogiai galimybei. 14,17% respondentų neturi motyvacijos, o dar 7,75% mano, kad kursai brangu ir sunku mokytis. Aukštesnius raštingumo siekius skelbia aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys respondentai. Daugiausiai nurodžiusiųjų, jog nesiekia tobulinti įgūdžių, yra tarp vidurinių ir spec.vidurinių išsilavinimą turinčių respondentų. Žymiai aktyviau savo kompiuterinį raštingumą siekia kelti geras kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai.
15. Kompiuterinio raštingumo kursų poreikis yra gana aukštas, didelė dalis gyventojų pageidauja nemokamų kursų. Tik apie penktadalis šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo kursų nepageidauja. Vyrai noriau lankytų nemokamus kursus. Mažesnis moterų procentas akcentuoja kursų kainą. Didmiesčių gyventojai labiau pageidauja nemokamų kursų; miestų ir kaimo gyventojai nemokamų kursų sąlygą akcentuoja rečiau. Daugiau poreikio kursams išreiškia respondentai su aukštesniu išsilavinimu. Šeimos narių kompiuterinio raštingumo poreikį labiau akcentuoja moterys, nekeldamos nemokamų kursų klausimo. Savo kompiuterinį raštingumą kursuose norėtų kelti ir geras ir silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai. Nemokantys dirbti kompiuteriu išreiškia mažesnius poreikius– tik 25% jų besąlygiškai norėtų lankyti kursus, 45,45% tokių respondentų lankytų tik nemokamus kursus.
16. Aiški tendencija, jog darbdaviai kompiuterinį raštingumą vertina kaip svarbią darbuotojo charakteristiką, tačiau skiriasi darbdavių noras skatinti darbuotojų kompiuterinį raštingumą. Maždaug penktadalis respondentų darbdavių kompiuterinio raštingumo reikalauja, penktadalis skatina, penktadalis vertina kaip privalumą bet nereikalauja ir neskatina. Maždaug penktadalis respondentų darbdavių nekreipia dėmesio į darbuotojų turimas kompiuterinio raštingumo žinias. Darbdaviai dažniau kompiuterinio raštingumo reikalauja iš 18-35 metų amžiaus darbuotojų, iš aukštąjį universitetinį išsilavinimą turinčių darbuotojų, iš valstybės tarnautojų bei privačios įmonės darbuotojų.
17. Respondentai deklaruoja pakankamai gerą apsirūpinimą kompiuteriais bei prieiga prie interneto. 77,09% respondentų tvirtina, kad jų šeimose keli arba visi šeimos nariai moka dirbti kompiuteriu.
18. Vyrauja ryškus kompiuterinių programų lituanizacijos palaikymas. Net trys ketvirčiai gyventojų (74,95%) mano, kad jiems lengviau būtų dirbti kompiuteriu su programine įranga

lietuvių kalba. Moterys bei miestų/miestelių (ne didmiesčių) ir kaimų gyventojai sąlyginai dažniau nurodė jog dirbti kompiuteriu lietuvių kalba jiems būtų lengviau.

3 2004 IR 2005 METŲ TYRIMŲ REZULTATŲ PALYGINIMAS

3.1 2004 m. kompiuterinio raštingumo tyrimo teoriniai ir metodologiniai rėmai

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 metų rugsėjo 15 dienos nutarimu Nr. 1176 patvirtino Visuotinio kompiuterinio raštingumo programą, kurioje buvo suformuluotas tikslas - **siekti, kad visi visuomenės nariai įgytų kompetenciją, atitinkančią informacinės visuomenės reikalavimus**. Siekiant programoje užsibrėžto tikslo, sprendžiami tokie uždaviniai:

1. Skatinti gyventojus mokytis informacinių ir komunikacinių technologijų ir jas naudoti įvairiose veiklos srityse, tapti visaverčiais informacinės visuomenės nariais, gebančiais gyventi ir dirbti informacinėje visuomenėje.
2. Sudaryti sąlygas visiems Lietuvos Respublikos gyventojams įgyti kompiuterinį raštingumą, atitinkantį jų išsimokslinimą ir profesinę veiklą nepriklausomai nuo amžiaus, lyties, specialiųjų poreikių, socialinės padėties ir gyvenamosios vietos.
3. Užtikrinti gerą kompiuterinio raštingumo mokymo kokybę ir vykdyti Programos įgyvendinimo stebėseną.

2004 metais atliktas tyrimas – tai pirmas žingsnis, sprendžiant trečiąjį uždavinį, kadangi labai svarbu tinkamai įvertinti esamą situaciją tiek prieš pradedant vykdyti programą, tiek vėliau vertinant jos vykdymo eigą. Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos įgyvendinimo priemonių plane yra numatyta priemonė “Vykdyti tęstinius Programos įgyvendinimo mokslinius tyrimus, kasmet atlikti tiriamąją vartotojų poreikių analizę”. Tolesni tyrimai leis įvertinti programos uždavinių įgyvendinimo eigą ir pažangą.

Pradedant tyrimą buvo įvertinti tokie aspektai:

- 1) ribotas tyrimo laikas,
- 2) siekis tyrimu apimti visą Lietuvą geografiniu ir demografiniu požiūriu;
- 3) tyrimu atlikti analizę respondentų teritorinio bei socialinio pasiskirstymo požiūriu.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, buvo nuspręsta:

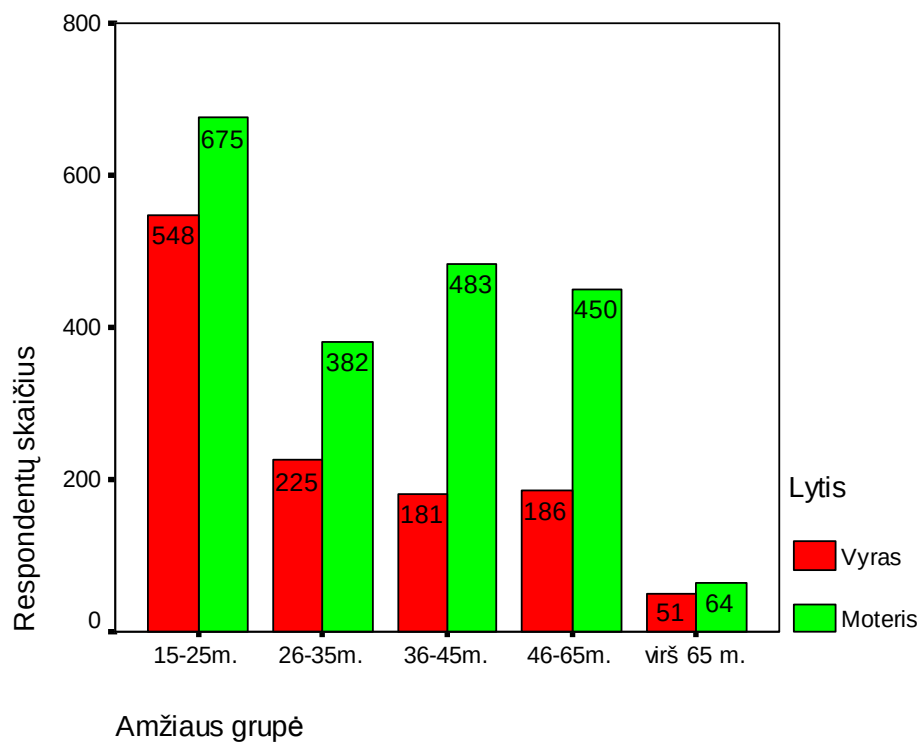
- 1) Tyrimą atlikti 2004 metų gruodžio 1 - 18 d.
- 2) Stengtis pasiekti kuo didesnę respondentų skaičių skirtingose gyventojų grupėse skaičių.
- 3) Tyrimui pasirinktas anketinės apklausos būdas - anketavimas, anketas platinant:
 - per ECDL Lietuvos atstovybės www.ecdl.lt testavimo centrus;

- elektroniniu paštu, panaudojant ECDL testavimo sistemoje esančius duomenis apie testavimo procese dalyvavusius ar tebedalyvaujančius asmenis;
- pasitelkiant į pagalbą studentus, mokytojus, dėstytojus;
- naudojant ir kitas galimybes (asmeninius ryšius su organizacijomis, atskirais asmenimis ir pan.);
- apklausą vykdyti kuo platesniame savivaldybių kiekyje, maksimaliai apimant didmiesčius, miestus bei kaimą, įvertinant respondentų išsimokslinimą, amžių, socialinę padėtį.

2004 metais anketinės apklausos būdu buvo apklausti 3245 piliečiai. Tyrimo imtis kiek didesnė negu teoriškai siūloma apsiriboti – 1000 respondentų. Imties pasiskirstymas šalies mastu skyrėsi nuo demografinio šalies gyventojų pasiskirstymo pagal amžių. Tyrimo imtyje kiek didesnę proporcinę dalį sudarė aktyvūs šalies gyventojai. Didesnė apklausos imtis leido teisingiau disponuoti informacija atskiruose gyventojų segmentuose, nes dalinėse imtyse tiriamųjų kiekis pakankamai solidus.

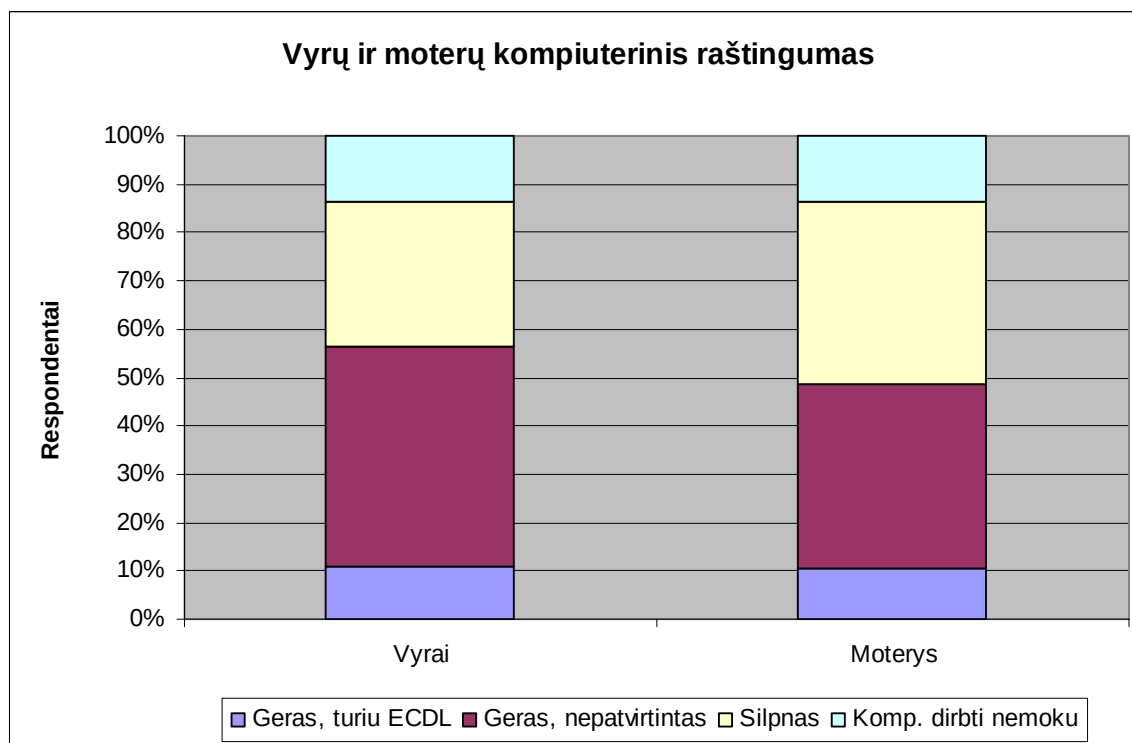
3.2 Sociodemografinių charakteristikų bei kompiuterinio raštingumo lygių 2004 ir 2005 metais palyginimas

Respondentų pasiskirstymas (2004m.) pagal amžių ir lytį parodytas 3.1 paveiksle. 2004 metų tyrimo duomenimis respondentų sudėtis ne visai atitiko realią Lietuvos gyventojų sudėtį – neproporcingai žymią respondentų dalį sudarė moterys ir 15-25 metų piliečiai. Atitinkami 2005 metų tyrimo grafikai pateikiami 2.2 ir 2.4 paveiksluose.



3.1 pav.

2004 metų duomenimis, paskaičiavus respondentų kompiuterinio raštingumo lygį 2004 metais, buvo gautas 3.2 paveiksle parodytas grafikas.



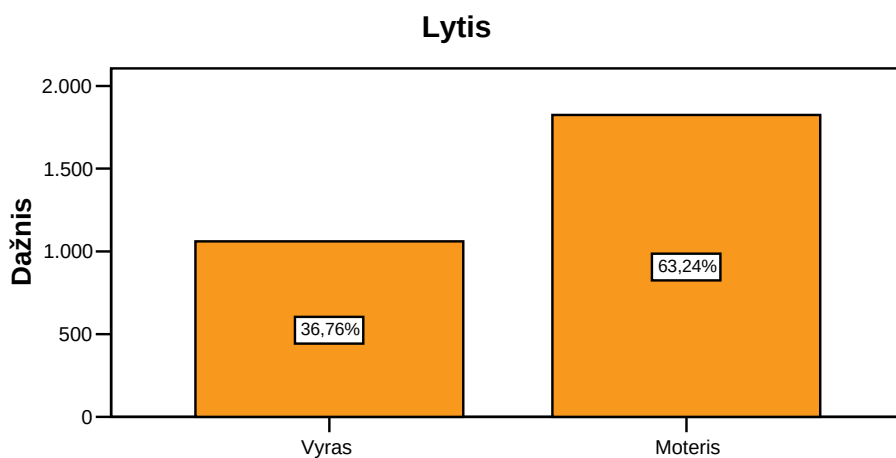
3.2 pav.

Kadangi raštingumo tyrimas buvo atliekamas pasitelkiant į pagalbą ECDL testavimo centrus, daug apklausos anketų užpildė turintys ECDL pažymėjimus respondentai.

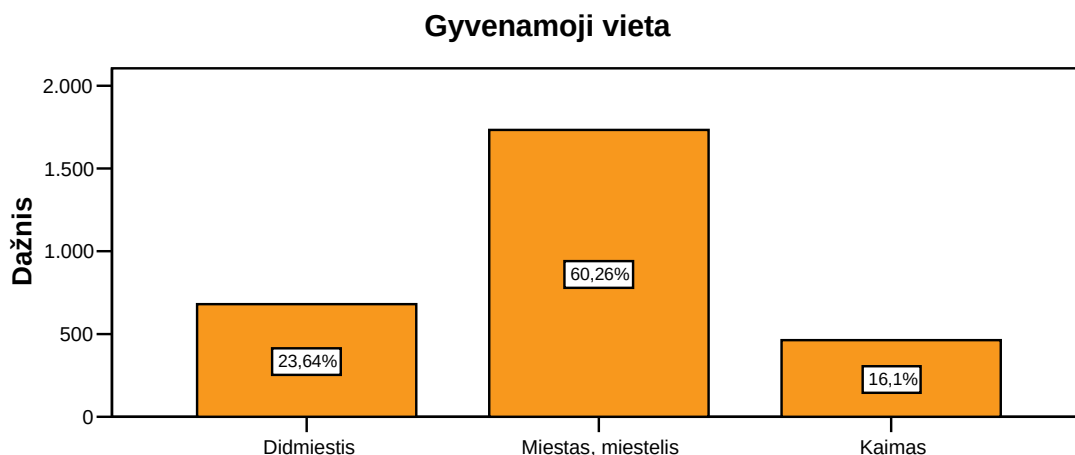
Siekiant atlikti tikslesnį situacijos 2004 ir 2005 metais palyginimą, buvo atmestos perteklinės 2004 metų anketos, kurias užpildė respondentai, patvirtinę savo kompiuterinį raštingumą ECDL pažymėjimu. Tada bendras nagrinėjamų respondentų anketų kiekis tampa 2886.

Pakoreguotos 2004 metų tyrimo imties sociodemografinės charakteristikos parodytos 3.3-3.5 paveiksluose.

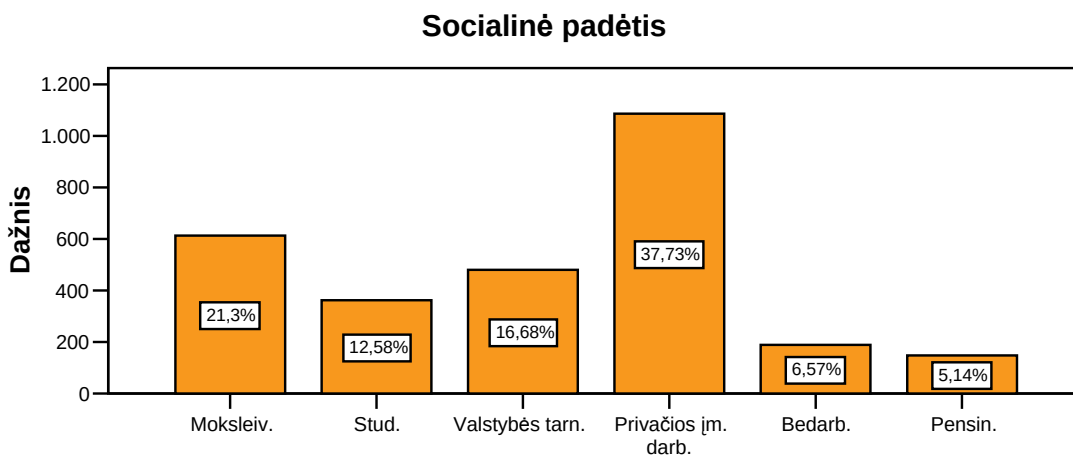
Žymią respondentų dalį 2004 metais sudarė moterys (3.3 pav.) Mažesnę respondentų dalį 2004 metais sudarė didmiesčių gyventojai (3.4 pav.). Tuo 2004 metų tyrimo imtis skyriasi nuo 2005 metų imties.



3.3 pav.



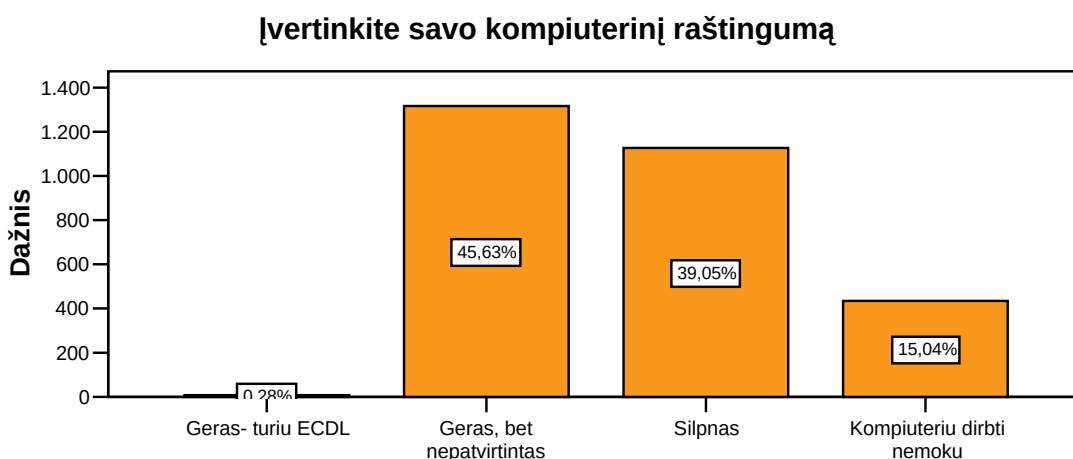
3.4 pav.



3.5 pav.

3.6 paveiksle parodytas paprastas procentinis respondentų kompiuterinio raštingumo lygio pasiskirstymas 2004 metais.

Lyginant su 2.7 paveiksle parodytais 2005 metų atitinkamu grafiku, matosi, kad maždaug trimis procentais daugiau respondentų 2005 metais deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą (padidėjo nuo 45,63% 2004-ais metais iki 48,56% 2005-ais metais). Atitinkamai sumažėjo silpnai savo kompiuterinį raštingumą vertinančių respondentų kiekis (nuo 39,05% 2004-ais metais iki 35,94% 2005-ais metais). Kompiuteriu dirbti nemokančių respondentų kiekis liko toks pat.



3.6 pav.

3.3 Kompiuterinio raštingumo tyrimo 2004 ir 2005 metais rezultatų palyginimas

Pateikiamoje 2005 metų visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo ataskaitoje mažiau dėmesio skirta kompiuterinio raštingumo bei stebėsenos problemoms, kadangi tai pakankamai išsamiai išnagrinėta 2004 metų ataskaitoje. Taip pat nebuvo tiriama kompiuterinio raštingumo situacija įmonėse – autoriai mano, kad situacija per metus radikaliai nepasikeitė.

Kadangi tyrimo užduotyje užduota atlikti situacijos palyginimą trijose Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarte numatytose gyventojų grupėse, tolimesnė rezultatų analizė atliekama tokiose respondentų grupėse:

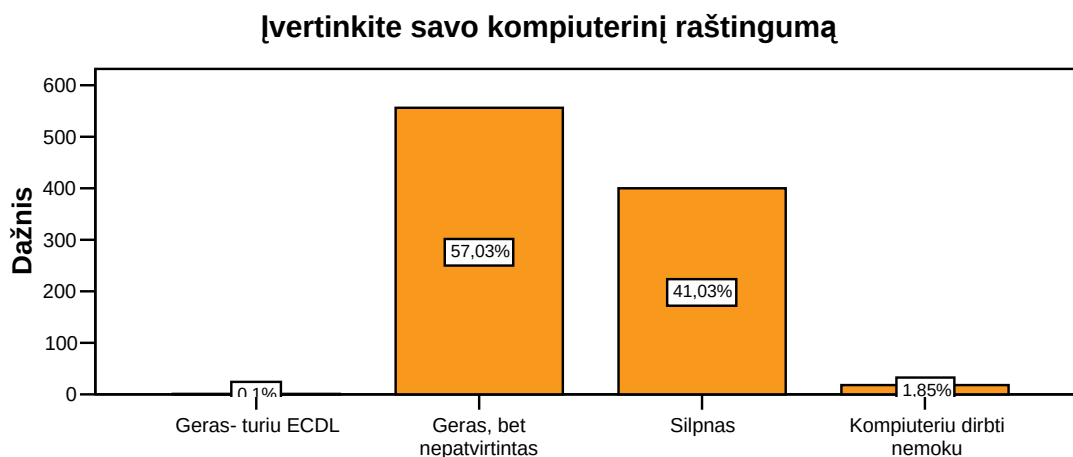
- besimokančiųjų (moksleiviai ir studentai),
- dirbančiųjų (valstybės tarnautojai, privačios įmonės darbuotojai, ūkininkai);
- neaktyvių (bedarbiai, pensininkai).

Palyginimo vaizdumui padidinti 2004 metų rezultatus demonstruojantys grafikai geltoni, 2005 metų rezultatus vaizduoja raudoni grafikai.

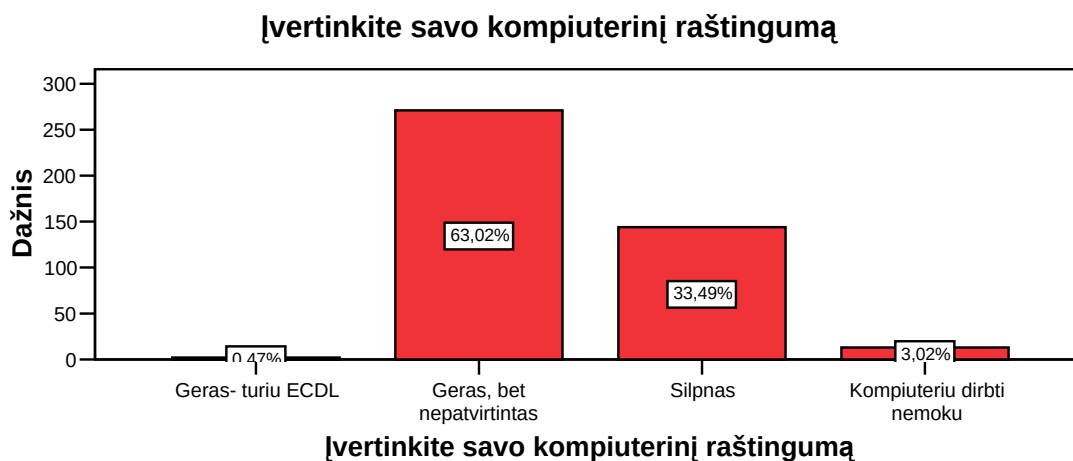
3.3.1 Besimokančiųjų kompiuterinio raštingumo palyginimas

Besimokančiųjų respondentų 2004 metais apklausta 975.

Besimokančiųjų respondentų 2005 metais apklausta 430.

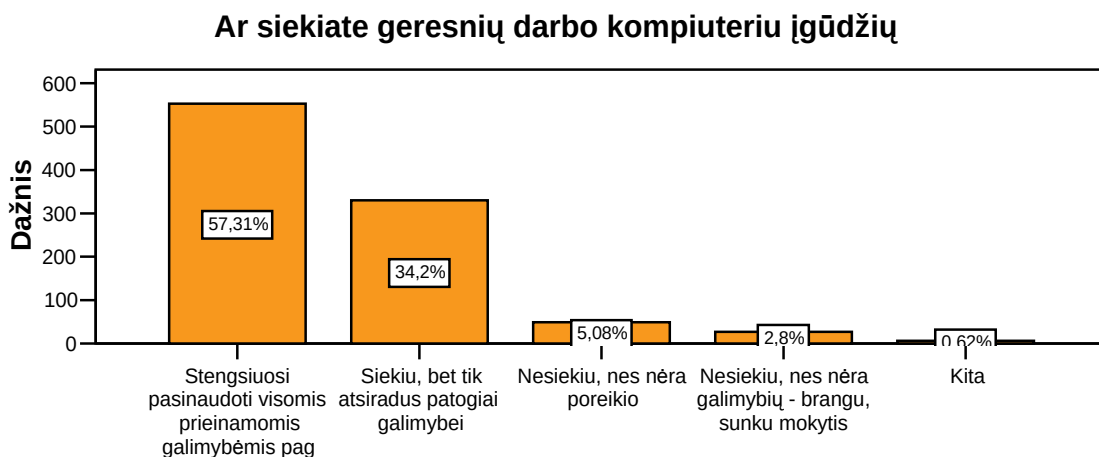


3.7 pav.

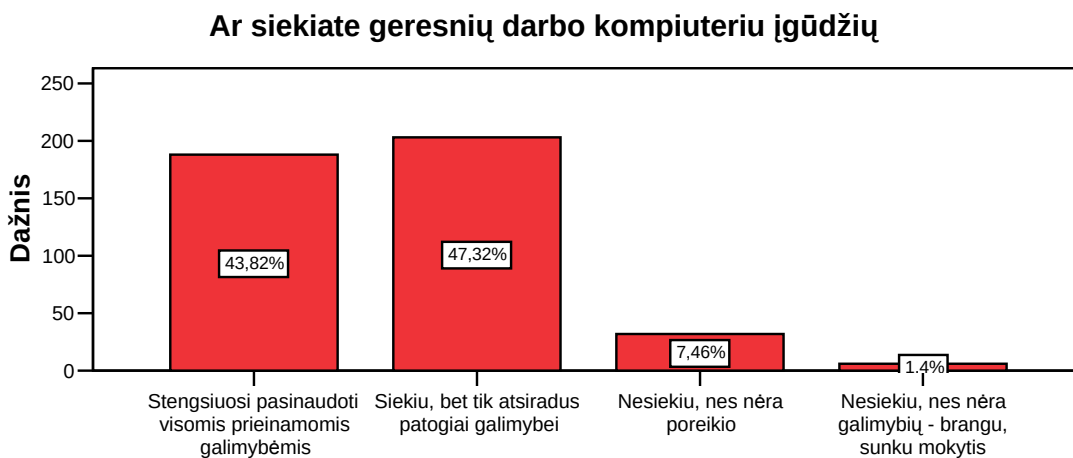


3.8 pav.

2005 metais net šešiais procentais daugiau besimokančiųjų respondentų deklaruoja gerą savo kompiuterinį raštingumą. Atitinkamai sumažėjo silpną kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų skaičius. Procentu padidėjo nemokančių kompiuteriu dirbti besimokančių respondentų skaičius.

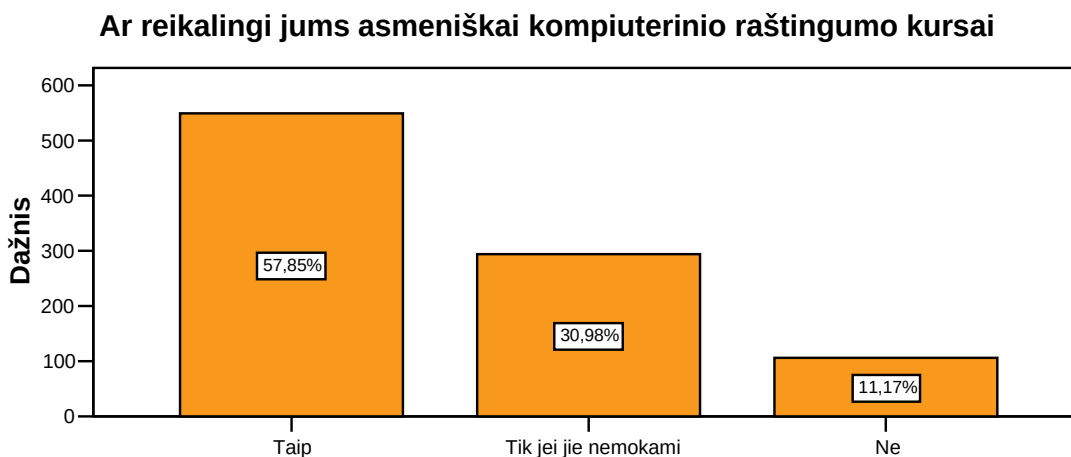


3.9 pav.

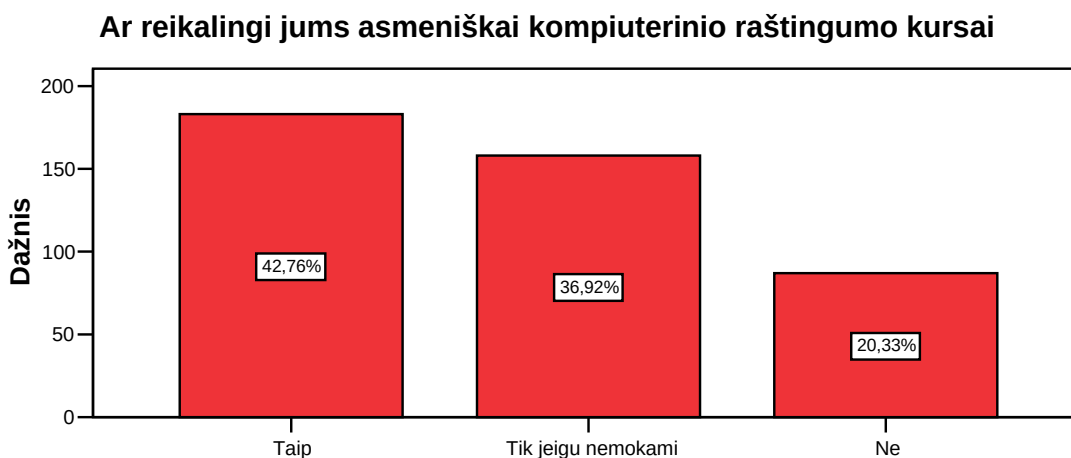


3.10 pav.

2005 metais beveik keturiolika procentų sumažėjo respondentų, kurie siekiant geresnio darbo kompiuteriu įgūdžių stengsis pasinaudoti visomis prieinamomis galimybėmis. Atitinkamai daugiau besimokančiųjų respondentų sieks geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių tik atsiradus patogiai galimybei.



3.11 pav.



3.12 pav.

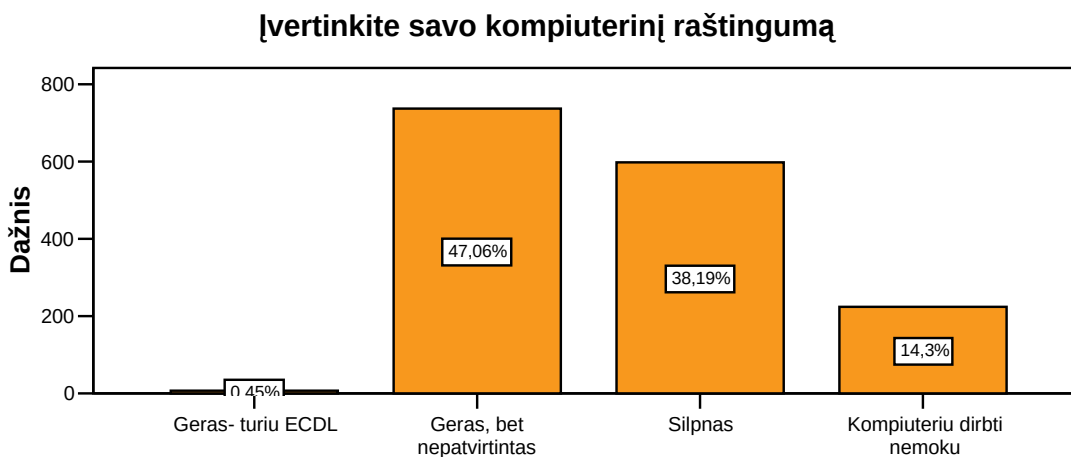
2005 metais ryškiai pasikeitė besimokančių respondentų požiūris į kompiuterinio raštingumo kursus. Tik 42,76% respondentų norėtų kelti savo kompiuterinę kompetenciją kompiuterinio raštingumo kursuose – rodiklio reikšmė sumažėjo apie penkiolika procentų lyginant su praėjusiais metais. Atitinkamai šiemet padidėjo respondentų, kurie norėtų lankyti tik nemokamus kursus, kiekis. 9,16% padidėjo respondentų, kuriems nereikalingi kompiuterinio raštingumo kursai, kiekis.

Palyginant besimokančių respondentų 2004 ir 2005 metų apklausų rezultatus, galima teigti, kad 2005 metais net 6% daugiau besimokančiųjų respondentų deklaruoja gerą savo kompiuterinį raštingumą. Kita vertus, apie 15% šiemet sumažėjo siekiančių kelti kompiuterinį raštingumą bei lankyti kursus – dažniau akcentuojama nemokamų kursų sąlyga.

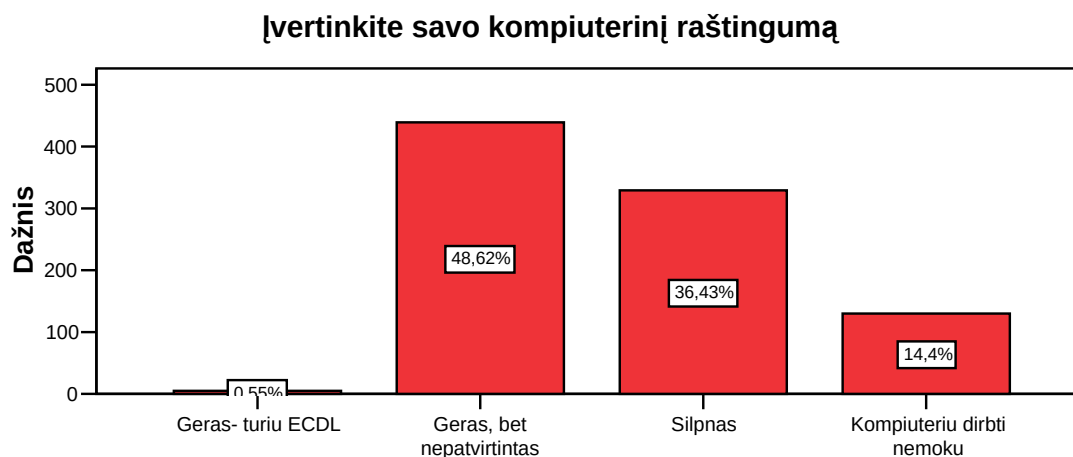
3.3.2 Dirbančiųjų kompiuterinio raštingumo palyginimas

Dirbančiųjų respondentų 2004 metais apklausta 1566.

Dirbančiųjų respondentų 2005 metais apklausta 903.

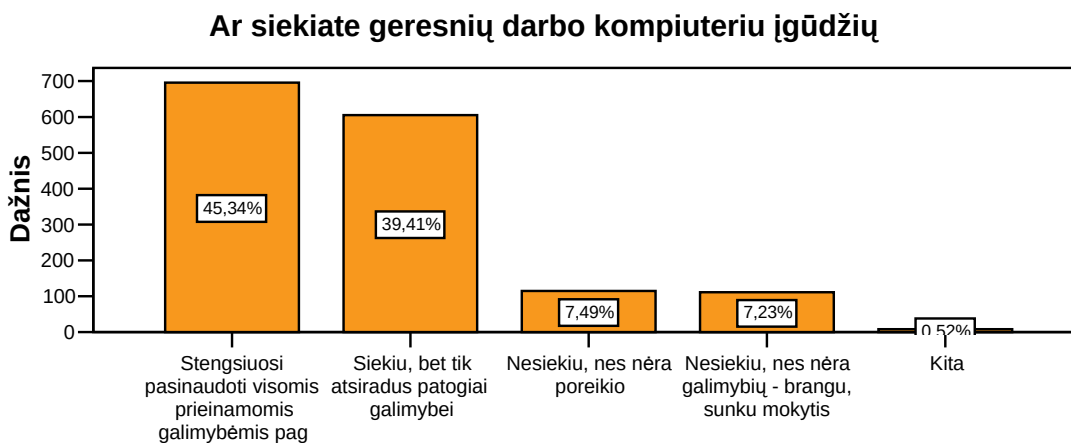


3.13 pav.

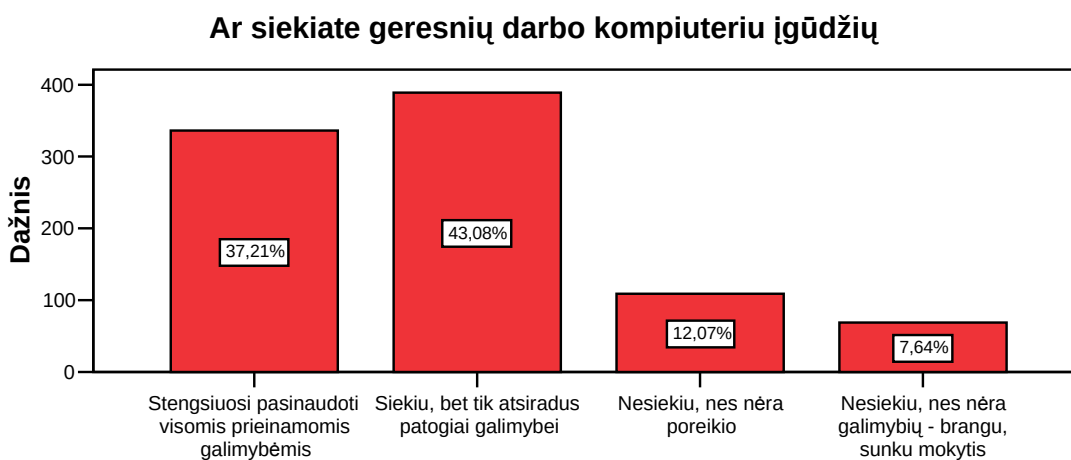


3.14 pav.

Dirbantieji respondentai 2004 ir 2005 metais deklaruoja beveik vienodo lygio kompiuterinio raštingumo žinias. Šiame deklaruojamas pusantro procento geresnis kompiuterinis raštingumas ir atitinkamai sumažėjo silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojančių respondentų kiekis.

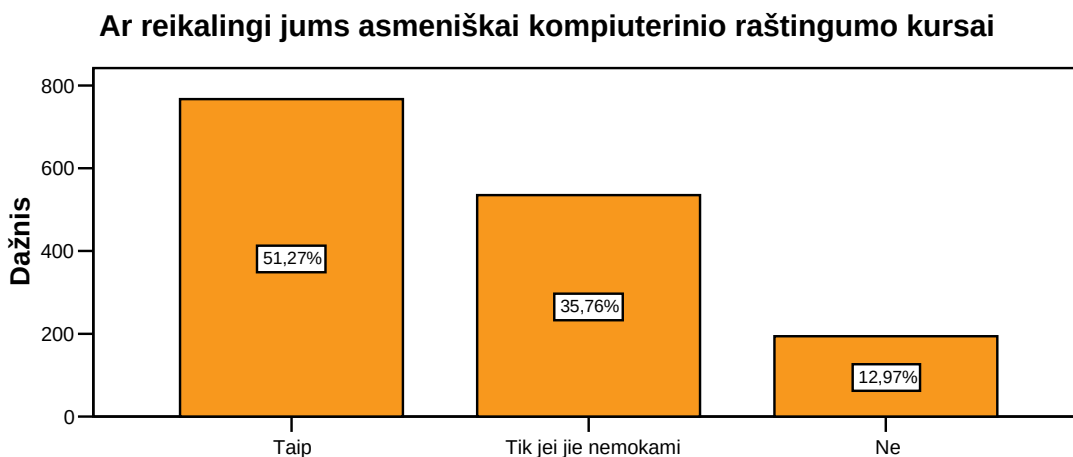


3.15 pav.

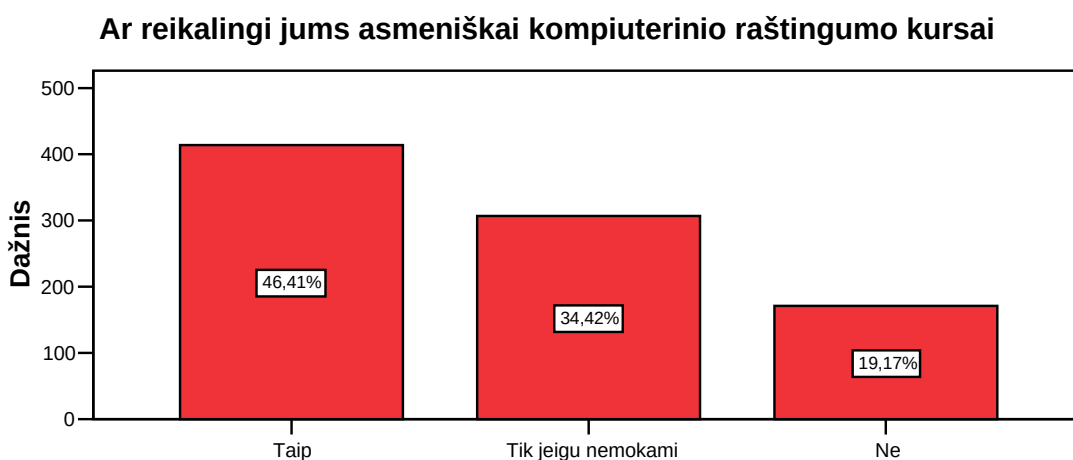


3.16 pav.

Geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių siekimo polinkis dirbančiųjų respondentų tarpe taip pat mažėja, kaip ir tarp besimokančių respondentų. Aštuoniais procentais mažiau 2005 metų dirbančių respondentų sieks geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių visomis prieinamomis galimybėmis, penkiais procentais daugiau sieks atsiradus patogiai galimybei ir beveik penkiais procentais daugiau geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių nesieks, nes nemato tam poreikio.



3.17 pav.



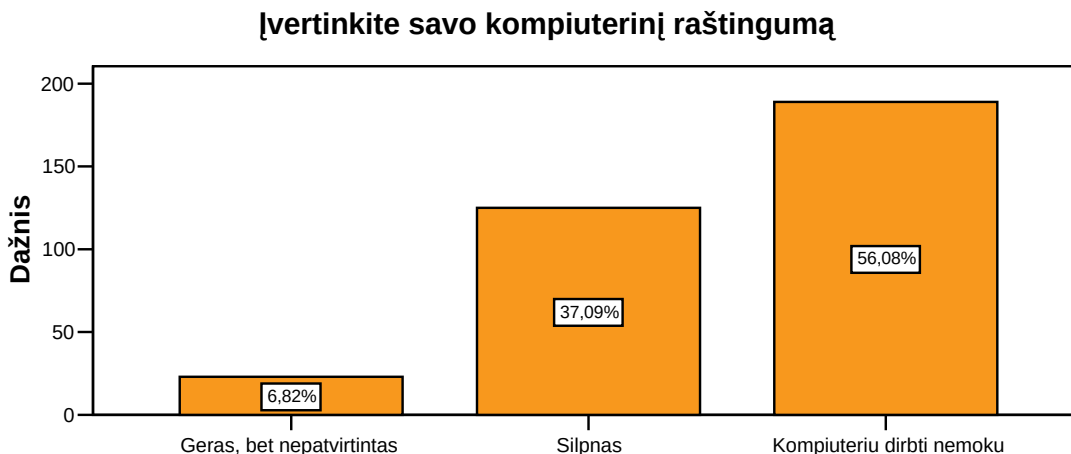
3.18 pav.

Atitinkamai dirbančiųjų respondentų tarpw 2005 metais mažėja dėmesys kompiuterinio raštingumo kursams. Penkiais procentais mažiau 2005 metų dirbančių respondentų besąlygiškai mato kursų poreikį. Procentu sumažėjo nemokamų kursų norinčių dirbančių respondentų kiekis ir net šešiais procentais išaugo respondentų kiekis, kuriems nereikalingi kompiuterinio raštingumo kursai.

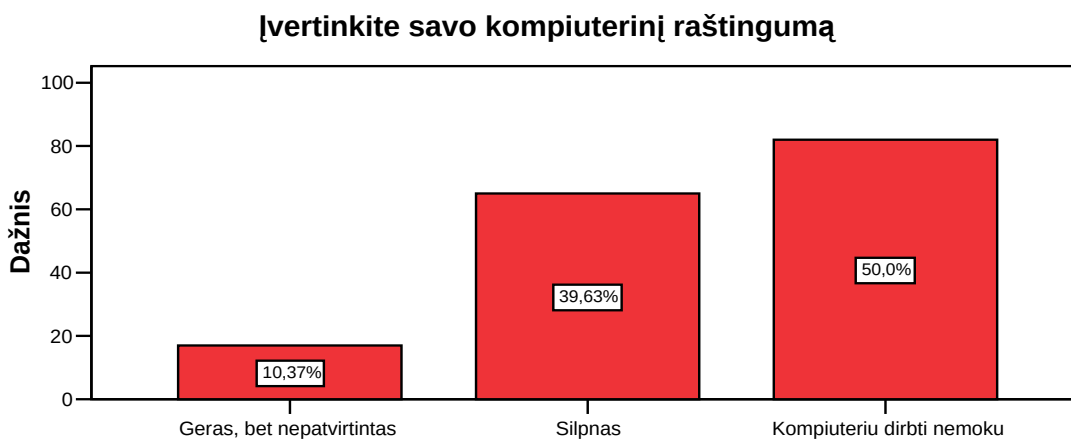
3.3.3 Neaktyvių respondentų kompiuterinio raštingumo palyginimas

Neaktyvių respondentų 2004 metais apklausta 337.

Neaktyvių respondentų 2005 metais apklausta 164.

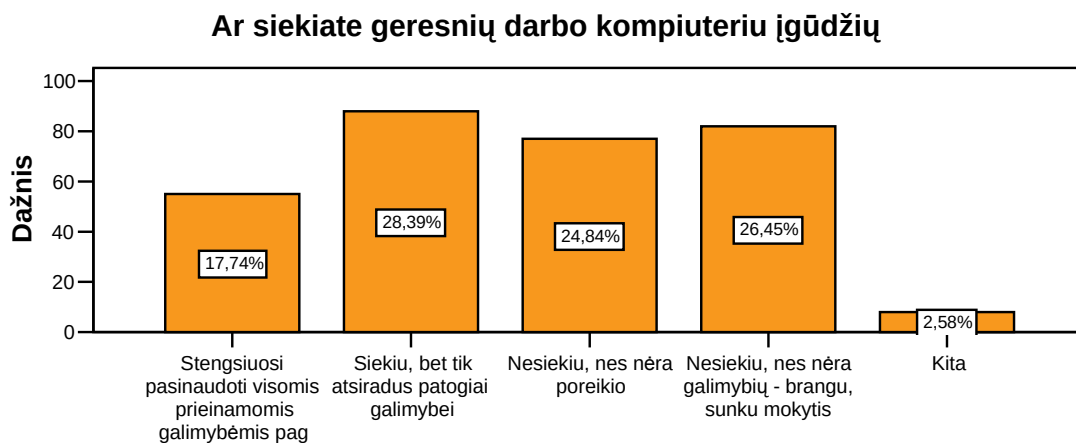


3.19 pav.

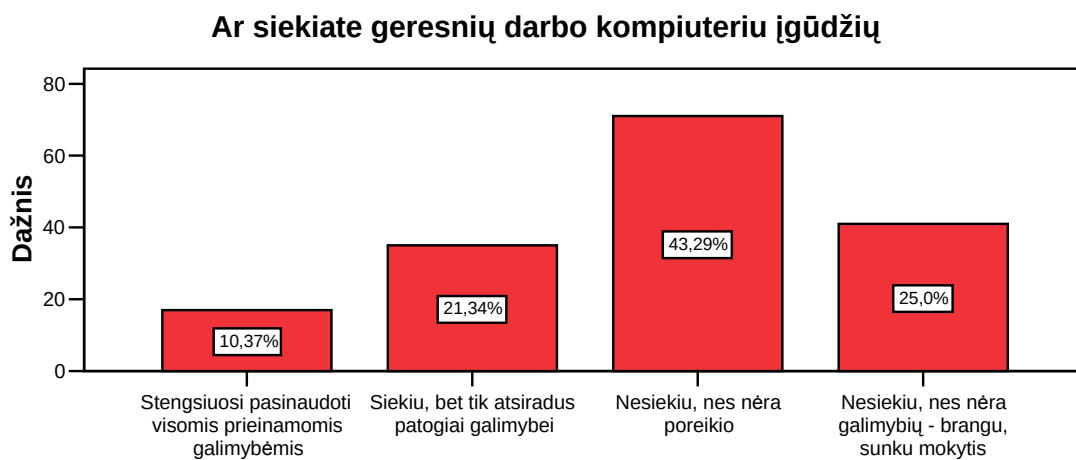


3.20 pav.

Neaktyvių respondentų kompiuterinis raštingumas pagerėjo - beveik keturiais procentais daugiau neaktyvių respondentų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą, dviem su puse procento daugiau deklaruoja silpną kompiuterinį raštingumą. Šešiais procentais sumažėjo kompiuteriu nemokančių dirbti neaktyvių respondentų skaičius. Šiemet tik kas antras neaktyvus respondentas deklaruoja visai nemokantis dirbti kompiuteriu.

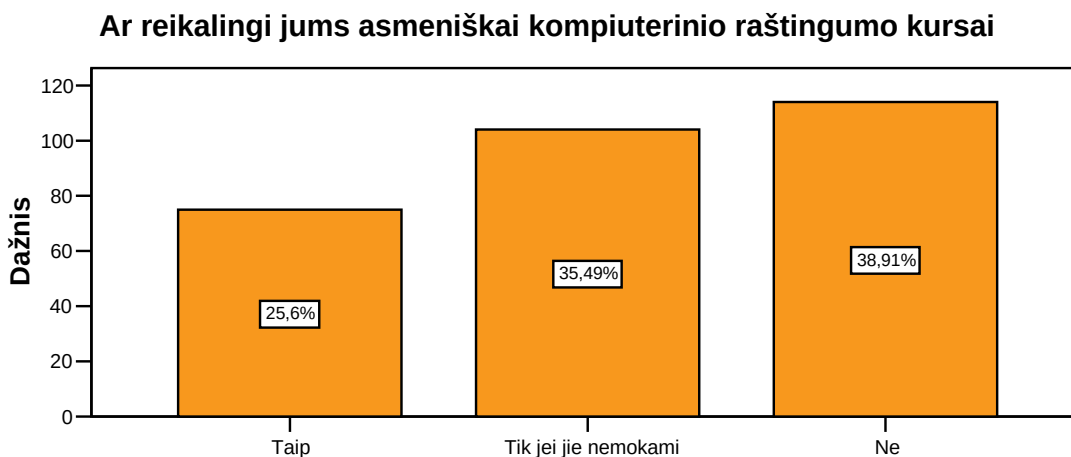


3.21 pav

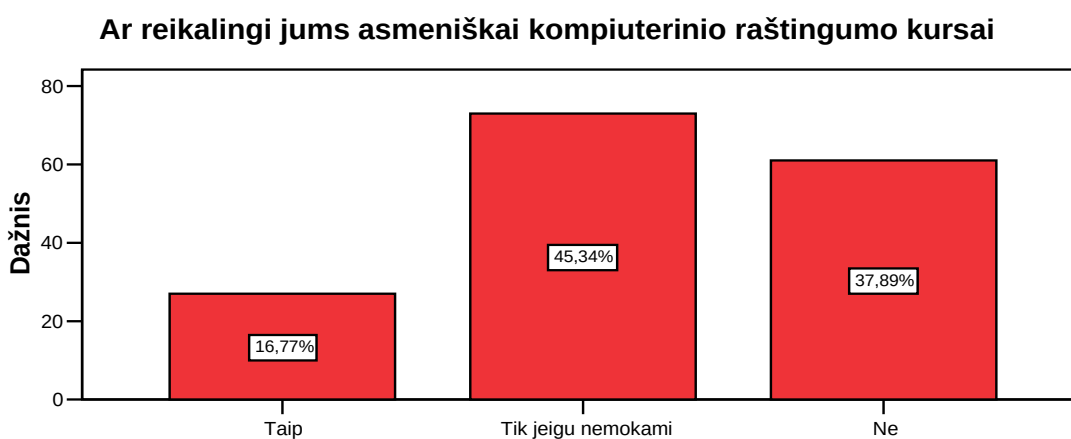


3.22 pav.

Gana smarkiai sumažėjo neaktyvių respondentų, siekiančių įgyti geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių. Tokių šiame tyime yra tik apie trisdešimt procentų – siekiamybė sumažėjo apie šešiolika procentų.



3.23 pav.



3.24 pav.

Dešimčia procentų daugiau respondentų šiemet akcentuoja nemokamų kompiuterinio raštingumo kursų poreikį. Nesidominčių kursais sumažėjo dviem procentais.

3.4 Trečiojo skyriaus išvados

1. 2004 metais atliktas Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimas buvo pirmas žingsnis, vykdant Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos įgyvendinimo priemonių plane numatytą priemonę "Vykdyti testinius Programos įgyvendinimo mokslinius tyrimus, kasmet atlikti tiriamąją vartotojų poreikių analizę".

2. Lyginant 2004 ir 2005 metų respondentų apklausos rezultatus, nustatyta, kad maždaug trimis procentais daugiau respondentų 2005 metais deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą. Atitinkamai sumažėjo silpnai savo kompiuterinį raštingumą vertinančių respondentų kiekis. Kompiuteriu dirbti nemokančių respondentų kiekis liko toks pat.
3. Lyginant besimokančių respondentų 2004 ir 2005 metų apklausos rezultatus, galima teigti, kad 2005 metais net šešiais procentais daugiau besimokančiųjų respondentų deklaruoja gerą savo kompiuterinį raštingumą. Kita vertus, apie penkiolika procentų 2005 metais sumažėjo siekiančių kelti kompiuterinį raštingumą bei lankyti kursus – dažniau akcentuojama nemokamų kursų sąlyga.
4. Dirbantieji respondentai 2004 ir 2005 metais deklaruoja beveik vienodo lygio kompiuterinio raštingumo žinias. Šiomet deklaruojamas pusantro procento geresnis kompiuterinis raštingumas ir atitinkamai sumažėjo silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojančių respondentų kiekis. Geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių siekimo polinkis taip pat mažėja, kaip ir besimokančių respondentų atveju. Aštuoniais procentais mažiau 2005 metų respondentų sieks geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių visomis prieinamomis galimybėmis, penkiais procentais daugiau sieks atsiradus patogiai galimybei ir beveik penkiais procentais daugiau dirbančių respondentų geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių nesisieks, nes nemato tam poreikio. Mažėja dėmesys kompiuterinio raštingumo kursams. Penkiais procentais mažiau 2005 metų respondentų besąlygiškai mato kursų poreikį. Procentu išaugo nemokamų kursų norinčių respondentų kiekis ir net šešiais procentais išaugo respondentų kiekis, visai nenorinčių kompiuterinio raštingumo kursų.
5. Neaktyvių respondentų kompiuterinis raštingumas pagerėjo - beveik keturiais procentais daugiau neaktyvių respondentų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą, pora procentų daugiau deklaruoja silpną kompiuterinį raštingumą. Atitinkamai sumažėjo kompiuteriu nemokančių dirbti neaktyvių respondentų skaičius. Šiomet tik kas antras neaktyvus respondentas deklaruoja visai nemokantis dirbti kompiuteriu. Neaktyvių respondentų siekis įgyti geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių sumažėjo - tokių šiomet yra tik apie trisdešimt procentų – siekiamybė sumažėjo apie šešiolika procentų. Dešimčia procentų daugiau respondentų šiomet akcentuoja nemokamų kompiuterinio raštingumo kursų poreikį. Nesidominčių kursais neaktyvių respondentų sumažėjo dviem procentais.

4 EUROPINĖS KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO PROGRAMOS ECDL SITUACIJOS LIETUVOJE BEI PLĖTROS TYRIMAS

4.1 Kompiuterinio raštingumo programų vystymas Europoje ir Lietuvoje

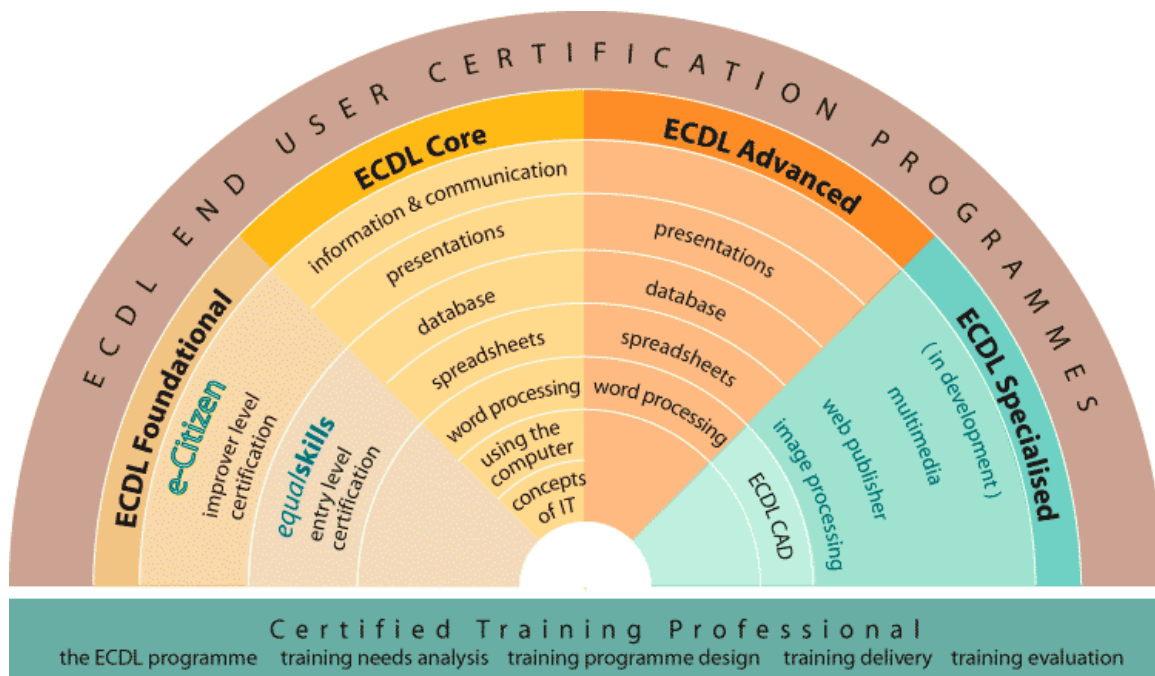
Europos Komisijos 2002 metų gruodžio 5 dienos e. įgūdžių deklaracijos ir Europos Tarybos išvadų pagrindu 2003 metų kovo mėnesį buvo įsteigtas Europos e.įgūdžių Forumas. Jo tikslas buvo suburti įvairius socialinius ir biznio partnerius, siekiant išklausti įvairias nuomones ir suaktyvinti diskusijas bei bendrus veiksmus šioje srityje. Forumas 2004 metų rugsėjį išleido ataskaitą „E. įgūdžiai Europai: iki 2010 metų ir vėliau“ [European e-Skills, 2003], kurioje apibrėžė e. įgūdžių sąvoką, išryškino pagrindines šios srities problemas ir numatė jų sprendimo kelius. Lygia greta 2004 metų sausio mėnesį Europos Komisija suformavo e. Europos patarėjų darbo grupę (eEurope Advisory Group) e. integracijos (e-Inclusion) problematikai nagrinėti. Darbo grupė 2005 metais jau pateikė savo pirmąsias ataskaitas. Vienoje iš jų, vadinamoje D. Kaplano ataskaitoje [Advisory Group, 2005] pateikiamos rekomendacijos e. Integracijos problemoms spręsti. Viena iš rekomendacijų tiesiogiai skirta e. įgūdžiams. Pažymima, kad reikia nustatyti Europos standartą minimaliems kompiuterinio raštingumo reikalavimams apibrėžti. Tam reikia naujai įvertinti ir panaudoti jau žinomus metodus, kuriuos naudojant kompiuterinis raštingumas yra mokomas ir akredituojamas, visų pirma tai ECDL infrastruktūra.

Tolesnius tyrimus kompiuterinio raštingumo ir prognozuojamų e. įgūdžių srityje vykdė pagrindinės šioje problematikoje žinomos organizacijos, tokios kaip EICTA (European Information and Communication Technologies Association), Europos profesinio mokymo plėtros centras (CEDEFOP, European Centre for the Development of Vocational Training), Europos informatikos profesionalų sąjungų taryba CEPIS ir kt. Visi tyrimai rodo ne tik kompiuterinio raštingumo įgūdžių ir kompetencijos stygių, bet ir bendros e. įgūdžių klasifikavimo, vertinimo ir pripažinimo sistemos poreikį. CEPIS darbo grupė, remdamasi ECDL fondu (www.ecdl.com) praktiniu įdirbiu, jau anksčiau siūlė e. įgūdžius klasifikuoti pagal savo sukurtą CEPIS IT Competence Maturity Model [Stucky - Weis, 2004]. Naujausi darbo grupės, į kurią buvo įjungti CEDEFOP atstovai, tyrimai pateikti seminario medžiagoje [Stucky, Sellin, Weis, 2005].

CEPIS inicijavo Europos kompiuterio vartotojo sertifikato ECDL (European Computer Driving Licence) programą ir sukūrė jos palaikymui ir priežiūrai reikalingą infrastruktūrą ECDL Fondą (ECDL Foundation). Šios organizacijos pasaulio mastu palaikomo ECDL ir tarptautinio atitiktens ICDL sertifikato tikslas – suvienodinti technologinio kompiuterinio raštingumo reikalavimus, keliamus kompiuterių vartotojams ne tik Europos valstybėse, bet ir visame

pasaulyje. Bazinio kompiuterinio raštingumo įgūdžiai daugelyje Europos valstybių yra patvirtinami ECDL Start pažymėjimu.

Kuriant naujas kompiuterinio raštingumo sertifikavimo programas yra būtinas e. įgūdžių sistematizavimas. 2005 metų lapkričio mėnesį ECDL Fondo vadovai pristatė pilną e. įgūdžių sistemą Digital Literacy Framework (DLF). Digital Literacy Framework – tai sisteminis požiūris į visus e. įgūdžius, leidžiantis juos įvairiai grupuoti, kuriant naujas ar modifikuojant esamas kompiuterinio raštingumo sertifikavimo programas. Tokio sisteminio požiūrio poreikį apsprendė pastaruoju laiku įvestos naujos sertifikavimo programos. Pagrindu visiems papildymams ir toliau išliko pagrindinė ECDL/ICDL programa (ECDL Core). Nuo 2005 metų sertifikavimai pagal šią programą yra vykdomi pagal naują klausimyno versiją (Syllabus 4.0). Patobulinimai klausimyne vyksta pastoviai, tačiau esminiai versijos tipo pokyčiai įvyksta praktiškai kas trys – keturi metai. Perėjimas prie naujos klausimyno versijos nevyksta iškart, lygiagrečiai metų eigoje galima naudoti abi paskutines versijas, tuo palengvinant technologinių ir organizacinių versijos keitimo klausimų sprendimą. ECDL Fondo sertifikavimo programų spektras pateiktas 4.1 pav.



4. 1 pav.

Minimaliam kompiuteriniam raštingumui patvirtinti ECDL Fondas 2004 metais įvedė dvi naujas programas: *equalskills* ir e. Citizen (www.ecdl.com/main/products.php). *Equalskills* yra įvadinė kompiuterių vartotojų mokymo ir įgūdžių vertinimo programa, šiame lygyje sertifikavimas nėra vykdomas ir pažymėjimas neišduodamas. Programa skirta žmonėms, niekada nesinaudojusiems kompiuteriu ir internetu. Ji apima darbo su kompiuteriu pagrindinius įgūdžius ir mokėjimą naudotis pagrindinėmis naršyklės funkcijomis, pasiųsti ir (arba) perskaityti elektroninio pašto žinutes. Manoma, kad tokio lygio įgūdžiams įgyti reikalingas apie 10 valandų mokymo kursas. Programos reikalingumas yra diskutuotinas, daugelis ekspertų laikosi nuomonės, kad tikslinga apjungti *equalskills* ir e. Citizen programas į vieną ir išdavinėti e. Citizen pažymėjimą.

Tai gana logiškas siūlymas, nes e. Citizen programa yra skirta žmonėms, jau turintiems šiek tiek pradinių įgūdžių (*equalskills* programos apimtyje), ir orientuota į žinias ir įgūdžius dalyvauti e. visuomenėje. e. Citizen programai įsisavinti reikia apie 30 valandų mokymo kurso. Kursas sudarytas iš trijų pagrindinių blokų: pagrindiniai įgūdžiai, informacijos paieška ir e. dalyvavimas. Pagrindinių įgūdžių blokas atitinka *equalskills* programos turinį: kompiuterio aparatinė ir programinė įranga, darbas su failais, aplankais ir langais, paprastų dokumentų tvarkymas, paieška internete ir elektroninis paštas. Antrasis blokas apima platesnį naudojamąsi interneto paieškos priemonėmis, informacijos išsaugojimu, saugumo užtikrinimu, apsauga nuo virusų ir elektroninio pašto papildomomis galimybėmis. Laikoma, kad įsisavinęs pirmųjų dviejų blokų medžiagą, trečiajame bloke asmuo turi būti supažindintas su e. paslaugomis, teikiamomis tiek pasaulinėje elektroninėje erdvėje, tiek konkrečioje šalyje įdiegtomis e. paslaugomis vyriausybėje, bankinėje, sveikatos, mokslo, verslo ir kitose sferose. e. Citizen programos pilotiniai diegimai buvo vykdomi Anglijoje ir Suomijoje. Pastaruoju metu į šią programą įsijungė Kroatija ir Rumunija, tačiau didžiausios programos diegimo apimtys yra Rytų Azijos regiono šalyse. Lietuvoje priimto „Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarto“ nuostatos minimaliam kompiuteriniam raštingumui iš esmės atitinka e. Citizen programą.

Profesinį kompiuterinį raštingumą eksperto lygmeniu liudija ECDL Advanced sertifikatai. 4.1 paveiksle ECDL Advanced lygio programos išdėstytos dešiniau ECDL Core lygio - tai labiau kvalifikuotų įgūdžių sritis. ECDL Advanced klausimynai 2004 metų birželio mėnesį buvo patvirtinti keturiems ECDL programos moduliams: tekstų tvarkymo, skaičiuoklių, duomenų bazių ir pateikčių rengimo (AM3, AM4, AM5, AM6). Nėra reikalaujama, kad kandidatas laikyti ECDL Advanced būtų išsilaikęs ECDL Core lygio testus ir turėtų ECDL sertifikatą. Tai sertifikavimas, skirtas patyrusiems kompiuterių vartotojams. 2004 metų pabaigai į ECDL Advanced programą jau buvo įsijungę virš 70 000 dalyvių. Ypač sėkmingai ši programa

plėtojama Anglijoje, Austrijoje, Airijoje, Italijoje ir Graikijoje. Iš kaimyninių šalių programoje dalyvauja Latvija - iki 2005 metų liepos ten išduota 316 Advanced lygio sertifikatų.

4.1 paveiksle labiausiai dešinėje yra išdėstytos specializuotos ECDL programos. Labiausiai žinoma yra ECDL CAD, kurios klausimyno versija 1.5 buvo įvesta 2005 metų vasarą. ECDL CAD (ECDL for Computer Aided Design) yra skirta dviejų matavimų (2D) automatizuoto projektavimo sistemų vartotojų (studentų ir profesionalų) sertifikavimui. Kaip ir kiti ECDL produktai, klausimynas yra nepriklausomas nuo programinės įrangos, tačiau diegimai įvairiose šalyse vykdomi Autocad Lite produkto bazėje. Aiškūs ECDL CAD sertifikavimo lyderiai yra Italija ir Graikija, tačiau testavimus mažomis apimtimis vykdo ir kitos šalys (Austrija, Airija, Slovėnija, Šveicarija ir Turkija).

Pats naujausias ECDL Fondo produktas WebStarter dar neparodytas 4.1 paveiksle. Jis buvo pristatytas 2005 metų spalio mėnesį. ECDL WebStarter programa skirta pagrindiniams įgūdžiams, reikalingiems projektuoti ir sukurti paprastą interneto tinklalapį. Praktika kurti asmeninius ar mažų firmų tinklalapius nesikreipiant į specialistus tapo gan įprasta ir todėl ECDL WebStarter sertifikavimas populiarėja tarp smulkių organizacijų darbuotojų, visuomeninių ir profesinių organizacijų atstovų ar tiesiog privačių asmenų. ECDL WebStarter programos pilotinis diegimas šiuo metu vykdomas Airijoje.

Ypač spartūs ECDL Fondo produktų diegimo tempai ir besiplečiančios rinkos poreikiai apsprendė būtinumą užtikrinti ne vien aukštą testavimo, bet ir mokymo proceso lygį. Buvo pradėta išskirtinė sertifikuotų ECDL/ICDL mokymo profesionalų (Certified Training Professional, CTP) programa. Ši programa apima ne vien ECDL mokymo profesionalų sertifikavimą, bet ir jų ruošimo akredituotuose centruose kursus. Programoje dalyvaujančios šalys steigia savo ECDL CTP agentūras, kurios turi teisę vykdyti mokymus ir sertifikuoti ECDL mokymo profesionalus. Programos turinį sudaro: ECDL klausimyno turinys, mokymo poreikių analizė, mokymo programų sudarymas, mokymų vykdymas ir organizavimas, mokymų vertinimas. ECDL CTP Programa yra pilotinio projekto stadijoje. 2005 metų pradžioje Anglijoje buvo 54 sertifikuoti ECDL mokymų profesionalai, Airijoje – 26, Kipre – 28. Šių metų eigoje ypač plačiai ECDL/ICDL CTP programa vykdoma Jungtiniuose Arabų Emiratuose ir gretimose regiono šalyse.

Praeitų metų ataskaitoje rašyta apie tai, kad ECDL programa pradėta diegti daugelyje kitų žemynų valstybių ir ECDL tapo pasauline ICDL (International Computer Driving Licence) programa. Deja, tenka konstatuoti, kad ECDL programa šiek tiek praranda savo plėtros tempus

Europoje ir vis labiau tampa orientuota į kitų žemynų (daugiausiai Azijos) šalis. Per pirmuosius metus tik įsijungusi į ECDL Fondą Saudo Arabija ištestavo 35 516 šalies gyventojų ir pasiekė 0,15 procento sklaidos lygį, o gretimose regiono šalyse ištestuota dar 41 519 žmonių. Į ECDL/ICDL programą įsitraukusių žmonių skaičius 2005 metų liepos 31 dienai buvo 5 197 961 žmogus. 2004 metų liepos 31 dienos duomenimis programoje dalyvavo 4 200 666 žmonės. Per 2005 metų septynis mėnesius į programą įsijungė 536 392 žmonės. ECDL plėtros situaciją Europoje rodo 4.1 lentelė, kurioje galima matyti Europos lyderius.

Palyginimui pateikti ir praeitų metų duomenys tam pačiam laikotarpiui.

4.1 lentelė.

Šalis	ECDL programoje dalyvavusių ir dalyvaujančių gyventojų skaičius (iki 2004 07 31)	Procentas visų šalies gyventojų atžvilgiu	ECDL programoje dalyvavusių ir dalyvaujančių gyventojų skaičius (iki 2005 07 31)	Procentas visų šalies gyventojų atžvilgiu
Airija	282 349	7,35	318 932	8,31
Švedija	404 007	4,55	417 995	4,71
Danija	226 335	4,23	238 388	4,45
Norvegija	147 594	3,28	161 849	3,59
Austrija	200 313	2,46	235 848	2,89
D. Britanija	847 832	1,69	1 243 917	2,09
Italija	803 717	1,39	1 012 827	1,76

Aiškiais Europos pastarojo laikotarpio lyderiais lieka Didžioji Britanija, Italija bei Graikija. Pastebimas ECDL plėtros sulėtėjimas Skandinavijos šalyse, jau pasiekiančiose natūralią ECDL sertifikatų ‘prisistotinio’ ribą. Visa tai apsprendžia naujų sertifikavimo programų įvedimo poreikį.

Sekančioje 4.2 lentelėje pateikiami duomenys apie ECDL plėtrą šalyse – naujosiose Europos Sąjungos narėse. Didžiausią proveržį įstojimo į ES laikotarpiu įgyvendino Malta, ši šalis 2005 metais buvo pripažinta, kaip įgyvendinusi sėkmingiausią ECDL įdiegimo strategiją.

4.2 lentelė.

Šalis	ECDL programoje dalyvavusių ir dalyvaujančių gyventojų skaičius (iki 2004 07 31)	Procentas visų šalies gyventojų atžvilgiu	ECDL programoje dalyvavusių ir dalyvaujančių gyventojų skaičius (iki 2005 07 31)	Procentas visų šalies gyventojų atžvilgiu
Vengrija	147 484	1,46	197 459	1,95
Malta	4 828	1,21	12 133	3,05
Kipras	5 417	0,71	11 239	1,47
Estija	5 043	0,35	5 768	0,41
Lietuva	10 401	0,29	15 494	0,43
Čekija	11 525	0,11	15 209	0,15
Slovėnija	2 182	0,11	2 700	0,14
Lenkija	26 569	0,07	34 554	0,09
Latvija	1 607	0,07	1 812	0,08
Slovakija	235	0,00	2 282	0,04

4.2 ECDL plėtra Lietuvoje

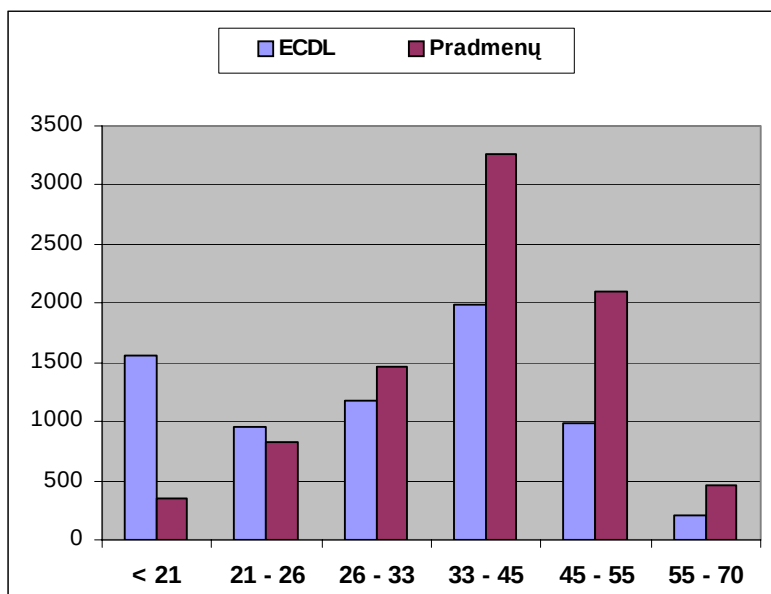
4.2 lentelė rodo, kad ECDL plėtra Lietuvoje nelėtėja ir 2005 metų eigoje Lietuva tapo Baltijos regiono lydere pagal ECDL programoje dalyvaujančių gyventojų procentą (pralenkta Estija). Gegužės mėnesį Vilniuje vykusio ECDL Fondo Rytų Europos šalių atstovų susitikimo metu Lietuvos ECDL atstovybė buvo išrinkta regiono koordinatore. 2005 metų rugsėjo 16 dieną Klaipėdoje vykstant “Kompiuterininkų dienų 2005” renginiams, buvo organizuotas koordinacinis pasitarimas, kuriame dalyvavo ECDL programai vadovaujantys asmenys iš Rusijos, Ukrainos, Baltarusijos, Latvijos, Lenkijos, Rumunijos, Lietuvos ir ECDL Fondo. Tai rodo, kad Lietuvos pasiekimai kompiuterinio raštingumo sertifikavimo srityje yra pripažįstami tarptautiniu lygiu.

Kaip jau buvo minėta peretų metų ataskaitoje, pagrindiniu faktoriumi, garantuojančiu ECDL plėtros tempus šalyje, yra originali automatizuoto ECDL testavimo sistema, kuri įdiegta paslaugų kompiuteryje adresu: www.ecdl.lt. Nuo 2005 metų rugsėjo mėnesio yra testuojama vien tik pagal ketvirtą ECDL programos versiją (Syllabus 4.0). Prie lietuviškos testavimo jungtis per internetą teisę turi tik įgaliotieji ECDL testavimo centrai. Šiuo metu Lietuvoje veikia 82 ECDL testavimo centrai (pernai metais tuo pat laiku – 71 centras). Per praėjusius metus nauji ECDL testavimo centrai įsikūrė ne didžiuosiuose miestuose (kur jau yra pasiekta “prisotinimo” riba), bet periferijoje, įvairiuose ūkio subjektuose ir mokymo institucijose (Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų Ukmergės filialas, Širvintų rajono švietimo centras, Radviliškio rajono

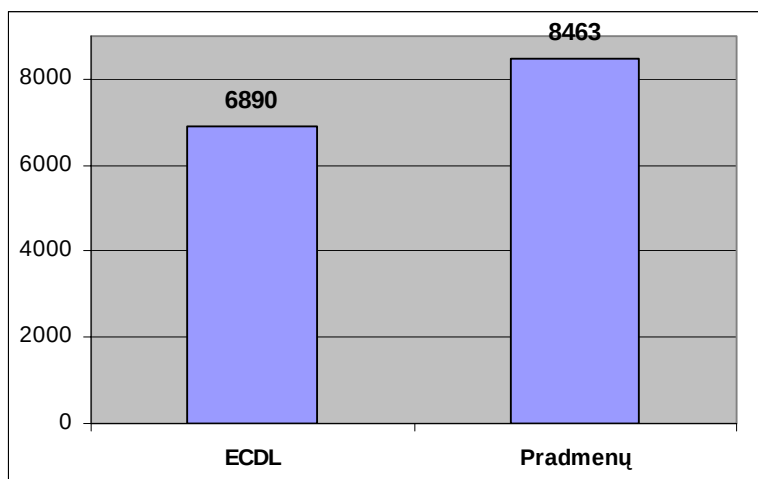
savivaldybės suaugusiųjų ir jaunimo neformaliojo ugdymo centras, Kupiškio rajono verslo informacijos centras, Liudmilos Norkaitienės individuali įmonė Jurbarko, UAB „Achemos mokymo centras“ Jonavoje ir t. t.). Ypač džiugu, kad pagaliau ir Telšių apskrityje, iki 2005 metų neturėjusioje nė vieno testavimo centro, įsikūrė Mažeikių švietimo centras Mažeikių rajono savivaldybės švietimo skyriuje.

Daug blogesnė situacija yra su ECDL diegimu kaimyninėje Baltarusijoje, kuri pagal papildomos teritorijos sutartį tarp ECDL Fondo ir Lietuvos kompiuterininkų sąjungos yra priskirta kuruoti ECDL Lietuva atstovybei. Kaip ir pernai, ten veikia vienas ECDL testavimo centras (Minsko firmoje „Belhard“), 2005 metų lapkričio mėnesiui išduoti 127 ECDL pažymėjimai (pernai – 64), o iš viso programoje užregistruota 180 žmonių (pernai – 80).

Iki 2005 metų lapkričio mėnesio 25 dienos Lietuvoje buvo išduota 15 353 ECDL pažymėjimai: 6890 ECDL ir 8463 ECDL Start. Palyginimui – praėjusių metų ataskaitos rengimo datai, 2004 metų gruodžio mėnesio 13 dienai buvo išduoti 8894 ECDL lygio pažymėjimai: 4218 ECDL ir 4676 ECDL Start. Tolimesniuose paveiksluose pateikiami statistiniai duomenys 2005 metų lapkričio mėnesio 25 dienai. Duomenys apie ECDL ir ECDL Start pažymėjimų paplitimą pateikiami 4.2 ir 4.3 paveiksluose.

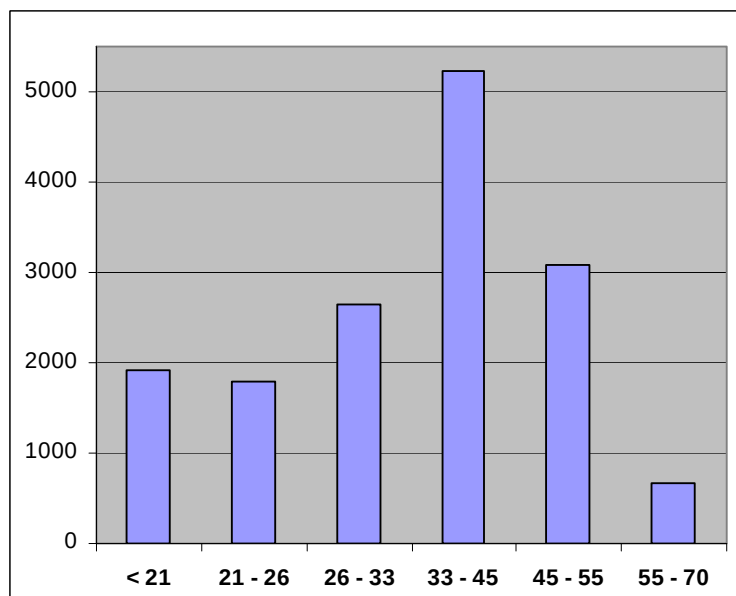


4.2 pav. ECDL ir ECDL Start pažymėjimų paplitimas pagal amžiaus grupes

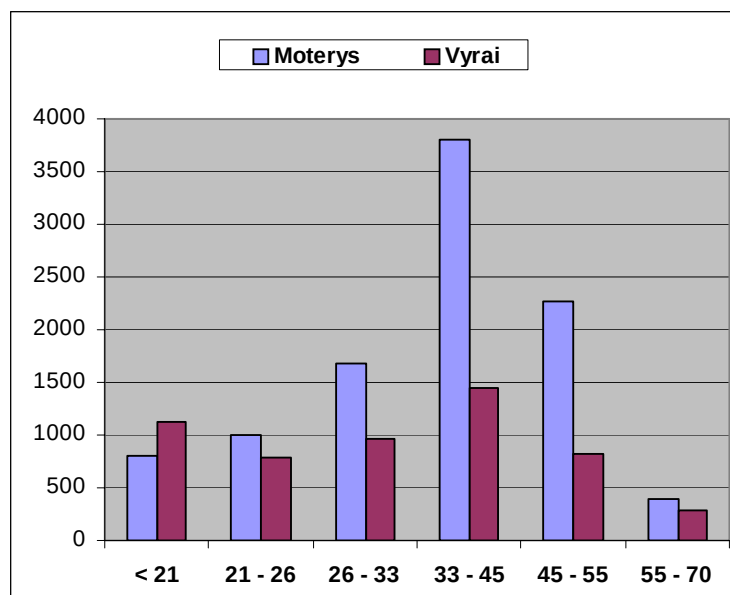


4.3 pav. ECDL ir ECDL Start pažymėjimų paplitimas pagal pažymėjimo tipą

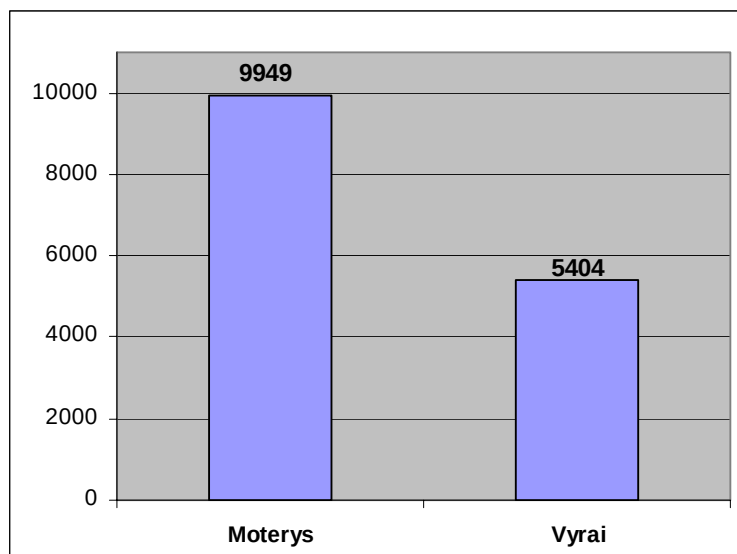
ECDL Standartas nepriklauso nuo programinės įrangos, tačiau testavimas vykdomas konkrečiai programinei įrangai, kuriai yra sudaromi testai. ECDL Lietuva atstovybė buvo kritikuojama už tai, kad testavimai atliekami tik MS Windows produktams, dažnai buvo akcentuojamas didžiulis noras testuoti naudojant atvirojo kodo programinę įrangą. Atliepiant į tai, buvo parengti ir įdiegti testai atvirojo kodo programinei įrangai: Linux SUSE, OpenOffice 1.1 Writer, Calc, Impress ir Mozilla programiniams produktams. Deja, pasirodo, jog jokio poreikio tokiems testams nėra – keletui entuziastų pabandžius testus, dabar šis variantas visiškai nenaudojamas. Detalesni statistiniai duomenys apie ECDL sertifikavimą Lietuvoje, neskirstant pažymėjimų į ECDL ir ECDL Start ir praktiškai naudojant MS programinę įrangą, pateikiami 4.4 – 4.6 paveiksluose.



4.4 pav. Abiejų tipų pažymėjimų paplitimas pagal amžiaus grupes



4.5 pav. Abiejų tipų pažymėjimų paplitimas pagal amžiaus grupes ir lytį

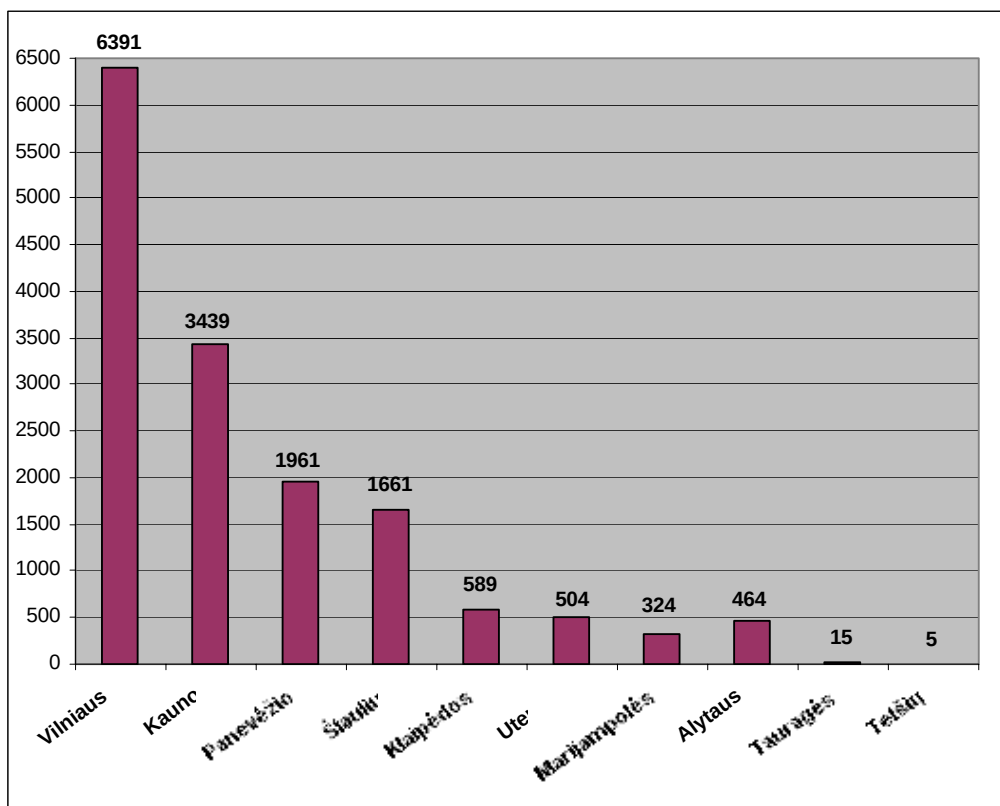


4.6 pav. Abiejų tipų pažymėjimų paplitimas pagal lytį

Automatizuota testavimo sistema yra integruota kartu su nuotolinio testų administravimo sistema. Testų administravimo sistemoje realizuotos statistikos rinkimo priemonės. Tai leidžia rinkti ir analizuoti testavimo kokybę apsprendžiančius rodiklius. Didesnių nukrypimų nėra - pastebėta, kad visi testavimo centrai laiko testus panašiu lygiu, o tai leidžia tvirtinti, kad Lietuvos įgaliotuose ECDL testavimo centruose yra laikomasi ECDL kokybės valdymo sistemos nustatytų testavimo proceso reikalavimų.

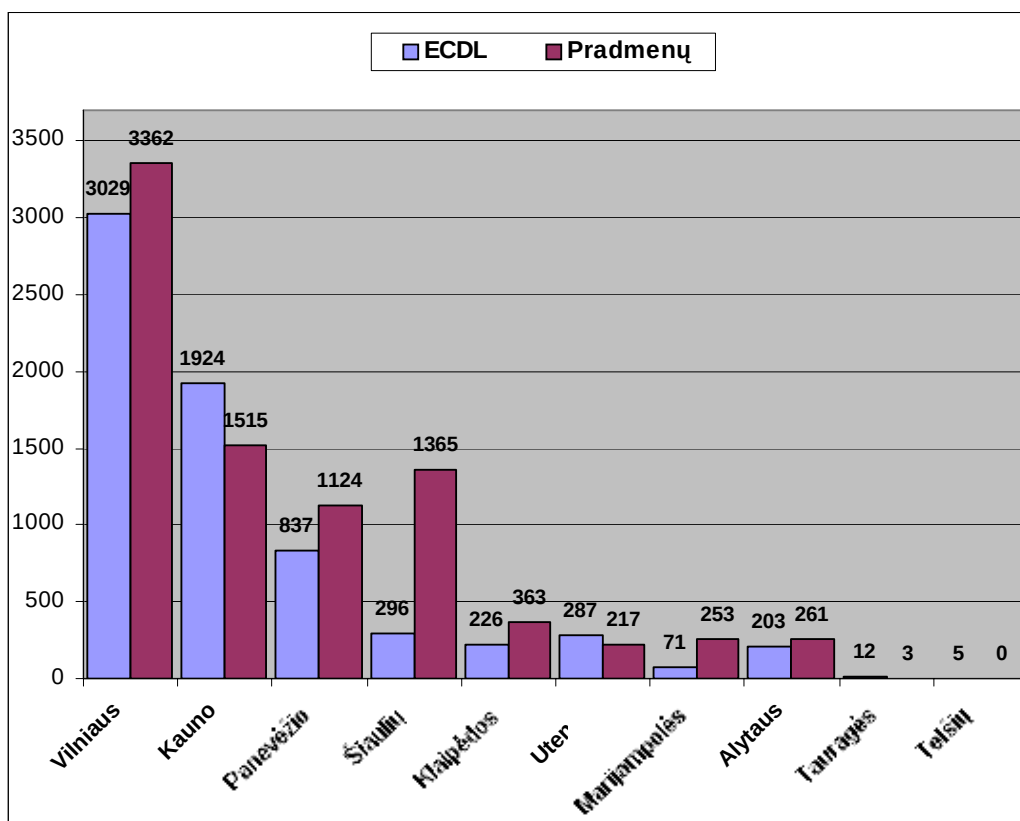
Lietuvos ECDL testavimo infrastruktūrą teigiamai įvertino ECDL Fondo auditoriai 2005 metų gegužės mėnesį. Ypač gerai buvo įvertinti technologiniai infrastruktūros sprendimai. Nors esminių kokybės valdymo sistemos pažeidimų nebuvo nustatyta, tačiau buvo atkreiptas dėmesys į būtinybę suaktyvinti ir pastoviai vykdyti vietinį operatyvinį testavimo centrų auditą. Teigiamai įvertintas Lietuvos ECDL kokybės valdymo komiteto įkūrimo 2003 metais faktas. Lietuvos kompiuterininkų sąjungos ECDL testavimo centrų atstovų sekcija atnaujino ECDL kokybės valdymo komitetą 2005 metais Klaipėdoje vykstant “Kompiuterininkų dienų 2005” renginiams. Komiteto pirmininku perrinktas dr. Steponas Jonušauskas, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos Profesinio mokymo ir menedžmento instituto vadovas.

Įgaliojė ECDL testavimo centrai yra išsidėstę pakankamai tolygiai visoje Lietuvos teritorijoje. Nuo 2005 metų ECDL testavimo centras pradėjo veikti ir iki tol testavimo centro neturėjusioje Telšių apskrityje. Tauragės apskrityje, turėjusioje tik vieną testavimo centrą (Tauragės profesinio rengimo centras), dar vienas ECDL testavimo centras pradėjo veikti Jurbarko apskrityje. Įgaliojė ECDL testavimo centruose išduotų ECDL pažymėjimų pasiskirstymas pagal apskritis pateiktas 4.7 - 4.9 paveiksluose.



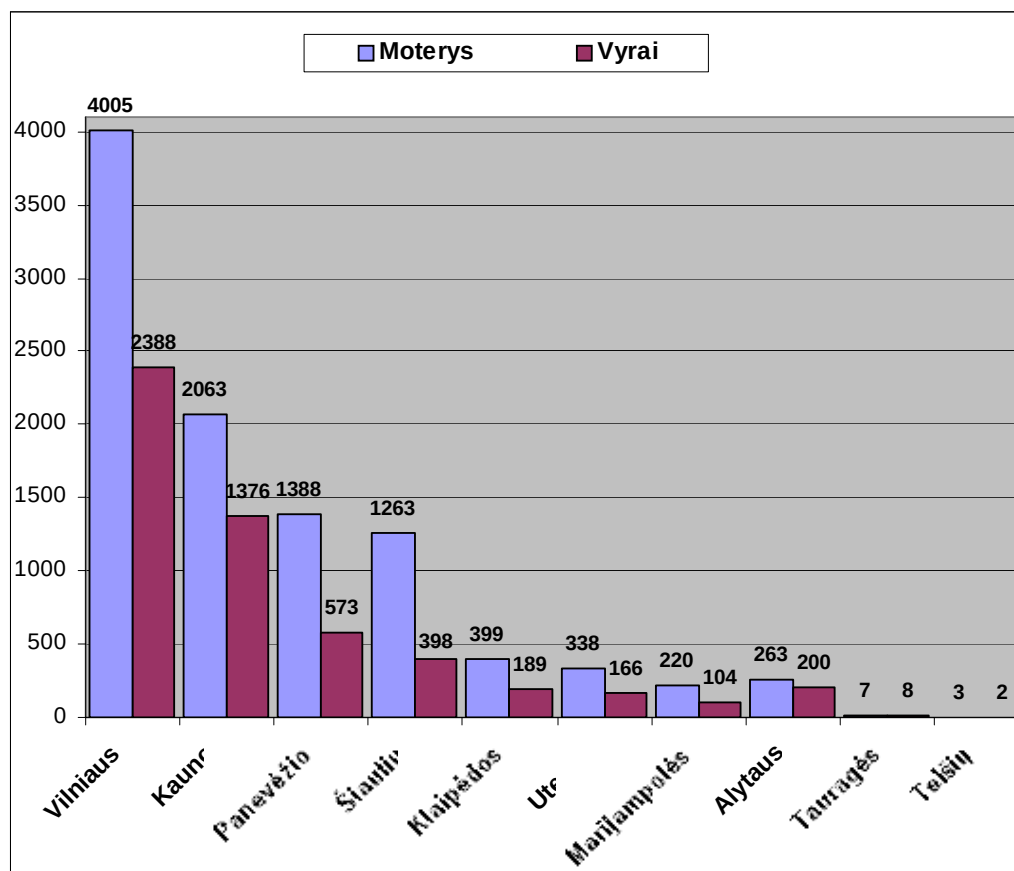
4.7. pav. Pažymėjimų pasiskirstymas apskrityse

Lyginant su atitinkamais 2004 metų duomenimis, pažymėtinas dar didesnis Vilniaus miesto ir apskrities atotrūkis nuo visų kitų regionų. Matoma Alytaus apskrities pažanga, lyginant su kitais nedidmiesčių regionais. Aiškiai sulėtėjo ECDL testavimų apimtys Klaipėdos mieste ir apskrityje.



4.8. pav. Pažymėjimų pasiskirstymas apskrityse pagal pažymėjimo tipą

ECDL pažymėjimas yra rekomenduojamas kaip pripažintas Europos Sąjungos dokumentas. ECDL Start pažymėjimas teikiamas kaip tarpinis dokumentas eilėje šalių, tame tarpe ir Lietuvoje; jo svarba yra gerokai mažesnė. 4.8 paveiksle pateikti duomenys rodo, kad tik Kauno ir Utenos apskrityse ECDL pažymėjimų išduodama daugiau lyginant su ECDL Start. Tai teisinga orientacija, kurią ypač Kaune skatina ECDL pažymėjimo paplitimas tarp Kauno Technologijos universiteto, Vilniaus universiteto Kauno Humanitarinio fakulteto, Lietuvos kūno kultūros akademijos, Lietuvos kariuomenės divizijos generolo Stasio Raštikio puskarininkių mokyklos studentų. Tam tikrą nerimą kelia pernelyg didelis ECDL Start paplitimas Šiaulių mieste ir apskrityje - čia panaši situacija buvo jaučiama jau ir pernai.



4.9 Pažymėjimų pasiskirstymas apskrityse pagal lytį

4.9 pav. iliustruoja, jog pažymėjimų pasiskirstyme pagal lytį išlieka ta pati tendencija kaip ir pernai -matomas dar didėjantis sertifikatų įgijusių moterų atotrūkis.

4.3 ECDL programos dalyvių apklausa

Iki 2005 metų liepos 31dienes į ECDL programą buvo įsijungę 15 494 Lietuvos gyventojai. Taigi, 0,43% Lietuvos gyventojų savo kompiuterinį raštingumą yra patvirtinę ECDL sertifikatu, kurio nuostatos taikomos “Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarte”. Tai yra nedidelė atlikto tyrimo imties dalis, tačiau ši beveik pusė procento visų Lietuvos gyventojų gali būti vertinama kaip aktyviausia kompiuterinio raštingumo įgijimo bei vertinimo požiūriu. Todėl buvo nutarta šį Lietuvos gyventojų segmentą patyrinėti atidžiau ir pravesti atskirą apklausą.

Papildomam tyrimui buvo parengta atskira anketa, kuri pateikta 4 priede. Anketa internete <http://distance.ktu.lt/kursai/webreg/?a=159> . Anketos klausimai buvo suformuluoti taip,

kad būtų patogiu atsakinėti elektroniniu būdu. Tyrimų praktika rodo, kad didelės apimties ir sudėtingas anketas respondentai pildo nenoriai.

ECDL programos dalyviai pildo duomenis apie save ir ECDL atstovybės duomenų bazėje tarp kitų duomenų yra elektroninio pašto adresai. Jų bazėje rasta apie 2000. Ši informacija nėra privalomai pateikiama, todėl elektroninio pašto adresų kiekis gerokai mažesnis už ECDL programos dalyvių kiekį.

Pristatomas tyrimas buvo atliekamas naudojant elektroninę apklausą ir anketų registravimo sistemą WebREG. Rezultatai gauti programos EXCEL formatu. Gautas failas ***ecdL_anketa.xls*** . Failas importuotas į statistinių tyrimų SPSS programos aplinką, kur atlikta duomenų analizė.

Potencialiems respondentams buvo išsiųsta tokio turinio laišakai:

Gerb. kolega,

Kreipiamės į Jus kaip į ECDL programos dalyvį.

KTU Kompiuterinio raštingumo centras Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu atlieka Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo tyrimą.

Tyrimo metu kartu su Lietuvos ECDL atstovybe siekiame išanalizuoti tolimesnes ECDL programos plėtros galimybes.

Mums labai svarbi kiekvieno ECDL programos dalyvio nuomonė.

Prašome užpildyti anketą, kuri atsidarys, kai spragtelėsite pele ant žodžio ANKETA.

Atsakius į anketos klausimus, spauskite "Siųsti".

[ANKETA](#)

Dėkojame

ECDL Lietuva

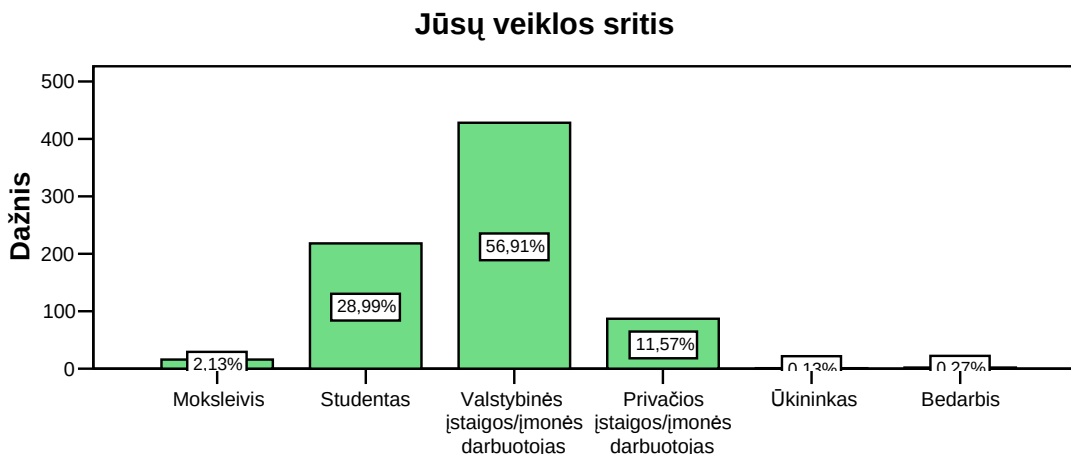
Respondentų atranka – visuminė, t.y. į apklausą siekta įtraukti visus populiacijos narius. Realioji šios apklausos populiacija – ECDL programos dalyviai. Buvo išsiųsta apie 2000 laiškų ir gautos 752 respondentų anketos – anketų grįžtamumas 37,6%. Anketų grįžtamumui įtakos turėjo

tai, kad labai didelė bazėje turimų elektroninio pašto adresų per visą programos vykdymo laikotarpį pasikeitė. Apklausa vykdyta š.m. lapkričio mėnesio pabaigoje, anketos buvo priimamos 5-ias dienas po jų išsiuntimo.

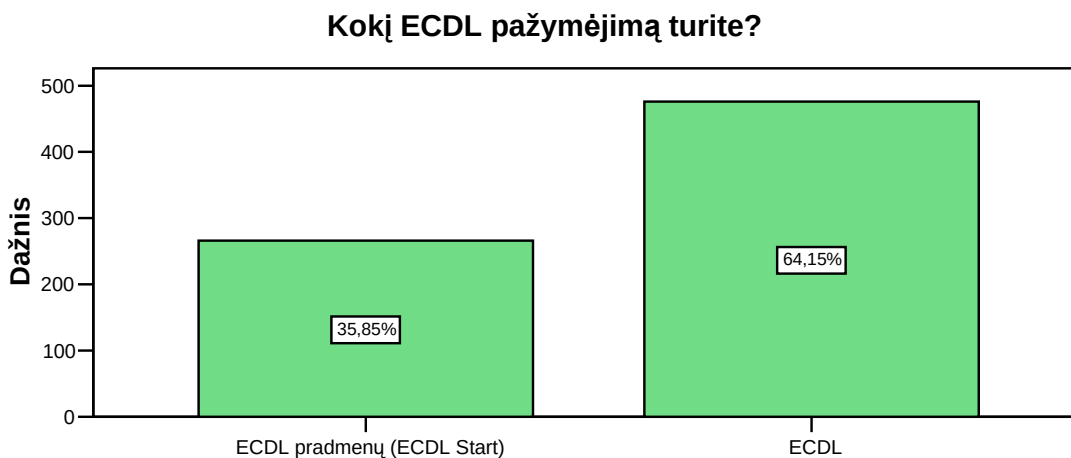
Tyrimo privalumai - mažomis sąnaudomis, greitai atlikta respondentų apklausa. Respondentai atsakinėjo geranoriškai.

Tyrimo trūkumai – reikia turėti naudojamus veikiančių elektroninio pašto dėžučių adresus. Atsiranda problemų išsiunčiant labai didelį kiekį laiškų.

Toliau grafikuose pateikiami ECDL programos dalyvių anketinės apklausos rezultatai. Kadangi klausimai buvo paprasti ir atsakymui užteko paspausti atitinkamą klavišą, gana paprasti ir aiškūs rezultatus interpretuojantys grafikai, todėl pasitenkinama minimaliu komentarų kiekiu.

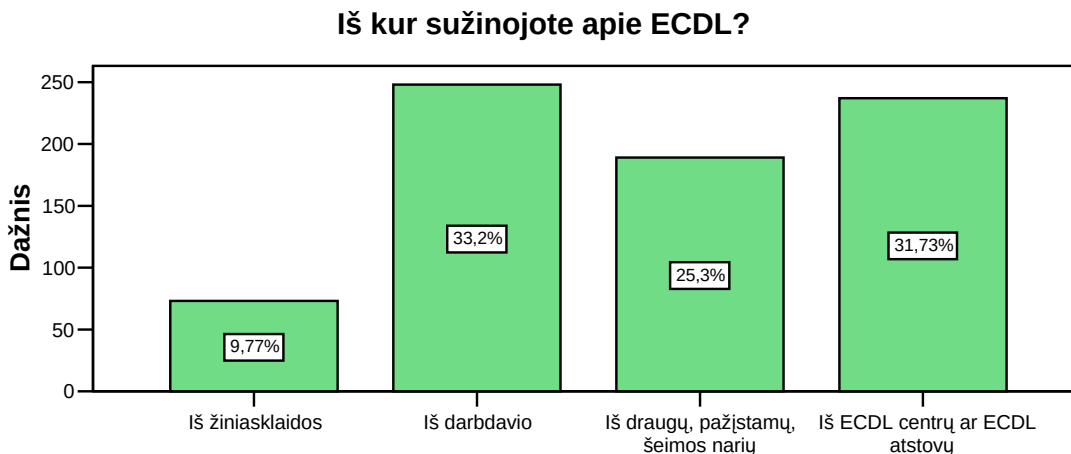


4.10 pav.



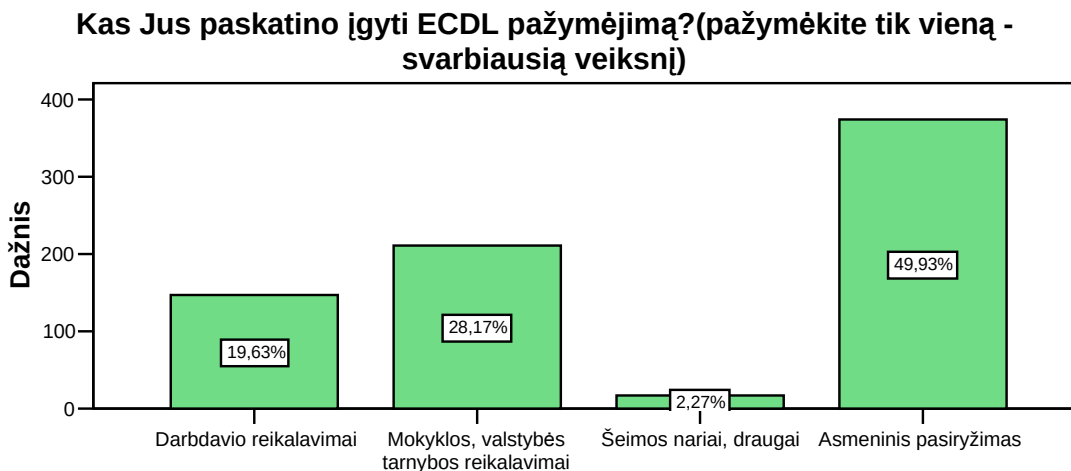
4.11 pav.

4.10 paveikslas rodo apklausos imties sudėtį. Daugumą sudaro valstybinių įmonių darbuotojai – gal jie pareigingesni ir labiau suvokiantys analogiškų tyrimų svarbą; tam įtakos taip pat turi tai, kad valstybinės įmonės/įstaigos dažniau linkusios skatinti ir net finansuoti savo darbuotojų kompiuterinio raštingumo mokymą ir sertifikavimą. Taip pat neblogas studentų aktyvumas. 4.11 paveikslas iliustruoja respondentų pažymėjimo tipą. Beveik du trečdaliai respondentų turi pilną ECDL pažymėjimą.



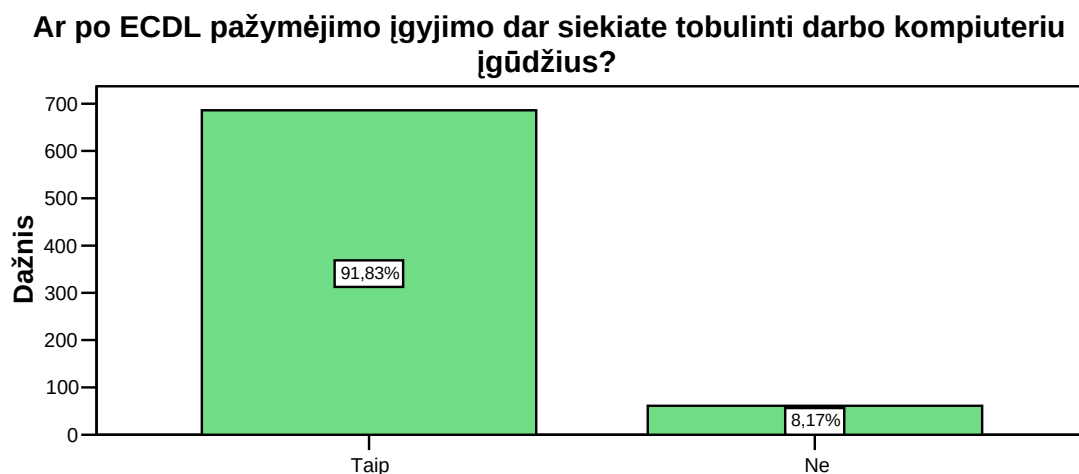
4.12 pav.

4.12 paveikslas iliustruoja informacijos apie ECDL programą sklaidos kanalus ir jų populiarumą. Aiškiai per mažai dirbama su žiniasklaida. Programa buvo pristatoma per radiją, televiziją, bet tokios reklaminės akcijos turėtų periodiškai būti kartojamos.



4.13 pav.

4.13 paveikslas rodo, kad dažniausiai ECDL pažymėjimo gavimo stimulus – asmeninis pasiryžimas, kas sudaro beveik pusę atsakymų. Mokyklos, tarnybos reikalavimas tik 28,17%, darbdavio reikalavimai 19,63%. Sudėjus darbdavio, mokyklos ir valstybinės tarnybos reikalavimus, matome, jog dar beveik pusę respondentų įsigyti ECDL paskatino kaip tik šie reikalavimai. Darbdavio, valstybės tarnautojų ar mokyklos reikalavimai vienodai dažnai paskatina įsigyti ECDL, kaip ir asmeninis pasiryžimas.

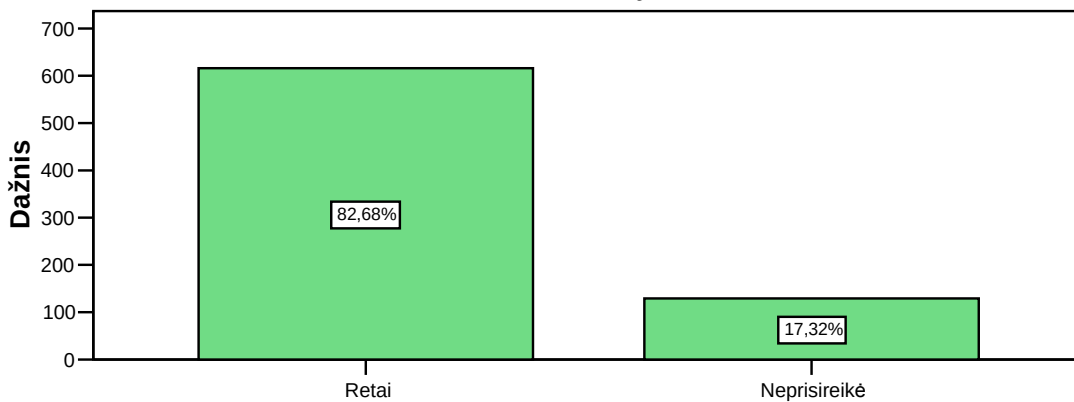


4.14 pav.

Labai optimistiškai nuteikia 4.14 paveiksle pateiktas grafikas - net 91,83% respondentų tvirtina siekiantys ir toliau tobulinti savo kompiuterinio raštingumo įgūdžius. Tokie rezultatai aiškiai apibrėžia labai didelį ECDL programos dalyvių poreikį tolimesniems mokymams. Gal ECDL programoje vertėtų pagalvoti apie tęstinį mokymą, nuolatinį ryšio su buvusiais klientais palaikymą, siūlant jiems naujus ECDL produktus. Tokią situaciją gali paaiškinti du aspektai

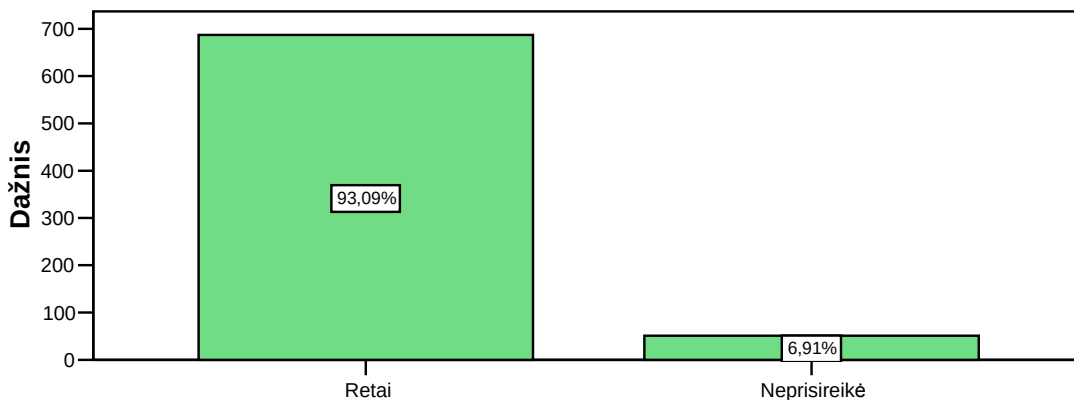
- ECDL programoje visų pirma dalyvauja aktyvesni žmonės,
- Ruošdamiesi laikyti testus programos dalyviai turi galimybę susisteminti savo žinias ir kartu atsiranda didesnių kompiuterio ir interneto galimybių matymas ir noras plačiau jomis naudotis.

Įvertinkite, kaip dažnai Jums prisireikė žinių ir įgūdžių iš ECDL modulio "Duomenų bazės"



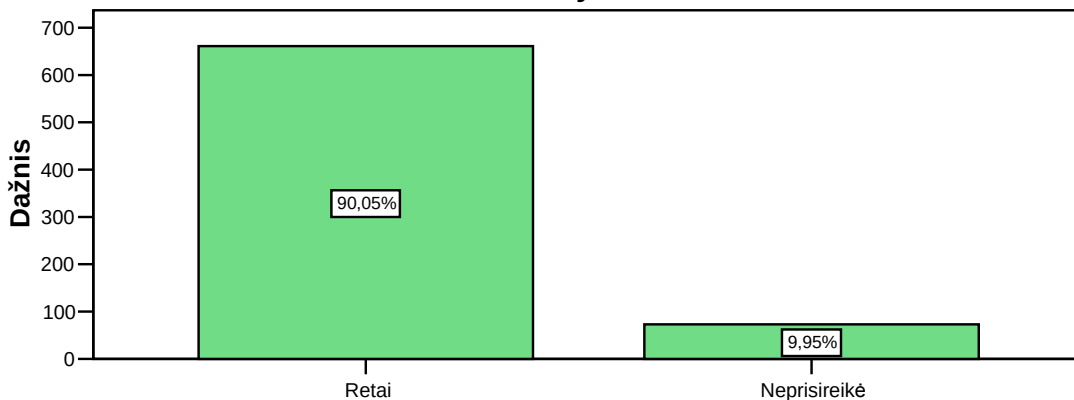
4.15 pav.

Įvertinkite, kaip dažnai Jums prisireikė žinių ir įgūdžių iš ECDL modulio "Skaičiuoklės"



4.16 pav.

Įvertinkite, kaip dažnai Jums prisireikė žinių ir įgūdžių iš ECDL modulio "Pateiktys"



4.17 pav.

Toliau respondentų buvo klausiama, kaip dažnai jiems prireikė žinių iš modulių “Duomenų bazės”, “Skaičiuoklės”, “Pateiktys”.

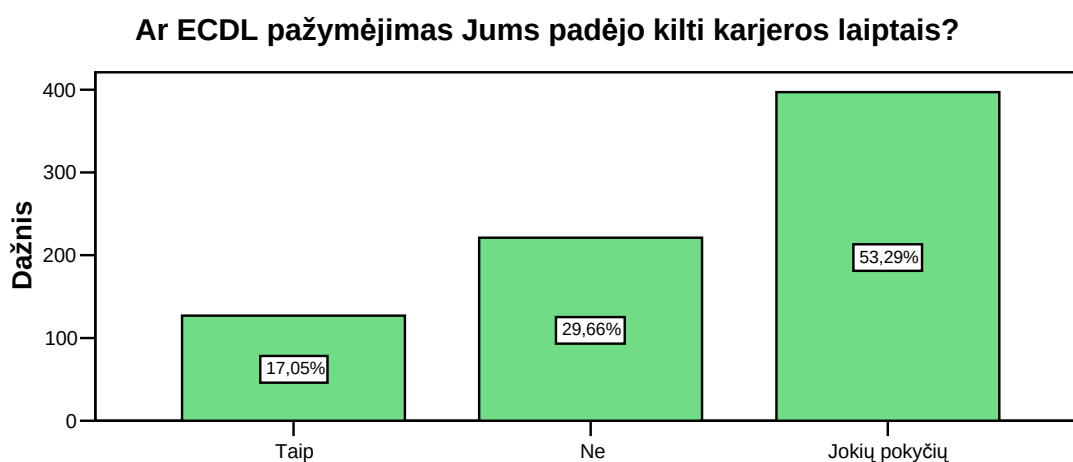
Atsakymai iliustruojami 4.15, 4.16, 4.17 paveiksluose.

Duomenų bazėmis retai naudojasi 82,68% respondentų.

Skaičiuoklėmis retai naudojasi 93,09%.

Pateiktimis retai naudojasi 90,05%.

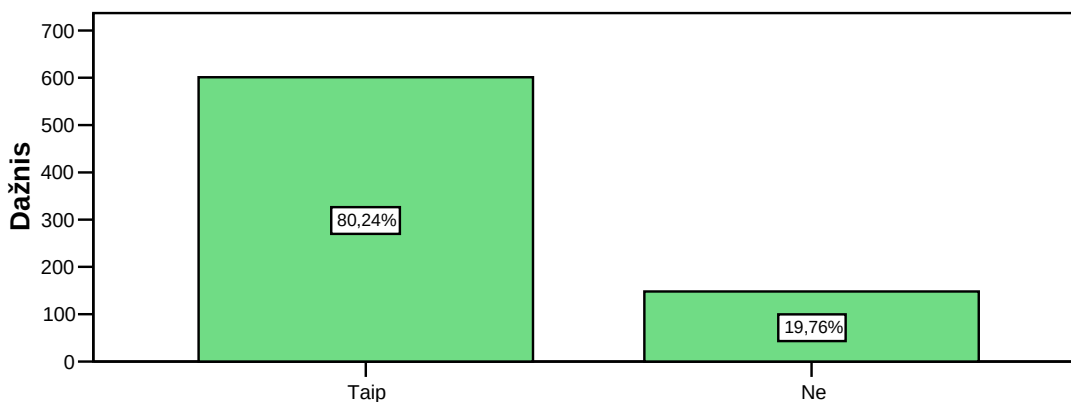
Galima daryti išvadą, kad “Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarto” autoriai buvo teisūs, į bazinę kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją neįtraukdami šių trijų modulių.



4.18 pav.

Tik 17,05% respondentų ECDL pažymėjimas padėjo kilti karjeros laiptais. Darbdaviai aiškiai per menkai vertina sertifikuotą savo darbuotojų kompiuterinį raštingumą. Lietuvos gyventojų nuomonės tyrimas šiuos duomenis paantrina – darbdaviai dažnai vertina darbuotojo kompiuterinį raštingumą kaip privalumą, tačiau aktyviai neremia ir nereikalauja dokumentų patvirtinančių kompiuterinį raštingumą, t.y. mažai svarbos teikia kompiuterinio raštingumo sertifikavimui.

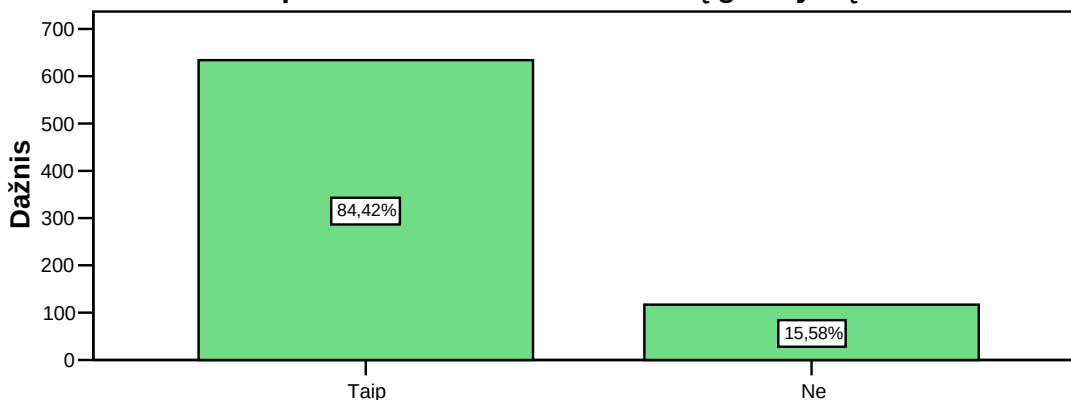
Ar su ECDL įgytos žinios ir įgūdžiai pakėlė Jūsų darbo efektyvumą?



4.19 pav.

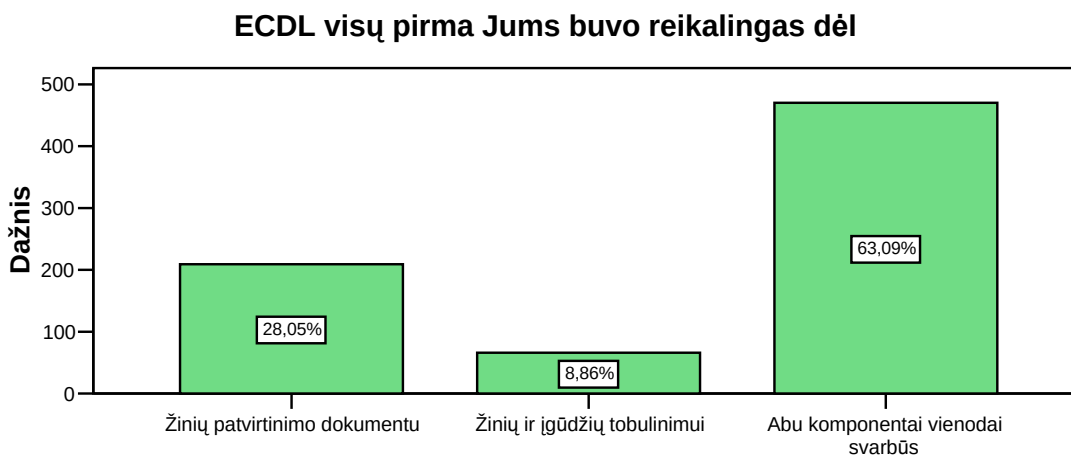
Net 80,24% respondentų teigia, kad su ECDL įgytos žinios ir įgūdžiai pakėlė darbo efektyvumą. Tokią informaciją būtina pateikti darbdaviams, kad jie tai visapusiškai įvertintų.

Ar įgytos žinios ir įgūdžiai įgalino Jus išbandyti daugiau ir įvairesnių kompiuterio bei interneto teikiamų galimybių?



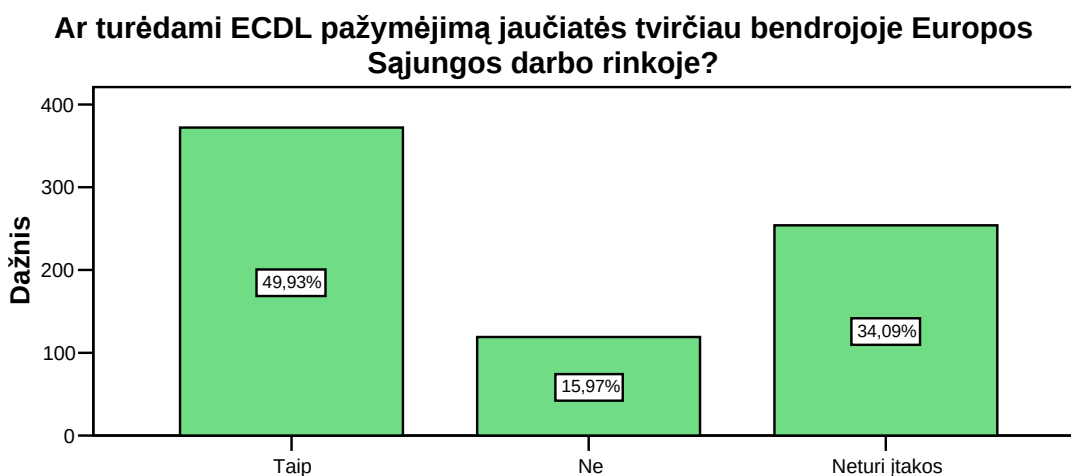
4.20 pav.

84,42% respondentų tvirtina, kad ECDL programoje įgytos žinios ir įgūdžiai įgalino išbandyti daugiau ir įvairesnių kompiuterio bei interneto teikiamų galimybių – tai iliustruoja grafikas 4.20 paveiksle.



4.21 pav.

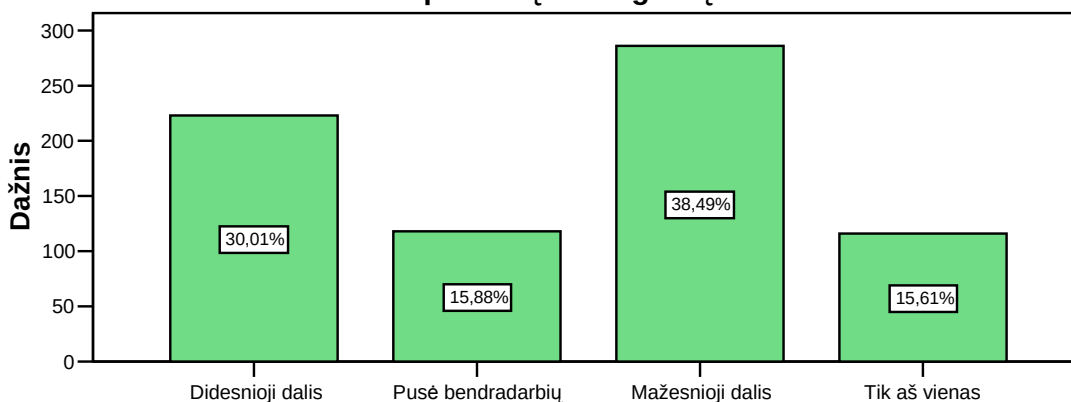
Grafikas 4.21 paveiksle rodo, kad ECDL pažymėjimas šiek tiek labiau svarbus (28,05% respondentų) kaip kompiuterines žinias patvirtinantis dokumentas. 8,86% respondentų tvirtina, kad ECDL visų pirma reikalingas žinių ir įgūdžių tobulinimui. Didžiajai daugumai svarbu abu atsakymai.



4.22 pav.

Pusė ECDL pažymėjimo savininkų turėdami pažymėjimą jaučiasi tvirčiau Europos Sąjungos darbo rinkoje. Vadinasi, ECDL sertifikavimas yra svarbus veiksnys, leidžiantis Lietuvos darbuotojams įsitvirtinti bendrojoje Europos Sąjungos darbo rinkoje.

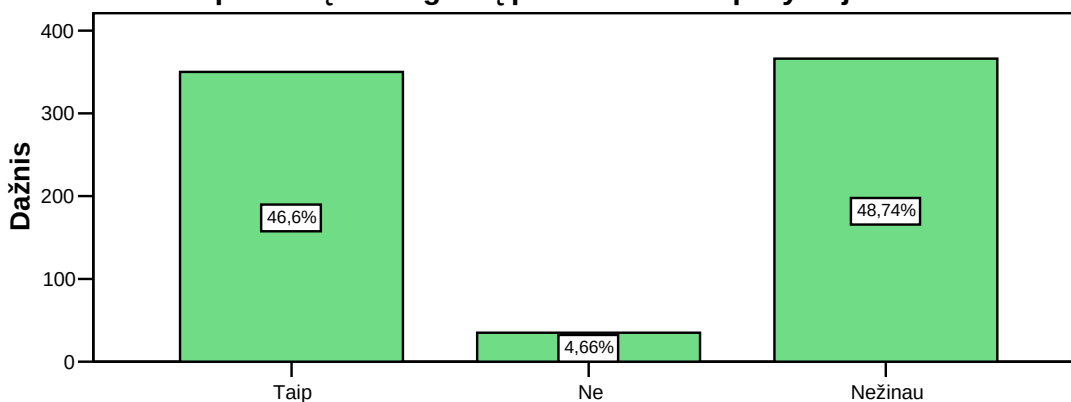
Kiek Jūsų bendradarbių yra koku nors pažymėjimu patvirtinę savo kompiuterinį raštingumą?



4.23 pav.

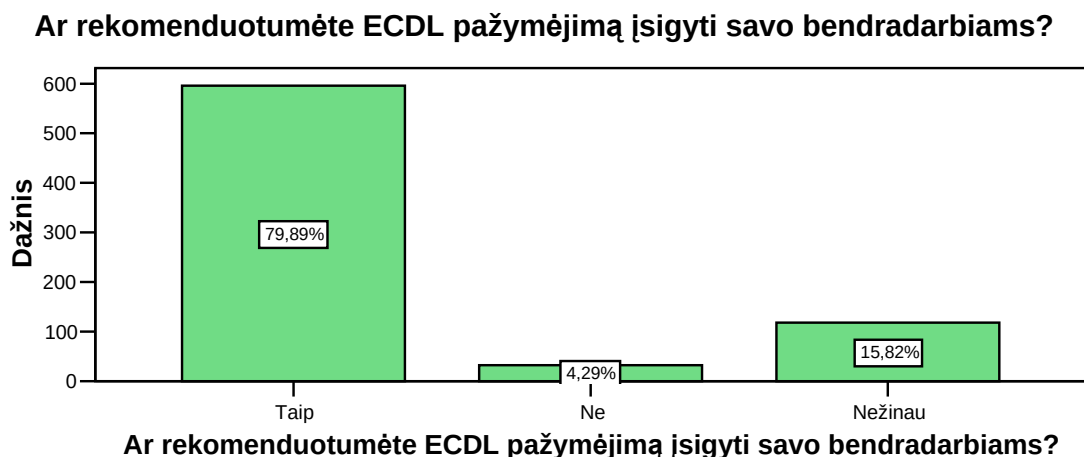
Tik 15,61% respondentų savo darbovietėse yra vieninteliai ECDL pažymėjimo savininkai; 38,49% respondentų teigia, kad pažymėjimą turi mažesnė bendradarbių dalis; 15,88% respondentų darbovietėse pažymėjimą turi pusė bendradarbių, o 30,01% respondentų teigia, kad ECDL pažymėjimus turi dauguma bendradarbių. Tai rodo tam tikrą sertifikuotų ECDL darbuotojų koncentraciją atskirose įmonėse/įstaigose.. Tai paaiškinama tuo, jog dažniausiai tam tikrų įmonių vadovai paskatina ir net remia savo darbuotojų sertifikavimą ECDL programoje – iniciatyvą labiau rodo įstaigų/įmonių vadovai nei paprasti kompiuterių vartotojai.

Ar Jūsų nuomone ECDL pažymėjimas yra pranašesnis už kitus Lietuvoje kompiuterinį raštingumą patvirtinančius pažymėjimus?



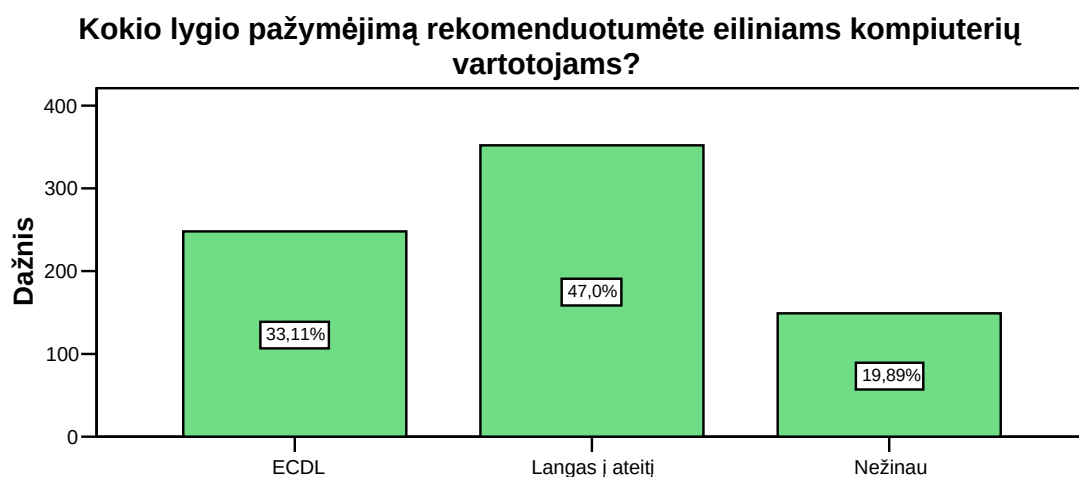
4.24 pav.

46,6% respondentų pripažįsta ECDL pažymėjimą esant pranašesniu už kitus Lietuvoje kompiuterinį raštingumą patvirtinančius pažymėjimus; tik 4,66% respondentų mano priešingai, o 48,74% nežino.



4.25 pav.

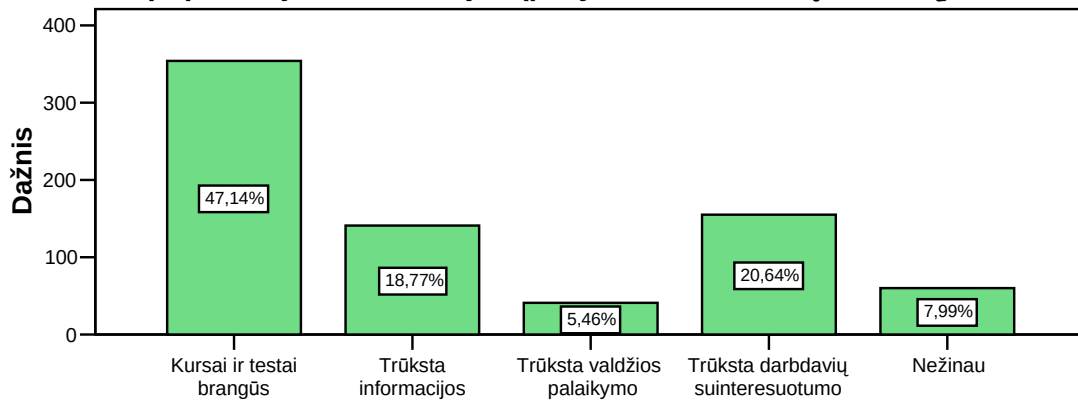
Grafikas 4.25 paveiksle rodo, kad net 79,89% respondentų rekomenduotų ECDL pažymėjimą savo bendradarbiams. Tai parodo labai aukštą ECDL dalyvių pasitenkinimą ir pasitikėjimą šia mokymo ir sertifikavimo programa.



4.26 pav.

Grafikas 4.26 paveiksle rodo, kad didesnė dalis respondentų eiliniams kompiuterių vartotojams rekomenduotų “Langas į ateitį” pažymėjimą, 33,11% rekomenduotų ECDL pažymėjimą ir 19,89% respondentų nuomonės šiuo klausimu neturi.

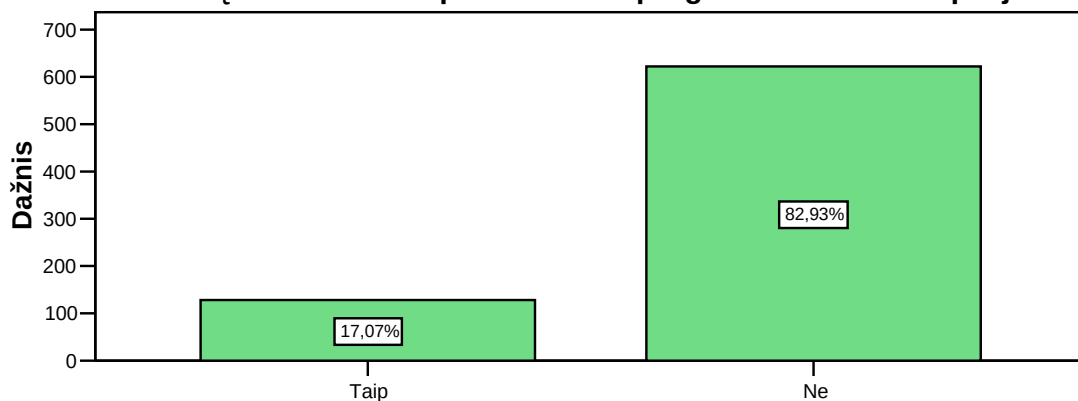
Jūsų nuomone, kokia yra pagrindinė kliūtis didesniai ECDL pažymėjimo populiarėjimui Lietuvoje? (pažymėkite tik vieną variantą)



4.27 pav.

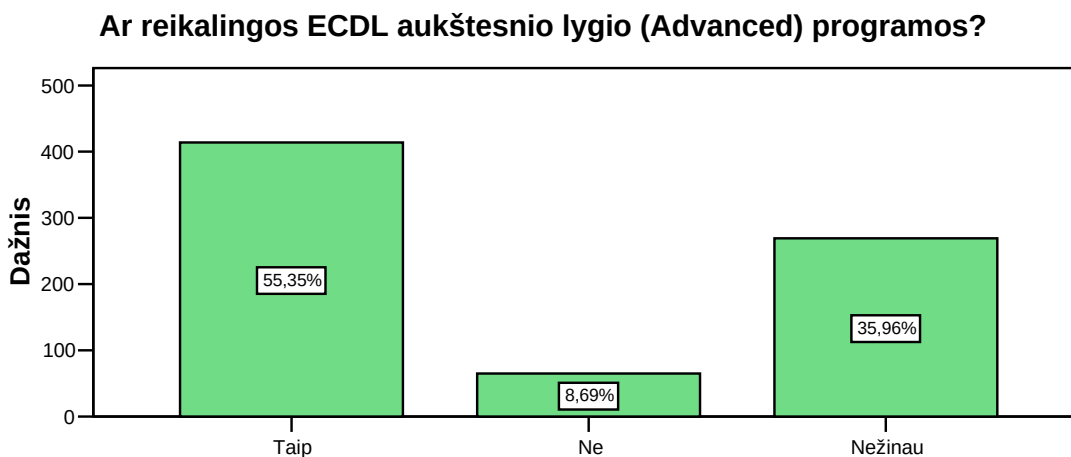
Grafikas 4.27 paveiksle rodo, kad visi respondentai išreiškė savo nuomonę apie kliūtis didesniai ECDL pažymėjimo populiarumui Lietuvoje. Net 47,14% respondentų mano, kad pagrindinis trukdis programos plėtrai – kursų ir testų kaina; 18,77% respondentų mano, kad trūksta informacijos; 5,46% respondentų pasigenda valdžios palaikymo; 20,64% respondentų pasigenda darbdavių suinteresuotumo; Tik 7,99% respondentai nežino, kas trukdo ECDL pažymėjimo populiarėjimui Lietuvoje.

ECDL Fondas be pagrindinės ECDL programos vykdo ir e-Citizen, ECDL Advanced bei įvairias ECDL specializuotas programas. Ar esate apie jas ...



4.28 pav.

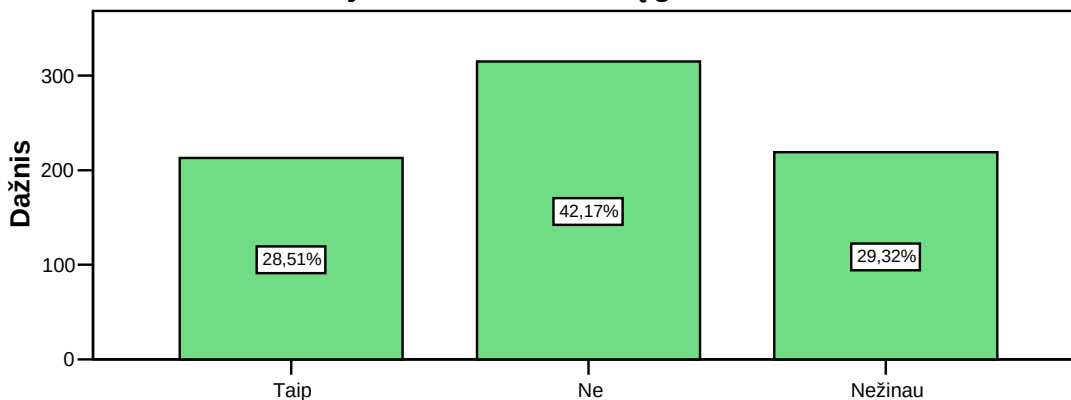
Dar vieną signalą apie per silpną ECDL programos reklamą bei nepakankamą bendravimą su buvusiais klientais duoda grafikas 4.28 paveiksle – net 82,93% respondentų tvirtina nieko nežiną apie įvairias specializuotas ECDL programas. Atvirai paskelbta ataskaita bus vienas iš žingsnių tolimesnei ECDL programos reklamai.



4.29 pav.

Didžioji dalis respondentų (55,35%) mano, kad yra reikalingos aukštesnio lygio ECDL programos. Šio klausimo atsakymus sujungus su atsakymais apie siekį toliau gerinti savo kompiuterinio raštingumo įgūdžius, galima teigti, jog turintiesiems ECDL vertėtų pasiūlyti įvairias ECDL Advanced programas.

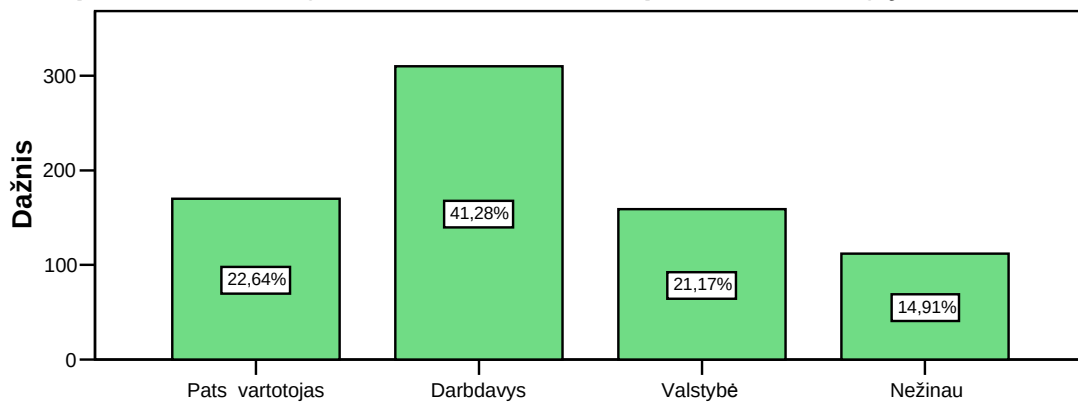
Neretai teigiama, kad svarbu tik kompiuterių vartotojų mokymai. Ar manote, kad mokymus ir sertifikavimą galima atskirti?



4.30 pav.

Grafikas 4.30 paveiksle rodo respondentų požiūrį į mokymosi ir sertifikavimo vieningumą. 28,51% respondentų mano, kad mokymą ir sertifikavimą galima atskirti; 42,17% respondentų įsitikinę, kad tai vieningas procesas; 29,32% respondentų šiuo klausimu nuomonės neturi.

Darbdaviai ir valstybės institucijos sutinka apmokėti savo darbuotojų kompiuterinio raštingumo kursus. Kas turi apmokėti vartotojų sertifikavimą?



4.31 pav.

Grafikas 4.31 paveiksle iliustruoja respondentų požiūrį į dažnai išskylančią kompiuterinio raštingumo kursų ir sertifikavimo apmokėjimo problemą. Valstybinės, o kartais ir privačios institucijos neretai sutinka apmokėti savo darbuotojų kompiuterinio raštingumo kursus. Apmokėti sertifikavimo paslaugą dažniausiai atsisakoma motyvuojant, kad čia jau privatus darbuotojo reikalas. 22,64% respondentų mano, kad sertifikavimo procedūrą turi apsimokėti pats vartotojas; 41,28% respondentų mano, kad apmokėti turi darbdavys; 21,17% respondentų mano, kad tai valstybės priedermė ir 14,91% respondentų nuomonės šiuo klausimu neturi.

4.4 Ketvirtojo skyriaus išvados

1. Kuriant naujas kompiuterinio raštingumo sertifikavimo programas yra būtinas e. įgūdžių vertinimo sistematizavimas. 2005 metų lapkričio mėnesį ECDL Fondo vadovai pristatė pilną e. įgūdžių sistemą Digital Literacy Framework (DLF). Tokio sisteminio požiūrio poreikį apsprendė pastaruoju laiku įvestos naujos sertifikavimo programos. Pagrindu visiems papildymams ir toliau išliko pagrindinė ECDL/ICDL programa (ECDL Core).
2. ECDL plėtra Lietuvoje nelėtėja ir 2005 metais Lietuva tapo Baltijos regiono lydere pagal ECDL programoje dalyvaujančių gyventojų procentą (pralenkta Estija). Pagrindiniu faktoriumi, garantuojančiu ECDL plėtros tempus šalyje, yra originali automatizuoto ECDL testavimo sistema.
3. Siekiant detaliau išsiaiškinti ECDL Lietuvoje plėtros galimybes ir problemas, papildomai buvo atlikta ECDL programos dalyvių elektroninė anketinė apklausa

4. Respondentų daugumą sudarė valstybinių įmonių darbuotojai; neblogas studentų aktyvumas. Beveik du trečdaliai respondentų turi pilną ECDL pažymėjimą, likusieji – ECDL pradmenų pažymėjimą.
5. Pagrindiniai informacijos apie ECDL mokymus ir pažymėjimą sklaidos kanalai: iš darbdavio arba iš ECDL centrų bei atstovų. Žiniasklaida, kaip kanalas informacijai apie ECDL gauti, buvo nurodyta gana mažos dalies respondentų. Tai rodo, jog aiškiai per mažai dirbama su žiniasklaida. Programa buvo pristatoma per radiją, televiziją, bet tokios reklaminės akcijos turėtų periodiškai būti kartojamos. Šis faktas išryškėjo atsakant į keletą klausimų – į klausimą apie informacijos gavimo kanalus bei į klausimą apie naujų programų žinojimą.
6. Dažniausiai nurodytas ECDL pažymėjimo gavimo stimulas – asmeninis pasiryžimas. Taip pat dažnai ECDL įsigyti paskatina darbdavio, mokyklos ar valstybės tarnautojams keliami reikalavimai.
7. Optimistiškai nuteikia tai, kad net 91,83% respondentų tvirtina siekiantys ir toliau tobulinti savo kompiuterinio raštingumo įgūdžius. Tokie rezultatai aiškiai apibrėžia labai didelį ECDL programos dalyvių poreikį tolimesniems mokymams.
8. Respondentų buvo klausama, kaip dažnai jiems prireikė žinių iš modulių “Duomenų bazės”, “Skaičiuoklės”, “Pateiktys”. Gauti atsakymai leidžia daryti išvadą, kad šių žinių prisireikia labai retai ir “Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarto” autoriai buvo teisūs, į bazinę kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją neįtraukdami šių trijų modulių.
9. ECDL pažymėjimas sudaro prielaidas didesniai aktyvumui bei efektyvumui dirbant kompiuteriu: 84,42% respondentų tvirtina, kad ECDL programoje įgytos žinios ir įgūdžiai įgalino išbandyti daugiau ir įvairesnių kompiuterio bei interneto teikiamų galimybių, 80,24% respondentų teigia, kad su ECDL įgytos žinios ir įgūdžiai pakėlė darbo efektyvumą. Dar 17,05% respondentų ECDL pažymėjimas padėjo kilti karjeros laiptais.
10. ECDL sertifikavimas yra svarbus veiksnys leidžiantis Lietuvos darbuotojams įsitvirtinti bendrojoje Europos Sąjungos darbo rinkoje – net pusė ECDL pažymėjimo savininkų teigia, jog pažymėjimas jiems leidžia jaustis tvirčiau Europos Sąjungos darbo rinkoje.
11. Stebima tam tikra sertifikuotų ECDL darbuotojų koncentracija atskirose įmonėse/įstaigose. Tik 15,61% respondentų savo darbovietėse yra vieninteliai ECDL pažymėjimo savininkai; 38,49% respondentų teigia, kad pažymėjimą turi mažesnė bendradarbių dalis; 15,88% respondentų darbovietėse pažymėjimą turi pusė bendradarbių, o 30,01% respondentų teigia, kad ECDL pažymėjimus turi dauguma bendradarbių.
12. Respondentų nuomone, ECDL pažymėjimas yra pranašesnis už kitus kompiuterinį raštingumą Lietuvoje patvirtinančius pažymėjimus. Taip pat ECDL programos dalyviai

pasitiki ir yra patenkinti ECDL mokymo ir sertifikavimo programa, nes absoliučiai didžioji jų dalis ECDL pažymėjimą rekomenduoju savo bendradarbiams.

13. Pagal respondentų atsakymus, trys didžiausios kliūtys ECDL sklaidai Lietuvoje yra (svarbos mažėjimo tvarka): aukštos kursų ir testų kainos, darbdavių suinteresuotumo stoka, informacijos apie ECDL trūkumas,.
14. Dauguma respondentų mano, kad kompiuterinio raštingumo mokymosi ir sertifikavimo procesas turi būti vieningas. Kartu pabrėžiama, kad darbdaviai arba valstybė turėtų apmokėti tiek kompiuterinio raštingumo mokymą, tiek ir sertifikavimą.

IŠVADOS

1. Lietuvoje priimti strateginiai informacinės visuomenės plėtrą šalyje liečiantys dokumentai, kuriuose akcentuojama šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo svarba, numatomos priemonės aktyvesnei gyventojų veiklai kompiuterinėje erdvėje užtikrinti bei skatinti. Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija siekiama realizuoti tokią Lietuvos ateities viziją: **“Pažangi informacinė visuomenė, t.y. išsilavinusi ir nuolat besimokanti visuomenė, kurios nariai savo veiklą grindžia informacija, žinojimu ir naujausių technologijų teikiamomis galimybėmis”**.
2. Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimui realizuoti pasirinktas šalies gyventojų anketinės apklausos būdas. Nors tyrimo pradžioje nebuvo griežtai apibrėžtos nei žemutinė nei viršutinė amžiaus ribos, anketinė apklausa realiai apėmė ne visą šalies populiaciją, o tik tą dalį, kurią galima apibūdinti nuo „jau aktyvių“ iki „dar aktyvių“ piliečių, t.y. aktyvioji visuomenės dalis nuo 15 iki 69 metų amžiaus. Tuo pačiu visi anketinės apklausos rezultatai bei išvados taikomi mūsų įvardytiems potencialiai aktyviems Lietuvos gyventojams.
3. Respondentų sociodemografinių charakteristikų analizė leidžia patvirtinti atliktos apklausos reprezentatyvumą. Respondentų pasiskirstymai pagal lytį bei gyvenamąją vietą atitinka realius Lietuvos gyventojų pasiskirstymus; respondentų pasiskirstymai pagal amžiaus grupę, išsimokslinimą bei socialinę padėtį taip pat atspindi realias Lietuvos gyventojų charakteristikas ir tuo įgalina daryti įvairialypę aprašomąją analizę bei patikimas statistines išvadas.
4. Pristatomą visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimą susiejant su Visuotiniame kompiuterinio raštingumo standarte įteisintomis kompiuterinio raštingumo kvalifikacijomis, nustatyta:
 - Beveik pusė procento respondentų turi patvirtinę savo kompiuterines žinias ECDL pažymėjimu;
 - 48,56% respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, kas atitinka bazinę Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarto kvalifikaciją;
 - 22% respondentų turi minimalų kompiuterinį raštingumą;
 - Silpną kompiuterinį raštingumą, kurio lygis gerokai nesiekia minimalaus raštingumo žinių turi 13,94% respondentų;
 - 15,03% respondentų pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu.

5. Respondentų vyrų ir moterų darbo kompiuteriu intensyvumas gana panašus; ryškiai žemesnis kaimo gyventojų darbo kompiuteriu intensyvumas; pakankamai intensyviai dirbama kompiuteriu visose amžiaus grupėse, bet ryškus intensyvumo sumažėjimas amžiaus grupėje virš 65 metų; intensyviausiai kompiuteriu dirba aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys respondentai, o mažiausias intensyvumas aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turinčių respondentų tarpe. Net 81,38% geras savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojančių respondentų kompiuteriu dirba kasdien. Silpnas savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai kompiuteriu dirba kur kas rečiau – maždaug tik trečdalis kasdien, dar trečdalis kartą ar kelis per savaitę ir dar trečdalis dar rečiau.
6. Informacinės visuomenės plėtros lygis siejamas su elektroninių viešųjų paslaugų teikimo lygiu. Nustatyta, kad net 44,36% mokesčių mokėtojų dirbti kompiuteriu visiškai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis. 27,36% mokesčių mokėtojų dirbti kompiuteriu respondentų nurodė, jog naudojami elektroninės bankininkystės paslaugomis, 14,48% - elektroninės valdžios paslaugomis, 13,81% - elektroninėmis mugėmis ir virtualiosiomis parduotuvėmis. Naudojimąsi įvairiomis elektroninėmis paslaugomis dažniau nurodė vyrai, 26-35 metų amžiaus grupės respondentai bei aukštesnį išsimokslinimą turintys respondentai.
7. Gana aukštas kompiuterinio raštingumo kursų poreikis, didelė dalis gyventojų pageidauja nemokamų kursų. Tik apie penktadalis šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo kursų nepageidauja. Vyrai noriau lankytų nemokamus kursus. Didmiesčių gyventojai labiau pageidauja nemokamų kursų; miestų ir kaimo gyventojai nemokamų kursų sąlygą akcentuoja rečiau. Daugiau poreikio kursams išreiškia respondentai su aukštesniu išsilavinimu. Šeimos narių kompiuterinio raštingumo poreikį labiau akcentuoja moterys, nekeldamos nemokamų kursų klausimo. Savo kompiuterinį raštingumą kursuose norėtų kelti ir geras ir silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai. Nemokantys dirbti kompiuteriu išreiškia mažesnius poreikius – tik 25% jų norėtų lankyti kursus, 45,45% tokių respondentų lankytų tik nemokamus kursus.
8. Darbdaviai kompiuterinį raštingumą vertina kaip svarbią darbuotojo charakteristiką, tačiau skiriasi darbdavių noras skatinti darbuotojų kompiuterinį raštingumą. Maždaug penktadalis respondentų darbdavių kompiuterinio raštingumo reikalauja, penktadalis skatina, penktadalis vertina kaip privalumą bet nereikalauja ir neskatina. Maždaug penktadalis respondentų darbdavių nekreipia dėmesio į darbuotojų turimas kompiuterinio raštingumo žinias.

9. Vyrauja ryškus kompiuterinių programų lituanizacijos palaikymas. Net trys ketvirčiai gyventojų (74,95%) mano, kad jiems lengviau būtų dirbti kompiuteriu su programine įranga lietuvių kalba. Moterys bei miestų/miestelių (ne didmiesčių) ir kaimų gyventojai sąlyginai dažniau nurodė jog dirbti kompiuteriu lietuvių kalba jiems būtų lengviau.
10. Lyginant 2004 ir 2005 metų respondentų apklausos rezultatus, nustatyta, kad maždaug trimis procentais daugiau respondentų 2005 metais deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą. Atitinkamai sumažėjo silpnai savo kompiuterinį raštingumą vertinančių respondentų kiekis. Kompiuteriu dirbti nemokančių respondentų kiekis liko toks pat.
11. Lyginant besimokančių respondentų 2004 ir 2005 metų apklausos rezultatus, galima teigti, kad 2005 metais net šešiais procentais daugiau besimokančiųjų respondentų deklaruoja gerą savo kompiuterinį raštingumą. Kita vertus, apie penkiolika procentų 2005 metais sumažėjo siekiančių kelti kompiuterinį raštingumą bei lankyti kursus – dažniau akcentuojama nemokamų kursų sąlyga.
12. Dirbantieji respondentai 2004 ir 2005 metais deklaruoja beveik vienodo lygio kompiuterinio raštingumo žinias. Šiomet deklaruojamas pusantro procento geresnis kompiuterinis raštingumas ir atitinkamai sumažėjo silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojančių respondentų kiekis. Geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių siekimo polinkis mažėja. Mažėja dėmesys kompiuterinio raštingumo kursams. Penkiais procentais mažiau 2005 metų respondentų besąlygiškai mato kursų poreikį. Procentu išaugo nemokamų kursų norinčių respondentų kiekis ir net šešiais procentais išaugo respondentų kiekis, visai nenorinčių kompiuterinio raštingumo kursų.
13. Neaktyvių respondentų kompiuterinis raštingumas pagerėjo - beveik keturiais procentais daugiau neaktyvių respondentų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą, pora procentų daugiau deklaruoja silpną kompiuterinį raštingumą. Atitinkamai sumažėjo kompiuteriu nemokančių dirbti neaktyvių respondentų skaičius. Šiomet tik kas antras neaktyvus respondentas deklaruoja visai nemokantis dirbti kompiuteriu. Neaktyvių respondentų siekis įgyti geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių sumažėjo - tokių šiomet yra tik apie trisdešimt procentų – siekiamybė sumažėjo apie šešiolika procentų. Dešimčia procentų daugiau respondentų šiomet akcentuoja nemokamų kompiuterinio raštingumo kursų poreikį. Nesidominčių kursais neaktyvių respondentų sumažėjo dviem procentais.

14. Europos kompiuterinio raštingumo programos ECDL plėtra Lietuvoje nelėtėja ir 2005 metais Lietuva tapo Baltijos regiono lydere pagal ECDL programoje dalyvaujančių gyventojų procentą (pralenkta Estija). Lietuvoje ECDL programoje dalyvauja 0,43% visų šalies gyventojų, atitinkamai Estijoje - 0,41%.
15. Siekiant detaliau išsiaiškinti ECDL Lietuvoje plėtros galimybes ir problemas, papildomai buvo atlikta ECDL programos dalyvių elektroninė anketinė apklausa. Respondentų daugumą sudarė valstybinių įmonių darbuotojai; neblogas studentų aktyvumas. Beveik du trečdaliai respondentų turi pilną ECDL pažymėjimą, likusieji – ECDL pradmenų pažymėjimą.
16. Pagrindiniai informacijos apie ECDL mokymus ir pažymėjimą sklaidos kanalai: iš darbdavio arba iš ECDL centrų bei atstovų. Žiniasklaida, kaip kanalas informacijai apie ECDL gauti, buvo nurodyta gana mažos dalies respondentų. Tai rodo, jog aiškiai per mažai dirbama su žiniasklaida. Programa buvo pristatoma per radiją, televiziją, bet tokios reklaminės akcijos turėtų periodiškai būti kartojamos. Šis faktas išryškėjo atsakant į keletą klausimų – į klausimą apie informacijos gavimo kanalus bei į klausimą apie naujų programų žinojimą.
17. Dažniausiai nurodytas ECDL pažymėjimo gavimo stimulas – asmeninis pasiryžimas. Taip pat dažnai ECDL įsigyti paskatina darbdavio, mokyklos ar valstybės tarnautojams keliami reikalavimai. Optimistiškai nuteikia tai, kad net 91,83% respondentų tvirtina siekiantys ir toliau tobulinti savo kompiuterinio raštingumo įgūdžius. Tokie rezultatai aiškiai apibrėžia labai didelį ECDL programos dalyvių poreikį tolimesniems mokymams.
18. Respondentų buvo klausiama, kaip dažnai jiems prireikė žinių iš modulių “Duomenų bazės”, “Skaičiuoklės”, “Pateiktys”. Gauti atsakymai leidžia daryti išvadą, kad šių žinių prisireikia labai retai ir “Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarto” autoriai buvo teisūs, į bazinę kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją neįtraukdami šių trijų modulių.
19. ECDL sertifikavimas yra svarbus veiksnys leidžiantis Lietuvos darbuotojams įsitvirtinti bendrojoje Europos Sąjungos darbo rinkoje – net pusė ECDL pažymėjimo savininkų teigia, jog pažymėjimas jiems leidžia jaustis tvirčiau Europos Sąjungos darbo rinkoje.
20. Respondentų nuomone, ECDL pažymėjimas yra pranašesnis už kitus kompiuterinį raštingumą Lietuvoje patvirtinančius pažymėjimus. Taip pat ECDL programos dalyviai

pasitiki ir yra patenkinti ECDL mokymo ir sertifikavimo programa, nes absoliučiai didžioji jų dalis ECDL pažymėjimą rekomenduoju savo bendradarbiams.

21. Pagal respondentų atsakymus, trys didžiausios kliūtys ECDL sklaidai Lietuvoje yra (svarbos mažėjimo tvarka): aukštos kursų ir testų kainos, darbdavių suinteresuotumo stoka, informacijos apie ECDL trūkumas. Respondentai mano, kad darbdaviai arba valstybė turėtų apmokėti tiek kompiuterinio raštingumo mokymą, tiek ir sertifikavimą.

REKOMENDACIJOS

1. Siekiant sėkmingai įvykdyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą “Visuotinio kompiuterinio raštingumo programą”, ir ateityje būtina periodiškai vykdyti kompiuterinio raštingumo tyrimus, vertinti situacijos pokyčius, kas leis periodiškai tikslinti ir koreguoti programoje numatytus veiksmus.
2. Siūloma vykdyti nuolatinę visuomenės kompiuterinio raštingumo stebėseną, kaip efektyvią ir būtiną pažangos vertinimo priemonę; jai vykdyti turėtų pastoviai funkcionuoti ŠMM Švietimo ITC pavaldi tyrėjų darbo grupė. Tokia tyrėjų grupė galėtų dirbti Kauno technologijos universitete, kuriame veikia Kompiuterinio raštingumo centras. KRC yra autorizuotas ECDL Lietuvos sistemoje. Tamprūs ryšiai su ECDL Lietuvos atstovybe, dalykinis bendradarbiavimas su kitais testavimo centrais, galimybė įtraukti į tiriamąją veiklą KTU studentus leistų plačiai skleisti informaciją, dinamiškai vykdyti apklausas.
3. Rekomenduoti įtraukti į valstybės tarnautojų ir darbuotojų pareigybių aprašymus kompiuterinio raštingumo kvalifikacinius reikalavimus – tai įrašyta į “Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos” įgyvendinimo priemonių sąrašą . Ši priemonė turėjo būti įgyvendinta jau 2004 metais, bet tai iki šiol neatlikta.
4. Būtina intensyviau vykdyti kitas priemones, įrašytas į “Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos” įgyvendinimo priemonių sąrašą, kurių vykdymo metai 2004-2012: daugiau remti vietos bendruomenės kompiuterinio raštingumo mokymą; vykdyti valstybės tarnautojų ir darbuotojų kompiuterinio raštingumo mokymą; aprūpinti metodine literatūra ir kita medžiaga institucijas, teikiančias kompiuterinio raštingumo mokymo paslaugas.
5. Būtina atkreipti dėmesį valstybinių ir privačių institucijų, realizuojančių elektronines viešąsias paslaugas, į tai, kad net 44,36% mokančiųjų dirbti kompiuteriu visiškai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis. Elektroninių paslaugų realizacija yra brangi, dažnai kalbama apie vis didenį jų kiekį, bet aiškiai per mažai tos paslaugos reklamuojamos, nevyksta apmokymai, trūksta tyrimų apie elektroninių paslaugų poreikį.
6. Tikslinga organizuoti daugiau kompiuterinio raštingumo kursų ir juos baigti testavimu pagal ECDL programą, kuria pasitiki dauguma respondentų. Reikia daugiau nemokamų kompiuterinio raštingumo kursų bei rasti galimybę baigiantiems kursus apmokėti kompiuterinio raštingumo testavimą.

7. Kadangi gerą kompiuterinį raštingumą deklaruojantys kalba apie norą gilinti savo žinias, būtina rengti profesinio kompiuterinio raštingumo medžiagą atskiruose kompiuterių taikymo sektoriuose, kaip tai rekomenduojama „Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarte“. Turi būti paruošti atitinkami profesinio kompiuterinio raštingumo moduliai, metodinė medžiaga ir pradėti vesti kursus. Tai padidintų dirbančiųjų įvairiuose šalies ūkio sektoriuose kompiuterinio raštingumo motyvaciją.
8. Būtina intensyvesnė aiškinamoji veikla televizijoje, žiniasklaidoje, internete apie kompiuterinio raštingumo svarbą informacinės visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo kontekste, išryškinant technologinio bei profesinio kompiuterinio raštingumo bei sertifikavimo įtaką ir naujas galimybes šalies bei Europos darbo rinkoje.

LITERATŪRA

[Advisory Group, 2005] “e-Inclusion: New challenges and policy recommendations” [interactive] // [eEurope Advisory Group, Report, September 2005]. <http://europa.eu.int/idabc/en/document/4991/254>

[Apžvalga, 2005] Lietuvos žinių visuomenės plėtros pažangos apžvalga. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės., Vilnius, 2005. P. 24.

[European e.Skills, 2003], “E-Skills for Europe: Towards 2010 and Beyond” [interactive] // [European e-Skills Forum, 2003]. <http://europa.eu.int/comm/enterprise/ict/policy/doc/e-skills-forum-2004-09-fsr.pdf>

[Informacinė visuomenė, 2005] Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija. Kompiuterininkų dienos – 2005. Vilnius, Žara. P. 320-333.

[Lisabona, 2005] Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa www.lrv.lt

[Programa, 2004] Visuotinio kompiuterinio raštingumo programa. Kompiuterininkų dienos – 2005. Vilnius, Žara. P. 315-318.

[Programos Priemonės, 2004] Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonės. http://www.lrv.lt/13_vyr_dok/LRV_programos_priemones_315.pdf

[Raštingumas, 2005] R. Jasinevičius ir kt. Kompiuterinio raštingumo tyrimai ir ugdymo laimėjimai Lietuvoje. Informacijos mokslai. Vilniaus universitetas. 34 tomas, 2005. P. 18-24.

[Rekomendacijos, 2004] G. Merkys, S. Vaitkevičius, D. Urbonaitė-Šlyžiuvienė. Užsakovų tyrimų ataskaitų rengimas: Švietimo ir mokslo ministerijos rekomendacijos tyrėjams. Vilnius-Kaunas, 2004. P. 186.

[SPSS, 2004] SPSS family - <http://www.spss.com/spss/family.cfm>

[Standartas, 2004] Visuotinio kompiuterinio raštingumo standartas. http://www.ipc.lt/21z/apie/skelbiami_dok/Visuotinio%20kompiuterinio%20rastringumo%20standartas.doc

[Strategija, 2005] Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į Lietuvos švietimą 2005-2007 metų strategija. Kompiuterininkų dienos – 2005. Vilnius, Žara. P. 290- 313.

[Stucky, Sellin, Weis, 2005]. Towards European Standards for e-Skills and Qualifications. Workshop Proceedings. Frankfurt am Main: CEPIS. 156 p.

[Stucky - Weis, 2004]. eEurope – IT Skills: Challenging Europe's Economic Future. Workshop Proceedings. Frankfurt am Main: CEPIS. 96 p.

[Tyrimas, 2004] Visuotinis kompiuterinis raštingumas <http://www.emokykla.lt/lt.php/tyrimai/194>

[Vyriausybės Programa, 2004] Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-2008 metų programa. http://www.lrv.lt/13_vyr_dok/13_vyr_programa.pdf

[Uraganas, 2005] S. Migonytė. Interneto uraganas. Verslo žinios. InfoBalt'2005. 2005 10 27 Nr. 208. P.9.

PRIEDAI

1 PRIEDAS

VISUOTINIO KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMO ANKETA ASMENIUI

Gerbiamas respondente, KTU Kompiuterinio raštingumo centras (KRC) Švietimo ir mokslo ministerijos užsakyму atlieka Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo tyrimą. Tyrimo tikslas - išanalizuoti esamą Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo lygį, nustatyti kompiuterinio raštingumo poreikius ir parengti pasiūlymus Lietuvos Respublikos visuotinio kompiuterinio raštingumo programos vykdymui.

Prašome jūsų užpildyti šią anketa **pažymint** tinkamus atsakymų variantus. Jei nenurodyta kitaip, pasirinkite **tik vieną** atsakymų variantą. Ten, kur yra ☐, teisingą atsakymą žymėkite **x**.

1. Jūsų lytis:
 - 1.1 Vyras ☐
 - 1.2 Moteris ☐
2. Jūsų gyvenamoji vieta:
 - 2.1 Didmiestis ☐ (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys)
 - 2.2 Miestas ☐
 - 2.3 Kaimas ☐
3. Amžius:
 - 3.1 Iki 18 m ☐
 - 3.2 18-25 m ☐
 - 3.3 26-35 m ☐
 - 3.4 36-45 m ☐
 - 3.5 46-65 m ☐
 - 3.6 Virš 65 m ☐
4. Išsimokslinimas:
 - 4.1 Nebaigtas vidurinis ☐
 - 4.2 Vidurinis ir spec vidurinis ☐
 - 4.3 Nebaigtas aukštasis ☐
 - 4.4 Aukštasis neuniversitetinis (aukštesnysis) ☐
 - 4.5 Aukštasis universitetinis ☐
5. Socialinė padėtis (galite pažymėti keletą atsakymų variantų):
 - 5.1 Moksleivis ☐
 - 5.2 Studentas ☐
 - 5.3 Valstybės, savivaldybės tarnautojas ☐
 - 5.4 Valstybinės arba privačios įmonės, įstaigos darbuotojas ☐
 - 5.5 Bedarbis ☐
 - 5.6 Pensininkas ☐
 - 5.7 Ūkininkas ☐
6. Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą:
 - 6.1 Geras – turiu Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL) ☐
 - 6.2 Geras, bet nepatvirtintas ☐
 - 6.3 Silpnas ☐
 - 6.4 Kompiuteriu dirbti nemoku (į 7-11 klausimus neatsakinėkite) ☐

7. Įvertinkite savo gebėjimus dirbti kompiuteriu (pasirinkite vieną atsakymų variantą kiekvienoje eilutėje):

	<u>Jokių gebėjimų</u>	<u>Silpni gebėjimai</u>	<u>Gerai gebėjimai</u>	<u>Puikūs gebėjimai (srities ekspertai)</u>
7.1 Kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą	☐	☐	☐	☐
7.2 Paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams	☐	☐	☐	☐
7.3 Naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška ir el.paštas)	☐	☐	☐	☐
7.4 Perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (skelbti informaciją internete, naudotis el. bankininkyste, el.parduotuvėmis ir kitomis el.paslaugomis)	☐	☐	☐	☐

8. Kaip dažnai naudojotės kompiuteriu?
 - 8.1 Kasdien ☐
 - 8.2 Kartą ar kelis per savaitę ☐
 - 8.3 Rečiau ☐
9. Kur mokėtės (mokotės) dirbti kompiuteriu? (galite pažymėti keletą variantų)
 - 9.1 Mokykloje ☐
 - 9.2 Aukštojoje mokykloje ☐
 - 9.3 Darbe ☐
 - 9.4 Kursuose ☐
 - 9.5 Savarankiškai ☐

- 10 Ką veikiate kompiuteriu? (galite pažymėti keletą variantų)
- 10.1 Naudoju darbinėms užduotims atlikti ☐
 - 10.2 Naudoju moksle ☐
 - 10.3 Naudoju asmeniniam bendravimui (susirašinėjimui su draugais bei pažįstamais) ☐
 - 10.4 Naudoju informacijos (asmeniniais tikslais) internete paieškai ☐
 - 10.5 Naudoju laisvalaikio praleidimui ☐
- 11 Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojats? (galite pažymėti keletą variantų)
- 11.1 Elektroninės valdžios paslaugomis ☐
 - 11.2 Elektroninėmis mugėmis ir virtualiomis parduotuvėmis ☐
 - 11.3 Elektronine bankininkyste ☐
 - 11.4 Niekuo tokiu nesinaudoju ☐
- 12 Kas jus paskatino/paskatintų įgyti (ar ryžtis tobulinti turimus) kompiuterinio raštingumo įgūdžius? (galite pažymėti keletą variantų)
- 12.1 Darbdavys ☐
 - 12.2 Mokyklos, aukštosios mokyklos reikalavimai ☐
 - 12.3 Reikalavimai keliami valstybės tarnautojams ☐
 - 12.4 Šeimos nariai, draugai ☐
 - 12.5 Asmeninis pasiryžimas ☐
- 13 Ar siekiate įgyti geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių?
- 13.1 Stengiuosi visomis priemonėmis galimybėmis pagerinti darbo kompiuteriu įgūdžius ☐
 - 13.2 Siekiu, bet tik atsiradus patogiai galimybei ☐
 - 13.3 Nesiekiu, nes nėra poreikio ☐
 - 13.4 Nesiekiu, nes nėra galimybių – brangu, sunku mokytis ir pan. ☐
- 14 Ar reikalingi specialūs kompiuterinio raštingumo kursai? (pažymėkite po vieną atsakymo variantą eilutėje)
- | | <u>Taip</u> | <u>Tik jeigu nemokami</u> | <u>Ne</u> |
|--------------------------|--------------------------|---------------------------|--------------------------|
| 14.1 Man asmeniškai | ☐ | ☐ | ☐ |
| 14.2 Mano šeimos nariams | ☐ | ☐ | ☐ |
- 15 Kaip į jūsų kompiuterinį raštingumą žiūrima darbovietėje (jei jūs nedirbantis, į klausimą neatsakinėkite)?
- 15.1 Reikalauja ☐
 - 15.2 Skatina ☐
 - 15.3 Vertina kaip privalumą, tačiau nereikalauja ir neskatina ☐
 - 15.4 Nekreipia dėmesio ☐
- 16 Kompiuteris darbo bei mokslo vietoje, namuose (atsakykite į kiekvieną iš žemiau pateiktų klausimų):
- | | <u>Taip</u> | <u>Ne</u> |
|---|--------------------------|--------------------------|
| 16.1 Ar yra kompiuteris jūsų darbo vietoje? | ☐ | ☐ |
| 16.2 Ar darbe kompiuteris prijungtas prie interneto? | ☐ | ☐ |
| 16.3 Ar yra kompiuteris jūsų mokslo vietoje? | ☐ | ☐ |
| 16.4 Ar mokslo vietoje kompiuteris prijungtas prie interneto? | ☐ | ☐ |
| 16.5 Ar turite kompiuterį namuose? | ☐ | ☐ |
| 16.6 Ar namuose kompiuteris prijungtas prie interneto? | ☐ | ☐ |
- 17 Šeimos narių kompiuterinis raštingumas:
- 17.1 Raštingas tik aš ☐
 - 17.2 Raštingi keli (arba visi) šeimos nariai ☐
 - 17.3 Niekas neraštingas ☐
- 18 Ar Jums būtų lengviau dirbti kompiuteriu su programine įranga lietuvių kalba
- 18.1 Taip ☐
 - 18.2 Ne ☐

Ačiū už nuoširdžius atsakymus.

Kilus neaiškumams skambinkite į KTU KRC tel.: 8-37-300390, el. paštas vypet@soften.ktu.lt

2 PRIEDAS

INSTRUKCIJA INTERVIUOTOJUI

Respondentų atrinkimas apklausai:

1. Anketas būtina platinti kuo magesniam apklausiamųjų ratui. Stengtis apklausti po lygiai moterų ir vyrų, tuo pačiu siekiant apklausti kiek įmanoma skirtingesnio amžiaus bei profesijų atstovus.
2. Kuo įvairesnių respondentų suradimui galite pasinaudoti įvairiais resursais ar aplinka.
 - a. galite apklausti savo namo bei rajono/mikrorajono gyventojus (geriausiai – gyvenančius skirtingose gatvėse ar bent namuose);
 - b. galite prašyti mokinių ar studentų (jei tokių turite), kad parsineštų po vieną anketą namo, kur anketą užpildytų tas namų ūkio gyventojas, kurio gimimo diena yra arčiausiai (nebūtinai tas, kuris geriausiai išmano kompiuterius).
 - c. galite apklausti tiesiog tuos respondentus, kuriuos sutiksite gatvėje.

[Dėl galimos paklaidos atsiradimo tyrėjai prašo neapklausinėti kelių vienos šeimos narių, respondentais nesirinkti savo draugų (nebent vieną).]
3. Prieš apklausdami respondentą prisistatykite ir parodykite interviuotojo kortelę. Trumpai pristatę tyrimo tikslą, garantuokite anonimiškumą. Pasiteiraukite apklausiamojo sutikimo dalyvauti tyrime.
4. Pildant anketą (tai turi daryti pats interviuotojas) stenkitės, kad kiekvienas atsakymas būtų pažymėtas aiškiai ir nedviprasmiškai, kad neliktų neatsakytų klausimų.
5. Apklausę respondentą padėkokite už skirtą laiką ir pasiteiraukite, ar apklausiamasis sutiktų palikti apklausos lapą savo namų ar mobilaus telefono numerį.
6. Užpildykite apklausos lapą.
7. Nepamirškite, jog apklausoje respondentais negali būti jaunesni nei 12 metų Lietuvos gyventojai arba ne Lietuvos piliečiai.

3 PRIEDAS

Interviuotojo atmintinė:

- ❖ KOKIU METU VYKDYTI APKLAUSĄ? Jei su respondentu ketinate kontaktuoti tiesiogiai, apklausą geriausiai vykdyti tuomet, kai dirbantieji gyventojai grįžta iš darbo, arba dar nebūna į jį išėję, t.y. iki ~9:00 val.ryte arba nuo ~ 17:00 val. vakare. Taip pat gerai vykdyti apklausą savaitgaliais. Jei ketinate respondentus apklausti gatvėje, taip pat pasirinkite ne darbo valandas. Kitu atveju rizikuojate apklausti tik bedarbius, laikinai darbo rinkoje nedalyvaujančius, ar pensijinio amžiaus Lietuvos gyventojus (tai smarkiai iškreiptų tyrimo rezultatus). Jei anketas ketinate palikti respondentui ir jas atsiimti kiek vėliau, laikas didelės svarbos neturi.
- ❖ KAIP PADIDINTI APKLAUSIAMŲJŲ PASITIKĖJIMĄ INTERVIUOTOJU? Interviu metu elkitės pagarbiai, nereikalaukite pateikti jokių duomenų, galinčių išduoti respondento asmenybę – t.y. neprašykite gimimo metų, darbovietės adreso, vardo ir pavardės ir kitų asmenį identifikuojančių duomenų. Be kitų faktorių, įtakojančių pasitikėjimą (interviuotojo rūbai, elgesys) svarbu užtikrinti apklausos anonimiškumą. Būtina nurodyti respondentui, kad apklausa yra anoniminė – niekur neįrašomi duomenys, pagal kuriuos galima būtų atskleisti respondento asmenybę. Anonimiškumą garantuoja ir tai, kad duomenys bus analizuojami tik visi kartu, t.y. apibendrinti, o ne pavieniai atvejai atskirai.
- ❖ KAM REIKALINGA NURODYTI TELEFONĄ APKLAUSOS LAPE? Telefonas į apklausos lapą įrašomas tam, kad būtų galima kontroliuoti apklausos atlikimą – t.y. tyrimo organizatoriai pasirinktinai paskambins keliems apklaustiesiems respondentams ir pasiteiraus, ar jie tikrai dalyvavo šiame tyrime. Žinoma, telefono numerio nurodymas priklauso nuo respondentų geranoriškumo. Jei respondentas prieštarauja, telefono numerio nurodyti nebūtina.

4 PRIEDAS

KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMAS

1.

Jūsų veiklos sritis

- ☐ Moksleivis
- ☐ Studentas
- ☐ Valstybinės įstaigos/įmonės darbuotojas
- ☐ Privачios įstaigos/įmonės darbuotojas
- ☐ Ūkininkas
- ☐ Bedarbis
- ☐ Pensininkas

2.

Kokį ECDL pažymėjimą turite?

- ☐ ECDL pradžmenų (ECDL Start)
- ☐ ECDL

3.

Iš kur sužinojote apie ECDL?

- ☐ Iš žiniasklaidos
- ☐ Iš darbdavio
- ☐ Iš draugų, pažįstamų, šeimos narių
- ☐ Iš ECDL centrų ar ECDL atstovų

4.

Kas Jus paskatino įgyti ECDL pažymėjimą?
(pažymėkite tik vieną - svarbiausią veiksnį)

- ☐ Darbdavio reikalavimai
- ☐ Mokyklos, aukštosios mokyklos Valstybės tarnautojams keliami reikalavimai
- ☐ Šeimos nariai, draugai
- ☐ Asmeninis pasiryžimas

5.

Ar po ECDL pažymėjimo įgyjimo dar siekiate
tobulinti darbo kompiuteriu įgūdžius?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

6.

Įvertinkite, kaip dažnai Jums prisireikė žinių ir
įgūdžių iš ECDL modulio "Duomenų bazės"

- ☐ Dažnai
- ☐ Retai
- ☐ Neprisireikė

7.

Įvertinkite, kaip dažnai Jums prisireikė žinių ir
įgūdžių iš ECDL modulio "Skačiukuoklės"

- ☐ Dažnai
- ☐ Retai
- ☐ Neprisireikė

8.

Įvertinkite, kaip dažnai Jums prisireikė žinių ir
įgūdžių iš ECDL modulio "Pateiktys"

- ☐ Dažnai
- ☐ Retai
- ☐ Neprisireikė

9.

Ar ECDL pažymėjimas Jums padėjo kilti karjeros
laiptais?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Jokių pokyčių

10.

Ar su ECDL įgytos žinios ir įgūdžiai pakėlė Jūsų
darbo efektyvumą?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

11.

Ar įgytos žinios ir įgūdžiai įgalino Jus išbandyti
daugiau ir įvairesnių kompiuterio bei interneto
teikiamų galimybių?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

12.

ECDL visų pirma Jums buvo reikalingas dėl:

- ☐ Turimų žinių patvirtinimo oficialiu dokumentu
- ☐ Turimų žinių ir įgūdžių tobulinimo
- ☐ Abu komponentai vienodai svarbūs

13.

Ar turėdami ECDL pažymėjimą jaučiatės tvirčiau bendrojoje Europos Sąjungos darbo rinkoje?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ ECDL pažymėjimas tam įtakos neturi

14.

Kiek Jūsų bendradarbių yra kokiu nors pažymėjimu patvirtinę savo kompiuterinį raštingumą?

- ☐ Didesnioji dalis bendradarbių
- ☐ Gal pusė bendradarbių
- ☐ mažesnioji dalis bendradarbių
- ☐ tik Jūs turite ECDL pažymėjimą

15.

Ar Jūsų nuomone ECDL pažymėjimas yra pranašesnis už kitus Lietuvoje kompiuterinį raštingumą patvirtinančius pažymėjimus?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

16.

Ar rekomenduotumėte ECDL pažymėjimą įsigyti savo bendradarbiams?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

17.

Kokio lygio pažymėjimą rekomenduotumėte eiliniams kompiuterių vartotojams?

- ☐ ECDL Start
- ☐ ECDL
- ☐ Langas į ateitį
- ☐ Nežinau

18.

Jūsų nuomone, kokia yra pagrindinė kliūtis didesniai ECDL pažymėjimo populiarėjimui Lietuvoje? (pažymėkite tik vieną variantą)

- ☐ kursai ir testai brangūs privatiems vartotojams
- ☐ trūksta informacijos apie kursus ir testavimą
- ☐ trūksta valdžios palaikymo
- ☐ trūksta darbdavių suinteresuotumo
- ☐ Nežinau

5 PRIEDAS

Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo užduotis

Bendroji tyrimo užduotis	Rodikliai
Tyrimo prielaidos: Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1176 patvirtino Visuotinio kompiuterinio raštingumo programą (toliau – Programa) (Žin., 2004 Nr.140-5124). Viena iš priemonių Programai įgyvendinti yra “Vykdėti testinius Programos įgyvendinimo mokslinius tyrimus, kasmet atlikti tiriamąją vartotojų poreikių analizę”. Siekiant nustatyti vienodus gyventojų kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos reikalavimus ir rekomendacijas bei kompiuterinio raštingumo patvirtinimo principus, įteisintas Visuotinio kompiuterinio raštingumo Standartas, patvirtintas švietimo ir mokslo ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. ISAK-2016 (Žin., 2005, Nr. 7-218). 2004 m. gruodžio mėn. Švietimo informacinių technologijų centro užsakymu buvo atliktas pirmasis Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimas, jo ataskaita yra patalpinta internete adresu http://www.emokykla.lt/lt.php/tyrimai/194 Tyrimo tikslai: 1. Išanalizuoti esamą Lietuvos gyventojų bazinę ir minimalią kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją, bei palyginti ją su 2004 m. duomenimis. 2. Išanalizuoti gyventojų kompiuterinio raštingumo poreikius, bei palyginti juos su 2004 m. duomenimis. Laukiami tyrimo rezultatai: Išsami ataskaita, kuria remiantis būtų koreguojama Programos įgyvendinimo eiga. Turi būti pridėtos apklausos anketos. Rezultatai turi būti reprezentatyvūs šalies mastu.	1. Skirtingų gyventojų grupių (mokiniai ir studentai, valstybės tarnautojai ir darbuotojai, neaktyvūs gyventojai) bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos atitikimas kvalifikacijų programų mokymo turiniui (%) 2. Skirtingų gyventojų grupių bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos pokytis lyginant su 2004 m. duomenimis (%) 3. Skirtingų gyventojų grupių bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos poreikiai (%) 4. Skirtingų gyventojų grupių bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos poreikių pokytis lyginant su 2004 m. duomenimis (%)